EMPERYALİZME KARŞI DİRİLİŞ VE DİRENİŞ RUHU

SELAHADDİN EYYUBİ

MUSTAFA GÜLDAĞI

Lopus

SELAHADDİN EYYUBİ

MUSTAFA GÜLDAĞI

Lopus yayınevi

SELAHADDİN EYYUBİ

MUSTAFA GÜLDAĞI

Yayıncı Sertifika No	52272
Genel Yayın Yönetmeni	Ersin Yalçın
Editör	Sibel Özcan Hakyemez
Sayfa Tasarımı	Hüseyin Altıntaş
Kapak Görseli	Ahmet Uzun
Kapak Tasarım	Yakup Çiçek
1. Baskı	Eylül 2023
ISBN	978-605-7948-71-7

Lopus Yayınevi

Baskı / Cilt: İlgi Baskı Matbaacılık
İvedik O.S.B. 2284 Sokak
No:105/A
Yenimahalle / Ankara

Matbaa Sertifika No: 49244

© Kitabın tüm yayın hakları Lopus Yayınevi'ne aittir.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında,
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik ortamda,
e-mail veya mekanik araçla kopya edilemez,
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Lopus Yayınevi ®
Bademlik Mah. 1191 sokak 1/A
Keçiören/ANKARA

Tarih 1917, I. Dünya Savaşı...

İngiliz komutan Edmund Allenby, 1917'de Kudüs'ü ele geçirdi. Kudüs, yüzyıllar sonra tekrar Haçlıların eline geçmiş oldu. Allenby, bundan yaklaşık bin yıl önce yaşayan Selahaddin'den intikam almış olmanın coşkusu içindeydi. Ya Şam? Yani Selahaddin'in mezarının olduğu yer?

1920'lerin başında Şam'a giren Fransız General Henri Gouraud, Selahaddin'in kabrinin başına gelip, "Kalk Selahaddin! Biz geri geldik," demiş ve kabre kinle bakmıştı. Hatta bunları söylerken tekme attığı da anlatılır. Fransız komutan neden böyle bir tavır sergilemişti?

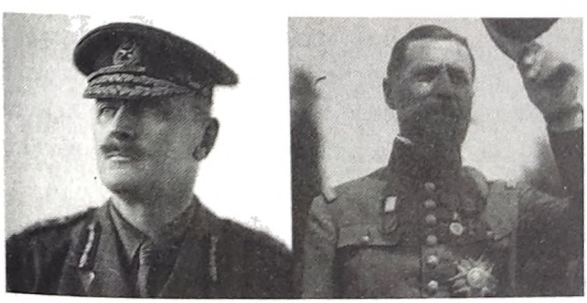

Soldaki, İngiliz komutan Edmund Allenby, sağdaki ise Fransız General Henri Gouraud.

Selahaddin Eyyubi ile alıp veremedikleri neydi? Sahi, bundan yaklaşık bin yıl önce yaşayan Selahaddin ile ne dertleri olabilirdi? Selahaddin onlara ne yapmıştı? Ne yaptığını size söyleyeyim: Selahaddin, Vatikan'daki papanın çağrısı üzerine yapılan Haçlı Seferleri sonucu işgal edilen Kudüs'ü işgalden kurtarmış, Haçlı ordusunu da geldiği yere geri postalamıştı! Bu sebeple Fransa, Vatikan, İngiltere ve Batılı tüm güçler, Selahaddin'i İblis ve Deccal ilan etmişlerdi. Selahaddin, ABD yönetimine hâkim olan evanjelistler ve siyonistler için de İblis'tir. İki kişiyi daha İblis ve Deccal ilan etmişlerdir. Biri, İstanbul'u fetheden Fatih Sultan Mehmet, diğeri de Kudüs'ü siyonistlerden korumak için mücadele eden Sultan Abdülhamit'tir. Batılı güçler, İslam coğrafyasından bir tane daha Selahaddin çıkmasın diye ellerinden geleni yapmışlardır. Müslüman ülkelerin eğitim sistemini bile buna göre dizayn etmişlerdir, çünkü başlarına bela olacak bir Selahaddin daha istememişlerdir. Sahi, eğitim sistemimizde, sokaklarımızda, evlerimizde neden bir Selahaddin daha yetişmedi? Çünkü günümüzdeki işgal ve yağmalarını rahatça devam ettirebilsinler diye tüm düzen bunun için tasarlandı...

ABD'deki meşhur ikiz kuleler, 11 Eylül 2001 tarihinde sözde bir terör eylemi ile yıkılmıştı. Hemen ardından, ABD Başkanı Bush yeni bir "Haçlı Seferi başlatacaklarını" söylemişti. Afganistan ve Irak hemen işgal edilmiş, bizzat Bush tarafından, "Bu, bir Haçlı Seferi'dir!" denmişti. Batı'nın bilinçaltında Haçlı Seferi isteği hiç bitmemişti. Hele hele ortada bir Selahaddin de yokken daha kolay ve iştahlı olacaktı. Ah Selahaddin!

Son olarak, Anadolu'ya darbe vurmak için Kurtuluş Savaşı'nda olanca güçleriyle dört taraftan kuşatıp saldırdılar. Türk'üyle, Kürt'üyle, Laz'ıyla, Çerkez'iyle, her birimiz binlerce Selahaddin olup bu büyük Haçlı operasyonunu durdurduk ve Anadolu'da kalmayı başardık. Selahaddin Eyyubi de Müs-

lümanları tek çatı altında birleştirmiş, Kudüs ve çevresinden Haçlıları atmıştı. Fakat modern Haçlı güçlerinin Anadolu'yu işgal ve parçalama operasyonu bitmedi. Daha büyüğünü tasarlıyorlar. Anadolu'da uyanık ve dertli olmazsak bizi yok ederler. Bu coğrafya öyledir...

Selahaddin neredeyse hiç gülmezdi. Sorana, "Kudüs işgal altındayken nasıl gülebilirim?" derdi. Bizlerin var mı böyle bir derdi? Evlerimiz, insanlarımızın zihinleri ve ülkemiz, ekonomiden kültüre, medyadan eğitime, hukuktan siyasete kadar Haçlıların işgali altında. Kurtarmak için dertli miyiz? Uykularımız kaçıyor mu? Gülmeyi unutuyor muyuz? Neyin kafasını yaşıyoruz? İdeolojik kavgaların bataklığına saplamışlar bizi. Sahte dertler belirlemişler bize...

Selahaddin bir yandan "Haçlı güçleri" ile savaştı, bir yandan da Haçlı Seferleri sırasında kurulan "Tapınak Şövalyeleri" ile mücadele etti. Bir yandan Hasan Sabbah'ın kurduğu "Haşhaşi Örgütü" ile diğer yandan "sapkın fikir akımları ve mezheplerle" mücadele etti. Ve en önemlisi de "Müslümanların ve milletin bölünmüşlüğü" ile mücadele etti. Selahaddin aynı zamanda bir hafız, bir âlim, bir komutan, bir devlet adamı ve bir bilgeydi. Kırmızı çizgisi İslam'dı. Allah için mücadele ederdi. İslam'a sıkı sıkı bağlı nesiller yetiştirmek için temeller atmıştı.

Bir tarafı Türk, bir tarafı Kürt olan Selahaddin Eyyubi, özellikle Kürt kardeşlerimiz için İslam'ın büyük komutanı ve lideridir. Kürtler, ona hayranlardır. Ama bir güç, Kürtleri İslami Selahaddin'den vazgeçirip, seküler ve Batıcı bir Selahaddin'nin davasına eklemliyor. Bunu da İslamsız Kürt projesi olan PKK ve onun siyasi kolu olan HDP ve benzeri siyasi oluşumlar ile yapıyorlar. İslami olan Selahaddin Eyyubi yerine, seküler ve Batıcı olan Selahaddin Demirtaş, Kürtlere idol ve lider yapıldı. Selahaddin Demirtaş bu sebeple özel olarak seçilmiş bir isim olabilir bence. İslami olan Selahaddin Eyyubi'yi Türkiye'deki

Kürt kardeşlerimizin zihinlerinden siliyor, yerine diğer Selahaddin'i ve onun davasını koyuyorlardı. İsim son derece profesyonelce planlanmıştı bence. Komplo teorisi sanıyorsunuz değil mi? Bu plan, Batı'daki düşünce kuruluşlarında yapılıyor. Selahattin Demirtaş ismi tesadüfen seçilmedi. Kürtlerin gururu ve önderi, soyu Kürt soyuna dayanan ve İslam komutanı olan Selahaddin Eyyubi'dir ve İslam için mücadele etmiştir. Fakat İslami olmayan bir Selahaddin önder yapılmalıydı. Selahattin Demirtaş bu noktada ortaya sürüldü. İslami Selahaddin Eyyubi'nin yolu ve misyonu tasfiye edildi, Kürtlerin, Selahattin Demirtaş'ın yoluna kanalize edilmeleri istendi. Demirtaş'ın ABD ve Avrupa lobileri ile bağının güçlü olduğu unutulmamalı. İsimlerin tesadüf olduğunu hiçbir zaman düşünmeyin. Bu coğrafya için proje üreten plan yapıcılar her detayı düşünüyorlar. ABD'de devlete hizmet eden iki bin düşünce kuruluşu var. Bazıları Kürtler üzerinde ciddi projeler geliştirdiler. İslamsız Kürt projesi ve Güneydoğu'nun PKK eliyle bölünüp büyük İsrail için hazır hâle getirilmesi bunlardan sadece ikisi.

PKK, en önemlisi de pagan ve küresel güçler adına bölgede oluşturulacak büyük "kutsanmış kaosun" en önemli yapılarındandır. Evet, bu kaos, pagan güçlerce kutsanmıştır. PKK, hayal bile edemeyeceğiniz birçok operasyonda kiralık ordu olarak kullanılmaktadır. PKK'ya sadece "bölücü" nazarından bakanlar yanılırlar. Yanıldılar da! Bir el sadece bu açıdan bakmamızı sağladı. Evet, vatanı bölecek olması da tehlikeliydi, fakat en büyük amaçlarından biri "İslamsız Kürt projesi"nin ana aktörü olmaktı. Mesela IŞİD denilen yapı da Kürtleri, İslam'ın safından PKK'nın safına itmek için özel tasarlanmış, önü açılmış bir oluşumdu. Bu, IŞİD ile amaçlananlardan sadece biriydi. PKK, Kürtleri, İslam davasının neferi olan Selahaddin Eyyubi'nin yolundan çevirip Batıcı Selahaddinlerin yoluna entegre etmek için vardı. Yani PKK ile Kürtleri İslam davasından, PKK davasına entegre ederek, Haçlıları Kudüs'ten kovan Selahad-

din Eyyubi'den de intikam alıyorlardı. Bu, önemli. Arka planı geniş. Tapınakçılar, yeni Haçlı güçleri, evanjelistler, ABD lobileri, siyonistler, CFR ve Vatikan da projenin tam merkezindeydi. Anlatacağız.

Irak, Suriye, İran ve Türkiye'deki 4 PKK yapısı birleşince, İslamsız Kürt Projesi'ne dayalı, Selahaddin Eyyubi davasından ve misyonundan uzak PKK devleti kurulacak. Bu da evanjelistler, siyonistler ve paganlar tarafından istenen büyük kutsanmış kaosun başlangıcı olacak. Bu kaostan önce Kürtler hem PKK safına itilip İslam'dan koparılarak saf dışı edilmiş olacaklar hem de PKK saflarına çekilmiş olacaklar. Plan büyük ve ürpertici...

Bu coğrafyada ve Türkiye'de, Türk ve Kürt Müslümanların birliği olduğu sürece emperyalistler asla başarılı olamazlar. Nitekim olamadılar da. İki Müslüman halkı bütün olarak bir arada tutan, ortak dinleri olan "İslam"dı. Bu, bir arada tutan harç ortadan kaldırılmalıydı. Bunun için her iki tarafta da devşirilmiş ve sızdırılmış ajanlara görev verildi. Bir tarafta İslamsız Türk projesi uygulanırken, diğer tarafta da İslamsız Kürt projesi uygulanacaktı. Bu planlarda milliyetçilik akımı sos olarak kullanıldı. Türk, Kürt'e; Kürt de Türk'e düşman edilecekti. Aşırı Türk ırkçılığı yapanlar, isteyerek veya istemeyerek, "Kürt ırkçılığını" tetikleyecekti. Böylece Kürtlerin PKK safına kanalize edilmesi sağlanacaktı. Türk ve Kürt'ü bir arada tutan İslam çimentosunu hiçe sayanlar büyük bir hata içindeydi. Çünkü Türk ve Kürt arasından İslam çimentosunu çekerseniz, Türk ve Kürt otomatikman birbirine düşman olur. Bu da İngilizler başta olmak üzere ABD ve İsrail için Türk ve Kürt'ü birbirine düşürmede büyük fırsat olur. Oldu da. O zaman asıl soru şudur: Bu topraklarda Türk ve Kürt arasından İslam'ı çekip seküler ve ırk temelli aşırı milliyetçiliği uygulayanlar kimlerdi? Bu toplumu bin yıldır bir arada tutan değerlere sırtını kim döndü? Cehaletten miydi? Kasıtlı mıydı? Tüm mesele bu sorularda giz-

li... Şunu hiç unutmayın: Kürt ve Türk birliği bu coğrafyanın sigortasıdır. Kürt ve Türk bir olduğu sürece emperyalist güçler bu bölgeyi asla tam olarak işgal edemezler. Bu bölgede istedikleri hâkimiyeti tam olarak kuramazlar. Malazgirt'te, Haçlı Seferleri'nde, I. Dünya Savaşı'nda, Çanakkale'de, Türk ve Kürt Müslüman birliği onlara hep engel oldu. Bu birlik ve direniş odağı dağıtılmadığı sürece başarılı olamayacaklarını anladılar ve raporladılar. Bir şekilde Müslüman Türk ve Kürt birliğini bozmaları gerekir. Bunu yapınca bölgenin ve Müslüman coğrafyasının "direniş omurgası" çöker. Hedef bu! Büyük sır burada. Hem Türk hem Kürt tarafına sızdırılmış hatta önemli yerlere getirilmiş ajanlar bu proje için devrede. Hepsini anlatacağız.[1]

Bu kitapta sadece Selahaddin Eyyubi'nin hayatını değil, derin örgütleri, küresel yapıları ve Selahaddin'in mücadelesinin günümüze etkisini de okuyacaksınız. Sadece bilmek yetmez, derinlik de lazım. O hâlde derinlik başlasın. Sonuna kadar kitapta kalın...

Haydi Bismillah...

1 Sultan Alparslan, Malazgirt Savaşı'nda Anadolu'ya girdiğinde, Kürt lider Molla Yahya Muzuru onu "10.000 askerle" destekledi. Alparslan'ın yanında durdu. Malazgirt "çok çabuk aldık" anlamına gelen Kürtçe bir kelimedir. Kürtlerin yardım etmekteki amacı Anadolu'nun Türkleşmesi değil, Müslümanlaşmasıydı. Yani Alparslan'ın 60.000 kişilik ordusunda "10.000" kadar Kürt vardı. Kürtler din kardeşliği adına zalim Bizans'a karşı Müslüman Türk askerlerinin yanında yer aldılar. Anadolu'nun Müslümanlaşmasında Kürt ve Türk olarak beraber savaş verdik. Osmanlı kurulduktan sonra da birlik ve beraberlik aynı şekilde devam etmiştir. 16. yüzyılda, Kürt beyleri İran ile sürekli savaş hâlindeydi. Bu dönemde İran şahı, Kürtlerin oturduğu bölgeleri ilhak etmek için sürekli bir çaba içindeydi. Fakat Osmanlı ve İran arasında gerçekleşen Çaldıran Savaşı'ndan sonra Kürt aşiret beyleri, Sultan Selim'in yanında yer aldılar. Sultan Selim'in İran şahı karşısındaki zaferine önemli katkıda bulundular. Kürt aşiretlerinin Sultan Selim'in tarafında yer almalarında Yavuz Sultan Selim'in Sünni, şahın da Şii oluşunun rolü önemlidir. Sünni Kürtler, Sünni Osmanlı padişahını kendilerine daha yakın sayıyorlardı. Yavuz Sultan Selim doğu ve güneydoğuda Kürt Müslümanları koruması altına aldı, onlara yetkiler vererek bölgede güvenlik oluşturdu. Bundan sonra Kürtler doğu bölgesini her türlü tehlikeye karşı korumuşlardır. Hatta Yavuz'dan sonra oğlu Kanuni Sultan Süleyman'ın 46 yıllık saltanat döneminde genellikle Batı'ya sefer yapılmıştır. Çünkü doğuda Kürtler güvenliği sağlamışlardır ve çok yararlı olmuşlardır. Osmanlı da onlara hep güvenmiştir. Ayrıca I. Dünya Savaşı'nda irili ufaklı birçok millet Osmanlıyı arkadan vururken, Kürtler canlarıyla, mallarıyla Osmanlıya yardımcı olmuştur.

SELAHADDİN'İN DOĞUMU VE EĞİTİMİ

Selahaddin 1137 yılında, Irak'ın Tikrit kentinde doğdu. Doğumu ilginç bir zamana denk gelmişti. Hikâyesi tam da burada başlıyordu. Dikkatli okuyun.

Selahaddin'in dedesi Şadi, sarayda Selçuklu prenslerinin özel öğretmenliğini yapıyordu. Sonra Bağdat valiliği yaptı. Anadolu'nun fatihi Selçuklu Sultanı Alparslan'ın torunu Muhammed Tapar, Şadi ve ailesinin, Bağdat'ın seksen kilometre kuzeyinde yer alan, güvenli ve verimli toprakları bulunan Tikrit'e yerleşmelerini sağladı. Selahaddin'in dedesi Şadi, Tikrit valisi iken orada öldü. Şadi'nin iki oğlu vardı: Esedüddin Şirkuh ve Selahaddin'in babası Necmeddin Eyyub...

İkisi de önemli isimlerdi.

Necmeddin Eyyub, Selçuklu Sultanı Mesud Şah'ın Tikrit kumandanıydı. Şadi ölünce, Necmeddin, Tikrit'e vali olarak tayin edildi. Selahaddin'in amcası Şirkuh, Selçuklu Emîri Pehruz'un bir adamının ölümüne sebep oldu. Bunun üzerine emîr, Selahaddin'in babası Necmeddin'i valilik görevinden aldı. "Şafak atmadan Tikrit'i terk et, yoksa daha çok kelle uçacak," dedi. İşte Selahaddin, ailesinin Tikrit'ten ayrılacağı gece doğdu. Bir göç zamanı, bir yolculuk öncesi...

Minik Selahaddin ağlıyordu. Ne yapsalar susturamıyorlardı. Babası, cılız ve çelimsiz bir bebek olduğu için onun öleceğini düşünüyordu. Alabildikleri kadar eşyayı develere yükleyip gece yarısından sonra yola çıktılar. Kafile, bir avize gibi tepelerinde parlayan ayın ve yıldızların altında, uçsuz bucaksız sahrada Musul'a doğru ilerliyordu... Bir yerde mola verip dinlendiler. Abdest alıp sabah namazını kıldılar. Yemek yediler. Selahaddin'in ağlaması kesilmek bilmiyordu. Ne çok ağlıyordu! Onun sesi, herkesin sesinden daha çok duyuluyordu. Hıçkırıkları ıssız çölde yankılanıp duruyordu. Babası Necmeddin Eyyub'un sabrı taştı, öfkelendi. Hizmetlerinde bulunan yaşlı adama dönüp istemeyerek de olsa bağırdı: "Susturun şunu! Kesin sesini!"

Yaşlı hizmetçi, Necmeddin Eyyub'u yatıştırmaya çalıştı: "Bu çocuğa acıyın. Kim bilir, Allah belki de ona yüce bir makam nasip eder."

Hizmetçinin konuştuklarını duyunca Necmeddin Eyyub'un yüzüne kızgın, hüzünlü ve aynı zamanda alaycı bir gülümseme yayıldı. Sonra yüksek sesle şöyle dedi: "Yüce bir makam mı dedin? Valiliği kaybedip sürgün edildiğimiz uğursuz bir günde doğduğunu unutuyorsun. Şu perişan hâlimizi görmüyor musun? O, ne gün görecek?"

Yaşlı hizmetçi onu teselli etmeye devam etti: "Bakalım, gelecek gün ne gösterir. Allah, bu masumda belki bizim bilmediğimiz birçok hayırlar var eder."

"İnşallah öyle olur. Öyleyse onun adını sen koy," dedi Necmeddin Eyyub.

Artık bebeğin ismi koyulacaktı. Kulağına ezan okudular, adını Yusuf koydular. Yusuf, çok ağlayan, inleyen demekti. Elini tutup Kur'an'a ve kılıca dokundurdular, sonra anasının kucağına bıraktılar. "İsmi Selahaddin değil miydi? Yusuf da nereden çıktı?" dediğinizi duyar gibiyim.

Selahaddin Eyyubi'nin asıl adı Yusuf'tu. Sonradan Selahaddin dediler. Selahaddin, barışı ve huzuru sağlayan, dine bağlı, dinin iyisi, onuru demektir. Büyüyünce ilim sahibi büyük bir komutan olup huzuru ve barışı sağlayacaktı. Selahaddin ismini gerçekten de hak edecekti. Haçlıları Kudüs'ten kovacak, zulmü bitirecek, inanç özgürlüğünü de serbest bırakıp barışı sağlayacaktı. Şimdi biz çocukluğundan, eğitiminden devam edelim. Çünkü Selahaddin'i Selahaddin yapan, çocukluğunda ve gençliğinde aldığı o muhteşem eğitimdi. Edindiği tecrübelerdi.

Kulağına ezan okunup ismi konan Selahaddin ağlamayı kesti, uyumaya başladı. Peki, Selahaddin ve ailesi nereye gidiyorlardı? Moralleri çok bozuktu ve canları sıkkındı. Musul'a gidecek, Kuzey Suriye'nin bölge valisi olan Atabey İmadeddin Zengi'ye sığınacaklardı. İmadeddin, Necmeddin'in iyi bir dostuydu. Ayrıca Necmeddin'in geçmişte ona yardımları da dokunmuştu. Peki, nasıl yardımlardı bunlar?

İmadeddin Zengi'nin Eyyubi ailesiyle ilişkisi 1132'ye dayanır. Zengi, Mesut ve halifeye karşı yapılan savaşta, Selçuklu prensleri olan Tuğrul ve Davud'un yanında yer almış, mağlup olunca Tikrit'e sığınmıştı. Tikrit o zamanlar Necmeddin Eyyub'un idaresi altındaydı. Zengi, askerleriyle birlikte Tikrit yakınında mola verdi. Necmeddin, Zengi ve ordusunun gemileriyle karşı kıyıya geçmelerine yardım etmiş ve Zengi'yi hoşlukla karşılamıştı. Yaralı askerleri de tedavi ettiren Necmeddin Eyyub, iki hafta boyunca ordunun bütün ihtiyaçlarını da karşılamıştı. Zengi bu karşılamadan çok memnun kalmış, borcunu bir gün ödeyeceğini vadederek oradan ayrılmıştı. Musul'a döndükten sonra Necmeddin'e birçok hediye göndererek şükranlarını bildirmişti. Bağdat emîri olan Pehruz, bu olaya kızıp Selçuklu düşmanlarına yardım eden Necmeddin'i cezalandırmakla görevlendirildi. Zira Necmeddin, eline düşen Zengi'yi tutuklamak yerine serbest bırakmıştı. Pehruz, bu ve başta da bahsettiğimiz diğer sebepten ötürü bir kararname çıkararak,

bütün Eyyubi ailesinin Tikrit'i terk etmeleri gerektiğini bildirdi. Az önce de anlattığımız gibi, Necmeddin'in oğlu Selahaddin bu kötü şartlarda, 1137 yılında dünyaya geldi. Eyyubi ailesi onun doğduğu gece Tikrit'i terk etmek zorunda kaldı. Ailenin sığınacak bir yeri yoktu. Fakat Zengi, kendisine yapılan iyilikleri unutmamıştı ve bunların altında kalmadı. Bütün aileye sahip çıkan Zengi, ailenin her bir ferdine yaşayacağı bir yer verdi. İki kardeşe, yani Necmeddin ve Şirkuh'a da özel muhafızlık ve çocuklarının eğitilmeleri görevlerini verdi. Eyyubi ailesi, Zengi'nin himayesi altında hizmetlerini ve varlığını sürdürdü. İki aile arasındaki güven ve sevgi bağları her geçen gün sağlamlaştı. Selahaddin'in babası ve amcası, Zengi'nin ordusuna katılıp savaşmaya başladılar, Suriye bölgesinde Haçlılara karşı verdiği bütün mücadelelerde ona destek oldular.

İmadeddin Zengi, Selahaddin'in babasını Baalbek valisi olarak tayin etti. Amcası Şirkuh'u da onun ordu komutanlığına atadı.

O sırada Selahaddin ne yapıyordu? Selahaddin henüz bebek sayılırdı, üç yaşına gelmişti. Kalın urganlarla tavana asılmış, pamuklu kumaşlardan yapılma beşiğin içinden şirin bir oğlan kafası uzandı. Uykuyu falan bırakmış, ninnideki sözleri anlamanın derdine düşmüştü.

Uyusun da büyüsün ninni,

Kudüs'ü fethetsin ninni,

Ninni de ninni dastana,

Gösterecek gününü Haçlılara.

"Anneeee!"

"Hu! Sen daha uyumadın mı?"

"Tam uyuyacaktım ama şu söylediğin ninni kafamı karıştırdı."

"Kafa karışacak bir şey yok, oğlum. Haçlılar denen kefereler kırk iki yıl önce Kudüs'ü işgal ettilerdi ya. Bir hafta içinde 70 bin Müslüman'ı telef edip şehri kana buladılardı."

"Çok kötü amcalar onlar, di mi anne?"

"Hah, evet oğlum, bak nasıl anladın. Şimdi sen büyüyünce o kötü adamları yenecek, Kudüs'ü geri alacaksın."

"Alırım di mi anne? Ben çok güçlüyüm."

"Tabii alırsın. Ninni de ninni..."

O dönemde bütün evlerden benzer ninni sesleri yükseliyordu. Ola ki bir çocuk bu ninnilerin verdiği şuurla büyür de Kudüs'ü kurtarır diye... Ninnilerin amacı buydu; Haçlıları defetmek için mücadele etmeleri gerektiğini daha bebeklikten itibaren çocukların bilinçaltlarına yerleştirmekti. Sahi, biz bebeklerimize ninni olarak neleri söylüyoruz? Bağımsızlık ninnilerini, millî bilinci aşılayacak ninnileri söylüyor muyuz? Hayır! Peki, neler söylüyoruz?

Dandini dandini dastana,

Danalar girmiş bostana,

Kov bostancı danayı,

Yemesin lahanayı.

Uyusun da büyüsün ninni,

Tıpış tıpış yürüsün ninni,

Eeee eee uyusun da büyüsün ninni,

Eeee eee uyu yavrum ninni.

Hep uyusun. Ömür boyu uyusun. Söylediğimiz ninnilerin, bebeklerimizin bilinçaltlarına etki ettiğini biliyor muyuz? Söylediğiniz ninnilere dikkat edin. Millî şuur veren ninni yazmak zor değil... Çocuk eğitimi anne karnında başlar ve doğduktan sonra ninnilerle devam eder. Bunu anlatan yok... Şimdi kaldığımız yerden devam...

Kudüs'ün tutsak olması Kürt, Türk, Arap; bütün Müslümanların kalplerini derinden yaralıyordu. Ama Selahaddin Eyyubi'nin evinde bu acı daha da derinden hissediliyordu. Çünkü babası, Zengiler Atabeyliği'nin danışmanlarındandı. Nureddin Zengi, babasının ve amcasının yakın arkadaşıydı. Gelelim Selahaddin'in ırkına. Selahaddin Eyyubi'nin ırkı hep tartışma konusu olmuştur. Kimi Türk, kimi Kürt, kimi ise Arap olduğunu söylemiştir. Selahaddin Yusuf Eyyubi, Yemenli olan Himyeri sülalesinin Ravvadiler aşiretindendi. Aşiret üyeleri Azerbaycan'a gelip Hezbani Kürtleriyle yakınlık kurdular. Kız alıp verdiler, akrabalık bağlarını geliştirdiler. Kaynaştılar. Ravvadiler dört nesil sonra, Hezbani Kürt aşiretinin bir kolu hâline geldiler. Selahaddin'in babası Kürt, anası ise Türk'tü. Selahaddin'in dedesine Şadi-i Kürdi de deniyordu. Selahaddin'in annesi Mesude Hatun, Selçukluların Harim Emîri Şehabeddin Mahmud'un kız kardeşiydi. Yani Türkmen'di ve Selçuklu prensesiydi. Bazıları ise Selahaddin'e tamamen Türk ya da tamamen Kürt demektedir. Bunun sebebi, o dönem bölgede ve orduların içinde Türklerin, Kürtlerin ve Arapların karışık hâlde bulunmalarıdır. Bu nedenle bu tartışma hiç bitmemiştir. Kaynaklardan anlaşıldığına göre baba tarafı Kürt, anne tarafı

Türk'tür. Elbette en doğrusunu Allah bilir ve nihayetinde hepimiz Âdem ile Havva'nın çocuklarıyız. Selahaddin'in büyüklüğü de ırkından değil, iyi bir Müslüman ve adaletli bir lider olmasından kaynaklanıyordu. O, bütün Müslümanların ortak atasıydı. Selahaddin de hiçbir zaman ırkını öne sürmemiş, hep İslam kardeşliğini dile getirmişti. İyiliği emretmiş ve yaymıştı. Gayrimüslimlere de adil davranmıştı.

Selahaddin'in kardeşleri de vardı. Ablası Rabia Hatun, ağabeyleri Şahinşah ve Turanşah, küçük kardeşleri ise Adil, Tuğtigin ve Gökbörü idi. Gördüğünüz gibi, Türk ismi alan kardeşleri de vardı.

Selahaddin'in Eğitimi

Selahaddin ve ailesi Baalbek'e geldiler. Selahaddin eğitim ve öğretimle ilk defa bu kentte tanıştı. Zeki, meraklı, çok da yetenekliydi. Selahaddin, şimdi Güney Lübnan sınırları içinde bulunan Bekaa Vadisi'ndeki antik Baalbek şehrinde büyümeye başladı. Duyduğu sureleri üç yaşından itibaren ezberlemeye başlamıştı. Selahaddin daha Sübhaneke'yi hecelerken, toplumun gündemi Kudüs'le kuşatılmıştı. Yakın çevresinde ağırlıklı konu daima Kudüs idi. Evde, okulda, sokakta, çarşı ve pazarda konuşulan Kudüs sevdası, onun da yüreğinde filizlenmeye başlamıştı. 1144 baharında, İmadeddin Zengi'nin Urfa'yı Haçlılardan geri aldığı yıl Selahaddin yedi yaşındaydı ve Kur'an'ı hıfzetmişti. Evet, bir yandan Haçlı Seferleri vardı. Tüm Hristiyan Batı, papanın organizasyonu ile Anadolu'yu ve bugünkü Orta Doğu'yu işgal etmişti. Kudüs de işgal edilip her yönden yağmalanmıştı. İşte Selahaddin böyle bir atmosferde yetişiyordu. O sıralar Urfa'nın kurtuluşu milletin moralini yükseltti.

Kudüs yolu bir bakıma açılmıştı. Zaten Haçlı Seferleri'ni bilmeden Selahaddin'i asla anlayamazsınız. İlerleyen satırlarda Haçlı Seferleri'ni anlatmaya başlayacağız.

Selahaddin, Arapça dil bilgisi, akait, hadis, fıkıh ve tefsir öğreniyordu. Öğrendikçe hevesi artıyor, daha çok çalışıyordu. Pırıl pırıl bir zekâsı vardı. Okuduklarını hemen kavrıyor ve tartışmalara yeni yorumlar getiriyordu. Tam bir ilim adamı olma yolundaydı. Neredeyse medresede yatıp kalkıyordu. Arapça, Türkçe ve Farsça konuşuyor ve bu dillerde okuyup yazabiliyordu. Baalbek can güvenliği bakımından tekin değildi. Daima saldırıya açık bir uç beyliğiydi. Kudüs, Haçlı Krallığı ve güneydeki Abbasi hilafetine karşı ayrı bir baş çeken Mısır'da kurulan Şii Fatımî Devleti ile sınır komşusuydu. Selahaddin çevik ve atletik bir gençti. Ata binmeyi, ava çıkmayı, ok atmayı ve kılıç kullanmayı öğrendi. Savunma ve saldırı sporlarından güreşi ve yakın dövüşü öğrendi. Hem ilimle hem de savaş bilgileri ile kendini donatıyordu. İleride bilge bir savaşçı komutan olacaktı.

1146'da İmadeddin Zengi bir suikast sonucu şehit edildiğinde, yerine geçen oğlu Nureddin Mahmud Zengi de Eyyubi ailesine karşı sevgi, güven ve ilgi göstererek, onların Şam'a yerleşmelerini sağladı. Selahaddin, Şam'da da ilim öğrenmeye ve eğitimine devam etti. İlme âşık biriydi. Selahaddin büyüdükçe, ışıl ışıl zekâsı ve kabiliyetleri ile dikkat çekiyordu. Nureddin Zengi, onun ileride büyük başarılar elde edeceğini düşünüyor ve onunla daha yakından ilgileniyordu. Nureddin Zengi, her askerî harekâta mutlaka Eyyubileri de alarak çıkıyordu. Selahaddin, Nureddin'in sarayında büyüyordu. Divanda yapılan sohbetlere, tartışmalara ve sonunda çıkan kararlara kulak misafiri oluyordu. Cihat ve savaş şuuruna bizzat şahit oluyor, hissesine düşeni alıyordu. Artık bir delikanlı olan Selahaddin'de askerî ve siyasi kimlik de gelişmeye başladı.

Divanda, mecliste konuşulan en can alıcı konu Kudüs'ün özgürlüğüydü. Çünkü İmadeddin Zengi'nin, Urfa Kontluğu'nu Haçlılardan almasıyla Müslümanların gözünde ve gönlünde Kudüs'ün yolu açılmıştı. Selahaddin tüm bu muhabbetleri dinleyerek, Müslümanların kurtuluşu için mücadele edip savaşmanın gerekliliğini kalbine ve zihnine kazımıştı. Bu bilinçle yetişiyordu. Nureddin Zengi'nin yüreğinde büyüyen Kudüs'ün kurtuluşu ideali, Selahaddin'in de inancı hâline gelmişti. Kudüs, Nureddin'in olduğu kadar Selahaddin'in de rüyalarının tek öznesiydi.

Selahaddin'i doğru tanımak için öncelikle Nureddin'i tanımak şarttır. Selahaddin sanki iman ve idealiyle Nureddin'in başarılı bir tekrarı gibidir. Nureddin Zengi, Haçlı sürüsüne karşı mücadele eden en büyük kahramanlardan biriydi. Maalesef bugün eğitim sisteminden geçip mezun olan öğrencilerin birçoğunun ne Nureddin Zengi'den ne de Selahaddin Eyyubi'den haberleri var. Geçelim, devam edelim...

Selahaddin daha çocuk yaşlardayken, tarihe geçecek önemli bir duruma şahit oldu. Bu durum onun Kudüs için mücadele şuurunu daha da artırdı. Anlatalım...

Selahaddin'in çocukluğunda herkes Kudüs için üzülüyor, kurtuluşu adına bir şeyler yapmanın telaşına düşüyordu. Maharetli bir marangozun dilden dile dolaşan hikâyesini, henüz yedi sekiz yaşlarındayken Selahaddin de duymuştu. Marangoz Efendi bir gün kendi kendine, "Acaba Kudüs için ne yapabilirim? Asker değilim ki kılıcımın hakkını vereyim, zengin değilim ki altınlarımı saçayım," demişti. Tam böyle düşünürken ellerini fark etmişti. Allah, onun ellerine ne büyük maharetler vermişti. Tahtayı kesip biçer, herkesi hayran bırakacak eserler ortaya çıkarırdı. Kudüs işgal edildiğinde Mescid-i Aksa'nın minberinin Haçlılar tarafından yakıldığını duymuştu. Yakılan

bu minberin yerine yenisini yapmaya karar verdi. Marangoz günlerce çalıştı, göz nuru döktü, sanatının bütün inceliklerini, bütün hünerlerini ortaya koydu. Sonunda, bakanları mest edecek güzellikte eşsiz bir minber ortaya çıktı. Hem de bu harika eseri yaparken hiç çivi kullanmamıştı.

"Bu minberi nereye koymak için yaptın?" diye soranlara, "Kudüs için!" diyordu.

Marangozun Kudüs'teki Mescid-i Aksa için yaptığı minber, komutanların azmini alevlendiriyor, "Kudüs'ü Haçlılardan geri alabilir miyiz?" diye düşünmelerine sebep oluyordu. Henüz yedi sekiz yaşlarında olan küçük Selahaddin'in kalbinde de Kudüs sevdası çoktan yeşermişti. Marangozun hikâyesini işitince çocuk kalbiyle, bütün masumiyetiyle dua etti: "Allah'ım, Kudüs'ün fethini bana nasip et ne olur!"

İşte, Selahaddin bu duygularla, bu düşüncelerle büyüdü. Bir dönem, Sultan Nureddin'in muhafızıydı. Onun fikirlerinden hayatı boyunca etkilendi. Şam'a geldiklerinde Nureddin, Eyyubi ailesi için arazi, hayvanları için de çayırlar tahsis edip ikramlarda bulundu. Sarayda, divan toplantılarındaki sohbetlerde, dağda, ormanda, av programlarında ve sportif yarışmalarda Selahaddin'i yanından ayırmıyordu. Atla yapılan ve bir savaş sporu olan çevgende,[2] yani poloda, Nureddin'in tek rakibi Selahaddin'di.

Fakat Selahaddin'in meyli ve gönlü ilimden, medreseden yanaydı. O, ilme âşıktı. Şam Darülhadisi'ne devam etti. Yani hadis dersleri aldı. Hadis anlatmayı, dinlemeyi ve öğrenmeyi

2 Çevgen oyunu, at üzerinde uzun sopalarla topa vurularak oynanan bir oyundur. Dörderli takım oyuncuları, topu rakip kaleye atmaya çalışırlar. Oyun, aynı zamanda ata binme ve savaş becerisini geliştirmeye de yarıyordu. Tarihi milattan öncesine dayanan bu oyun Orta Asya'da ve Azerbaycan Türkleri tarafından da oynanmıştır. Bu oyundan, Dîvânu Lugati't-Türk'te de bahsedilir. Evliya Çelebi de seyahatnamesinde anlatmıştır. Türki Cumhuriyetlerde hâlâ oynanmaktadır. İngilizler bu oyunu 'polo' adıyla dünyaya yaymışlardır.

ömrü boyunca devam ettirecekti. Savaştan fırsat bulduğu tüm zamanlarda hemen hadis konuşacaktı. Tarih ilmiyle de insanlığın ortak macerasını kavradı. Fıkıh (İslam hukuku kuralları) ve tefsir de başlıca ilmî çalışmalarından oldu. Medrese eğitimi boyunca İslam âleminin en büyük ilim adamlarından, müderrislerinden ders alıp kendini sürekli geliştirdi.

Dünya ve İslam tarihine büyük ilgi duyuyordu. Farklı çağlarda yaşanan olaylara sebep/sonuç ilişkisiyle yaklaşıyor ve kendi dönemiyle benzerlikler çıkarıyordu. Tarih koridoruna girmesiyle hayata bakışı, ufku ve irfanı genişledi. Tarih sadece olay, yer, zaman ve bir komutandan ibaret değildi. Önemli olan önce ders çıkarmak, sonra da tarih felsefesi içinde sağlıklı yorumlar üretebilmekti. İlim meclislerine katılması Selahaddin'i yaşından önce olgunlaştırdı. Her uygun zamanda müderrislerin, müfessirlerin, âlimlerin önünde diz çöker ve doyumsuz öğrenme arzusuna yeni ufuklar açardı... Bir yazarın da dediği gibi: "Eğer o, Kudüs fatihi Selahaddin olmasaydı, çağının en mükemmel ilim adamlarından biri, yani Şeyh Selahaddin olurdu."

Genç Selahaddin, Nureddin Zengi'nin gözüne girmişti. Nureddin Zengi, ileride büyük işler başaracağına inandığı Selahaddin'in iyi bir eğitim alması için büyük destek veriyordu. Onun ve babasının gayretleriyle mükemmel bir ilim tahsili yapan Selahaddin çok başarılı ve azimliydi.[3] Sürekli yeni bilgiler öğrenmek çok hoşuna gidiyordu. Ancak yirmi altı yaşına geldiğinde, Nureddin Zengi tarafından eğitim için gönderildiği yerden geri çağrıldı. Çünkü artık kılıç kuşanma vakti gelmişti, Allah yolunda at koşturup cihat etmesi gerekiyordu. Selahaddin Eyyubi için artık yeni bir dönem başlıyordu.

3 Selahaddin'in çocukluğu ve eğitimi için bkz: Zehra Aydüz, *İlk Türk Müslüman Devletleri*, Zafer Yayınları, İstanbul, 2014, s.95-98./Adil Akkoyunlu, *Selahaddin Eyyubi*, Çıra Çocuk Yayınları, İstanbul, 2015, s. 10-20. /Prof. Ali Muhammed Sallabi, *Zengiler Dönemi*, Ravza Yayınları, İstanbul, 2014, s. 104.105. /Mehmet Sılay, *Selahaddin Eyyubi*, Düşün Yayınları, İstanbul, 2015, s.43-71.

Şimdi asıl konumuza giriş yapacağız. Selahaddin Eyyubi'yi anlamak için Haçlı Seferleri'ni ve bu seferler sırasında Anadolu'da ve Kudüs'te yapılan yağma ve katliamları iyi bilmemiz gerekir. Haçlı Seferleri'ni ve amaçlarını bilmeden Selahaddin Eyyubi'yi anlayamazsınız. Şimdi sizi hayretle okuyacağınız, derin ve sürükleyici bir yolculuğa çıkaracağız. Bundan sonrasını dikkatle okuyun...

KANLI İSTİLA: HAÇLI SEFERLERİ

Şimdi anlatacaklarımız, tarihte yaşadığımız en büyük kuşatma ve işgallerden biriyle ilgilidir. Bu kuşatma ve işgalin etkisi günümüze kadar devam etti. Anlatacaklarım sizin, benim, bizim hikâyemiz. Günümüzde bile anlam veremediğiniz birçok şeye anlam vereceksiniz. Haçlı güçlerinin günümüzdeki plan ve projelerini daha iyi anlayacaksınız. Ve en önemlisi de Selahaddin Eyyubi'yi ve mücadelesini iyi anlayacaksınız...

Tarih 1095'i gösteriyordu. Bu tarihten sonra hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Hiçbir şey! Büyük ve kanlı bir istila başlayacaktı. Fransa'nın Le Puy şehrinde bir konuşma yapan ve sefer çağrısında bulunan Papa II. Urban bütün Avrupa'yı, kutsal toprakları "dinsiz sapkınların" yani Müslümanların elinden kurtarmaya davet etti. Konuşmasında dinî argümanları kullanan papa, Kudüs'ün de içinde bulunduğu kutsal toprakların Hristiyanlara ait olduğunu, Hz. İsa'nın orada doğup vaftiz edildiğini, ilk kilisenin orada kurulduğunu ve Tanrı'nın krallığını yeniden tesis etmek için o toprakların mutlaka Hristiyan idaresine girmesi gerektiğini söyledi. Papa, İslam dünyasına yönelik büyük bir istila planını harekete geçiriyordu. Bunun tam zamanı olduğunu düşünüyordu.

Papa II. Urban konuşurken Matta İncili'ndeki şu cümleyi

tekrarlıyordu: "Ardımdan gelmek isteyen kendini inkâr etsin, haçını alıp beni izlesin!"

Bu çağrıyla Hristiyanlar galeyana geliyor ve hepsi bir ağızdan, "Tanrı, bunu istiyor!" diye çığlık atıyorlardı. Bu çağrıya icabet edip yemin edenler, bu yeminlerinden artık asla dönemezlerdi. Şayet dönerlerse kilise tarafından "aforoz" edilirlerdi. Haçlı Seferleri'ne kadar olan zaman diliminde, Hristiyanlık hep İsa peygamberin barışçıl yönü ile tebliğ edilmiştir. Fakat Haçlı Seferleri ile bu karakter değişmiş, "Hristiyanlık şiddeti" şekline bürünmüştür. Denilebilir ki Papa II. Urban, Hristiyanlığı "pasif" bir şekilde yaymak yerine, Hristiyanlığı daha ziyade "militarize" etmiştir. Yani "savaşçı ordu" hâline getirmiştir. Bu seferler sırasında Hristiyanlar elbiselerinin önlerine birer haç motifi işlediler. Bu yüzden de bu seferlere "Haçlı Seferleri" adı verildi.

Papa, başpiskoposları, piskoposları, papazları ve rahipleriyle birlikte elinden geldiğince hızlı bir şekilde Alpler üzerinden harekete geçerken, heyecan yaratan vaazlar ve nasihatlarda bulundu: "Kim ruhunu kurtarmak istiyorsa Rabb'in yolunu seçmekten geri durmasın ve kim ödül istiyorsa ona ilahi lütuf yeterli olacaktır."

Papa ayrıca şunları söyledi: "Kardeşler, sizler, Mesih adına çok şeylere katlanacaksınız: Sefalet, eksiklik, çaresizlik, zulüm, yoksulluk, hastalık, açlık, susuzluk ve benzeri acılara, zira Rab, havarilerine şöyle dedi: Sizler, benim adıma çok acılar çekeceksiniz. İnsanlarla konuşmaktan utanmayın, çünkü söylemeniz gereken şeyleri ben size sunacağım ve bunun üzerine krallık sizin ödülünüz olacaktır."

Ve bu sözler Avrupa'da, bütün düklükler ve kontluklar üzerinde âdeta bir yangın gibi yayılmaya başladı. Bu sözleri işiten Avrupalılar, haçı elbiselerinin sağ omuzları üzerine işlediler

ve Mesih'in ayak izlerini takip ederek hep birlikte cehennem ateşinden kurtulmak istediler. Böylece Avrupalılar ana vatanlarından hemen yola çıktılar. Anadolu'yu ve bugünkü Orta Doğu'yu işgal edip yağmaladılar. Geçtikleri yerleri sömürüp kana buladılar.

Tabii Haçlı Seferleri'nin birçok sebebi vardı. Şimdi bunları sıralayalım. Dikkatli okuyalım, bir şey kaçırmayalım. Burası önemli. İşte Haçlı Seferleri'nin asıl sebepleri:

1) Selçuklu ordusu 1071 yılında, Sultan Alparslan'ın liderliğindeki Malazgirt Savaşı'nda Bizans'ı yenerek Anadolu'ya girdi. Daha sonra Anadolu'nun içlerine kadar ilerleyen İslam orduları Bizans'a kadar yaklaştılar. Bu durum Bizans'ı korkuttu. Bizans Kralı Aleksi Komnen bu durumu Vatikan'daki papaya anlattı ve engellemesi için çağrıda bulundu. Müslümanlar daha fazla ilerlerse Bizans'ı ortadan kaldırıp İstanbul'u alacaklardı. Bu durum papayı ve Hristiyan güçleri tedirgin etti. Bizans, Ortodoks olmasına rağmen Katoliklerin lideri olan papadan yardım istemişti. Bildiğiniz gibi, Ortodokslar ve Katolikler birbirlerine düşmanlardır. Ama durum Hristiyanlar için o kadar tehlikeli bir hâl almıştı ki bu düşmanlıktan vazgeçtiler. Haçlı Seferleri'nin bir sebebi budur. Ayrıca Bizans, Abbasi Devleti'nin zayıflamasını istemiyordu. Dinamik bir Selçuklu Devleti'nin gelip sınırlarına dayanmasındansa, Bağdat'ta Abbasi halifesinin olması işine geliyordu.

Nasıl sinsice bir strateji, değil mi? Aynı stratejiler bugün de devam ediyor. Bugün de güçsüz Müslüman unsurların varlığını, güçlü Müslüman unsurların varlığına tercih ediyorlar.

2) Haçlı Seferleri'nin önemli sebeplerinden biri de açlıktır. Orta Çağ'da Avrupa nüfusu artmış, topraklar ise soylu ailelerin elinde toplanmıştı. Sanayi yoktu, tarım yetersizdi. Halk açtı ve bunun sonucu olarak da birçok yerde isyan çıkıyordu. 1026

yılında açlıktan o kadar çok insan ölmüştü ki büyük çukurlar kazılmış, yüzlerce ceset bu çukurlara atılmış, toplu mezarlar oluşmuştu. Hatta aç olan halkın, bu cesetleri çukurlardan çıkarıp yediği aktarılmıştır. Yağmalama ve hırsızlık artmıştı. Yoksul halk, Doğu'nun zenginliklerini elde etmek için Haçlı Seferleri'ne katılacaktı.

Batı o zamanlar cahildi ve cehalet içinde yaşıyordu. Orta Çağ denilen dönemde Müslümanların ilmi ciltlere sığmazken, Batı dünyasında okuma yazma oranı neredeyse %2 civarındaydı. Daha doğrusu, kilise görevlileri dışında, kralların çoğunun da dâhil olduğu büyük bir kitle okuma yazma bilmiyordu. Batı dünyası, Endülüs'te Müslümanlarla tanıştıktan sonra okumaya başladı. Sosyal sınıflar arasındaki uçurum ise daha vahimdi. Zira Orta Çağ Avrupası'ndaki toplumlarda kadın erkek herkes, kral için yahut bağımlı olduğu derebeyi için vardı. Sıradan insanların mülkiyet hakları olmadığı gibi, derebeyliğe yahut krallığa bağlı olan bütün coğrafya, derebeyi yahut krala aitti. Halkın hukuki hiçbir hakkı yoktu. Halk, kral veya derebeyi çağırdığı zaman emre uymak zorundaydı.

Haçlı Seferleri'nin sebeplerini anlatmaya devam edelim.

3) Haçlı Seferleri'nin bir sebebi de anarşiydi. Açlık, kıtlık, yokluk ve imkânsızlıklar yetmiyormuş gibi, despotların ve kilisenin maddi ve manevi baskısı o dönemin insanını canından bezdirmişti. Avrupa'da dinî, sosyal, siyasi, ekonomik karmaşa vardı. "Kaybedecek bir şeyi olmayan insan kadar tehlikeli bir varlık yoktur" sözünde olduğu gibi, insanlar çok tehlikeli yaratıklar hâline gelmişlerdi. İdareciler bir taraftan, yöneticiler diğer taraftan, yiyecek ekmek bulamayan insanları beş parasız bırakmışlardı. Avrupa'nın her yerinde anarşi ve terör vardı. En ufak bir suçun karşılığı, engizisyon mahkemesinde diri diri yakılmaktı. Papalık, halkın isyan etmesinden de kork-

muş, bu ihtimalden kurtulmak için haçı halkın eline, kutsal yerleri ve Hz. İsa'nın doğduğu yeri kurtarma sloganını da diline vermişti. Haçlı Seferleri'ne katıldıkları takdirde Doğu'nun zenginliklerine sahip olacaklarını da vadetmişti. Bunları duyan halk, papalığa karşı öfke duymaktan vazgeçiyor, Doğu'nun zenginliklerini hayal ediyordu. Böylece papa, ona karşı oluşan tepkiyi Doğu'nun zenginliklerini göstererek örtüyordu. Halkın fakirliğini de kendi kirli amaçları için kullanıyordu. Halk sadece dinî sebeplerle değil, fakirlikten dolayı da bu seferlere katılmıştı. Papalık da halkın yoksulluğundan faydalanarak, dinî amaçlarını gerçekleştirmiş oluyordu.

Devam...

4) Haçlı Seferleri'nin önemli bir diğer sebebi de papanın, halkı galeyana getirerek çok iyi teşvik etmesiydi. "Haçın kahramanları", "İsa'nın gladyatörleri", "cennetin fedaileri", "İsa'nın pehlivanları" gibi rütbeler uydurulmuş, bu rütbeler hiçbir eğitimi ve niteliği olmayan birçok insana verilmiş, insanlar motive edilmişti. İnsanlara, kutsal yerleri görecekleri için hacı olacakları, Hz. İsa'nın şefaatine nail olacakları, direkt cennete girecekleri, ne kadar çok Müslüman öldürürlerse kazançlarının o kadar çok olacağı telkin edilmişti. Tüm bunlar, aldanan milyonluk sürüleri yollara dökmüştü. Hristiyanların "dinî duygularını" propaganda sonucu "vahşet duygusuna" çevirmişlerdi. Bunlar asker değillerdi, fakirler, mecnunlar, fahişeler, çocuklar, tüccarlar, katiller, hayalperestlerdi. Her türden insanın olduğu, geçtikleri yerleri çekirge sürüsü gibi kurutan varlıklardan oluşan bir topluluktu...

Size önemli bir bilgi vereyim: 13. yüzyılda papaların teşviki ile Haçlı Seferleri'ne tam 95 bin çocuk katılmış, bunların 40 bini Alp Dağları'nı geçerken ölmüş, geriye kalanlar da Arap orduları tarafından esir alınmış ve Müslüman olmuşlardır.

Bugün Orta Doğu halkı içinde az da olsa görülen sarı saçlı ve yeşil gözlü insanlar bu çocukların soyundandır.

Papa, halka öç alma duygusunu da vermiştir. Hz. İsa'yı işkence ile öldüren Yahudilerden ve kutsal mekânları Hristiyanların elinden alan Müslümanlardan öç alınması fikrini zihinlere pompalamıştır. Bu sebeple, bu çapulcu sürüsü daha yola çıkmadan nerede Yahudi görmüşlerse öldürmüşlerdir. Ayrıca papa, sefere çıkanlara geride kalan mal mülklerinin ve ailelerinin korunacağı garantisini vermiştir. Papalık, dev bir ordu ve dev bir sefer için ikna edici her türlü yola başvurmuştur.

Bu arada, Bâtını mezhebine bağlı Şiiliği benimsemiş olan Fatımî Devleti halifelerinden El-Hâkim'in, Kudüs'teki bazı kiliseleri yıktırması Hristiyanlık dünyasında büyük galeyana sebep oldu. Gerçi El-Hâkim'den sonraki halifeler kiliseleri tamir ettirip Hristiyan hacılara iyi davransalar da papalık bu olaydan faydalanmasını, Hristiyanları Müslümanlara karşı kışkırtmasını bildi. Papa bire bin kattı, Müslümanlar tüm kiliseleri yakıp yıkıyor diyerek halkı kışkırttı. Bu sırada papanın krallarla arası iyi değildi. Aralarında gizli bir güç mücadelesi vardı. Çünkü Haçlı Seferleri'ni başlatan papanın otoritesi ve gücü artacaktı. Bu sebeple krallar ilk başta Haçlı Seferleri'ne katılmayacaklardı.

5) Vatikan'ın Haçlı Seferleri düzenleme sebeplerinden biri de Hristiyan din adamlarının, sefer sırasında gerçek İncilleri bulup imha etmek istemeleriydi. Bakın, en sinsi amaçlardan biri buydu. Savaşa katılan halktan bunu gizlemişlerdi. Çünkü gerçek İnciller ortaya çıkarsa din adamlarının kurdukları saltanat yok olacaktı. Bu sebeple, varlığından haberdar oldukları gerçek İnciller, halkın bilgisine sunulmadan yok edilmeliydi. Çok kurnazca değil mi?

Koyu bir Hristiyan olan Fransız asıllı Papa II. Urban, kilisede çok iyi bir Hristiyan din eğitimi almış, o zamanlar İspanya'da hüküm sürmekte olan Müslümanlara karşı kinle beslenmişti. Fakat bu Fransız'ın durumunu bilmeyenler onun bir "Haçlı Seferi" düzenleyeceğini ummamışlardı. Hatta denilebilir ki bu teşebbüs birçok Hristiyan tarafından sürpriz bir hareket olarak algılanmıştı. Fakat Papa II. Urban'ın esas hedefi Hristiyanlığa hizmetten ziyade Roma'daki papalığın konumunu güçlendirmekti. Yani hedefi dinî olmaktan ziyade siyasiydi. Nitekim kendi ülkesi olan Fransa'da bu işe kalkışması tesadüfi değildir. Zaten ilk Haçlı Seferi'nde de Fransızlar çoğunlukta olmuştur.

6) Haçlı Seferleri'nin en büyük sebeplerinden biri de Müslümanların bölünmüş olmalarıydı. 10. yüzyılda Müslümanların Bağdat'taki halifeyi tanımıyormuşçasına bağımsız devletçikler kurup kendi aralarında savaşlara girmeleri, Hristiyan dünyasının İslam dünyası üzerindeki iştahını kabarttı. Şii Fatımî Devleti ve Sünni Selçuklu Devleti arasında mezhep çatışmasından kaynaklanan savaşlar oluyordu. Müslümanlar, Batılı Hristiyan dünyasına âdeta "Buyurun, biz birbirimizi boğazlayarak sizin için her şeyi kolaylaştırdık!" diyorlardı. Demek istiyoruz ki şayet Müslümanlar birbirleriyle uğraşmayıp bir zamanlar olduğu gibi birlik olsalardı, Batı'nın bütün kiliseleri ve ülkeleri toplansa "Haçlı Seferi"ni göze alamazlardı.[4]

Başımıza ne gelmişse kendi bölünmüşlüğümüzden ve birbirimizle didişmemizden geldi. Bugün de aynı durum var.

4 Haçlı Seferlerinin başlaması ve sebepleri için bkz: Doç. Dr. Engin Ayan, Haçlı Tarihi, Selenge Yayınları, İstanbul, 2013, s. 49-50. /Abdullah Uçar, Muharref Hristiyanlık ve Avrupa, Konya, 2012, s. 106-120. /Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma, Haçlı Seferleri, Beyan Yayınları, İstanbul, 2016, s. 20-30. /Peter Tudebodus, Birinci Haçlı Seferleri, Tercüme: Süleyman Genç, Kronik Yayınları, İstanbul, 2020, s. 23-50. /Cecile Morrisson, Haçlılar, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2005, s. 7-28. /Mike Paine, Haçlı Seferleri, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 2011, s. 70-74. /Süleyman Kocabaş, Misyonerlik ve Misyonerler, Vatan Yayınları, Kayseri, 2006, s. 41-44.

Türkiye'nin içindeki ideolojik, etnik ve siyasi bölünmüşlük, Anadolu'yu tekrar işgal edip parçalamak isteyen güçlere kolaylık sağlayacaktır. Anadolu'yu tekrar işgal etme, bölüp parçalama planını açıkça söylüyorlar. Komplo teorisi değil. Haçlı Seferleri öncesindeki gibi, biz yine bölünmüş, parçalanmış hâldeyiz. Yine birbirimizle didişir durumdayız.

Konumuza dönelim...

Papa II. Urban, yukarıda anlattığımız sebeplerle Haçlı Seferleri'ni başlattı. İşte bu, İslam dünyasının en büyük kuşatılma süreçlerinden biriydi. Öyle kanlı bir istila yapacaklardı ki ürpertici olacaktı. Birbiriyle didişip ayrılığa düşen Müslümanlar, kadınlarına tecavüz edilip çocukları öldürüldüğünde pişman olacaklardı. Ama yine de aralarında birlik içinde direnen kahramanlar olacaktı. Kılıçarslan gibi, Nureddin Zengi gibi, Selahaddin Eyyubi gibi. İşte Selahaddin Eyyubi, her yerin işgal edilip yağmalandığı bu Haçlı Seferleri sırasında doğup büyüyen biriydi.

Şimdi daha da derinlere inelim ve işgalin içyüzünü iyi kavrayalım.

Haçlı Kuşatması Başlıyor

Papa II. Urban, dokuz ay boyunca bir yerden başka bir yere giderek, Hristiyanları Haçlı Seferleri'ne davet eden toplantılar, ateşli konuşmalar yaptı. Sefer kararı alındıktan sonra planlaması yapıldı. Batı Avrupa'da üç yıllığına genel bir barış ilan edildi. Orduların yola çıkacağı tarih, nerede buluşulacağı, seferi idare edecek komutanlar belirlendi.

Savaş hazırlıkları arasında Haçlıların silahlarını ve bayraklarını takdis ettirmeleri de unutulmaması gereken ilginç olaylardandır. Şehirlerin ve kasabaların her mahallesinde, papazlar önlerine konulmuş olan silahların üzerine okunmuş bir su serptikten sonra, "Calut'a galip gelen Davut'a Tanrı katından verilmiş olan kuvvet ve güçten, bu silahların taşıyıcısı olanların da hisse sahibi olması" duasını ettiler. Haçlı askerleri silahlarını takdis ettirmeye geldikleri zaman papazlar gerekli olan duaları okudular ve silahları geri teslim ederlerken her birine, "Baba, Oğul ve Ruhu'l-Kudüs'ün adıyla. Bu kılıcı cesurluk kabzanıza alınız ve dinin galibiyeti ve muzafferiyeti için kullanınız. Ancak sakın ola günahsızların kanını akıtmasın," diye konuşma yaptılar.

Bayrakların takdisi de açıklandığı minval üzere olup, yine zikrolunan kutsal sudan serptikten sonra, papazlar bayrağı taşıyan kişiyi önlerinde diz çöktürerek, "Tanrı'nın yüzü için savaşa gidiniz. Bayrağın üzerine nakşedilmiş olan alamet sizi her türlü tehlikeden korusun," duasını yaptılar. Evet, yanlış duymadınız. Papazlar tarafından okunmuş sular kılıçlara serpiştiriliyor, savaşa katılacak askerlere dua ediliyordu. Tüm bunlar herkesi biraz daha gaza ve şevke getiriyordu. Babalar istek ve rızalarıyla evlatlarını bu yola sevk ederek, Hz. İsa uğrunda ya

fetih ve kurtuluşa nail olmaya veya bu yolda ruhlarını teslim etmeye onlara yemin ettirdiler. Cengâverler zafer kazanarak ve ganimet alarak dönecekleri tesellisiyle aile ve akrabalarından ayrıldılar.[5]

Haçlı Seferleri sırasında Fransız ve İngiliz krallarının savaş için çeşit çeşit hazırlıklar yaptıkları görülecekti. O hazırlıklardan bazıları şöyleydi; Haçlı Seferi'ne katılacak tüm soyluların en az altı ay öncesinden limanlara gelmeleri, ordunun lojistik ihtiyacının karşılanması için yeterli olacaktı. Bunun haricinde, gemilere yüklenecek atların sayısı belirlendi ve tamamı kayıt altına alındı. Çünkü yeterli gemi olmaması sebebiyle çok sayıda atın taşınması mümkün olmayabilirdi. Fakat iyi bir organizasyon yapılması durumunda, birinci geçişi başka geçişler izleyebilirdi. Müslümanların ülkesine varıldığında her şeyin kusursuz işlemesi için yiyecek tedarikinden, atların bakımından ve silahların korunmasından sorumlu kişiler görevlendirildi. Ayrıca gerekli olan büyük savaş makineleri, okçular, topçular ve diğer teknisyenler tedarik edildi. Hatta Fransa kralı, Haçlı Seferleri sırasındaki hazırlıklar için israfı engelleme yoluna gidecekti. Haçlı Seferi görüşmelerinin yasal boyutunun ardından maddi kaynaklar konusuna giriş yapan Fransa kralı, düzenlenecek Haçlı Seferine gelir oluşturmak amacıyla, krallık çapında düzenlenen tüm ziyafetlerde, mızrak dövüşü turnuvalarında ve düğünlerde gereksiz masraf yapılmasının yasaklanmasını isteyecekti. Bununla beraber, birçok kötülüğün anası olarak gördüğü zar oyununun da yasaklanmasını talep edecekti. Soyluların, din adamlarının ve burjuvanın düzenlediği şatafatlı ziyafetler ve diğer tüm eğlenceler iptal edilecekti. Bu yasakları ihlal eden herkes istisnasız olarak cezalandırılacaktı. Kesilen bu cezalardan toplanacak bütün gelir de kutsal Haçlı Seferi'nin hazırlıklarına harcanacaktı.[6] Evet, Haçlı Seferleri sırasında bazı krallar bunları uygulayacaktı.

5 J.F. Michaud, *Haçlı Seferlerinin İlginç Olayları*, Hazırlayan: Güray Kırpık, Lotus Yayınları, Ankara, 2011, s. 100, 103, 121.

6 Murat Çaylı, *Bir Haçlı'nın Rüyası*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2021, s. 203-220 arası.

Sefere katılacakların kıyafetlerine haçlar işlendi. Elbisedeki alametten kasıt buydu. Sefere katılacak katiller bile serbest bırakıldı, hapistekiler için genel aflar çıkarıldı. Papalık, Haçlı ordusunu yolda sürekli motive etmesi için keşişler ve rahipler görevlendirmişti. Bunlardan biri de "Piyer Lermit" adlı bir keşişti. Yalan yanlış etkileyici hikâyelerle Haçlı Seferi'ni daha da kışkırtıyordu. Orduyu kinle, öfkeyle doldurup askerleri katliam makinesi hâline getiriyordu. Kinlenmiş bu Haçlı ordusu tarihin gördüğü en büyük katliamı, tecavüzü ve yağmayı yapacaktı.

Seferin, Ağustos 1096'da başlatılması kararlaştırılmıştı. Buluşulacak yer İstanbul'du. Piyer Lermit ve Gotye adlı bir şövalye hazırlandılar ve ordularıyla birlikte yola çıktılar. Almanya üzerinden geçip İstanbul'a ulaşacaklardı. Sahip oldukları o kadar başıbozuk bir sürüydü ki bu sürüyü oluşturanlar ne yaptıklarını bilmiyorlardı. Geçtikleri her yeri yağmalayarak ilerleyeceklerdi.

1096'da Macaristan'a girdiler. Yabani hayvanlar gibi yağmaladılar. Bu süreçte Haçlı ordusu dört bin Macar'ı öldürecekti. Geçtikleri Bulgaristan'ı da yağmalamak istediler, ama Bulgarlar, Haçlıların taşkınlığını önlemek için silaha sarıldılar. Haçlılarla Bulgarların çarpışmasında Piyer Lermit neredeyse esir düşüp öldürülecekti. Haçlı ordusu kendi dindaşlarını katletmeye başlamıştı. Ayrıca birçok Yahudi de kılıçtan geçirilip katledildi. İnsanlar bu Haçlı katillerinden korunmak için gizlenmeye başladılar. Ortadan kaybolmak için elbiselerine ağır taşlar bağlayarak Ren ve Mozel Nehirlerine atladılar. Analar, şefkatli kucaklarında sütleriyle besledikleri ciğerparelerini, Hristiyanların işkenceli pençelerinde ölmekten kurtarmak maksadıyla kendi elleriyle boğmaya razı oldular. Yaşlılar ve kadınlar, hayatlarını bitirmek noktasında güçlülerinden yardım talebinde bulundular. Bu karabahtlılar, hızlı bir şekilde ölmek için duayı ve yalvarışları hiç bırakmadılar.

Gördüğünüz gibi, Kudüs'ü Müslümanlardan kurtarmak için yola çıkan Haçlı ordusu, malı ve parası olan herkesi öldürüyor, din ayrımı yapmıyordu. Birçok Hristiyan da kılıçtan geçiriliyordu. Haçlı ordusu etrafa dehşet saçarak ilerlerken, onlara itaat etmeyen Hristiyanları da kesip biçen bir eşkıya ordusuna dönüşmüştü. Kimi yerlerde kiliseleri bile yağmaladılar.

En sonunda Piyer Lermit ordusuyla İstanbul önlerine kadar geldi. Bizans imparatoru korkup onları içeri almadı. Onlara öncüler verip Yalova'dan Anadolu'ya sevk etti. Etrafı yağmalayarak İznik'e geldiler.[7] Yalova'dan İznik'e geçen Haçlı ordusu kendi arasında da anlaşamıyordu. Alman Haçlılar, Alman komutanın; Fransız Haçlılar, Fransız komutanın; İtalyan Haçlılar da kendi komutanlarının emrinde olmayı tercih ettikleri için aralarında sürekli sürtüşmeler de oluyordu. İznik'e varan Fransız Haçlılar, Müslümanların mallarını yağmalayıp öldürdükleri gibi, Hristiyanları da işkenceden geçirip zalimce katlettiler. Hatta küçük çocukları mızraklarının ucuna takıp ateşte kızarttıkları da rivayet edilir. Buraya geldiklerinde "1. Kılıçarslan"ın direnişiyle karşılaştılar ve başta darmadağın oldular. Piyer Lermit canını zor kurtardı. Daha sonra daha büyük kalabalıklar hâlinde gelen Haçlı orduları, Anadolu ve Orta Doğu'yu kuşatma altına alacaktı. Her direnişten sonra papanın önderliğinde birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü Haçlı Seferleri düzenlenecekti. Her birinde acı dolu katliamlar ve yağmalar yapılacaktı. Kudüs'e kadar nasıl yağmaladılar anlatacağız. Ve Selahaddin'in bunlarla mücadelesini de...

Büyük kuşatma ve kanlı istila böyle başlamıştı. Büyük kuşatmaya karşı büyük ve efsanevi bir direniş olacaktı. Hem de

7 İznik sadece Haçlı Seferleri açısından değil, bizzat Hristiyanlar için de önemli bir merkezdi. Çünkü Hristiyanlığın temel akideleri burada belirlenmişti. 1. İznik Konsülü M. S. 325'te İznik'te toplanmış, her üç kilisenin de -Ortodoks, Katolik ve Protestan- ittifak ettiği inanç esaslarının kararları burada alınmıştır. Bu Konsül'e 2048 papaz katılmıştır. Şu an Hristiyanların elindeki İnciller; Luka, Matta, Yuhanna ve Markos isimli şahıslar tarafından yazılmış ve İncillere de bu şahısların isimleri verilmiştir. Yazılan diğer İnciller kabul edilmemiş ve yakılmıştır. Gerçek İncil'e yakın olan İnciller özellikle yok edilmiştir.

bu efsanevi direniş tarihe altın harflerle yazılacaktı. Şimdi o efsanevi direnişi anlatalım. Bu; sizin, benim, bizim, velhasıl ümmetin direnişiydi.

I. Kılıçarslan'ın Direnişi

Yakın Doğu'nun Müslüman ve Hristiyan kavimlerine göre üstün durumda olan Selçuklular, Hristiyan Avrupa'nın büyük ve sonu gelmez Haçlı taaruzları karşısında bir müddet şaşkınlığa uğradılar. Kılıçarslan, I. Haçlı ordusunu dağıtarak perişan edecekti. Birçok şövalyeyi öldürdü. Sağ kurtulan Haçlı askerleri Bizans'a sığındılar. Haçlı ordusu beklenmedik bir direnişle karşılaşmıştı; İznik'i almadan Anadolu'da ilerleyemeyeceklerini anladılar. Sonra büyük bir Haçlı ordusu daha hazırlanıp İstanbul üzerinden İznik'e sevk edildi. Sürüler hâlinde dağlardan geçen Haçlı ordusunu görenler korkuya kapılıyorlardı. Çekirge sürüsü gibilerdi. Korkunç, gözü dönmüş bir sürüydü. Şaşırıp korkmamak elde değildi. Kuşatma son hızıyla devam ediyordu.

Kılıçarslan, yeniden gelen Haçlı ordusunun karşısına çıktı. Fakat büyük Haçlı ordusuyla teke tek savaşarak zafer elde edilemeyeceğini anlayınca, kurmaylarıyla yaptığı görüşme sonucunda ordusunu Anadolu'nun içlerine çekmeye karar verdi. Hep böyle olmuştur: Müslüman ordularla Hristiyan ordular karşı karşıya geldiklerinde, Müslüman ordular hemen hemen hiçbir zaman sayısal üstünlükte olmamışlardır. Hatta bu sayısal farkın, düşman askerlerinin % 10'u seviyesinde olduğu bile görülmüştür. Böyle durumlarda, yani iki ordu arasındaki sayısal fark çok yüksek olduğunda Müslümanlar direnmeyip veya direnemeyip önce Anadolu'nun içlerine çekilmiş ve büyük mücadeleyi Anadolu'da vermişlerdir. Kurtuluş Savaşı'nda

da aynısını yaptık. Anadolu'nun içlerine çekilip burada enerji topladık ve düşmanı püskürttük. Yine aynısı yapılacaktı. Anadolu'nun içleri ana karargâh hâline getirilecekti.

Nitekim Haçlı ordusu İznik'te üstün geldi. Uyanık Bizans hükümdarı da ordusuyla gelip şehri ele geçirdi. Çünkü Haçlı ordusu zayıflamıştı. Kılıçarslan, Haçlı ordularının kahir üstünlüğü sebebiyle, yaklaşık yirmi yıllık Selçuklu payitahtı olan İznik şehrini 1097'de Bizanslılara ve Haçlılara terk ederek Eskişehir Ovası'na çekilmiş ve bu büyük Haçlı istilasını durdurmaya hazırlanmıştı. Burada yapılan meydan muharebesinde Kılıçarslan'ın ordusu yıpranmıştı. Bunun üzerine Kılıçarslan ve Danişmend Gazi, Anadolu içlerinde Haçlıları yıpratmaya ve imhaya girişmişlerdir. Burada bahsedilen Danişmend Gazi, Danişmend Ahmed Gazi'nin ölümünden sonra beyliğin başına geçen oğlu Gümüştigin Gazi'dir. Bazı Kaynaklarda, Gümüştigin'den "Danişmend Gazi ve Bey" şeklinde bahsedilmiştir. Şimdi devam edelim.

Haçlılar, Eskişehir'de: "Türklerin kahramanlığını, savaş kudretini ve fetanetini kim tarif edebilir! Eğer onlar Hristiyan olsalardı; kimse kudret ve cesaretle Türklere müsavi olamazdı," ifadeleri ile hayranlık duygularını belirtmekten kendilerini alamamışlardır.

Kılıçarslan, Eskişehir bozgunundan sonra Anadolu içlerine çekilirken, yolda on bin kişilik bir Türk ordusuna rastladı. İstila ve durumun vahametini henüz kavrayamayan bir asker, Kılıçarslan'a, "Ey talihsiz! Neden korkuyorsun? Senin baban (Süleyman Şah) hiçbir zaman kaçmamıştır. Senin yardımına geldik, cesur ol!" diyordu. Hiddetinden titreyen ve içini çeken büyük ve kahraman Kılıçarslan karşısındaki askerlere:

"Frenklerin kuvvet ve cesaretini görmediniz. Ben onları yenmeyi ve birbirine bağlamayı düşünüyordum. Fakat bu ka-

dar kalabalık ve müthiş silahlara sahip, ölümden korkmayan bu insanların kana susamış hayvanlar gibi saldırışlarını, müthiş bir kalabalık hâlinde dağ, tepe ve ovaları doldurduklarını gördükten sonra ne yapmak mümkündü! Tüm milletler bizim oklarımızdan titrer. Fakat oklarımız onlara tesir etmiyor; zırhları içinde aldırmadan saflarımıza kadar sokuluyorlar," cevabını veriyordu.

Böylece hakiki durumu ve isabetli görüşünü belirtiyordu. Gerçekten Kılıçarslan ve Danişmend Gazi, Haçlılara yol boyunca büyük zayiatlar vermişlerdi. Saldırıp yıpranınca geri çekilmiş, sonra tekrar saldırmışlardı. Aslında Kılıçarslan'ın Danişmendoğulları ile arası iyi değildi. Düşmanlardı. Fakat düşman dine saldırınca birleşmişlerdi. Birleşmeseler hepsi yok olacaklardı. Bugün de yapılması gereken budur!

Bugün de modern Haçlı sürüleri vahşi hayvanlar gibi üzerimize saldırıp coğrafyamızı yağmalıyorlar. Bosna, Çeçenya, Suriye, Filistin, Irak, Myanmar ve Afrika ülkeleri emperyalist güçler tarafından yağmalandı, insanları katledildi. 1995'ten başlayarak, Sırplara Bosna'da katliam yaptırdılar. Avrupa'da Müslüman bir topluluk istemiyorlardı. Sırplar, "Tek bir Müslüman soyu bırakmayacağız!" diyerek saldırdılar. Müslüman soyunu kesmek için kadına tecavüzü silah olarak kullandılar. On binlerce Müslüman Boşnak kadına tecavüz ettiler. Kadınlardan kimi intihar etti. Kimi hamile kalıp çocuğu doğurmak zorunda kaldı. Kimi kadınların rahimlerine köpek menisi koyup vahşi deneyler yaptılar. Onlar, bu cesareti bizim bölünmüş olmamızdan aldılar. Emperyalist güçler, güçlerini bizim bölünmemizden alıyor.

Devam edelim...

İznik'in kaybedilmesi ile Selçuklu Devleti'nin İstanbul'u fethetme hareketi durmuş, Selçuklular daha da geriye çekilmek

zorunda kalmışlardı. Müslümanların Ege kıyısında fethettikleri yerleri Bizanslılar geri almıştı. İznik'in Müslümanlardan alındığı haberi Avrupa'ya ulaşınca, Avrupa'da bayram havası esti. Bu haber Haçlılara katılmamış olanları da galeyana getirdi ve bir an önce Haçlı ordusuna yetişmek için harekete geçtiler.

Kılıçarslan, Anadolu'nun içlerine çekilmiş, Müslümanları tekrar toplayıp devleti güçlendirmek için Konya'yı başkent yapmıştı. Haçlılara karşı orduyu büyütüp güçlendirdi. Eskişehir yakınlarında Haçlı ordusuyla tekrar savaştı. Haçlılar büyük kayıplar verdi. Fakat tekrar tekrar gelen takviye Haçlı orduları, Selçuklu ordusunu yıpratmaya başlamıştı. En sonunda Müslümanlar Eskişehir'de büyük bir yenilgiye uğradılar.

Sultan Kılıçarslan'ın çadırı ve içindeki hazineler Haçlıların eline geçmişti. Eskişehir'de savaşta yenik düşen Selçuklu ordusu, arkasında binlerce şehit ve yaralı bırakıp Orta Anadolu'ya doğru çekildi. Kılıçarslan geri çekiliyor, Haçlılar takip ediyorlardı. Kılıçarslan elinden geleni yapıp Haçlıların ilerleyişini güçleştiriyordu. Eğer Kılıçarslan önlerini kesmeseydi, Haçlılar her yeri daha kolay yağmalayacak, daha kolay katliam yapacaklardı. Bu ne müthiş bir mücadeleydi!

Haçlılar, Konya'ya da varıp aynı şekilde orayı da kuşatmışlardı. Selçuklular şehri boşaltıp dağlara çekilmişlerdi. Kalabalık Haçlı ordusu, Müslümanların yokluğundan istifade ederek, Meram Bağları'nda dinlenme ve yaralılarını tedavi etme imkânı buldular. Daha sonra Ereğli'ye geçen Hristiyanlar burada Ermenilerden maddi ve stratejik yardımlar gördüler. Daha sonra Ermenilerin yardımıyla Tarsus'u ele geçirdiler. Ardından Çukurova ve İskenderun'u da işgal ettiler. Haçlı ordusunun bir kısmı da Maraş'a vardı. Ermenilerin büyük desteği ile buralar Haçlılarca ele geçirildi. Asıl hedef olan Kudüs'e yavaş yavaş yaklaşıyorlardı.

Haçlı Komutanı I. Baudouin, günlerce süren savaş yolculuğundan sonra ordusuyla birlikte Urfa'ya kadar geldi. Urfa şehrinin nüfusunun çoğu Ermeni'ydi. Ermeniler buraya isteyerek gelmemişlerdi. Siyasi zorunluluklar neticesinde Kuzeydoğu Anadolu Dağları'nı bırakıp bu sıcak iklime göçmüşlerdi. Müslümanların ilk tebliğ döneminde, özellikle Selçuklu döneminde ve Bizans İmparatorluğu'nun Ermenistan'a karşı olan akınları sonucunda Ermeniler güneye çekilmiş, bu bölgedeki şehirlere yerleşmişlerdi ki Urfa da bunlardan bir tanesiydi. Urfa'ya giren Baudouin, Ortodoksları buradan dışlayıp "Edessa Haçlı Kontluğu"nu kurdu. Burada bir krallık kuran Baudouin, Kudüs'ü bırakıp krallık yapmaya başlamıştı ki peşinden gelen Haçlı ordusu onu Kudüs'e yöneltti.

Yıldırma ve yıpratma taktiği ile büyük kayıplar verdirilmesine rağmen Haçlıların Anadolu'dan geçmesi engellenemedi. Urfa ve Antakya, Haçlıların eline geçti. Şunu asla unutmayın; Haçlı ordularının bu kadar kolay hareket edebilmelerinin en büyük sebebi şüphesiz ki İslam dünyasının paramparça hâliydi. Sultan Melikşah'ın Buhara'dan Akdeniz'e kadar uzanan koca Selçuklu Devleti parçalanmış, bu parçaların her birinin başında bulunan kardeşler birbiriyle savaşan düşmanlar hâline gelmişlerdi. Öyle düşmandılar ki Haçlılar hangisine saldırsa, belki de diğeri kardeşi zayıflıyor diye sevinecekti. Bundan daha acı bir durum olabilir miydi? Bu da yetmiyormuş gibi, Şii Fatımî Devleti de Selçuklulara düşmanlık ediyor, Sünni Selçuklulara karşı Haçlılara yardımda bulunuyorlardı. Haçlıların ilerlemesi, Fatımîlerin hoşuna gidiyordu.

Kaldığımız yerden devam edelim...

Direniş sırasında bazı Haçlı komutanları esir de alınıyordu. Danişmend Gazi'nin ordusu Malatya yakınlarında bir Haçlı ordusunu mağlup etti ve Bohemund'u esir aldı. Türklerin bu zaferinden sonra, 1101 yılında düzenlenen Haçlı Seferi'yle ge-

len Haçlı askerleri Anadolu'ya girdiler. Bohemund'u kurtarmak için Anadolu'ya gelen bu yeni ordu, İzmit-Eskişehir-Ankara-Çankırı yolunu takip ederek ulaştığı Amasya civarında Kılıçarslan ve Danişmend Gazi tarafından imha edildi. Daha sonra Batı'dan gelen iki Haçlı ordusunu da Ereğli'de Kılıçarslan bozguna uğrattı. Haçlı askerlerinin çok azı kaçarak Antakya'ya ulaşabildiler. Böylece Anadolu Türkleri kısmen güvene kavuşmuş oldular.

Savaşta ortaklık yapsalar da Danişmend Gazi ve Kılıçarslan'ın arası eskidendir iyi değildi. Ara ara birbirleri ile de mücadele ediyorlardı. İkisi de bir diğerinin güçlü olmasını istemiyordu. Kılıçarslan doğuya sefere çıkarak Elbistan ve Maraş'ı Haçlıların elinden kurtardı. 1104 yılında Danişmend Gazi'nin ölümünü fırsat bilen Kılıçarslan, Malatya'yı kuşattı ve şehri, Danişmend Gazi'nin oğlu Yağısıyan'dan anlaşma yoluyla teslim aldı. Bunlar da yaşanıyordu. Fakat Kılıçarslan vefat edince Türkiye Selçuklu Devleti büyük sorunlar yaşamaya başladı ve bu sorunlar da devleti otorite kaybına uğrattı. Bu durumdan ilk yararlanan da Bizans İmparatoru Alexios Komnenos oldu; Adalar Denizi, Karadeniz ve Akdeniz sahillerini geri aldı. Ayrıca bu otorite kaybından faydalanan Ermenilerin de Kilikya bölgesinde "Kilikya Ermeni Krallığı"nın temelini atmaya başladıkları görülür. Haçlılar da bundan istifade ederek Maraş ve Ceyhun bölgesi ile birlikte Antakya ve Urfa'yı ele geçirmişlerdi. Doğu Anadolu'da ise Danişmendliler, Selçuklu Devleti'ni gölgede bırakacak bir güce ulaşmıştı. Beylerin birbiri ile çatışması ve otorite boşluğu, Bizans ve Haçlı güçlerini daha da cesaretlendirmişti.

Bizans Kralı Alexios Komnenos, "Eumathios Philokales" adlı bir subayı Antalya bölgesine vali tayin etmiş ve Türklere karşı mücadele için Anadolu'ya göndermişti. Eumathios Philokales ilk olarak Türklerin yaşadığı yerleri tespit ettirmiş ve yoğun olarak Lampe'de yaşadıklarını öğrenmişti. Buraya Türk-

lerin beklemediği ani bir saldırı yapmış ve bölgeyi ele geçirmişti. Ancak onun bölgeyi ele geçirmesinden daha kötü olan bir durum vardı ki Bizans askerleri burada Türklere çok büyük zulümler gerçekleştiriyorlardı.

Hatta çağdaş Bizans yazarı Anna Komnena bu durumu şöyle ifade etmiştir: "...Rum ordusundaki adamlar Türklere karşı o kadar gaddarca davrandılar ki onların yeni doğmuş bebeklerini bile kaynar su kazanlarına attılar. Çok kişiyi kıyımdan geçirdiler, keza pek çok kişiyi tutsak ettiler ve çok keyifli olarak Eumathios'un yanına geri döndüler. Sağ kalan Türkler, başlarına gelenleri soydaşlarına giysileriyle anlatmak için kara giysilere büründüler; Türklerin yayıldığı ülkenin her yanını iç parçalayıcı feryatlarla dolaştılar ve kurbanı oldukları zulümleri anlattılar." Bizans, Haçlı ordusundan aldığı güçle acımasız işgaller ve katliamlar yapıyordu. Papa da bir yandan yeni Haçlı Orduları oluşturup gönderiyordu. Haçlılar, I. Haçlı Seferi ile Anadolu'yu yıpratmış ve Urfa gibi yerlerde üsler kurmayı başarmışlardı.

Bizans imparatorunun Konya kuşatmasından önce doğuda meydana gelen bir hadise neticesinde II. Haçlı Seferi tertiplendi. Şöyle ki Musul ve Halep Atabeyi İmadeddin Zengi, Urfa Haçlı Kontluğu'nu ortadan kaldırınca, Kudüs Kraliçesi Melisende, Papa III. Eugenius'tan yardım istedi. Tam bu sırada yıl 1144'tü. Peki, tüm bunlar olurken Selahaddin neredeydi ve ne ile meşguldü?

O sırada Selahaddin henüz bir çocuktu ve hafızlığını tamamlamıştı, ilimle meşguldü. Eğitim görüyordu.

Devam edelim...

Urfa kaybedilince papa tarafından büyük bir Haçlı birliği çağrısı yapıldı ve kalabalık bir Haçlı ordusu toplandı. Topla-

nan bu Haçlı kuvvetlerinin sayısı yüz binleri buluyordu. Bu Haçlı kuvvetleri iki kol hâlinde hazırlanmışlardı ve ilk olarak, Alman İmparatoru III. Konrad komutasındaki birinci kol İstanbul'dan Anadolu'ya geçti. Ancak 1147'de Sultan Mesud, Alman kuvvetlerini Eskişehir yakınlarında perişan etti. Bu olumsuz durumu Konrad'dan öğrenen ikinci kolun komutanı VII. St. Louis, kuvvetlerini daha güneyden, Efes-Denizli-Antalya üzerinden geçirmeye çalıştı. Ancak bu kuvvetler de zor koşullarda Antalya'ya ulaşabildiler. Bu kuvvetlerin bir kısmı buradan gemilerle Suriye'ye geçti.

Geride kalan Haçlı gruplarının kötü durumu neticesinde Türkler onlara yardımlarda bulunmuşlardır ve hatta üç binden fazla Hristiyan'ın da kendi istekleri ile Müslüman oldukları rivayet edilmiştir. Seferde bulunan Fransız resmî tarihçisi Odo de Deuil, Türklerin bu insani hareketi neticesinde şunları söylemiştir: "Ey hainlikten daha zalim olan merhamet! Müslümanlar, Hristiyanlara ekmek vererek, onlardan dinlerini satın aldılar. Bununla birlikte Türkler, onları Müslüman yapmak için hiçbir zorlamada bulunmadılar."

Burada Türk insanındaki şefkat ve merhamet duygusu en açık şekliyle görülmektedir. Sultan Mesud'un Haçlılar karşısında kazandığı zaferler neticesinde, Abbasi Halifesi el-Müktefi de hilat ve sancak göndererek onun zaferini tescil etti. Haçlı kontlarından Joscelin'in alaylı olarak yazdığı mektubu Sultan Mesud'a ulaşınca, o da vakit kaybetmeden hareket geçti ve Haçlıların elindeki Maraş'ı ele geçirdi. Joscelin'i Tell-başir mevkisine kadar takip etti. Daha sonra yeni bir seferle de yine Haçlılar'ın elindeki Behisni, Keysun, Ayıntab, Dulûk ve Ra'ban bölgelerini ele geçirdi.[8]

8 Güray Kırıp, Hasan Akyol, Serhat Altınkaynak, *Selçuklu Tarihi*, Grafik Yayınları, Ankara, 2012, s.289-311.

Anlayacağınız, Selçuklu sultanları Haçlı ordularına direnebildikleri kadar direndiler, fakat ilerlemelerine tam olarak mani olamadılar. Haçlı ordusunun Kudüs'e ulaşıp büyük katliamlar ve yağmalar yapması engellenemedi. Peki, Kudüs'ü nasıl işgal edip, nasıl katliam ve yağma yaptılar? Şimdi onu anlatacağız. Ve sonra Selahaddin'in sahneye çıkışına şahit olacağız...

KUDÜS'ÜN KUŞATILIP YAĞMALANMASI

Haçlı ordusu her yeri yağmalayarak Kudüs'e doğru gidiyordu.

Antakya'yı kuşatmışlardı. Haçlı askerleri geçtikleri her yerde zulmediyorlardı. Antakya kuşatması sırasında bir yandan maddi sıkıntıları sürerken, diğer yandan da kendi aralarındaki ahlaksızlık, cinayetler ve hırsızlıklar olabildiğince çoğalmıştı. Sanki dinlerini unutmuş ateistler gibi hareket ediyorlardı. Öyle sarhoş oluyorlardı ki kimin kime ne yaptığı belli değildi. Orduda bulunan dindarlar, Haçlı askerlerini bu günah kampanyasından alıkoyamıyorlardı.

Bu felakete karşı oruçlar tutuluyor, her tarafta ilahiler söyleniyordu. Fakat askerlerin günah işlemelerine bir türlü mani olunamıyordu. Her türlü günahı işleyen Haçlı askerleri, onlara engel olmak isteyen din adamlarını alaya alıyorlar hatta bazılarını dövüyorlardı. Özellikle zina öyle yayılmıştı ki Haçlı kadınlarını, Haçlı erkeklerinden korumak için uzak bir yere kapattılar. Fakat insanlıklarını unutmuş bu Haçlıların önüne bir türlü geçemediler.

Bunlardan en çok çekenler kadınlardı. Papazlar hem zinaya mani olamıyorlar hem de evli olmayan hamile bir kadını

görünce ona en büyük işkenceleri yapıyorlardı. Zina eden erkeklere ise evli de olsa bekâr da olsa hiçbir şey yapılmıyordu. Birbirlerine böyle davranan Haçlıların, Müslümanlara neler yapabileceğini sen düşün kıymetli okuyucu.

Bütün bunlarla birlikte, Puy Piskoposu ve Ruhbanlar Heyeti'nin seçkinleri, Haçlıların ahlaklarını ve davranışlarını ıslah etmek için büyük bir gayret gösterip, böyle laubali şekilde günahlar işleyip fasıklık yapmalarına karşı İncil'in hükümlerini dinletip uymalarını sağlamaya giriştiler. Çekilen sıkıntı ve musibetleri sayarak, bunların hepsinin dini korumak davasıyla yola çıkanların, dinin hükümlerinden çıkıp çeşitli ve ahmakça günahları işlemeye başlamalarından ileri geldiğini anlattılar. O sırada meydana gelen bir depremle Haçlıların çoğu tarafından bilinmeyen semavi bir işaretin ortaya çıkması, bunlara Tanrı'nın gazabının bir ön uyarısı olarak gösterildi. Papazlar da bunu böyle yorumladı ve anlattı. Semadan gelecek bir gazap ateşinin söndürülmesi için hepsine diyet ve ibadet emredildi. Haçlılar, ordunun etrafını takım takım topluluk hâlinde, tövbe ve yakarış iniltileri ile tavaf etmeye başladılar. İşledikleri günahlarla dinî görevlerine uymayanları papazlar afaroz ederlerdi. Bu dinî nasihatleri destekleyip güçlendirmek için ordu liderleri ve Ruhbanlar Heyeti'nden oluşturulan bir mahkeme kuruldu. Bu tarzda suçlu ve şüphelilerin araştırılması işi bu mahkemeye verildi.

Sarhoş yakalanan adamların saçları kesilir, küfreden ve kumar oynayanlar kızgın bir demirle dağlanırdı. Zina töhmetiyle itham edilen bir papazın, vücuduna değdirilen ateşten acı duyması da kanaatlerince bu töhmeti tasdik ve ispat etti. Acı duyan papaz, suçlu olduğuna kanaat getirilerek, kırbaçla dövüldükten sonra çıplak bir şekilde gezdirildi. Bahsi geçen mahkeme bu şekilde kararını verdikçe, "en-nasu harisun ala ma men (insanlar yasaklanan şeye düşkündürler)" kaidesi gereğince, suçluların sayısı daha da artmaya başladı. En şiddetli

ceza ve terbiye, çoğunluğun yaptığı fuhşiyatın önlenmesine yeterli olamadı. Artık kadınlar ordudan ayrılarak hapsedildi ve bir örtü altında tutulmaya karar verildi.

Anlayacağınız, Haçlı sürüleri her türlü vahşeti yapıyordu. Hatta kaynaklarda yamyamlık yaptıkları da yazıyordu. Haçlı komutanı korku salmak için bunu bilerek de yaptırıyordu. Anlatalım.

Haçlı komutanı Bohemond, hapiste tuttuğu birkaç Türk'ün huzuruna getirilmesini emretti ve hepsini idam ettirdi. Ardından büyük bir ateş yaktırıp, cesetleri, kendisi ve tabilerine hazırlanan kebaplar gibi şişlere taktırarak kebap yaptırdı. Tabilerine, soranlar olursa, "Ordunun prens ve hâkimleri, daha sonra orduda bulunacak Türklerin ve casusların, reisler ve askerler için kebap yapılmasına karar verdiler," diye açıklama yapmalarını tembih etti.

Bohemond'un hizmetçileri verilen bu emri yerine getirdiklerinde, orduda bulunan yabancılar Bohemond'un çadırı tarafına giderek, keyfiyeti bizzat gözleriyle gördüler. Kendileri de bu belaya giriftar olmaktan korkarak Haçlı ordusundan hemen kaçtılar ve yolda rast geldiklerine olayı anlattılar. Bu hadise ağızdan ağıza yayılarak uzak beldelere ulaştı, gerek Antakya ahalisi ve gerek Şam Ovası'nda bulunan diğer şehirlerde oturan Müslüman ahaliyi bu dehşetin korkusu sardı. Bundan sonra halktan bazıları Haçlı ordusuna yaklaşmaya cesaret edemez oldular. Zaten amaç da bu korkuyu salmak ve direnmelerini engellemekti. Yani psikolojik harp.

Bitmedi.

Haçlı sürüsü, Müslüman mezarlarını da yağmaladı. Müslümanların, şehitleri silah ve elbiseleriyle defnettikleri Haçlı ordusunda duyulunca, Haçlılar ganimet ümidiyle Asi Nehri'ni geçip İslam şehitlerinin cesetlerini çıkardılar, silah ve elbisele-

rini çekip aldılar ve ordugâha taşıdılar. Haçlıların bu hareketi şövalye ve baronların utanç damarlarına asla dokunmadı. Asi Nehri'nde boğulan ve sonra Hristiyanlar tarafından aynı nehre atılan İslam şehitlerinin başları ve cesetleri, Süveydiye Limanı'nda bulunan Pisa ve Cenovalılar tarafından da görüldü.[9]

Gelelim Kudüs'ün işgaline ve yağmalanmasına. Şimdi anlatacağımız vahşet Haçlı zihniyetini ortaya koyuyor. Dikkatle okuyalım. Bu, sizin, benim, bizim tarihimiz.

Kudüs'ün İşgali ve Korkunç Katliamlar

Haçlılar en sonunda Kudüs'e kadar gelip şehri kuşatma altına almışlardı. Fakat muhkem surlarla çevrili olan şehir ele geçirilmesi zor bir yerdi. Komutanlar ve rahipler heyecanlı konuşmalar yaparak orduyu canlı tutuyor, askerlere moral veriyorlardı. Haçlı ordusu, 14-15 Temmuz 1099'da büyük bir saldırı ile Kudüs'ü ele geçirdi. Sözde kutsaldır diye "hac" yapmaya gelen "Hristiyan hacılar" Kudüs'ü kan gölüne çevirdiler.

Oraya buraya kaçışan kadınlar ve çocuklar sığınacak yer bulamıyor, Haçlı caniler tarafından katlediliyordu. Çaresiz Müslümanlar, Ömer Camisi'ne sığınmış, dua ediyorlardı. Fakat camiyi basan Haçlılar, Allah'ın evinde bulunan binlerce Müslümanı, çoluk çocuk, genç ihtiyar demeden canice katlediyorlardı. Müslümanları, günlerce aç kalmış sırtlanlar gibi parçalıyorlardı. Mescid-i Aksa'nın içine girip yağmaladılar. Bu korkunç katliam ve yağmayı, Tanrı olarak kabul ettikleri İsa Peygamber adına yapıyorlardı. Camiye akmış olan Müslüman kanı, Haçlıların dizlerine kadar çıkıyordu. Etraftaki dağlar-

9 J.F Michaud, *Haçlı Seferleri'nin İlginç Olayları*, Hazırlayan: Güray Kırpık, Lotus Yayınları, Ankara, 2011, s.217-221.

sa camiden çıkan iniltilerle çınlıyordu. Dışarıdan gelebilecek Müslüman yardımını düşünerek, şehirde bulunan Müslümanların tamamını katletmeye karar verdiler. Bunu bir ibadet olarak yapıyorlardı.

Ne kadınların gözyaşları ne çocukların ağlamaları ne de Allah'ın kutsal saydığı yerler bu cellatları durdurabildi! Katliam o denli korkunçtu ki şehrin her tarafı; mabetler, evler, konaklar, bodrumlar, sokaklar, üst üste konmuş binlerce cesetten oluşan yığınlarla dolmuştu. Haçlı zulmü zirve yapmıştı. Bu şekilde katliama maruz kalan Müslüman sayısı 70.000'i geçmişti. Kudüs, Müslümanların kesildiği bir mezbahaya, Kudüs sokakları birer kan deresine dönmüştü. Bir iki hafta içerisinde Kudüs kimlik değiştirdi. Artık şehre İslam kanunları değil, Haçlı zulmü hâkimdi.

Kudüs'teki Haçlı katliamını resmeden meşhur tablo.

Durmadılar, kan akıtmaya saatlerce devam ettiler.

Oradaki çatışma saatlerce sürdü; Frenkler karşılarına çıkan herkesi öldürdüler. Kurbanlarının sadece kafalarını değil, el ve ayaklarını da kestiler ve her yanı kâfir kanına buladıkları için övündüler. Düşen bir şehirde katliam yaşanması alışılmadık bir durum olmasa da bunu yapan kişilerin kendileriyle bu derece övünmeleri gerçekten de nadir bir durumdu. Görgü şahitlerinden biri olan Toulouse Kontu'nun vaizi Aguilersli Raymond manzarayı şöyle tarif etti: "Görülmeye değer bir manzaraydı. Askerlerimiz düşmanlarının kafalarını kestiler, diğerlerini oklarla vurup surlardan düşürdüler ve bazılarına da ateşe atarak eziyet ettiler. Sokaklarda kesik kafalardan, ellerden ve ayaklardan yığınlar oluştu. Yürürken insan ve at cesetlerinin üzerinden geçmeniz gerekiyordu."

Bebekler annelerinden alındı, duvarlara vurularak kafaları ezildi. Bu vahşet sürerken Müslümanlar, Araplar ve Habeşiler, Kubbet-üs Sahra ve el Aksa'nın damına sığındılar. Ama şövalyeler Kubbet-üs Sahra'ya doğru giderlerken kalabalık avluyu ortadan yararak kendilerine yol açtılar, Mescid-i Aksa'da kan, atlarının dizginlerine yükselene dek öldürmeye devam ettiler. Böylece, bu mekânın kâfirlerin kanıyla dolmasını dileyen Tanrı'nın adil ve müthiş hükmü yerine getirilmiş oldu. Aralarında pek çok din adamı, sufi ve sofunun da olduğu on bin Müslüman, Tapınak Dağı'nda öldürüldü, bunlara el Aksa'da öldürülen üç bin kişi de dâhildi. Tarih yazarı Chartresli Fulcher, "Gladyatörlerimiz el Aksa'nın üzerindeki Müslümanları okla vurmaya başladılar. Daha ne anlatayım? Ne çocuk ne kadın sağ bırakıldı," diye yazmıştı.

Fakat Haçlı askerleri tarafından, el Aksa'nın çatısında kalan son üç yüz kişiye, korunduklarını gösteren ve onlara bir şey yapılmayacağını bildiren sancak gönderildi. Katliam durdu, Haçlılar bazı değerli esirleri yanlarına alıp Tapınak Dağı'ndaki

hazineleri göstermelerini istediler. Daha sonra oradaki sunaklarda asılı olan büyük altın fenerleri yağmaladılar. Yahudiler sinagoglarına sığındılar, ama Haçlılar sinagogları ateşe verdiler. Yahudiler, sanki İsa'nın adına adanan kurbanlarmış gibi, diri diri yakıldılar. Godfrey de Bouillon, kılıcını çıkardı ve maiyetiyle birlikte şehirde dolaşıp dua etti, daha sonra Kutsal Kabir'e gitti. Ertesi sabah, Raymond'un askerleri el Aksa'nın çatısına tırmandılar ve orada bekleşen erkek ve kadınların tümünün kafalarını kestiler. Bazı Müslümanlar kendini aşağı attı. İran, Şiraz'dan gelmiş olan saygıdeğer bir kadın âlim, diğer kadınlarla birlikte Kubbetüs Sahra'ya sığınmıştı; onları da öldürdüler. Kurbanlarının uzuvlarını kesmekten, sanki ibadet eder gibi, farklı bir haz alıyorlardı. Her yer insan cesetleri, kesik başlar ve uzuvlarla kaplıydı.

Kubbet-üs Sahra

Gözünü kan bürümüş, tepeden tırnağa kana bulanmış ve gören herkesin kanını donduran Haçlıların görüntüleri ise bu manzaradan bile daha dehşet vericiydi. Her tarafı arayıp, bulduklarını "koyun gibi doğramaya" devam ettiler.

Her Haçlıya, kendi silahı ve kalkanıyla işaretlediği eve sahip olma sözü verildi. Bu yüzden hacılar şehri dikkatle aradılar ve şehrin sakinlerini, kadınlar ve çocuklarla birlikte tüm aileleri öldürdüler, girdikleri evlerde yaşayanların çoğunu yüksek pencerelerden aşağı attılar.

Ayın 17'sinde hacılar -caniler, kendilerine hacı diyorlardı- öldürmekten nihayet bıktılar ve dinlenip yemek yiyerek kendilerini toparladılar. Prensler ve rahipler Kutsal Kabir Kilisesi'ne gidip ilahiler söylediler, neşeyle el çırptılar, sunakları sevinç gözyaşlarıyla yıkadılar ve daha sonra Kubbet-üs Sahra ile Süleyman Tapınağı'na gittiler. Sokakları örten ceset parçaları yaz sıcağıyla kokmaya başladı. Prensler bu parçaları, hayatta kalan Yahudilere ve Müslümanlara toplatıp büyük ateşlerde yaktırdılar; muhtemelen onları da kendi yaktıkları ateşe atarak öldürdüler. Ölen Haçlılar, Mamilla'daki Aslan Mezarlığı'na ya da mahşerde dirilmeye hazır olmaları için Altın Kapı'nın dışındaki, önceden Müslüman kabristanı olan kutsal toprağa gömüldüler.

Kudüs'te o kadar çok kıymetli hazine; mücevher, elbise, altın, gümüş ve değerli esir vardı ki Frenklerin düzenlediği müzayede iki gün sürdü. Bazı saygıdeğer Müslümanları fidye istemek için alıkoydular: Şafi âlimi Şeyh Abdüsselam el Ensari için bin dinar fidye istendi, ama ödeyen çıkmayınca öldürüldü.

Hayatta kalan Yahudiler ve üç yüz İbranice kitap -bir bölümü günümüze kadar ulaşan Halep Belgeleri de bunların arasındaydı- fidye karşılığı Mısır Yahudilerine verildi. Esirlerin fidye karşılığında salıverilmesi Kudüs Krallığı'nın en kârlı iş

kolu hâline gelmişti. Diğer taraftan insan parçalarının tümünü toplamak mümkün olmadığından, Kudüs uzun zaman leş gibi kokmaya devam etti.

Surların hem içinde hem de dışında öldürülen ve oldukları yerde bırakılan Müslüman cesetlerinden dayanılmaz bir koku yükseliyordu. Kudüs henüz güvenli bir yer değildi. Bir yandan da Mısır ordusu yaklaşıyordu. Haçlıların acilen bir başkomutana ve ilk Kudüs kralına ihtiyaçları vardı. Evet, Kudüs'ü artık bir Haçlı kral idare edecekti.

Godfrey de Bouillon, Kudüs'ün ilk kralı seçildi. Aynı zamanda Kudüs Krallığı'nın kurucusu oldu. Kendisini "Kutsal Kabir Koruyucusu" ilan etti. Katliam ve temizliğe devam etti. Müslümanları etkisiz hâle getirdi. Müslümanların bölünmüşlüğü ona büyük fayda sağladı. Bu sebeple Kudüs'e hâkim olup tehlikeyi ölene kadar defedebildi.

Şunu asla unutma değerli okuyucu: Bu insanlık dramı, saltanat uğruna Müslümanlar arasında meydana gelmiş olan bu uğursuz bölünmüşlük yüzünden yaşandı ve binlerce Müslüman katledildi. Bugüne ne kadar benziyor, değil mi? Aynı bölünmüşlük bugün de var ve Müslümanlar bugün de zulüm görüyorlar. Tekrar ediyorum: Emperyalistler, güçlerini bizim bölünmemizden alıyorlar. Yoksa onlar güçlü değiller.

Devam edelim...

15 Temmuz 1099'da Kudüs'e giren Haçlıların buradaki vahşetini, Prof. Dr. Işın Demirkent, Haçlı Seferleri adlı kitabında şöyle anlatıyor:

"Haçlılar zincirinden boşanmış deliler gibi yollarda, evlerde, camilerde bulunan herkesi, erkek, kadın, çocuk demeden öldürdüler. Sabah saatlerinde, Mescid-i Aksa'ya sığınmış olanlar kılıçtan geçirilmişti. Bu katliamın görgü tanığı olan

tarihçi Raimundus eserinde, aynı sabah bu mabetlerin bulunduğu mahalleye giderken cesetler ve dizlerine kadar çıkan kan birikintileri içinden geçmek zorunda kaldığını yazmıştır. Kudüs'te Müslümanların yanında bulunan Yahudiler ise Haçlıların şehre girmesi üzerine topluca sinagoglarına kaçmışlardı. Fakat bunlar, Müslümanlara yardım etmekle suçlanıp, ateşe verilen sinagogların içinde diri diri yakıldılar. Kurbanlarının sayısı kesin olarak bilinmemekle beraber, bilinen husus Kudüs'te bulunan bütün Müslüman ve Yahudi halkının tamamen öldürüldüğüdür."

Kudüs'teki Rum, Ermeni, Gürcü, Kıpti ve Süryani cemaatlerine de Haçlı zulmünden bir pay düştü. Haçlılar, İsa Mesih'e layık görmedikleri Doğu Hristiyanlarının temsilcilerini kiliseden kovdular ve tepki olarak da üzerinde Hz. İsa'nın öldüğü ileri sürülen çarmıhın yerini göstermeyi reddeden yerli papazları tutuklayıp işkenceden geçirdiler. Din kardeşlerini işte böyle kurtarıyordu (!) Haçlılar. Kendilerine benzemeyince din kardeşlerini bile katlediyorlardı. Haçlılar bu katliam sırasında birçok Müslüman âlimi de şehit etmiştir.

Hristiyan tarihçi Fulcherius'a göre Haçlılar, "Arapları öldürür öldürmez, canlıyken boğazlarından yuttukları altınları bağırsaklarından çıkarmak için karınlarını deştiler. Şehirde dolaşıp kimseyi canlı bırakmadılar." Güya, "Tanrı'nın istediği intikamdı" bu!

Kaderin bir cilvesidir ki bu felaketin hazırlayıcısı Papa II. Urban, hazırladığı bu dramın neticesini öğrenemeden, aynı senenin 21 Temmuz'unda Roma'da öldü. Haçlıların yaptığı zulüm ise tarihe geçecekti.

Haçlı sürüsü, her yeri yağmalayıp büyük katliamlar yapmıştı. Müslümanlara inanç özgürlüğünü de tanımadılar. Hâlbuki Müslümanlar, Hristiyanlara her zaman özgürlük verdiler.

Dinlerine, mabetlerine ve geleneklerine hep saygılı davrandılar. Şimdi anlatacaklarım bunun en güzel delili olacak. Medeniyetimizin özünü tanıyacağız. Okudukça şaşacak, anladıkça hayran kalacaksın değerli okuyucu.

Hz. Ömer döneminde, Ebu Ubeyde bin Cerrah komutasındaki İslam ordusu, 638 yılında Kudüs'ü dört ay kuşatmıştır. Şehir İslam ordusuna direnmiştir. Direnişin lideri konumundaki Patrik Sophronius, İslam ordusu komutanına elçi göndererip, "Şehri bir şartla teslim ederim; Halife Ömer teslim alacak," demiş, kumandan da bu durumu Hz. Ömer'e bildirmiştir. O koskoca Ömer, yanına bir hizmetçi ve bir torba hurma alarak, çölde Kudüs'ün yolunu tutmuştur. Üstelik bir tek develeri olduğu için yolda hizmetçisi ile beraber binmiştir. Hz. Ömer, Kudüs'e gelmiş, şehrin anahtarını almış ve bir amanname[10] yayınlamıştır.

638'de Kudüs'ü fetheden Hz. Ömer, Hristiyanlara verdiği amannamede şöyle diyordu: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! Allah'ın kulu ve müminlerin emîri Ömer tarafından Kudüs halkına verilen amannamedir. Emir'ül Müminîn; hasta olsun, sıhhatte bulunsun, bütün halkın mal ve canlarının korunacağını garanti eder. Aynı zamanda ibadet yerlerine, haçlarına ve dinlerine dokunulmayacağını temin eder. Halkın kiliseleri tahrip edilmeyeceği gibi, mesken hâline de getirilmeyecektir. Eskiden sahip oldukları haklar aynen muhafaza edilecektir. Ne sahip oldukları şeylere bir halel gelecek ve ne de onlara mezhepleri konusunda bir baskı yapılacaktır..."

İşte bunlar, vahşi Batı medeniyetinde olmayıp da bizim medeniyetimizde olan haklardı. Vahşi Batı medeniyeti kendinden olmayanı katleder. Ya tarihe geçen şu olaya ne dersiniz? Anlatalım.

10 Bir İslam ülkesine giren veya İslam ordularına teslim olan gayrimüslime resmî olarak verilen güvencedir. Aman talebinde bulunana "müstemin", aman verilene "müstemen", verilen belgeye ise "amanname" denilmektedir.

Hz. Ömer ve yanındakiler kiliseyi gezdikleri esnada namaz vakti gelmiş ve Patrik Sophronius, Hz. Ömer'den orada namaz kılınmasını istemiş. Hz. Ömer de şu manidar cevabı vermiş: "Ben burada namaz kılarsam, bu durum ileride Müslümanlara delil olur ve burayı cami yapmaya kalkarlar. Hristiyanları böyle bir mabetten mahrum etmek istemem."[11] Haçlı ve İslam ordusunun farkı işte budur, değerli okuyucu!

Haçlıların işgali nihayet tamamlanmıştı. Kudüs, Antakya ve bazı yerlerde Haçlı kontlukları ve krallıkları kurmuşlardı. Her birini bir kral yönetiyordu. Müslümanlar ise esir hâldeydi. Kudüs'ten İslam'ın ve Müslümanların izi hızla silinmişti. Haçlılar bölgeye egemen olmuşlardı. Fakat tüm bunlara karşı direnen yiğit ve karaman komutanlar ve liderler çıkmıştı. Nureddin Zengi bunların en başında geleniydi. Zaten Selahaddin Eyyubi de onun yanında yetişip büyüyecekti. Sonra bayrağı devralacaktı. Haçlıları kovmak için direniş nasıl başladı ve neler oldu, asıl konumuza gireceğiz. Selahaddin'in sahneye çıkışı da tam burada olacak.

Derin bir nefes alın ve kitabın sayfalarına dalın. Tarihte çok önemli bir yolculuğa çıkıyoruz.

11 Kudüs işgali için Bkz: Simon Sebag Montefiore, *Kudüs*, Pegasus Yayınları, İstanbul, 2016, s.214-217. /Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma, *Haçlı Seferleri*, Beyan Yayınları, İstanbul, 2016, s.80-90. /Hakan Albayrak, *Batı'nın Soykırımcı Tabiatı*, Vadi Yayınları, İstanbul, 2015, s.21-40. /Prof. Dr. Işın Demirkent, *Haçlı Seferleri*, Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1997, s.50-60. /Cüneyt Kanat-Devrim Burçak, *Sorularla Haçlı Seferleri*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2017. /Abdullah Uçar, *Muharref Hristiyanlık ve Avrupa*, Konya, 2012, s. 120-130.

SELAHADDİN EYYUBİ SAHNEYE ÇIKIYOR

Haçlılar, Kudüs'ü alınca orada bir Haçlı Krallığı kuruldu. Daha önce de anlattığımız gibi, Godfrey de Bouillon ilk kral seçildi. Kendisini "Kutsal Kabir Koruyucusu" ilan etti. Bölgedeki Müslüman güçleri ezdi. Haçlılar yıllarca zulüm ve işkenceye devam ettiler. Bu arada Musul atabeyi olan İmadeddin Zengi, Halep'e hâkim olmuştu. Haçlıları büyük bir korku sardı. Çünkü Zengi bölük pörçük olan Müslümanları birleştirmeye çalışıyordu. Bundan öncesinde Haçlılar, Müslümanların parçalanmasından istifade ediyordu. Emperyalist Batılı güçler, hep parçalanmış olmamız sebebiyle bizlere hâkim olup zulmettiler. Ne zaman bizleri birleştirecek bir lider çıksa yok etmek için ellerinden geleni yaptılar.

İmadeddin Zengi, daha sonra Hama'yı Haçlılardan geri aldı. Haçlıların elinde bulunan Urfa üzerine gitti ve 1144 yılında orayı fethetti. Zengi, 28 günde fethettiği Urfa'ya girince oraya hayran kaldı ve hiçbir şeye dokunulmamasını, orada yaşayan Hristiyanlara da zarar verilmemesini emretti. İmadeddin Zengi ölünce Haçlı güçleri Ermenilerle birlikte Urfa'yı geri aldılar. İmadeddin Zengi'nin yerine oğlu Nureddin Zengi geçti, Türkmenlerden ve Kürtlerden oluşan ordusuyla Urfa'yı Haçlılardan tekrar geri aldı. Nureddin Zengi, Haçlıların en korktuğu isim hâline geldi.

Nureddin Zengi, haberleşme ve istihbaratta güvercinleri kullanıyordu. Nureddin, 1172 yılında Suriye'den güvercinleri temin etti. Bu güvercinlere "el-Menâsîb" denirdi ve uzak bölgelerden yuvalarına kadar uçabiliyorlardı. Nureddin istihbarat ve haberleşme işlerinde onları ülkesinin her tarafında kullandı. Çünkü çok geniş topraklara hükmetmeye başlamıştı ve bilhassa Haçlılar ile sınır oluşturan kale ve şehirlerle iletişim sağlanması çok vakit alabiliyordu. Haçlılar sınırlarda bulunan bir kaleyi zaman zaman muhasara ediyorlar, Nureddin'e haber ulaşıncaya kadar onlar amaçlarına ulaşmış oluyorlardı. İşte bu yüzden Nureddin, istihbaratın aynı gün ulaştırılması için bu posta güvercinlerinin kullanılmasını emretti.[12]

İşte tam bu sıralarda Selahaddin Eyyubi sahneye çıkacaktı. Şimdi sıra bir aslanı tanımaya geldi. Haçlıları dize getiren bir yiğidi...

En başta da anlattık. Selahaddin, 1137 yılında Tikrit'te dünyaya geldi. Babası Necmeddin Eyyub bu sırada Selçukluların Tikrit valisiydi. Babası yaşanan bazı aksiliklerden dolayı, Selahaddin'in doğduğu yıl aşiretiyle birlikte Musul'a geldi ve Nureddin Zengi'nin hizmetine girdi. Zengi, 1139 yılında Baalbek'i zapt edince, Necmeddin Eyyub'u bu önemli sınır şehrine vali tayin etti. Kardeşi Esedüddin Şirkuh ise Zengi'nin kumandanları arasındaydı.

İmadeddin Zengi 1146 yılında ölünce, oğlu Nureddin Zengi, Halep ve civarının hükümdarı oldu. Şirkuh da onun en yakın kumandanlarından biriydi. Nureddin'in Haçlılar ile mücadelesinde ve Dımaşk'ı ele geçirmesinde önemli rol oynadı. Nureddin daha sonra Şirkuh'u ordu kumandanlığına, Eyyub'u ise Dımaşk valiliğine tayin etti. Böylece Selahaddin, babası ve

12 Muharrem Kesik, *Selçukluların Haçlılarla İmtihanı*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2018, s. 273-280.

amcasının Zengiler Devleti içindeki önemli mevkileri sayesinde şehzade gibi yetişip gayet iyi bir eğitim aldı, Haçlılara karşı yapılan seferlere genç yaşlarında katıldı ve Dımaşk askerî valiliği yaptı.

Bu sıralarda Mısır'daki "Şii Fatımî Devleti" çöküş sürecindeydi ve oldukça zayıflamıştı. Fatımî halifeleri nüfuzlarını kaybettiklerinden, ülkeyi "Sultan" unvanı alan vezirler yönetiyor ve iktidar sık sık el değiştiriyordu. Bu yüzden hem Haçlılar hem de Nureddin buradaki gelişmeleri yakından takip ederek, bölgeyi elde etme planları yapıyorlardı.

Selahaddin, Mısır'da kurulan Şii Fatımî Devleti ile mücadelede sahneye çıkacak ve büyüyerek devleşecekti. İyi de Mısır'da Şii Fatımî Devleti nasıl kurulmuştu? İşte bu önemli.

Şii Fatımî Devleti ve Mısır'ın Ele Geçirilmesi

Mısır'daki Şii Fatımî Devletin'de halkın çoğu Sünni olmasına karşı yönetim Şiilerin elindeydi. Eğitimi bile Şiiliğe göre düzenlediler. Yönetimde baştan aşağı Şiilere görev verdiler. Sünni âlimler ve insanlar baskı ile susturuldu. Selahaddin'i ve Müslümanları çok uğraştırdılar. Hatta Müslümanlara karşı Haçlılarla ittifak yaptılar. Peki, Mısır'da Şii Fatımî Devleti nasıl kurulmuştu? Gizli bir Yahudi ön plandaydı. Çok önemlidir.

Fatımîlerin ilk hükümdarı Ubeyd adında, Silmiyeli Yahudi bir demirciydi. Yahudiliğini ve adını gizleyerek, Alevi ve Fatımî bir şerif olduğunu iddia etti. Şeyh kılığına bürünerek il il dolaştı. Kendisinin "mehdi" olduğunu söyledi. Ubeyd olan adını öce Ubeydullah sonra da Mehdi olarak değiştirdi. Mağ-

rib ve Mısır yöresinde bulunan çok sayıda cahil kimse ona inandı. İlgi gösterip bağlandı, destekledi.

Ubeyd, Mehdiye adını verdiği bir şehir kurdu. Böylece emrine itaat edilen bir hükümdar oldu. Kendisinin Alevi olduğunu ve Mehdiye şehrinde yalnız Aleviliğin kurallarının geçerli olduğunu ilan etti. Müslümanları, İslam'dan uzaklaştırmak ve kötülüklere alıştırmak için uğraştı. Yahudiliğin birçok inanç ve âdetlerini Müslümanlara kabul ettirdi. Kendisinden sonra yerine oğulları geçtiler. Fatimîlerden Mısır'a ilk giren hükümdar, Ubeyd'in oğlu Muiz oldu. Babadan oğula saltanat devam etti. Ubeyd'in Mecusi olduğunu söyleyen ve ispatlayan kaynaklar da vardır. İleride anlatacağım.

Mısır'daki Fatımî Devleti'nin bir de Şii halifesi vardı. Sünnilerin halifesi ise Abbasi Devleti'ndeydi. Yani İslam dünyasında iki halife vardı. Dönelim Mısır'daki Fatımî Devleti'ne.

Fatımî hükümdarlarının hepsi zalim, zorba ve kötü niyetli yöneticilerdi. Yahudi Ubeyd'in çocuklarıydı. Müslüman görünüyorlardı, fakat İslam'ı bozmaya çalışıyorlardı. Çok sayıda Müslüman öldürdüler. Bidatleri, hurafeleri, ahlaksızlığı ve çirkin işleri teşvik edip yaygınlaştırdılar. O dönemde, düşük seviyeli insanların sayıları çok arttı. İslam âlimleri, Fatimîlerin din dışı inanç, bidat ve hurafelerine karşı çok sayıda kitap yazdılar.

Fatımîler kendi aralarında da çatışma yaşadılar. Vezirlik, yöneticilik kavgası baş gösterdi. İşte tam burada çok garip olaylar yaşandı. Hem de ibretlik.

Mısır Fatımî Halifesi "el-Âdid li-Dinillâh'ın" veziri Şaver, vezirlik hususunda Dirgâm ile mücadele etmek zorunda kaldı ve Dirgâm'ın galibiyeti üzerine de Suriye'ye kaçıp Nureddin'e sığındı. Nureddin ona güzel bir konak tahsis edilmesini, lütuf ve ihsanda bulunulmasını söyledi. Ona iyi davrandı.

Şaver, Şubat 1164'te Nureddin'in yanına geldi ve vezirlik makamını yeniden elde edebilmesi için kendisiyle Mısır'a asker sevk etmesini rica etti. Karşılığında ne teklif etti? Askerlere hediyeler verildikten sonra, Mısır'ın geriye kalan gelirinin üçte biri Nureddin'e ait olacaktı. Nureddin'in kumandanı Şirkuh, askerleriyle Mısır'da ikamet edecek ve Nureddin'in istek ve direktiflerine göre hareket edecekti. İyi teklifti. Hatırlatalım, Şirkuh, Selahaddin'in amcasıydı.

Nureddin bu konuda hemen karar vermedi. Bu işin önünü ardını iyice düşündü. Bir taraftan Şaver'in kendi kapısına gelmesini, hâkimiyet sahasını genişletmeyi ve Haçlılara karşı güçlenmeyi düşünerek harekete geçmek istiyor, diğer yandan da yolun tehlikesi, Haçlıların yolda bekliyor olması, ayrıca Şaver'in vezaret makamına yerleştikten sonra sözünde durmaması ihtimali de onu korkutuyordu. Nureddin Zengi kararsız kalmıştı. Sonunda Mısır'a ordu gönderme fikri ağır bastı. Ordunun derhâl hazırlanmasını ve eksiklerinin giderilmesini emretti. Nureddin, en güvendiği adamlarından Emir Şirkuh'u bu işle görevlendirdi. Yani Selahaddin'in amcasını.

O sıralarda devletin en büyük kumandanı durumundaki Şirkuh cesur ve yiğit bir insandı, hiçbir şeyden korkmazdı. Hemen hazırlıklarını tamamladı ve Şaver'i de yanına alıp 1164 yılında sefere çıktı. Nureddin, Şirkuh'a, Şaver'i makamına iade etmesini ve vezirlik hususunda onunla mücadeleye girenlerden de intikam almasını emretti. Şirkuh ve beraberindeki ordu Bilbis şehrine vardılar. Dirgâm ve ordusu onların karşısına çıktı ve mağlup olup bozgun vaziyette Kahire'ye döndü.

Şirkuh, Mayıs 1164'te Kahire önlerinde karargâh kurdu, Dirgâm da 24 Mayıs 1164'te Kahire'den ayrıldı ve o bölgede öldürüldü. Cesedi iki gün o vaziyette kaldı, sonra bir yere götürüldü ve orada gömüldü. Kardeşi de öldürüldü. Mayıs 1164'te

Şaver'e vezaret hilati giydirildi, vezaret makamına getirildi, o da makamına iyice yerleşti. Şirkuh, Kahire dışında ikamet etti. Nureddin, Şaver'in isteklerini yerine getirmişti. Şimdi sıra Şaver'in sözünü tutmasına gelmişti. Ancak Şaver verdiği sözü tutmadı, Mısır'dan Nureddin'e göndermeyi vadettiği şeylerden vazgeçti.

Nureddin çok kızdı. Şaver'e elçi gönderip Suriye'ye dönmesini istediyse de Şaver bu talebi reddetti. Nureddin aralarında kararlaştırdıkları şartları hatırlatınca, Şaver bunu da kabul etmedi. Nureddin sonunda naiplerini gönderip Bilbis şehrini teslim aldı ve Mısır'ın doğusundaki yerlere hâkim oldu. Bunun üzerine Şaver, Kudüs'te bulunan Haçlı Kralı Amaury'e haber yollayıp yardım istedi ve Nureddin'in Mısır'ı ele geçirebileceğini söyleyerek onu korkuttu.

Tam bir kalleşlik, değil mi? Hem Nureddin'i aldatıyor hem de Haçlı komutanı ile anlaşıp birlik kuruyor. Ama yaptığı bu beyinsizliğin cezasını çok kötü çekecekti. Hem halkı hem de kendi...

Haçlılar, eğer Nureddin Mısır'a da hâkim olursa artık mahvolacaklarına kesin gözüyle bakıyorlardı. Şaver haber gönderip Şirkuh'u Mısır'dan uzaklaştırması için kendisine yardımcı olmalarını isteyince çok sevindiler, işin sonunu pek düşünmediler. Şaver'e yardımcı olmak için acele ettiler, Mısır topraklarını ele geçirme sevdasına ve hırsına kapıldılar.

Şaver, Haçlıların yardıma gelmeleri için onlara bol miktarda para ve malzeme göndermişti. Haçlılar hazırlıklarını tamamlayıp yola çıktılar. Nureddin bunu haber alınca, onların hareketine engel olmak için Haçlıların elindeki yerlere bir sefer düzenledi. Fakat Haçlılar, Şirkuh'un Mısır'a hâkim olması durumunda orada kalmalarının daha zor ve tehlikeli oldu-

ğunu bildiklerinden, şehirlerini savunacak muhafız birlikleri Mısır'da bıraktıktan sonra geri kalan askerlerle, Kudüs kralının emrinde Mısır'a hareket ettiler.

Haçlılar Mısır'a yaklaşınca Şirkuh, Mısır'dan ayrılıp Bilbis'e çekildi ve burada savunma tedbirleri almaya başladı. Nil Nehri kenarındaki Fakus'ta Mısır ve Haçlı kuvvetleri birleşti ve Şirkuh'u Bilbis'te muhasara altına aldılar. Muhasara üç ay devam etti. Şirkuh, şehrin surları yüksek olmadığı hâlde oraya tutundu. Surların çevresinde hendek olmadığı gibi, şehri koruyacak duvar da yoktu. Sabah akşam onlarla savaşıyordu, bu yüzden Haçlılar hiçbir şey elde edemediler. Bunlar olurken, Nureddin de Haçlı bölgelerine saldırıp Şirkuh'a destek veriyordu. Bu sırada Nureddin'in Hârim önünde Haçlıları mağlup ettiği ve Hârim'i ele geçirdiği ve Banyas'a yürüdüğü öğrenildi. Bu haber üzerine Haçlılar ne yapacaklarını şaşırdılar. Kendi ülkelerini müdafaa için geri dönmek istediler.

Şirkuh'a müracaat edip barış talebinde bulundular ve Mısır'dan ayrılıp Suriye'ye dönmesini, elindeki yerleri de Mısırlılara teslim etmesini istediler. Şirkuh da kabul etti, çünkü Nureddin'in Suriye'de Haçlılara yaptıklarından habersizdi. Zaten erzak ve malzeme de azalmıştı. Sonuçta 26 Ekim 1164'te Şaver'in Şirkuh'a 30.000 dinar tazminat vermesi, Zengiler ile Haçlıların aynı anda Mısır'ı terk etmeleri ve Şaver'in Mısır'da iktidarını sürdürmesi şartlarıyla bir antlaşma yapıldı. Yapılan antlaşma gereğince Şirkuh, Ekim-Kasım 1164'te Bilbis'ten ayrıldı. Fakat Haçlılar ve Şaver rahat durmadılar...

Şirkuh, Mısır'a Egemen Olur

Şirkuh çekilince, Haçlılar, Şaver'in isteği ile Mısır'a egemen olmaya başladılar.

Haçlılar, Kahire'de bir temsilci görevlendirmiş ve şehrin kapılarını teslim almışlardı, ayrıca önde gelen süvarilerinden müteşekkil bir kitleyi de orada bırakmışlar, böylece Müslümanlar üzerinde zorla hâkimiyet kurmuşlardı. Onlara büyük zulüm ve işkence uyguluyorlardı. Haçlılara mani olacak kimse kalmamıştı.

Bu durumu ve ülkede kendilerine mani olacak kuvvet olmadığını görünce, Suriye'deki Haçlı Kralı Amaury'e haber gönderdiler. Onu, Mısır'ı ele geçirmeye davet ettiler, ülkeyi müdafaa edecek bir kuvvet olmadığını bildirdiler ve Mısır meselesinin gayet kolay olduğunu söyleyerek onu teşvik ettiler; fakat o, kabul etmedi. Bunun üzerine Haçlı şövalyeleri ve ileri görüşlü kişiler kralın yanına gittiler ve ona Mısır'a gidip oraya hâkim olmasını tavsiye ettiler.

Kral Amaury onlara: "Bana kalırsa oraya gitmemeliyiz. Orası bizim için bir nimettir, malları da nasıl olsa bize gönderiliyor ve biz de bu mallar sayesinde Nureddin'e karşı güçleniyoruz. Eğer orayı zapt etmek için harekete geçersek, Fatımî halifesi, onun askerleri, bütün ülke halkı ve fellahlar ülkeyi bize teslim etmezler, bu uğurda bizimle savaşırlar, sonra da bizden korkarak ülkeyi Nureddin'e teslim edebilirler. Şayet Nureddin orayı alır ve Şirkuh gibi bir kumandanını görevlendirirse, bu, Haçlılar için mahvolmaları ve Suriye topraklarından sürülmeleri demektir," dedi.

Fakat onlar kralın sözünü kabul etmediler ve, "Orada ülkeyi müdafaa ve bize karşı himaye edecek kimse yoktur. Nureddin'in askerleri hazırlanıp gelinceye kadar biz çoktan orayı zapt etmiş ve işimizi bitirmiş oluruz. İşte o zaman Nureddin bizden kurtulmak isteyecektir," dediler.

Kral da istemeyerek onlarla birlikte hareket etti. Hazırlıklarını yapmaya başladılar. Nureddin onların bu hazırlıklarından haberdar olunca hemen asker toplamaya başladı ve askerlerine kendi yanına gelmelerini emretti.

Haçlılar, Mısır'a doğru süratle yol aldılar, Bilbis şehrini muhasaraya başladılar ve nihayet 4 Kasım 1168 günü şehri zorla ele geçirdiler. Bilbis'teki malları yağmaladılar, halkı öldürüp kadın, erkek ve çocukları esir aldılar. Kahire önlerine gelerek yine muhasaraya giriştiler. Halk, onların Bilbis ahalisine yaptıklarını kendilerine de yapmalarından korktu ve bu korkuları onları şehre kapanıp savunmaya ve direnmeye itti. Yaşadıkları şehri korumak için savaştılar ve vatanlarını savunmak için olanca güçlerini seferber ettiler. Eğer Haçlılar Bilbis'te halka iyi davranmış olsalardı, Mısır ve Kahire'yi hiç şüphesiz ele geçirebilirlerdi.

Şaver'in Haçlılara karşı koyacak bir gücü bulunmuyordu ve ayrıca Fustat'ın surları da yoktu. Şehri savunamayacağını anlayan vezir, 12 Kasım 1168 günü, eski başkent Fustat'ın yakılacağını halka bildirdi, bunun üzerine ahali eski Fustat'tan ayrıldı ve yol üzerinde bekledi, şehir ateşe verildi ve halk evsiz barksız kaldı, fakir bir duruma düştü. Haçlılardan korktukları için onlar gelmeden bir gün önce malları ve servetleri yok olup gitti. Yangın elli dört gün devam etti. Haçlılara yaramasın diye her şeyi yakmaktan başka çareleri kalmamıştı. Durum kötüydü.

Fatımî Halifesi el-Âdid, Nureddin'e haber gönderip yardım

istedi. Müslümanların Haçlıları uzaklaştırmaktan âciz olduklarını bildirdi. Kadınlarının saçlarını mektupların içine koyup gönderdi ve: "İşte bunlar saraydaki hanımlarımın saçlarıdır. Onları Haçlıların elinden kurtarman için senden yardım istiyorlar," dedi. Bunun üzerine Nureddin asker göndermek için harekete geçti.

Haçlılara gelince, onlar Fustat'ın etrafından dolanarak başkent önlerine geldiler. Kahire'yi şiddetli bir şekilde muhasara altına aldılar ve halkı zor durumda bıraktılar. Askerleri, savaşı ve ülkeyi idare etmekte olan Şaver ise daha da zor durumdaydı. Haçlıları uzaklaştırmaktan aciz kalmıştı. Sonunda hileye başvurdu. Haçlı kralına elçi gönderip eski dostluklarını hatırlattı, kendi arzusunun da şehri Haçlılara teslim etmek olduğunu, ancak Nureddin ve el-Âdid'den korktuğunu söyledi.

Müslümanların şehrin teslimine rıza göstermediklerini bildirip barış tavsiyesinde bulundu ve ülkenin Nureddin'e teslim edilmemesi için para teklif etti. Bunun üzerine Haçlı kralı, Şaver'in teklifini bir milyon Mısır dinarı vermesi şartıyla kabul etti. Paranın bir kısmı hemen, bir kısmı da daha sonra verilecekti. Bu şekilde bir anlaşmaya varıldı. Şaver en sonunda bu hainliği de yaptı. Haçlılar da ülkenin onlara teslim olmamak için direndiğini ve Nureddin'e teslim edilmesinin de muhtemel olduğunu görünce, istemeyerek buna razı oldular: "Aldığımız parayla durumumuzu takviye ederiz, sonra daha güçlü olarak geri gelir ve Nureddin'e de aldırış etmeyiz," dediler.

Şaver, onlara peşin olarak yüz bin dinar verdi, geri kalan parayı toplayabilmek için de oradan ayrılmalarını istedi. Haçlılar biraz uzaklaştılar. Şaver hemen Kahire ve Mısır halkından para toplamaya başladı. Ancak beş yüz bin dinar bile toplayamadı. Çünkü Mısır halkının evleri, içindeki eşyaları ve paralarıyla birlikte yanmıştı. Yangından kurtarılanlar da yağma

edilmişti. Vergi vermek şöyle dursun, erzaklarını bile temin edecek durumda değillerdi.

Kahire halkına gelince, halkın çoğunu askerler ve gulâmlar teşkil ettiği için para bulmaları zordu. Bu arada Nureddin ile haberleşip halkın içinde bulunduğu durumu bildiriyorlar ve Mısır'ın üçte birini ona vermeyi vadediyorlar, Şirkuh'un orduyla birlikte yanlarında kalmasını ve vadolunan üçte birlik sahanın dışında, Mısır'daki bazı yerleri ikta etmeyi istediklerini söylüyorlar ve söz veriyorlardı. Nureddin Zengi, Şirkuh'u orduya komutan yapıp diğer komutanları emrine verdi. Bu savaşa henüz genç olan Selahaddin de katıldı. Hem de isteksiz bir şekilde. Ama Nureddin emredince Selahaddin gitmek zorunda kalmıştı. Ve sefere çıkıldı. Mısır stratejik bir bölgeydi. Alan, stratejik bir üs elde etmiş olacaktı.

Şirkuh'a gelince, 8 Mart 1169 günü Kahire'ye varıp şehre girdi ve Fatımî Halifesi el-Âdid ile görüştü. Fatımî halifesi ona hilat giydirdi ve Şirkuh, el- Âdid'in hilatiyle çadırına geri döndü. Mısır halkı buna çok sevindi. Şirkuh'a ve askerlerine bol miktarda hediye verilip bağışlarda bulunuldu. Şaver buna mani olamadı, çünkü Şirkuh'un yanındaki askerlerin çokluğunu ve el-Âdid'in onlarla aynı görüşte olduğunu görünce kalbinde sakladığını açığa vuramadı. Bu defa Nureddin'e vadedilen paranın, askerlerin iktalarının ve ülkenin Nureddin'e ayrılacak olan üçte birinin tespiti hususunu oyalamaya başladı. Her gün Şirkuh'un yanına gidiyor, onunla birlikte geziyor ve ona bazı vaatlerde bulunuyordu. Şaver ne kadar da yüzsüz bir adam, değil mi? Ama Şirkuh şimdilik sabrediyor, Şaver'e vereceği cezayı bekliyordu.

Şaver, bir tuzak planladı. Bir ziyafet düzenlemeye, Şirkuh ile yanındaki emirleri de bu ziyafete davet edip onları tutuklamaya karar verdi. Şirkuh'un askerlerini kendi hizmetine ala-

bileceğini ve onlarla birlikte Haçlıları da defedeceğini düşünüyordu. Fakat Şaver'in oğlu el-Kamil ona mani oldu ve: "Allah'a yemin ederim ki eğer bunu yapmaya karar verirsen Şirkuh'a haber veririm," dedi. Babası da oğluna: "Vallahi eğer biz bunu yapmazsak hepimiz öldürülürüz," cevabını verdi.

Oğlu el-Kamil bunun üzerine: "Evet, doğru söyledin. Fakat öldürülsek bile Müslüman olarak öleceğiz ve bu ülke İslam ülkesi olarak kalacak. Bizim öldürülmemiz, bu ülkenin Haçlıların eline geçmesinden daha hayırlıdır, çünkü Haçlıların geri gelmeleri için Şirkuh'un yakalandığını duymaları yeter. İşte o zaman el-Âdid, Nureddin'in yanına bizzat gitse bile Nureddin onunla beraber bir tek süvari dahi göndermez, Haçlılar da ülkeyi zapt ederler," dedi ve Şaver bu fikrinden vazgeçti. Fakat Şirkuh ve Selahaddin, Şaver'in tehlikeli olduğunu biliyorlardı. Selahaddin ve adamları onu yakaladılar. Mısır Fatımî Halifesi el-Âdid durumu öğrenince Şirkuh'a haber gönderip Şaver'in başını istedi, bu hususta peş peşe elçiler geldi. 18 Ocak 1169'da Şaver'in başı kesilip el-Âdid'e gönderildi. Şaver sözünde durmamanın, hainliğinin cezasını bulmuştu. Sonra Şirkuh, Kahire'ye girdi. Halkın toplandığını görünce ondan korktuklarını anladı. Bu sebeple onlara: "Emirü'l- Müminin, yani el-Âdid, size Şaver'in evini yağmalamanızı emrediyor," dedi. Bunun üzerine halk dağıldı ve Şaver'in evini yağma etti.

Şirkuh, el-Âdid'in sarayına gitti. Halife, ona vezirlik hilatleri giydirdi ve "el-Melikü'l-Mansur Emirü'l-Cüyüş" lakabını verdi. Bu lakap "Üstün, galip, ordunun emîri" gibi anlamlara geliyordu. Şirkuh da hilatlerle vezaret konağına gitti. Ölmeden önce Şaver'in yaşadığı yer burasıydı. Şirkuh, makamına yerleşip idareye hâkim oldu. Ona mani olacak ve onunla çekişecek kimse kalmamıştı. Güvendiği adamları vali olarak tayin etti ve ülkeyi askerlerine ikta etti.

Şaver'in oğlu el-Kâmil, babası öldürülünce kardeşleriyle beraber saraya sığınmıştı. Fakat o da idam edilip öldürüldü. Şirkuh onun idam edilmesine çok üzüldü, çünkü öldürülmesine mani olmak için babasını nasıl engellediğini duymuştu. Şirkuh, onun için sık sık: "Keşke hayatta kalsaydı da yaptığı iyiliğe mükâfat olsun diye ben de ona lütuf ve ihsanda bulunsaydım," derdi.

Şirkuh'un Ölümü, Selahaddin'in Vezir Oluşu

Şirkuh'un, Mısır'a iyice yerleşip işini sağlama bağladığı ve artık onunla çekişecek kimse kalmadığını düşündüğü sırada eceli geldi. Hiçbir engel kalmasa da insanın önündeki mutlak engel eceldir. Hayat böyle işte...

Şirkuh öldüğünde yeğeni Selahaddin yanında bulunuyordu. O da Mısır'daydı. Şirkuh'un yerine kimin geçeceği konuşulmaya başlandı. Nureddin'in Mısır'daki diğer komutanları Şirkuh'un yerine vezir olmak istiyorlardı. "Aynüddevle el-Yârûkî" bunlardan biriydi. İstişareler yapıldı. Fatımî halifesi de görüşünü belirtti. Ve sürpriz oldu. Belki de hiç beklenmeyen biri Şirkuh'un yerine geçti.

Sonunda, Nureddin Zengi'nin Mısır'da bulunan adamları içinde yaşça en küçüğü olan Selahaddin'in vezirliğinde karar kılındı. Halife, Selahaddin'e haber gönderip yanına çağırdı. Ona hilat giydirdi ve amcasından sonra onu vezir tayin etti. Diğer kumandanlar problem çıkarıp Selahaddin ile uğraşacaklardı, ama fakih İsa el-Hakkâri durumu fark etti ve Selahaddin'e destek olmaları konusunda onları ikna etti. İsa el-Hakkâri önemli insanlardan biriydi. Selahaddin'in akıl hocası olacaktı.

Bir âlim, bilgin ve diplomattı. Selahaddin'e manevi enerji veren önderi olacaktı. Anlatacağız.

İsa el-Hakkâri'nin, Selahaddin'in Mısır'ın lideri olmasında büyük rolü oldu. İtiraz edeni engelledi. Bunlardan sadece Aynüddevle el-Yârûkî, "Ben Selahaddin'in emrine girmem," diyerek, bazı emîrlerle birlikte Suriye'de bulunan Nureddin Zengi'nin yanına geri döndü. Böylece, 26 Mart 1169 tarihinde Selahaddin, Mısır'da Fatımî halifesinin veziri ve Sultan Nureddin Zengi'nin buradaki naibi durumuna yükseldi. Nureddin yazışmalarda ona "el-Emirü'l-İsfehsâlâr" diye hitap ediyordu. Aynüddevle el-Yârûkî, Suriye'ye döndüğünde, Selahaddin'i bıraktığı için Nureddin Zengi tarafından soğuk karşılandı ve azarlandı.

Şirkuh ölünce, halife "el-Melikü'n-nâsır" (hükümdarın yardımcısı) unvanıyla onun yerine Selahaddin'i vezir tayin etmek zorunda kaldı. Korktukları için başka çareleri yoktu. Tüm bunları istemeyerek yapıyorlardı. Şii mezhebine mensup olan Fatımîler, Selahaddin ve adamlarını hiç sevmiyorlardı aslında. Selahaddin hem Nureddin Zengi'nin Mısır'daki ordusunun kumandanı hem de Fatimî Devleti'nin veziri oldu. Nureddin Zengi'ye bağlı olarak Mısır'ı idare etmeye başladı.

Selahaddin artık sahneye çıkmıştı ve yükselecekti. Kader, Selahaddin'in önünü açacaktı. Allah, ona büyük roller verecek, Selahaddin'i yüceltecekti. Allah'ın insana emirleri vardır, bir de o insanla yapacağı işler vardır. O insan bir anda seçilir ve yükseltilir. Bu, Allah'ın planıdır. Bir anda devreye girer.

Selahaddin Eyyubi, halkın gönlünü kazanmak için çok çalıştı. Halk da onu çok sevdi. İlerleyen zamanlarda Nureddin'den, babasını, kardeşlerini ve diğer aile fertlerini Suriye'den onun yanına göndermesini rica etti. Nureddin de bu isteği

yerine getirdi ve onlardan Selahaddin'e itaat etmelerini, onun emirlerini yerine getirmelerini ve onu desteklemelerini istedi. Selahaddin, özellikle babası Necmeddin Eyyub'un gelmesini çok istiyordu. Onun tecrübesinden faydalanacaktı.

Tüm ailesini yanına isteyen Selahaddin'in amacı, amcasının ölümünden sonra Mısır'daki konumunu güçlendirmekti. Necmeddin Eyyub, Mısır'a gelirken yanında bir de ferman getirmişti. Nureddin'den gelen bu fermanda, Mısır'daki Fatımî hilafetine son verilerek, Abbasi Halifesi adına bir an önce hutbe okutulması isteniyordu. Necmeddin'in yanında tüccarlar, âlimler ve değerli devlet adamlarından kalabalık bir grup bulunmaktaydı. Nureddin Zengi, Haçlıların bu kafileye saldırmasından endişe ederek kafileye Şam sınırına kadar eşlik etti, sonra da Kerek şehrini kuşatarak, Haçlıların kafileye saldırmasına karşı bir tedbir olarak burayı elinde tuttu. Kafilenin sağ salim Mısır'a ulaştığı haberi gelince kuşatmayı kaldıran Nureddin, Şam'a geri döndü. Necmeddin Eyyub, 1169'da Kahire'ye geldi. Fatımî Halifesi Âdid, Necmeddin'i hürmetle karşıladı.

Necmeddin, Mısır'a geldiğinde oğlu Selahaddin'i tebrik etmiş ve bu şekilde Mısır'a gelişini, Yakup aleyhisselamın Mısır'a gelişine benzetmişti. Yakup aleyhisselam, Mısır'da yönetici olan oğlu Yusuf aleyhisselamın yanına bu şekilde gelmişti. Ve Selahaddin'in asıl adı da Yusuf idi. Selahaddin, babasını hürmetle karşılayıp, "Baba, bu makam senin hakkındır. Dilediğin gibi tasarruf etmene razıyım," demiş, babası ise; "Allah, bunu sana nasip etmiştir. Makam senin hakkındır," diyerek oğlunu taltif etmiştir. Selahaddin bunun üzerine babasını Mısır hazinelerinden sorumlu tayin etmiş ve ona değerli hediyeler vermiştir. Bu atamadan memnun kalan halk çok sevinmiş ve bu konu ile alakalı çeşitli şiirler yazılmıştır. Daha sonra babasıyla birlikte hatıraları yadeden Selahaddin Eyyubi, vezirlik konutuna geçmiştir. Necmeddin burada Tikrit'ten ilk çıkışını hatırla-

mıştır: "İmadeddin, Selçuklulardan kaçtığında bize sığınmıştı. Ona yardım ettik diye ailemizi sürgün ettiler. İlk başlarda çok üzülmüştüm. Ama sonra İmadeddin Zengi bana sahip çıktı ve Allah, bana öncekilerden daha fazla nimet bahşetti. Sonra Nureddin ile tanıştım. O zamanlar çocuktu. Yanımda Hristiyan bir yazman vardı. Bilgili bu zat, Nureddin'in ileride büyük bir kumandan olacağını söyledi. Senin için de öyle demişti."

Oradakiler bu olaya şaşırdılar. Necmeddin Eyyub, 1173'te vefat edinceye kadar oğluna destek oldu. Necmeddin'in en büyük hizmeti, yanında getirdiği devlet adamlarıyla birlikte Mısır'da nüfuz edinmek ve Abbasi halifesi adına hutbe okutmaktı. Onun yardımı olmasa Mısır'da sükûneti sağlamak zor olurdu.

Şirkuh, Mısır'ı fethedince Kudüs Kralı I. Amaury ve Suriye'deki Haçlı kuvvetleri ondan çok korkmuşlar ve mahvolacaklarına inanmışlardı. Bu sebeple Sicilya, İspanya ve diğer yerlerdeki Hristiyanlara mektup yazıp yardım istediler ve Türklerin Mısır'ı fethinden dolayı başlarına gelen olayları anlattılar. Kudüs'ün de fethedilmesinden ve ellerinden çıkmasından korktuklarını bildirdiler. Bu sebeple papazlardan ve rahiplerden oluşan bir heyeti onlara gönderip, Hristiyan dünyasını harekete geçmeye teşvik ettiler. Bunun üzerine söz konusu yerlerdeki Haçlılar, Suriye'deki Haçlılara para, silah ve askerî yardımda bulundular ve Mısır'ı ele geçireceklerini zannederek, Dimyat önlerinde toplanmak üzere sözleştiler.

Bizans İmparatoru Manuel Komnenos'un emriyle 60 parçalık bir Bizans donanması 10 Temmuz 1169 tarihinde Akdeniz'e açıldı. Selahaddin'in keşif için Akdeniz'e gönderdiği küçük bir donanma Kıbrıs açıklarında bu donanmaya rastladı ve hızla geri dönüp durumu Selahaddin'e bildirdi. Selahaddin gerekli önlemleri hemen aldı. Haçlılar ise Amaury kumandasında, 16 Ekim 1169 tarihinde Askalan'dan Mısır'a doğru harekete

geçtiler. Dimyat'ı arkalarına alarak, bu sayede bütün Mısır'ı ele geçireceklerini umuyorlardı. Bizans ve Haçlı kuvvetleri, 27 Ekim 1169 tarihinde Dimyat şehri önlerine gelip muhasaraya başladılar. Onlar Mısır'a varıncaya kadar, az önce anlattığımız gibi, Şirkuh ölmüş ve Selahaddin idareyi ele almıştı. Haçlılar Dimyat önlerinde toplanıp şehri muhasara ettiler, içerideki ahaliyi sıkıştırdılar. Bunun üzerine Selahaddin, Nil yoluyla oraya asker sevk etti. Yanındaki askerlerin hepsini orada topladı, onlara silah, zahire ve para yardımında bulundu. Ayrıca Nureddin'e elçi gönderip içinde bulundukları korkulu durumu bildirdi ve, "Eğer Dimyat'a varmakta geç kalırsam Haçlılar burayı işgal edecekler, fakat buradan ayrılıp oraya gidecek olursam Mısırlılar arkamdan gelip halka ve mallarına zarar verecekler, bana itaatten ayrılacaklar. Bu takdirde onlar arkadan, Haçlılar da önden saldırıp bizi mahvederler, bize hayat hakkı tanımazlar," dedi.

Sultan Nureddin, bir ordu hazırlayıp Selahaddin'in yardımına gönderdi. Kendisi de ordusunun başında Kudüs Krallığı topraklarına girerek ülkeyi yağmaladı. Haçlılar, Mısır'a birbiri ardına asker geldiğini, Nureddin'in de ülkelerine girip yağma ve tahribatta bulunduğunu gürünce, hiçbir şey elde edemeden, elleri boş olarak dönmek zorunda kaldılar. 13 Aralık 1169 tarihinde Bizans ve Haçlılar ile Selahaddin arasında, esirlerin karşılıklı olarak iade edilmesi şartıyla bir antlaşma yapıldı ve müttefikler iki gün sonra Dimyat önünden ayrılmak zorunda kaldılar. Haçlılar döndüklerinde ülkelerini harabe hâlinde buldular. Halkın bir kısmı öldürülmüş, bir kısmı da esir alınmıştı.

Bunların durumu şu misale ne kadar uygundur: "Deve kuşu boynuz isterken kulaklarından da oldu." Yani Haçlılar, Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan da olmuşlardı. Haçlılar Dimyat önünde elli gün kalmışlardı. Selahaddin bu müddet içinde çok para harcadı. Elde edilen bu başarı ile Nureddin'in Mısır'daki hâkimiyeti perçinlenmiş oldu. Burada uğradıkları

başarısızlık nedeniyle Bizans ve Haçlıların arası açıldı. Bizans bundan sonra Selahaddin ile iyi ilişkiler kurmaya çalıştı. Selahaddin kısa zaman içerisinde Mısır'daki ulemayı ve ümerayı yanına çekmeyi başardı ve hemen herkesin sevip saydığı bir lider hâline geldi. Şii Fatımîlerin adamları, Selahaddin'i indirmek için Haçlılarla iş birliği yapmaya devam ediyorlardı. Ama Selahaddin onların bu oyunlarını püskürtüyordu.

Selahaddin, Fatımîlerin Mısır'ı işgal ettikten sonra değiştirdikleri ezanı aslına çevirdi. O zamana kadar Fatımîler ezanı okuduklarında, "Hayyi'ala hayri'l amel, Muhammedun ve Aliyyun hayru'l-beşer" derlerdi. Ezanda özellikle Hz. Ali'nin ismi geçiriliyordu. Selahaddin, Fatımîlerin hapishane olarak kullandıkları büyük binaları boşaltarak, Şafii ve Maliki fıkhının tedris edildiği medreseler hâline getirdi. O zamana kadar Mısır'da bu alanda eğitim veren medrese yoktu. Böylece, insanlara zulmeden hapishaneler eğitim kurumlarına dönüştü. Mısır'a tam anlamıyla egemen olan Selahaddin orduyu yeniden teşkilatlandırdı. Sünni medreseleri ve yeni kurumlar kurdu. Fatımî Devleti bürokrasisini yavaş yavaş tasfiye etti.

Selahaddin, Şii Fatımî halifesi adına hutbe okunmasını yasaklayıp, Bağdat'taki Abbasi halifesi adına hutbe okutulmasını sağladı. Mısır'da egemen olan Fatımîlerin hâkimiyeti tam olarak bitti. Haçlılarla birlik olup Müslüman ordularının işini zorlaştıran Fatımî halifeliği yıkılmış oldu. Böylece bütün Mısır, Nureddin Zengi'nin hâkimiyeti altına girdi. Selahaddin, Haçlılara karşı yapacağı büyük mücadelede arkasını güvene almış oldu. Daha sonra Selahaddin, Haçlılar üzerine seferler düzenlemeye başladı.[13]

[13] Mısır'ın alınması ve Selahaddin'in sahneye çıkışı için faydalanılan kaynaklar: Muharrem Kesik, *Selçukluların Haçlılarla İmtihanı*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2018, s.242-270. /Prof. Ali Muhammed Sallabi, *Zengiler Dönemi*, Ravza Yayınları, İstanbul, 2014, s.495-496. /Prof. İhsan Süreyya Sırma, *Haçlı Seferleri*, Beyan Yayınları, İstanbul, 2014, s.103-116. /Adil Akkoyunlu, *Selahaddin Eyyubi*, Çıra Çocuk Yayınları, İstanbul, 2015, s.64-74.

Selahaddin, Şiilik inancının tekrar dirilmemesi için özel önlemler aldı. Bunlar profesyonel önlemlerdi. Gelin bundan biraz bahsedelim ki bir devlete nasıl egemen olunur ve kültürel mücadele nasıl yapılır görelim.

Selahaddin, Fatımîlerin ve İnançlarının İzlerini Nasıl Sildi?

Herhangi bir ideoloji ya da mezhebi kısa sürede veya sadece askerî ve siyasi operasyonlarla ortadan kaldırmak kolay değildir. Hele bu mezhep uzun süre faaliyet gösterip kök salmışsa bu iş daha da zordur. Selahaddin Eyyubi de bunun farkında olduğundan bir dizi tedbir almak zorunda kaldı. Elbette ki amacı, yıkıcı Fatımî ideolojisini ortadan kaldırmaktı. Bunun için eğitim alanında ve sosyokültürel alanda birtakım uygulamalara gitmek gerekiyordu. Fakat bu birden olmazdı. Tedbirli hareket etmek ve halkı da buna alıştırmak lazımdı. Elbette gerekli askerî ve siyasi tedbirler öncelikli olarak alınmalıydı. Bu yapıldıktan sonra, Müslümanlar Mısır'da ehlisünneti hâkim kılmak ve Fatımîlerin izlerini silmek için bazı faaliyetlere giriştiler. Selahaddin bu konuda psikolojik harbe de girişti.

Fatımîlerle mücadeleye ilk olarak halifenin şahsıyla başladı; Halife Âdid'in siyasi ve dinî imajını zedeledi. Çünkü Fatımî ideolojisi imamet ve halife üzerine kurulmuştu. Peygamberimizin soyundan geldiği kabul edilen halife, İsmaililere ve Bâtınilere göre kutsal bir şahsiyetti. Mezhebin diğer temel inançları bu esas üzerine kurulmuştu. Selahaddin Eyyubi'nin beklediği ilk fırsat babası Necmeddin'in Mısır'a gelişiyle gerçekleşti. Halife Âdid, Necmeddin Eyyub'u karşılamak için sarayından çık-

mış ve Mısır kapısına gelmişti. Bu da onun siyasi olarak küçük düşürülmesi demekti. Bu küçük düşürme, Âdid'in iddia ettiği kutsal kişiliğe de gölge düşürmekteydi. Hâlbuki Fatımî devlet adamları ve ideologlara göre halife, halk içine pek çıkmamalıydı. Bu gelenek yıllar boyunca böyle uygulanmıştı. Zira ilahi bir varlık kabul edilen halifeyi görmek alelade bir şey değildi. Bu yüzden halife, insanlardan soyutlanmış ve büyük bir şahsiyet olarak gösterilmişti. Onu görmek çok önemli bir olay kabul ediliyordu. Oysa şimdi bu gelenek bozulmuştu. Bu durum hem halk hem de Fatımî liderleri arasında büyük etki yarattı. Halife hem geleneği bozmuş hem de halkın gözündeki imajını yıkmıştı. Bununla da yetinmeyen Âdid, Necmeddin ve Selahaddin'e bizzat eşlik ederek saraya getirmiş, Necmeddin'e hediyeler ve devlet nişanları vermişti.

Bu kadarıyla yetinmeyen Selahaddin Eyyubi, Fatımî Halifesi Âdid'in siyasi ve ruhani konumunu yıkmak için faaliyetlerine devam etti. Âdid'in etrafındaki adamları etkilemeyi başaran Selahaddin Eyyubi, Fatımî asker ve idarecilerini kendine bağladı. Bu durumda halifeye olan bağlılık ve sadakat zayıflamış oldu. Selahaddin Eyyubi, halife Âdid üzerinde zamanla baskı kurmaya başladı. Halifenin yanında ata biniyor, gösterişli hareketler yapıyor ve protokollerde daha öne çıkıyordu. Bütün bu yaşananlar Fatımî halifesini hem halkın hem de devlet adamlarının gözünde küçük düşürmeye devam ediyordu. Halifeye verilen destek ve Fatımî yönetimine olan ilgi azalmıştı. Bu da Fatımî hilafetini fiilen sona doğru götürmekteydi. Selahaddin, Fatımî inancının izlerini silmeye tamamen kararlıydı. Tasfiyeyi her yönden ilerletti.

Selahaddin'in, Fatımî Sarayı'na ve Eğitimine Etkisi

Selahaddin Eyyubi, Fatımî sarayına nüfuz etmek için kendine bağlı adamları saraya yerleştirdi. Vezirlik ve başkomutanlık makamında iken Sünni Kürt asıllı olan devlet adamları ve askerleri göreve getirdi. Böylece Fatımî hilafetini ele geçirmek kolaylaştı. Selahaddin Eyyubi, Fatımîlere ait saraylara ve devlet dairelerine el koyup buralara kendi adamlarını yerleştirdi. Mesela önemli saraylardan bazılarını hizmetçisi Karakuş'un idaresine verdi. Babası Mısır'a geldiği zaman, önemli Kahire saraylarından Taçlı Saray'ı ona tahsis etmişti. Bu faaliyetlere destek veren Nureddin Zengi, Selahaddin Eyyubi'yi naibi sıfatıyla Mısır Sultanı olarak ilan etti. Böylece Fatımîlere ait devlet daireleri ve mali kaynaklar ele geçirilmiş oldu.

Faaliyetlerine devam eden Selahaddin Eyyubi, İsmaili ideolojisinin öğretilmesini de yasakladı ve İsmaili ajanlarının görevlerine son verdi. İsmaililere ait medreselere el konularak, buralara Şafii âlimler yerleştirildi. Hâkimiye ve Ezher Medreseleri de İsmaililerden temizlendi; Ezher Cami'sinde yeniden ehlisünnet öğretilmeye başlandı.

Geçmiş sayfalarda da anlattığımız gibi, Selahaddin Eyyubi, İsmailiye Şiası'na mahsus ezanı da kaldırdı. Bu tarihten itibaren camilerde ehlisünnete ait ezan okutuldu ve tüm eğitim kurumları ile camilerin idaresi de ehlisünnet âlimlere bırakıldı. Hutbelerde İsmaili imamlara dua yasaklandı, bunun yerine Efendimiz'in eşlerine ve çocuklarına dua edilmeye başlandı. Zamanla hutbeden sonra tüm sahabeye ve tüm Müslümanlara dua etme âdeti oluştu. Böylece ehlisünnet yeniden yeşerip güçlendi, Bâtınilere ve Şiilere ait izler temizlendi.

Burada kayda değer en önemli olay, Ezher'in, ehlisünnet inanç ve ilimlerinin öğretildiği bir kuruma dönüştürülmesidir. Asıl amacı İsmaililiği yaymak olan, fakat Eyyubiler tarafından medreseye dönüştürülen Ezher bugün de eğitim öğretime devam etmektedir.

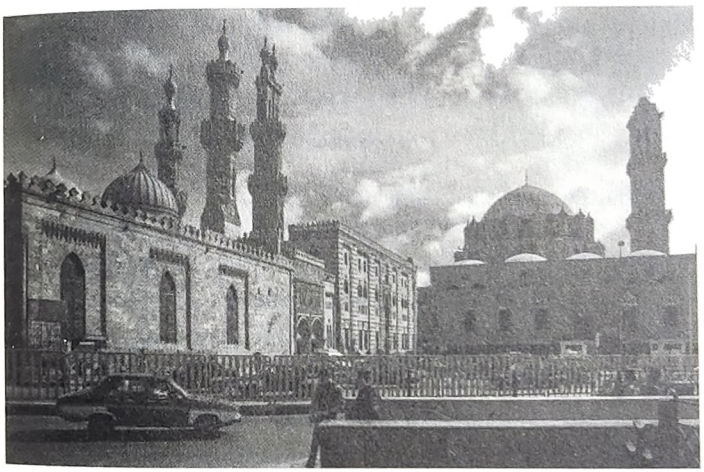

Mısır Ezher Üniversitesi

Selahaddin, Şii Propagandasını ve Geleneklerini Yasakladı

İsmaili Şiası'na ait kitaplar ve yazılar bu amaçla toplatılmıştı. Zira medreseleri ellerinden alınan İsmaililer, yazılı ve sözlü propagandaya devam etmekteydiler. Fatımîlere ait tüm kütüphanelere ve arşivlere bu doğrultuda el konuldu. Hazineleri de kontrol altına alan Selahaddin Eyyubi, önemli gördüğü arşivleri ve hazineleri Nureddin Zengi'ye gönderdi.

İsmailili Şiası, inançlarını halk arasında yaymak ve kalıcı etkiler bırakmak için küçük risaleleri kullanıyorlardı. Günümüzdeki basın yayın kanalı ve broşürler gibi kullanılan bu risalelerle ehlisünnet inancına saldırılıyor ve Bâtınilik aktarılmaya çalışılıyordu. Selahaddin Eyyubi, bu faaliyetleri de takip ettirdi ve gereken tedbirleri aldı. Fakat bütün bu tedbirlere rağmen İsmaili önderler ve iş birlikçileri, değerli gördükleri kaynakları Hindistan ve Yemen gibi, İslam hâkimiyetinin zayıf olduğu bölgelere kaçırmayı başardılar.

İsmaililere ait gelenekler de kaldırıldı.

İsmaililer halk üzerinde baskı kurmak ve insanları etkilemek için bazı törenlerden ve bayramlardan istifade etmekteydiler. Bu da Selahaddin'in gözünden kaçmamıştı. Bunların çoğu siyasi nitelikliydi, fakat İsmaili dailer bunları birer inanç gibi göstermeyi başarmışlardı. Fatımî hilafetini ilga eden Selahaddin Eyyubi bunu yeterli görmeyerek, özel bir emirle Fatımîlere ait tüm kutlamaların ve törenlerin yasaklanmasını istedi, onlara ait protokol kurallarını da kaldırttı.

Fatımîlere ait resmî uygulamalar da kaldırıldı. Vergi sistemi ve mahkemeler yeniden yapılandırıldı. Fatımîlere ait semboller, bayraklar, devlet nişanları ve rütbeler de ilga edildi. Böylece siyasi, hukuki ve sosyokültürel olarak Fatımîlere, Bâtınilere ve İsmaililere ait tüm işaretler kaldırılmış oldu.

Selahaddin, Âdid'in vefatından sonra geriye kalan aile fertlerine, çocuklara ve kadınlara da sahip çıktı. Onları saraydan ve siyasetten uzaklaştırdı, ancak sahipsiz de bırakmadı. Onlara yeni bir yer tahsis edildi ve maaş bağlandı. Böylece zalim ile masum ayrılmış oldu. Müslüman idarecilerin en önemli vasıflarından birisi de bir kimseye ait suçun, diğer aile fertleri

üzerine yıkılmasından kaçınmaktır. Fakat tedbiri de elden bırakmayan Selahaddin Eyyubi, Fatımî aile fertlerini daha sonra farklı bölgelere yerleştirmişti. Amacı, onların siyasi ya da ideolojik bir komploya alet olmalarını önlemekti.

Fatımî başkenti tamamen kontrol altına alındı. Selahaddin Eyyubi, Kahire'yi aldıktan sonra karargâhını Kahire yakınlarındaki bir bölgede kurdu. Buraya Cebel deniliyordu. Amacı, bir taraftan Fatımî siyaset merkezi olan Kahire'yi siyasi ve askerî olarak zayıflatmak, diğer taraftan Mısır'daki savunmayı artırmaktı. Kahire etrafında korunaklı bir bölgeyi başkent yaptı, çünkü Haçlılara karşı sağlam bir savunma hattı oluşturmak istiyordu. Selahaddin Eyyubi, Kahire yerine Cebel ve Fustat bölgesini devlet merkezi seçerken, bir taraftan da Fatımîlerin izlerini silmeye çalışıyordu. Zira Kahire, Fatımîleri hatırlatıyordu. Devlet kurumlarının taşınmasından sonra Kahire siyasi önemini kaybetmiş, sadece bir yerleşim ve ticaret merkezi olarak kalmıştı. Daha bitmedi.

Selahaddin, Fatımîlerin, Peygamber Efendimiz'in soyuna nispet etmelerine dair yalanlarını ortaya çıkardı. Fatımî Devleti'ni elinde tutan ve hilafet iddiasında bulunan aile, Hazreti Fatıma'nın soyuna nispet ederek Fatımî adını almıştı. Bunlar, Efendimiz'in soyundan geldiklerini iddia ederek, ehlibeytten olduklarına insanları ikna etmişlerdi. Buna karşılık Selahaddin Eyyubi, Fatımî halifelerinin soyunun incelenmesini istedi. Durumu biraz araştıran kişiler, bunların Yahudi ve Mecusi (İran'da ateşe tapanlar) soyundan geldiklerini ispat ettiler.

İbn Hallikân, İbn Şâme ve İbn Vasil, bu aile için Benî Ubeyd (ilk Fatımî halifesi Ubeydullah'a nispetle Ubeydullahoğulları) adını kullanmışlardı. Böylece Fatımîlerin seyyit olmadıklarına işaret etmekteydiler. Özellikle İbn Şâme, Fatımîlerin soyu hak-

kında özel bir kitap kaleme almıştır. Bu araştırmasında, Ubeydullah'ın babasının aslında Meymun adında, aslen mecusi olan ve kap kacak yapan bir adam olduğunu (bir nevi demirci) ortaya koymuştur. Bazısı da araştırmalar sonucu onun Yahudi olduğuna ulaşmıştır. Daha bitmedi. Selahaddin, bunların izlerini tamamen ortadan kaldırmaya yeminliydi. Çünkü hem inanç hem de faaliyet bakımından ciddi anlamda tehlikelilerdi.

Selahadin, Yemen ve Şam Bölgelerindeki Şiileri Takip Ettirdi

Ehlisünnet inancı, Nureddin Zengi'nin projeleri ve destekleri ile Şii yapılanmanın üstesinden gelmiş ve Fatımîlerin devletini de kültürünü de ortadan kaldırmıştır. Zengilerin askerî ve siyasi üstünlüğü 1168 yılından itibaren Mısır'da sürekli olarak artmıştır. Buna karşılık, bölgedeki İsmaili ve Bâtıni yapılanması da günden güne zayıflamıştır. Daha sonra kurulan Eyyubi Devleti zamanında İsmaililere son darbe vurulmuş ve geriye kalan bütün izler tamamen silinmiştir.

Fakat Gazne ve Selçuklu Devletlerinden beri Şiiler ciddi ve planlı faaliyetlerini sürdürmekteydiler. Fatımîler, uzun süren bu çalışmaların bir ürünüydü. Bu yüzden İran, Şam ve Mısır'da, İsmaililer ve birçok Şii grup çeşitli yapılanmalar kurmayı başardılar. Nureddin Zengi başta olmak üzere ehlisünnet mezhebinin hamisi olan idareciler ve âlimler, Mısır ve Şam bölgelerinde İsmaili, Bâtıni ve rafizi hareketlere son vermeyi başarmışlardır. Kurulan yeni eğitim sisteminde medreselerin ve dergâhların faaliyetleri sayesinde geleceğe yönelik tedbirler de alınmıştı. Fakat İsmaililer de boş durmuyorlardı. Şam ve

Mısır bölgelerinde günden güne güç kaybettiklerini anlayınca kendilerine yeni karargâhlar aramaya başladılar. Bunun için de Hindistan ve Yemen gibi, ehlisünnet hâkimiyetinin zayıf olduğu bölgelere çekilmeyi tercih ettiler. Fakat burada da boş durmadılar, yetiştirdikleri fedailerle yeniden taraftar toplamak için Şam, Anadolu, Mısır, İran ve Horasan bölgelerinde faaliyetlerini sürdürmeye devam ettiler.

Başta Selahaddin Eyyubi olmak üzere bütün Eyyubi sultanları, Nureddin Zengi'nin izinden giderek İsmaililere karşı mücadeleyi sürdürdüler. Selahaddin Eyyubi'nin projeleri ve yanında bulunan adamlar aslında Nureddin Zengi'nin eseridir. Nureddin Zengi'nin siyasi ve ilmi projeleri sayesinde yeni bir nesil yetişmiş, bu nesil de daha sonra devam eden medrese ve dergâh geleneğine öncülük etmiştir. Eyyubilerin ordu sistemi ve değerli devlet adamları da Zengilerin emeği iledir.[14]

Bir İsmaili olan Hasan Sabbah'ın kurduğu Haşhaşi örgütü, Selahaddin ve Nureddin Zengi'nin, Şii-İsmaili olan Fatımî Devleti'ni ortadan kaldırıp Şiiliği yok etmelerine çok kızmıştı. Bu sebeple, Nureddin Zengi ve Selahaddin Eyyubi'ye karşı mücadele başlattılar. Suikastlar düzenlediler. Haşhaşileri ve Selahaddin'e düzenledikleri suikastları ileride tek tek anlatacağım. Kitaptan kopmak yok, devam...

Sonuç olarak Selahaddin artık büyük bir komutan olmuştu ve çok seviliyordu. Allah, onu bir şeye hazırlıyordu. Her Müslüman komutan ve liderin, ona manevi enerji ve destek veren bir de danışmanı ve akıl hocası vardı. Peki, Selahaddin'in akıl hocası kimdi?

14 Prof. Ali Muhammed Sallabi, *Zengiler Dönemi*, Ravza Yayınları, İstanbul, 2014, s.505-510.

Selahaddin'in Akıl Hocası İsa el-Hakkari

Tarihe baktığımız zaman, bize örnek teşkil eden her şahsiyetin, fikrine başvurduğu bir akıl hocası olduğunu görürüz. Halife Hz. Ömer'in (ra) yanında nasıl Hz. Ali (ra) var ise, Yavuz Sultan Selim'in yanında Ebussuûd Efendi, İstanbul'un Fatihi Sultan Mehmet'in yanında Akşemsettin Efendi, Şark'ın Sultanı Selahaddin Eyyubi'nin yanında da ilminden istifade edip fikirlerine başvurduğu biri vardı: İsa el-Hakkari.

İsa el-Hakkari büyük bir âlim ve bilgeydi. Belirtmek gerekir ki bugün kitaplarını okuduğumuz birçok kadı ve muhaddis, el-Hakkari'nin rahle-i tedrisatından geçmiştir. İsa el-Hakkari, ilim adamı olduğu kadar bilgeliği, kahramanlığı ve diplomatik zekâsıyla da şöhret sahibi olan önemli bir şahsiyetti. Önce Selahaddin'in amcası Şirkuh'un emrine girerek devlet müessesesine bizzat dâhil oldu. Şirkuh ile çıktığı birçok seferde kumandanlık vazifesini üstlendi ve devletin başimamlarından biri hâline geldi. Zekâsı ve ilmiyle çok faydalı oldu. El-Hakkari'nin Eyyubi Devleti'nin kurucusu Selahaddin ile tanışması ise Şirkuh ile Mısır'a geçmesinden sonra gerçekleşti.

Şirkuh'un vefatından sonra fakih İsa el-Hakkari de Sultan Selahaddin'in hizmetine girmişti. El-Hakkari bundan sonra tıpkı Şirkuh'ta olduğu gibi, Selahaddin'in hem akıl hocası ve başdanışmanı hem kumandanı ve kadısı hem de elçisi olacak, onun doğru adımlar atmasına, manevi olarak doğru yolda gitmesine yardımcı olacaktı. Böyle bilge insanlar bazı devlet liderlerine ve komutanlarına Allah'ın hediyesidir. İsa el-Hakkari, diplomatik zekâsı ve ara bulucu yetenekleriyle Selahad-

din'in Mısır'da lider seçilmesinde ciddi rol oynadı. Selahaddin de onun değerini hep bilecekti. Geçmiş sayfalarda da anlattığımız gibi, Şiilerin çalışmalarını engellemek, Sünni inancının temellerini sağlamlaştırmak için itikadı sağlam öğrenciler yetiştirmek gerekiyordu. Selahaddin, ehlisünnet düşüncesine bağlı bir Sünni fakih olan el-Hakkâri'nin tecrübesinden ve ilminden, her konuda olduğu gibi bu konuda da yararlandı. El-Hakkari yaptığı atamalar ve yetiştirdiği öğrenciler ile Şii düşüncesinin yayılmasını engellemiş ve Selahaddin'in takdirini bir kez daha kazanmıştır.

Mehmed Akif'in "Şark'ın Sultanı" diye övdüğü Selahaddin Eyyubi, Mısır'ın veziri olduğu zaman akıl hocası ve başdanışmanı el-Hakkari'yi "Başkadı/Kadıu'l kudât" ilan etmiştir. El-Hakkari sadece Mısır'da değil, tüm İslam topraklarında adaleti ile nam salmıştır. Kaynaklarda anlatılanlara göre ilmi, adaleti, bilgeliği ile ün salan el-Hakkari, fethedildikten sonra Kudüs'e kadı olmuş, tıpkı sahabe Ubâde bin Samit (ra) gibi, adaletin en büyük temsilcisi hâline gelmiştir.

El-Hakkari her alanda ön plana çıkıp birçok çalışmanın öncüsü olduğu için Sultan Selahaddin'in takdirini kazanmıştı. Selahaddin, İsa el-Hakkari'nin isminin kendisinden sonra da yaşamasını istiyordu. Bu düşünceyle Kudüs'te Hakkari adında bir medrese inşa ettirdi. Bundan 830 yıl önce açılan ve çok sayıda İslam âlimi yetiştiren Hakkari Medresesi, işgalci İsrail'in varlığına rağmen hâlen dimdik ayaktadır. Yine bugün dahi varlığını koruyan birçok caddenin ismi de "Al-Hakkâri" diye geçmektedir.[15]

15 Abdülkadir Tok, Selahaddin Eyyubi'nin Fedaisi: İsa el-Hakkari, 7 Mayıs 2021. Mirasımız sitesi. Link: https://mirasimiz.org.tr/sayfa/SAL%C3%82HADDiN-EYY%C3%9B-Bi%E2%80%99NiN-FEDAiSi-%C3%8ESA-EL-HAKK%C3%82Ri/2109

Al-Hakkari Medresesi.

Nureddin ile Selahaddin'in Arası Açılmak İstenir

Selahaddin Eyyubi, Mısır'da egemen olduktan sonra, 1171 yılının Ekim ve Kasım ayları civarında, Haçlı egemenliği altındaki topraklara sefere çıktı. Kerek Kalesi'ne bir günlük mesafedeki eş-Şevbek Kalesi'ni kuşatıp buradaki Haçlıları sıkıştırdı. Sonunda Haçlılar aman dileyip on günlük mühlet istediler. Selahaddin de bunu kabul etti. Nureddin bunu duyunca başka bir noktadan Haçlı topraklarına girmek için aynı şekilde cihada çıktı.

Bunun üzerine bazı kimseler Selahaddin'e, "Eğer Haçlılar bu vaziyette iken Nureddin de Haçlı topraklarına girerse ve bir yandan sen bir yandan o, Haçlı topraklarını sıkıştırır, elle-

rindeki yerleri alırsanız ülkeleri ele geçirilmiş olacak. Haçlılar aradan çekilince de Mısır'da Nureddin ile birlikte kalmanız mümkün olmayacak. Nureddin senin yanına gelirse mecburen ona katılacaksın, işte o zaman seni istediği gibi tahakküm altına alacaktır. Dilerse seni Mısır'da bırakır, dilerse azleder. Sen ona karşı gelecek güçte değilsin. Yapacağın en doğru iş Mısır'a dönmendir," dediler.

Bunun üzerine Selahadd'in Mısır'a geri dönmek üzere eş-Şevbek'ten ayrıldı. Aile üyelerini topladı, bunların arasında babası Necmeddin Eyyub, dayısı Şihabeddin el-Hârimî ve diğer bazı emîrler de vardı. Nureddin'in niyet ve hareketi hakkında onlara bilgi verdikten sonra fikirlerini sordu. Hiç kimse tek kelime söylemedi, yalnızca Selahaddin'in yeğeni Takiyyüddin Ömer ayağa kalkıp, "Eğer gelirse onunla savaşırız ve ülkeden uzaklaştırırız," dedi.

Aile efradı dışındakiler de onu desteklediler. Bunun üzerine babası Necmeddin Eyyub onlara kızdı ve bu sözleri onaylamadı, bunu tehlikeli bir davranış olarak gördü ve Takiyyüddin'i de azarlayıp yerine oturttu.

Selahaddin'e döndü, "Ben babanım, bu Şihabeddin de dayın. Şu gördüklerin arasında seni en çok seven bizleriz. Vallahi, eğer Nureddin'i görsek ben ve dayın onun önünde yeri öperiz. Eğer kılıçla senin boynunu vurmamızı emrederse andolsun ki vururuz. Biz bu vaziyette isek, diğerlerinin sana ne yapmalarını beklersin? Şu yanında gördüğün emîrler, Nureddin'i tek başına görseler eğerlerinin üzerinde duramazlar. Bu ülke onundur. Biz, onun buradaki naipleriyiz. Eğer seni azlederse başüstüne der, arz ederiz. Yapacağın en doğru iş Nureddin'e, 'Bu ülke üzerine harekete geçmek istediğini duydum. Buna ne lüzum var? Bana bir adam gönder, boynuma mendil bağlayıp sana getirsin. Burada sana karşı gelecek kimse yoktur,' diye mektup yazmandır," dedi.

Bu konuşma üzerine Selahaddin Eyyubi, kışkırtma ve galeyana gelip sarayın önünde toplanan adamlarına şu konuşmayı yaptı: "Dağılıp gidin. Sizler de ben de Nureddin'in adamlarıyız. Efendimiz, sultanımız odur. Karar ve takdir onundur."

Emîrler ve diğerleri bir süre sonra dağıldılar. Necmeddin Eyyub, oğlu Selahaddin ile baş başa kalınca, "Bilmez misin ki Nureddin bizim ona mani olmaya ve onunla savaşmaya karar verdiğimizi ve bütün işleri bir yana bırakıp ona cephe aldığımızı duyarsa ona karşı koyamazsın. Hâlbuki şimdi ona itaat ettiğimizi duyunca bizi bırakıp başka işlerle uğraşacak. Mukadderat ne ise o olur. Allah'a yemin ederim ki Nureddin benden bir tane şeker kamışı dahi istese, onun uğrunda öldürülünceye kadar savaşırım," dedi.

Necmeddin Eyyup, oğlu Selahaddin'e şu tavsiyelerde bulunmaya devam etti. "Sen daha gençsin. Devlet işlerinde yenisin. Bu adamlar otoriteye ve tecrübeye tabi olurlar. Şu aşamada kimse senin peşinden gelmez. Eğer sen adam toplamaya devam etseydin Nureddin'in bundan haberi olmayacak mı zannediyordun? İşte o zaman seni azlederdi. Şimdi ise sana güveni artacak. Fakat durumu öğrenmek için beni sorguya çekeceği kesin. Ben de kendisine durumu anlatacağım ve seni savunacağım."

Selahaddin fitnecilerin, akılsızların gazına gelmedi ve babasının tavsiyelerine uydu. Zaten Selahaddin de Nureddin Zengi'yi çok severdi. Kışkırtanlar ise aynı zamanda yanlış bilgiler vermeyi ihmal etmediler. Nureddin ve Selahaddin arasında kavgaya, düşmanlığa dönüşen bir anlaşmazlık hiçbir zaman yaşanmadı. İki büyük devlet adamının da amaçları aynıydı: İslam birliğini sağlamak, Haçlıları da Kudüs'ten söküp atmak...

Selahaddin de Nureddin Zengi'ye bunun için hizmet etmişti. Şu olay buna örnektir. Selahaddin Eyyubi, Fatımîlere son

verdikten sonra Mısır hazinelerini Nureddin'e göndermişti. Bu hazineler ulaştığında Nureddin Zengi şu açıklamayı yapmıştı: "Vallahi bu mallarda bizim gözümüz yoktur. Selahaddin de bunu biliyor. Biz bütün bu hazineleri Haçlılara karşı askerî hazırlık yapmak için kullanacağız. Zaten Selahaddin de hazineleri bu maksatla bize göndermiştir." Kısaca, Nureddin Zengi mal ve makamı Haçlıları bölgeden söküp atmak için kullanıyordu. Yoksa onun ne malda ne de makamda gözü vardı.

Sonuçta her şey tecrübeli kumandan Necmeddin Eyyub'un dediği gibi gerçekleşti. Zaten Nureddin Zengi vefat edince, kısa bir süre içinde Selahaddin ülkeye hâkim olacaktı. Necmeddin Eyyub'un yerinde görüşleri sayesinde Müslümanlar için en hayırlısı gerçekleşti. Aksi takdirde iki değerli Müslüman lider birbirleri ile üstünlük mücadelesine girecek ve sonuçta Haçlı dünyası kazanacaktı.

Şunu asla unutmayın: Tarih kitabını yazan kişilerin fikir dünyaları, düşmanlıkları ve dostlukları, kimi iyi, kimi kötü göstereceklerini etkiler. Mesela o dönemde yaşamış olan tarihçi İbnü'l Esir buna örnektir. Bu tarihçinin Selahaddin Eyyubi ile arası iyi değildi. Bu yüzden Selahaddin'i haksız göstermek için uğraşmış ve onun Nureddin'e karşı olan tutumlarını düşmanca göstermeye çalışmıştır. İbnü'l Esir, Zengi ailesinin resmî tarihçisiydi. Nureddin Zengi'den sonra yaşanan siyasi olayların etkisiyle, Selahaddin'in acemi ve hırslı olduğunu, Mısır'da bağımsızlık ilan etmeye çalıştığını iddia etmiştir. Velhasıl, tarih kitabı okurken dikkat etmeli. Kahraman ve hain, tarih yazarının ideolojisine ve kinine göre değişebilir. Sizler de kahramanı ve haini tamamen yanlış tanıyabilirsiniz. Şimdi kaldığımız yerden devam edelim.

O sıralar Selahaddin'in babası da vefat etti. Necmeddin Eyyub, bir gün Mısır'da ata bindi, fenalaşarak attan düştü. Hasta

olarak hemen evine götürüldü ve doktor çağırıldı. Birkaç gün o vaziyette kaldıktan sonra, 9 Ağustos 1173 günü öldü. Hayırsever, akıllı, güzel ahlaklı, fakirlere ve sufilere ihsanda bulunan cömert bir insandı. Merhametli, değerli bir devlet adamıydı. Basiretliydi. Tecrübeliydi. Aile terbiyesi almıştı. Devlet görgüsü vardı. Necmeddin Eyyüb hakkında bir sürü şiir kaleme alınmıştır. Sonuç olarak Mısır hâkimiyetini sağlamlaştıran Selahaddin hem Mısır'ı korumak hem de Kuzey Afrika'daki Müslümanları, kurulan İslam birliğine davet etmek için faaliyetlere devam etti. Sudan, Tunus ve Yemeni ele geçirdi. Bölgedeki Müslümanları tek çatı altında toplamaya çalışıyordu. Tehlikeli oluşumları da devletçikleri de hâkimiyeti altına alıyordu.

Yukarı Nil bölgesinde bulunan Nevbe, Hristiyan bir devletti. Fatımîler zamanından beri Mısır ile güçlü ilişkileri vardı. Eyyubiler zamanında da bu ilişkiler devam etti. Fakat Eyyubiler Devleti kurulduktan sonra Selahaddin bu bölgeyi fethetmek istedi. Böylece Mısır'ın güney sınırları güvenlik altına alınabilecekti. Selahaddin Eyyubi, 1173 Aralık ayında, kardeşi Turanşah'ı bu bölgeyi fetihle görevlendirdi. Bölgeyi ele geçiren Turanşah büyük ganimetler ele geçirdi ve bir sürü esir aldı. Böylece yukarı Mısır da İslam topraklarına dâhil edilmiş oldu. Fetihten sonra, Kürt asıllı olan İbrahim adlı zat, vali tayin edildi. Nevbe'nin fethiyle İslam'ın Afrika içlerine yayılmasına engel de ortadan kalkmış oldu. Selahaddin yavaş yavaş ilerliyordu. Kudüs'ü etrafından kuşatıp Haçlı işgalinden kurtarmak için Allah onun önünü açıyor, güçlendiriyordu.[16]

Sonunda Nureddin Zengi ölünce Selahaddin ön plana çıkıp bu topraklara hâkim olacaktı. Haçlılarla ciddi mücadelelere girişecekti. Selahaddin bütün İslam ülkelerine çağrıda bu-

16 Prof. Ali Muhammed Sallabi, *Zengiler Dönemi*, Ravza Yayınları, İstanbul, 2014, s. 511-512. /Muharrem Kesik, *Selçukluların Haçlılarla* İmtihanı, Timaş Yayınları, İstanbul, 2018, s. 275-276.

lunarak, onları cihada davet edecekti. Mısır'dan Diyarbakır'a, Şam'dan Halep'e, Musul'dan Cezire'ye kadar İslam coğrafyasında yaşayan bütün Müslümanlara haber göndererek, onları Haçlılara karşı savaşmaya çağıracaktı. Fakat bunlar çok kolay olmayacaktı. Derin bir iç ve dış mücadeleye girişilecekti. Haçlılar her yönden zulmediyorlardı. Mekke'ye hacca giden hacılara da saldırıyorlardı. Hem Kudüs hem de İslam dünyası bu Haçlı belasından kurtulmalıydı.

Nureddin Zengi'nin Ölümü ve Kişiliği

Nureddin 1174 yılının başlarında Anadolu seferinden döndü ve Dımaşk'ta devlet işleriyle uğraştı, tayinler yaptı. Hayır işlerinde bulundu. 5 Mayıs 1174 Pazar günü, oğlu el-Melik el-Salih'in sünnet düğününü yaptı. Emîrleriyle çevgen oynadı. 6 Mayıs'ta hastalığı depreşti. Suriye, el-Cezire ve Mısır topraklarının hükümdarı Nureddin Zengi, 15 Mayıs 1174 Çarşamba günü, 56 yaşında vefat etti ve Dımaşk Kalesi'ne defnedildi. Ardından, Dımaşk'ta kendi adını taşıyan medresesindeki türbesi tamamlanınca oraya nakledildi. Büyük bir savaşçı ve liderdi. Türk tarihinin en büyük hükümdarlarından biriydi. Halep ve etrafını babasından miras almıştı. Öldüğü sırada Trablusgarp'tan Hemedan'a, Yemen'den Sivas'a kadar olan sahada adına hutbe okunuyor, para bastırılıyordu.

Haçlılar onun karşısında ülkelerini koruma derdindeler-di. Kilikya Ermeni Krallığı ona tabi idi. Büyük hedefi olan Kudüs'ün fethinin yakın olduğunu seziyordu. O, sadece kahramanlığı, siyasetiyle üstün bir devlet adamı değildi. Aynı zamanda büyük bir teşkilatçı, âlimlerin ve ilmin hamisi, fakir ve düşkünlerin koruyucusu, büyük bir imarcı, samimi, temiz ve

adil bir dindardı. Sade bir hayat yaşar, etrafındakileri de aynı şekilde yaşamaya teşvik ederdi. Ülkesini refaha, sulha kavuşturmuştu, şehirleri imar etmişti.

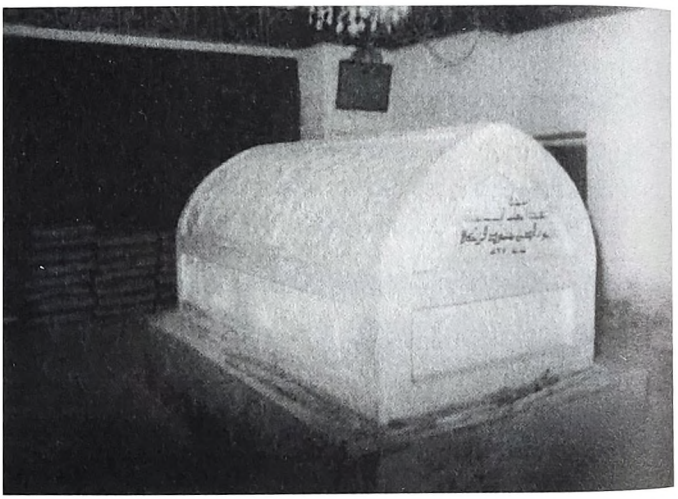

Nureddin Zengi'nin kabri.

Onun şahsiyetini, İmadeddin el-Kâtib'in şu satırları güzel ifade eder: "Nureddin Zengi, hükümdarların en hayırlısı, en namuslusu, en dindarı, en iyi geçmişi olanı, en temizi, yaptıkları en faydalı olanı, emeline en çok ereni, en üstün fikirlisi, eserleri en çok meydanda olanıdır. Şam ülkesine İslam'ın parlaklığını yeniden getiren, kalelerini düşmandan geri alan, değerli topraklarını kurtaran odur. Ondan önceki hükümdarlar devrinde Frenkler Şam'da sürüler hâlinde dolaşıyorlardı. O, bu sürülerin ardını kesti, izlerini sildi. Onları kovdu. Allah, onu Frenklere karşı defalarca muzaffer kıldı. Hatta hükümdarlarını esir aldı. Düzenlerini bozdu. Hudutları onlara karşı koru-

du. Büyük bir İslam mücahidi idi. İzi silinmiş ilimleri diriltti. Ehlisünnet mezhebini öğretmek için medreseler inşa ettirdi. Sufiler için dergâhlar yaptırdı. Bunları her ülkede çoğalttı. Bol vakıf yaptı. Şehirlerin surlarını, hendeklerini yeniletti. Yollarda hanlar, kervansaraylar inşasını emretti. Yetiştirdiği kişilerle ve askerleriyle Mısır'ın fethine yardım eden odur. Necmeddin Eyyub'un oğlu Selahaddin onun en yakın emîrlerindendi. Meydanda atına binerken, evinde otururken onun yanından ayrılmazdı. Babası Necmeddin Eyyub, Nureddin'in meclislerinde otururken, Selahaddin onun yanında ayakta dururdu: Dindarlık, namusluluk, incelik, akıllılık, hükümdarlık adabı ve sultanlık hukuku konularında sahip olduğu bütün iyi vasıflarında onun yolunu tuttu. Erdemlerin esaslarını ondan öğrendi. Kendi sultanlığında bütün bu hususlarda en yüksek seviyeye ulaştı."

Gerçekten de öyleydi. Hem devlet adamlığı hem komutanlığı hem de bilgeliği muhteşemdi.

Nureddin'i tedavi eden bir doktor, Nureddin döneminin meşhur tarihçisi İbnü'l-Esir'e şunları anlatmıştı:

"Nureddin ölümünden önceki son hastalığı sırasında beni ve daha başka tabipleri çağırdı. Dımaşk Kalesi'nde küçük bir evde yatıyordu. Yanına gittik. Boğazı fena hâlde kilitlenmişti, ölmek üzereydi. Sesi çıkmıyordu. İbadet için orada yalnız başına kalırdı. Hastalığa yakalanmış ve oradan ayrılmamıştı. Huzuruna girip onu o vaziyette görünce, 'Hastalığın daha da ağırlaşmadan seni buradan alıp geniş ve aydınlık bir yere götürmemiz gerekir,' dedim. Bu hastalık hakkında bilgisi vardı. Hemen tedaviye başladık. Kan aldırmasını tavsiye ettik, bunun üzerine bize, 'Altmış yaşındaki bir adam kan aldırmaz,' dedi ve kabul etmedi. Biz de başka tedavi usulleri uyguladık, fakat ilaç fayda etmedi, hastalık ilerledi ve öldü."

Esmer tenli, uzun boylu biriydi. Çenesinden başka yerde

sakalı yoktu. Alnı genişti. Yakışıklı, güzel gözlü ve endamlıydı. Hâkimiyet sahası gerçekten çok genişlemişti. Lideri olduğu devlette, yani geniş bir coğrafyada adına hutbeler okunmuştu. Adaleti ve güzel ahlakı ile şöhret bulmuştu. Dönemin tarihçisi İbnü'l-Esir onun için: "Ben daha önceki hükümdarların da ahlak ve yaşayışlarını inceledim. Dört Halife ve Ömer b. Abbülaziz'den başka, ondan daha güzel ahlaklı birini veya adalet için ondan daha fazla araştırıp tetkik eden birini görmedim," der.

Nureddin yemek ve elbise ile diğer ihtiyaçlarını sadece kendi malı olan emlakların geliriyle karşılardı. Elde edilen ganimetlerden şahsına bir pay ayırmaz, Beytü'l-Mal'den kendisi için en ufak bir şey almazdı. Karısı içinde bulundukları sıkıntıdan şikâyet ettiği zaman, Hıms'ta kendisine ait olan üç dükkânı ona vermişti. Bunlardan senede yaklaşık yirmi dinar elde ediyordu. Karısı bunu az bulunca: "Benim bundan başka param yoktur. Elimdeki bütün mallar Müslümanların hakkıdır. Bu konuda Müslümanların hazinedarıyım ve onlara asla ihanet etmem. Senin yüzünden de kendimi cehenneme atamam," cevabını verdi. Geceleri çok namaz kılardı. Her zaman Allah'ı tespih ve zikrederdi. Hanefi fıkhını bilirdi, fakat kendisinde asla mezhep taassubu yoktu. Hadis eğitimi aldı ve Allah rızası için hadis okuttu. Adaletine gelince; ülkesi o kadar geniş olmasına rağmen Mısır, Suriye, el-Cezire ve Musul'da mükûs (bir çeşit örfi vergi) ve öşrü tamamen kaldırdı. Şeriata saygı duyar ve onun hükümlerine göre hareket ederdi. Bir şahıs onu mahkemeye davet etmiş, o da onunla birlikte mahkemeye gitmişti. Kadı Kemâleddin b. Şehrizûrî'ye haber gönderip, "Ben davalı olarak geldim, davalılara nasıl davranıyorsan bana da öyle davran," demişti. Muhakeme sonunda Nureddin haklı çıktı ve hakkını, onu mahkemeye getiren şahsa bağışlayıp bu durumu, "İddia ettiği şeyi ona verip gitmek istedim. Fakat bunun beni gurura ve kibre sevk edip şeriat meclisine gitmeme mani olmasından korktum da geldim. Sonra da iddia ettiği

şeyi ona verdim," diye açıklamıştı. Ülkesinde adliye binaları yaptırdı. Kadı ile buraya gelir ve ister Yahudi olsun, ister kendi oğlu veya isterse yanındaki en büyük emîr olsun, mazlumun hakkını zalimden alırdı.

Nureddin'in önemli özellikleri sadece bunlarla sınırlı değildi tabii ki. Son derece cesurdu. Savaşlarda çarpışmak için yanına yay ve iki ok kabını (tirkeş) alırdı. Fakih el-Kutbu'n-Neşâvî ona: "Allah için kendini, İslam'ı ve Müslümanları tehlikeye atma. Eğer bir savaşta yaralanacak olsan kılıçtan geçirilmeyen hiç kimse kalmaz," dedi. Bunun üzerine Nureddin: "Bu sözlere muhatap olacak kadar övülen de kimmiş? Benden önce ülkeyi ve İslam'ı koruyan kimdi? İşte o, kendisinden başka İlah olmayan Allahutaala'dır," demek suretiyle, çok anlamlı bir cevap verdi.

Hanefiler ve Şafiiler için çok sayıda medrese yaptırdı. Musul'da Nureddin Camii (el-Câmiu'n-Nûri)'ni inşa ettirdi. Ayrıca hastaneler, yollarda hanlar yaptırdı, ülkenin her tarafında sufiler için tekke inşa ettirdi. Hepsine çok sayıda vakıf tahsis etti. Tarihçi İbnü'l-Esir, "Vakfının aylık gelirinin 9.000 dînâr-ı sûrî olduğunu duydum," demektedir. Âlimlere ve din adamlarına saygı gösterir, ikramda bulunur, onlara tahsisat ayırır, bağışlarda bulunurdu. Onlara çok zaman ayırırdı ve taleplerini geri çevirmezdi. Kendi eliyle onlara mektup yazardı. Mütevazı olmasına rağmen vakur ve heybetliydi.

Siyasi alandaki başarılarının yanında, devleti ayakta tutan önemli kurumlar oluşturmuştu. Depremler nedeniyle yıkılan Dımaşk, Humus, Hama, Halep, Şeyzer ve Baalbek gibi şehirlerin kale ve burçlarını yeniden yaptırmış, onarılması gereken yerleri de tamir ettirmişti. Haftanın belli günlerinde başkadısı ve diğer kadılarla birlikte, Dımaşk'ta yaptırdığı Dârü'l-Adl'de oturup davalara bakan Nureddin, İslam'a aykırı davranışlara ülkesinin hiçbir yerinde izin vermemişti. Adaletli bir vergi po-

litikası izlemiş, Dımaşk'ta ve hâkimiyeti altındaki diğer şehirlerde gerçekleştirdiği imar faaliyetleriyle ekonomik ve sosyal hayata canlılık kazandırmıştı.

Nureddin Zengi'nin siyasi bakımdan üç ana hedefi bulunuyordu. Bunlar Kudüs'ü kurtararak Suriye kıyılarına ve Sina Yarımadası'na sıkıştırmış olduğu Haçlı devletlerini ortadan kaldırmak, Mısır'daki Fatımîler Devleti'ne son verip İslam dünyasını Abbasi halifesinin şahsında birleştirmek ve İstanbul'u fethetmekti. Bu üç hedeften ikincisini gerçekleştirmiş, Haçlı devletlerini tamamen ortadan kaldıramamışsa da Kudüs'ün kurtuluşuna zemin hazırlamıştı. Kudüs'ün Müslümanlar tarafından mutlaka fethedileceğine inandığından, Mescid-i Aksa'ya konulmak üzere Halep'te sanat değeri çok yüksek bir ağaç minber yaptırmıştı.[17] Bu minber, Selahaddin, Kudüs'ü Haçlı işgalinden kurtarınca konacaktı. Bu minberin özel hikâyesini ileride anlatacağım.

Nureddin'in başladığı eserleri Selahaddin tamamlayacaktı. Nureddin, ardında onun gibi bir adam bıraktığı için şanslıydı. Gözü arkada gitmemişti. Selahaddin iç bölünmüşlüğü ortadan kaldırmak için mücadeleye başlayacak, birliği engelleyen, bölmeye çalışan fitneci herkesi etkisiz hâle getirecekti.

Bu arada, meşhur Eyyubi Devleti, Selahaddin Eyyubi tarafından kuruldu. Daha sonra Abbasi halifesi de onun yönetimini tanıdı. Selahaddin Eyyubi, kurduğu devlette adalete, İslam'a dikkat etti.

17 Muharrem Kesik, *Selçukluların Haçlılarla İmtihanı*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2018, s. 280-284.

SELAHADDİN'İN BİRLİK OPERASYONU

Nureddin öldüğü gün, onun defninden sonra aralarında başkadı Kemaleddin el-Şehrazuri, kumandanlardan Şemseddin b. el- Mukaddem, Tavâşi Cemaleddin Reyhan, vezir el-Adl b. el-Acemi, hazinedar Şeyh İsmail'in bulunduğu devlet büyükleri, Nureddin'in; zülüfleri kesilmiş, yakası yırtılmış, yalın ayak, başı kabak matemde bulunan on bir yaşındaki oğlu el-Melikü's Salih'i kaledeki saraydan çıkardılar.

Sarayın kuzey terasında bulunan ve Tutuş zamanından kalan taht üzerine oturttular, ona biat ettiler. Naibinin Şemseddin b. el-Mukaddem olmasına karar verdiler. Aynı gün İmadeddin el-Katib, el-Melikü's Salih adına Selahaddin'e bir mektup kaleme aldı. Bu mektupta emirlerin kararlarını açıklıyor, aralarında ihtilaf olmadığını, Frenkler tarafından gelecek tehlikeden başka bir endişe bulunmadığını bildiriyordu. Şöyle deniyordu mektupta:

"Efendimiz böyle bir zamanda üzerine düşen görevi biliyor... Efendimiz Nureddin'in size itimadı böyle zamanlar, böyle tehlikeli anlar içindi. Sizden, kendisine ve oğluna destek olmanızı beklerdi," deniyordu.

Fakat Nureddin Zengi'nin oğlu el-Melikü's Salih'in küçük

olmasından, Selahaddin'in Mısır'da bulunmasından faydalanarak, Musul Atabeyi Seyfeddin Gazi bağımsızlık ilan edip el-Cezire bölgesini işgal etti. El-Melikü's Salih'in atabeyliğini ele geçirmek için Nureddin'in Dımaşk ve Halep'teki emirleri birbirlerine düştüler. İşte bu durum çok kötüydü.

Nureddin'in emîrlerinden olan ve Musul'da bulunan Saadeddin Gümüştigin, Seyfeddin Gazi'nin desteğiyle Halep'e geldi. Halep'i de ele geçiren Saadeddin Gümüştigin, el-Melikü's Salih'in atabeyi oldu. Bundan sonraki hedefleri Şam'da Selahaddin'in tarafını tutan emîrlerdi. Ne yazık ki Nureddin Zengi ölünce iç karışıklık artmış, bölünme olmuştu. Bunu gören Haçlı artıkları hiç boş dururlar mı? Hemen bazı kalelere saldırmaya başladılar. Frenkler, Dımaşk'ın batısındaki Banyas Kalesi'ni kuşattılar. Dımaşk kuvvetleri kumandanı Şemseddin b. el-Mukaddem, bir tazminat vererek onları savdı. Selahaddin ise Amaury'in Banyas'ı kuşattığını öğrenince yardım etmek için yola çıkmıştı. Amaury başarılı olamayıp hayatını kaybetti.

Nureddin Zengi'nin sağladığı birlik bozulmuştu. İç savaş ve düzensizlik başlamıştı. Selahaddin Eyyubi'ye düşman olmuşlardı. Selahaddin, onlarla mücadele edip düzeni sağlayacaktı. Ama Nureddin Zengi'nin oğlu el-Melikü's Salih'i lider kabul ediyordu.

Bu arada Selahaddin'in işleri düzeltmek için Şam'a gidecek vakti yoktu. El-Melikü's Salih adına hutbe okutuyor, para bastırıyordu. Sicilya donanmasının doğuya gelmek üzere sefere çıktığına dair haberler alıyordu. Umarat el-Yemeni liderliğindeki Fatımî taraftarlarının ona karşı hazırladıkları komployu da yeni bertaraf etmişti. Bir de Fatımî taraftarlarının küçüklü büyüklü isyanları ile uğraşıp duruyordu. Selahaddin'in Fatımi Devleti'ni yıkmasını ve Şiiliği etkisiz hâle getirmesini içlerine sindiremiyorlardı.

Tam bu sırada büyük bir Sicilya donanması İskenderiye'ye doğru saldırıya geçti. Bu Haçlı donanması yakıp yıkıp sömürmek için gelmişti. Selahaddin ve Müslüman ordular Sicilya donanmasını durdurmak için harekete geçtiler.

Bu savaşı dikkatli okuyun. Hem denizden hem karadan mücadele devam ediyordu. İslam coğrafyasını her yönden işgal etmişlerdi. Dört koldan da saldırılara devam ediyorlardı. Selahaddin'in Mısır'a hâkim olup Müslümanları birleştirme çabası da hoşlarına gitmeyecekti. Bu durum onlar için çok tehlikeliydi. Çünkü güçlerini Müslümanların bölünmüşlüğünden alıyorlardı. Bugün de öyle değil mi? Dönelim Sicilya donanmasının saldırısına...

Sicilya Donanmasına Karşı Direniş

Beklenen Sicilya donanması Lecce Kontu Tankred kumandasında, 28 Temmuz 1174 Pazar günü İskenderiye önüne geldi; donanmanın İskenderiye önüne gelişi öğleden ikindiye kadar devam etti. Pazartesi sabahı çıkarma yapmaya başladı. Bu durum beklenmesine rağmen donanmanın gelişi gözetleme görevlilerinin gaflet anına rastladı.

Bu donanmanın haberleri ve çeşitli ülkelere saçtığı dehşet meşhurdu. Kuzey Afrika ülkelerini ve Akdeniz adalarında Bizans imparatorunu tehdit etmişti. Bu sırada İskenderiye valisinin askerleri bölgelerine gitmişlerdi. Pek azı yanında bulunuyordu. Sicilya askerleri ertesi sabah kıyıya çıktılar. Türklerden akıllı bir grup halkın, düşmana sahilden uzakta, sura yakın bir yerde karşı koymasını tavsiye ettiler. Sahil boşaltıldı.

Sicilya donanması çıkarma yapma imkânı buldu. Tardalar-

dan atlarını, galerilerden yayalarını indirdiler. Esir alınanların ifadesine göre, düşman süvarilerinin sayısı 1500'dü. Bunlardan 1000'i mızraklı şövalye, 500'ü Türkopoldü. Türkopol nedir diyeceksiniz. Bizans ve Haçlı ordularında görülen Türk veya Türk kökenli süvari birliklerini ifade etmek için kullanılan Türkopol terimi, Yunancada "Türk Oğulları" anlamına gelir. Tarihi kayıtlarda Türkopollere ilk olarak 1097 yılındaki İznik Kuşatması sırasında, Aleksios Kommenos imparatorluğundaki Bizans ordusunda rastlanmaktadır. Bizans ordusundaki Türklerin ve Türk kökenli askerlerin çoğunu atlı okçular oluştururken, Kinnamos'un tarihî kayıtlarında zırhlı bir Türk birliğinden de söz edilir. Ancak Türkopol terimi ile daha çok Haçlı ordularındaki hafif atlı okçular kastedilir.

Her galeride 150 piyade vardı. 200 galerileri olduğuna göre, toplam 30 bin piyade eder. At taşıyan tardaların sayısı ise 36 idi. Kereste ve muhasara aletleri taşıyan gemilerin sayısı 6 idi. Muharipler için erzak ve eşya taşıyan gemiler 50 taneydi. Diğer piyadeler, at uşakları, gemilerdeki hücum kuleleri, debbâbe ve mancınık ustalarıyla beraber, bütün personel 50 bine ulaşıyordu. Debbâbe nedir diyeceksiniz. Eski çağlarda bugünkü zırhlı araçlar yerine kullanılan, ağaç ve deriden yapılan bir savaş aracıdır. Mısır'da tank anlamında kullanıldığı da söylenir.

Şiddetli bir savaş olacaktı. Düşman karaya çıkınca Müslümanların üzerine hamle yaptı. Bu hamle sırasında Müslüman askerlerin başında Kumandan Mahmûd el-Basârû vardı; çarpışırken şehit düştü. Düşman, Müslümanları surlara kadar püskürttü. Bunun üzerine düşman gemileri limana girmeye başladılar. Bu sırada limanda çeşitli harp ve ticaret gemileri bulunuyordu. Müslümanlar düşmandan önce davranarak, limanda bulunan gemileri batırdılar veya yaktılar. Harp akşama kadar devam etti. Akşam olduğunda, Sicilyalılar karaya kurdukları çadırlarda gecelediler. Çadırlarının sayısı 300'dü. Düşman artık denizden inip karaya çıkmıştı.

Düşman, geceyi muhasara aletlerinin hazırlanmasıyla geçirdi. Sicilyalılar, salı sabahı hücuma geçtiler. Üç debbâbe, üç büyük mancınık diktiler. Yanlarında getirdikleri siyah taşları bu mancınıklarla atıyorlardı. Sicilya donanması askerlerinin debbâbeleri burçlar kadar büyüktü. Bunlarla hücuma geçip surlara yaklaştılar. Çarpışma bütün gün boyunca devam etti.

Müslümanlar imkân dâhilinde organize olup bu düşmana karşı direnişe geçtiler. Sultan Selahaddin duruma hâkimdi. Savunma hattı oluşturuldu. Düşmanın mancınıkları ve debbâbeleri surun bir ok atımlık yakınına kadar yaklaştı.

Şehirde toplanan Müslüman kuvvetler, mancınıkların ve debbâbelerin karşısındaki sur kapısını ansızın açarak hücuma geçtiler. Hazır bulunan emîrler ve süvariler, atlarına binerek kapılardan çıkıp düşmanın üzerine atıldılar. Cephe halkı her taraftan koşarak düşmanın hücum kulelerini yaktılar. Var güçleriyle çarpıştılar. Kılıç kılıca mücadele çarşamba akşamına kadar devam etti. Düşman perişan olmuş, muhasara aletleri yakılmıştı.

Selahaddin yardıma geldiğini halka müjdelemesi için birini gönderdi. Bu müjdeyi duyan halk galeyana geldi. Her taraftan naralar yükseldi. Namaz kılmak ve alışveriş yapmak için gelen halk sur kapılarından dışarı çıktılar. İskenderiye halkı ve bu bölgedeki kabileler birbirini düşmanla çarpışmaya çağırdılar. Selahaddin de aralarında olunca, Allah, Müslümanların yüreklerine cesaret verdi. Evinden çıkan herkes düşmanla çarpışmaya koşuyor, sanki kahramanlığının görülüp takdir edilmesini istiyordu. Nihayet zafer Müslümanlara nasip oldu. Çadırlarında bulunan Frenklere hücum ettiler. Ortalık kararırken şehir halkı, düşman çadırlarını içlerindeki kıymetli eşya ile birlikte ele geçirdiler. Düşman piyadesine çok büyük zayiat verdirdiler.

Selahaddin ve ordusu, düşman süvarilerini esir aldı. Onlardan ancak üzerlerindeki zırhı çıkarıp kendini denize atanlar kurtuldu. Müslüman ordu, denizde bulunan düşman gemilerine de hücum edip bazılarını batırdı. Bunun üzerine diğer gemiler demir alıp kaçtılar. En sonunda 300 süvari bir tepede tutunmaya çalıştılarsa da atları ellerinden alındı. Kimi öldürüldü, kimi esir edildi. Esir edilenler arasında elli yaşında büyük bir adam da vardı. Bu, bir zaferdi. Ganimet olarak alınan hayvanların, koyunların, aletlerin ve silahların haddi hesabı yoktu. Şam Frenklerinin bundan daha çoğuna sahip olamayacakları söyleniyor. Ele geçirilen atlar iğdiş erkeklerdi. Beraberlerinde hiçbir at götürmemişlerdi.

Bu donanma, 30 Temmuz 1174 Perşembe günü İskenderiye önünden ayrıldı. Savaşacak takatleri kalmamıştı. Büyük ve tehlikeli bir düşmandı, ancak söylenenlere göre muharebe hileleri zayıftı. Savaştan pek anladıkları söylenemezdi. Sicilya donanmasının üç kumandanı vardı. Bunlardan biri Sicilya kralının amcasının oğluydu.

Selahaddin ve beraberindekiler büyük bir zafer kazanmışlar, bu büyük donanmayı denize dökmüşlerdi. Sicilya donanmasına karşı kazanılan zafer gerçekten de çok önemliydi. 1177-1178 yılları Tinnis'e yaptığı iki baskın dışında, III. Haçlı Seferi'ne kadar bu donanma doğuda gözükmedi. Bu sebeple Selahaddin yapacağı seferlerde daha rahat olacaktı.

Selahaddin bu yıllarda Yukarı Mısır'da isyan eden Fatimi taraftarı zenciler ve Asvan Valisi Kenzüddevle'nin isyanını bastırdı. Askerlerin bir kısmını hapse atmıştı. Fatımî yanlıları Selahaddin'i hiç rahat bırakmak istemiyorlardı. Bundan sonra Mısır'da Selahaddin'e karşı önemli bir isyan olmadı.[18]

18 Ramazan Şeşen, *Kudüs Fatihi Selahaddin Eyyubi*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2016, s.45-53.

Fakat Selahaddin için önemli bir sorun vardı. Nureddin Zengi vefat etmişti ve oğlunun hâkim olmasını isteyenler de Selahaddin'i istemiyorlardı. Selahaddin bunlarla mücadeleye girişecek, düzeni sağlayacaktı. Fitnenin belini kırmak istiyordu. Birlik sağlayıp Kudüs'ü Haçlılardan kurtarmak için onlarla mücadele etmeliydi.

Selahaddin, Nureddin Zengi'nin Yerini Alıyor

Selahaddin, Nureddin Zengi'nin ölümünden sonra Şam ve el-Cezire'de meydana gelen gelişmeleri yakından takip ediyordu. Nureddin Zengi'nin oğlu el-Melikü's Salih adına hutbe okutuyor, para bastırıyordu. Gümüştigin'in çeşitli oyunlarla atabey olmasını, Banyas'ı kuşatan Frenklerle anlaşma yapılmasını uygun bulmamıştı. Selahaddin, Şam'daki kumandanlarla mektuplaşmaktaydı. Gümüştigin ve Seyfeddin Gazi'den kuşkulananlar birleşmişlerdi, Selahaddin'i Şam'a çağırıyorlardı. Devletin içine düştüğü keşmekeşi görenler, bu kargaşadan devleti sadece Selahaddin'in kurtaracağına inanmaktaydı.

Selahaddin, Bizans ve İtalyan şehir cumhuriyetleriyle ikili ticari anlaşmalar yaptı. Fatımî yanlılarının isyanını bastırdı, ardından da kardeşini Mısır'da naip bırakarak, yanında 700 süvariyle Kahire'den Şam'a hareket etti. 20 Ekim'den sonra Basra'ya vardı. Şehrin sahibi Sıddık b. Çavlı tarafından karşılandı. Etraftaki askerler Selahaddin'in ordusuna katıldılar. Selahaddin bölgede birkaç yeri aldıktan sonra Dimaşk'a yaklaştı. Burada da bölgedeki kumandanlar tarafından karşılandı. Kumandanlar ve askerler, pazar günü, Dımaşk yanındaki ordugâhta bağlılıklarını arzettiler.

Selahaddin, 29 Ekim 1174 Pazartesi günü Dımaşk'a girdi, babasının evi Darülakiki'ye yerleşti. Şehrin ileri gelenlerine, halka çok iyi davrandı. Kale kumandanı Cemaleddin Reyhan biraz direndi ise de Selahaddin onun gönlünü aldı, direnmekten vazgeçirdi.

Selahaddin, el-Melikü's Salih'i himaye etmek için geldiğini halka söyledi. Onun adına hutbe okuttu, para bastırdı. Başkadıları görevinde bıraktı. Kardeşi Tuğtigin'i Dımaşk Kalesi kumandanı tayin etti.

Halep'te bulunan el-Melikü's Salih'e bir elçiyle mektup gönderdi. Bu mektupta ona, "Efendimiz ve efendimizin oğlu" şeklinde hitap etmekte, "Mısır'dan sadece sana hizmet etmek için geldim. Etrafındakilerin sözlerine kulak asma, işlerin bozulur. Maksadım sadece Frenklere karşı birliği sağlamaktır," demekteydi.

El-Melikü's Salih ona verilecek cevabı etrafındaki emîrlere yazdırmıştı. Musulluların da teşvikiyle sert bir cevap yazdılar ve Selahaddin'in ateşli muhaliflerinden biri olan Kutbeddin Yinal b. Hassan'la Dımaşk'a gönderdiler. Kutbeddin, Dımaşk'a gelince mektubu Selahaddin'e sundu. Ona, "Seni Mısır'ın sahibi yapan kılıçlar, seni Mısır'a geri gönderecekler. Maksadın saltanatı ele geçirmek. Elde edemeyeceğin işe girişme," dedi.

Bu, büyük bir hakaret ve tehditti. Selahaddin bunları tebessümle karşıladı. Halep'tekilerin anlaşmak niyetinde olmadıklarını anladı. Bu gelişme üzerine kardeşi Tuğtigin'i Dımaşk'ta naip bırakarak, 9 Aralık 1174'te Hıms üzerine yürüdü. 11 Aralık Salı günü Hıms'ı aldı. Direnen kaleyi kuşatacak kadar asker bıraktıktan sonra Hama üzerine yürüdü. 28 Aralık'ta Hama'yı da aldı. 30 Aralık 1174'te Halep'i kuşattı.

Kış mevsimiydi. Halep kuşatması uzadı. Halepliler müttefikleri Haşhaşiler ve Frenklerden yardım istediler.

Hasan Sabbah'ın kurduğu, Şiiliğin İsmaili kolunu benimseyen Haşhaşi örgütü, Fatımî Devleti'ne son vermelerinden dolayı Nureddin Zengi ve Selahaddin'den nefret ediyordu. Örgüt, Selahaddin'in tüm düşmanları ile ittifak yapmaya hazırdı. Hasan Sabbah'tan sonra Haşhaşilere yeni kişiler liderlik yaptı. Hepsi Hasan Sabbah'ın yolundan gitti.

Nureddin Zengi'nin son devrinde "Râşidüddin Sinan" adında, Basralı, iyi eğitilmiş bir Haşhaşi lider olmuştu. Sinan, önemli suikastlar ve faaliyetler yaptırıyordu. 1164'te Alamut Kalesi'nden Lübnan dağlarına gelmişti. Dağların Şeyhi (Şeyhülcebel) diye ünlenen Sinan, Nureddin Zengi'ye karşı birlikte savaşmak için Haçlılara teklif götürdü. Nureddin Zengi'nin vefatından sonra Selahaddin'i suikastçılarına öldürtmek için uğraştı, bu konuda Selahaddin'in bütün düşmanları ile iş birliği yaptı. Haşhaşileri az sonra ayrı bir başlık altında anlatacağım. Selahaddin'e karşı birkaç suikast gerçekleştirdiler. Bu suikastlardan birini anlatacağım.

Hasan Sabbah'ın Haşhaşileri, Selahaddin'in karargâhına fedailer göndermişlerdi. Ama onlar Selahaddin'i yok etmek için gizli gizli yaklaşacaklardı. En yakınına kadar sızmayı, en dalgın anında saldırıp öldürmeyi deneyeceklerdi. Haşhaşilerin işi buydu. Bu sızma tekniği ile birçok Selçuklu vezirini, padişahını ve komutanını öldürmüşlerdi. Velhasıl Haşhaşiler de oyuna dâhil olmuşlardı. Selahaddin, Hashaşilerle de mücadele etti. Kudüs, Haçlı işgalinden öyle kolay kurtulmadı. Bugün de aynı tarzda örgütler, yapılar var. Bir cumhurbaşkanı ve lider için bağımsızlık sağlamak, kurtarmak kolay değil. Dönelim Haşhaşilerin suikastına...

Selahaddin 1174 yılının son haftasında, Halep çevresindeki Cevşen Dağı'na ulaştı. Onun Halep'i alacağından korkan Halep Veziri Gümüştigin, Haşhaşilerin lideri Sinan'dan Selahaddin'e

suikast düzenlemesini istedi. Sinan, suikastlarda kullandıkları ünlü bıçakları en iyi kullanan on üç Haşhaşi'ye Selahaddin'in askerlerinin kıyafetlerinden giydirdi ve onları Selahaddin'in karargâhının etrafına gönderdi.

Selahaddin ve arkadaşları, 1175 yılının ilk haftasında Cevşen Dağı'nda, "çadırların yağmur damlalarına engel olamadığı, ateşlerin soğuğu azaltmadığı bir günde" yemekte iken, Haşhaşiler, Selahaddin'in çadırına yaklaştılar. On üç Haşhaşi de içeri girmek için fırsat kollarken, Haşhaşi kalelerine yakın kalelerden Bûkubeys'in Emîri Humârtegin onları tanıdı. Haşhaşiler paniğe kapıldılar. "Yazıklar olsun, bunca askerin arasından buraya nasıl geldiniz?" diye bağıran Humârtegin'i öldürdüler. Ellerinde bıçaklarıyla çadıra girdiler, neredeyse Selahaddin'i de öldürüyorlardı ki Emîr Tuğrul el-Cândâr onları çadırın kapısında durdurmayı başardı. Diğer korumalar da durumu fark edip harekete geçince, Haşhaşiler amaçlarına ulaşamadılar; bir kısmı çadırın kapısında öldürüldü, diğerleri de esir alındı.

Cevşen Dağı'ndaki suikast girişimi son girişim değildi. Haşhaşiler, Selahaddin'i öldürme isteklerinden, Haçlılar ve Gümüştigin de onları bu konuda parayla teşvik etmekten vazgeçmediler.[19]

Bu, Selahaddin'e karşı düzenledikleri ilk suikastlardandı ve başarısız olmuşlardı. Fakat asıl suikastları bu olmayacaktı. Haşhaşiler plan yapmış, Selahaddin'in yakınına sızmaya başlamışlardı bile. Hiç belli etmiyorlardı. Suikast anına kadar sessizce bekleyeceklerdi. Yapacakları büyük suikast anını az sonra anlatacağım. Haşhaşiler hakkında da önemli bilgiler vereceğim. Şimdi kaldığımız yerden devam...

Haşhaşiler, Selahaddin'i destekleyen bazı komutanları ve li-

19 Abdulkadir Turan, *Cihadın Adil Kılıcı Selahaddin Eyyubi*, Erdem Yayınları, İstanbul, 2018, s.83-85.

derleri öldürmeye başladılar. Selahaddin öldürülen komutanların yerine yenilerini tayin ediyordu. Mücadele çetindi. Selahaddin de bir yandan onları kuşatıyordu. Nureddin Zengi'nin oğlunu ve devletini kurtaracaktı.

Tam bu sırada bir yandan da Haçlı güçleri saldırdı. Selahaddin, Trablus Kontu III. Raymond'un Hıms üzerine yürüdüğünü öğrendi. Nureddin Zengi'nin oğlunu kurtarmak için başlattığı kuşatmayı 26 Ocak 1175'te kaldırdı. Hıms'ın yardımına koştu. Onun yaklaşması üzerine Frenkler geri çekildiler. Selahaddin ise Hıms Kalesi'ni bir ay boyunca sıkı şekilde kuşattıktan sonra teslim aldı. Sonra bölgedeki Ba'rin Kalesi'ne el koydu. Daha sonra Yumn adında bir kumandanın bulunduğu Baalbek üzerine yürüdü. 29 Mart 1175 Cumartesi günü bu önemli şehri de teslim aldı. Halep dışındaki önemli Şam şehirleri onun idaresi altına girdiler. Tarihçi İmadeddin el-Kâtib bu sırada onun hizmetine girdi. Veziri Kadıl-Fâdıl'ın yardımcısı ve sultanın sır kâtibi oldu. İmadeddin, daha önce Nureddin Zengi'nin Divan el-İnşa başkanıydı.

Selahaddin, Baalbek'ten Hıms'a, oradan tekrar Hama'ya geçti. Nureddin Zengi'nin oğlunu ve devletini kurtarmak için kuşatmaya kaldığı yerden devam etti. Zira Halep-Musul ittifakı, onun Haçlılarla uğraşmasından istifade ile Musul atabeyinin kardeşi İzzeddin Mesud kumandasında ordularını birleştirmişler, Hama'yı kuşatmışlardı. Hama'daki kumandan sultana durumu bildirmiş, yardım istemişti. Halep'ten Sadeddin Gümüştigin ile bir vezir Hama'ya geldi. Selahaddin anlaşma yapmak için onlarla müzakereler yaptı. Gümüştigin, Hama ve Hıms'ı geri verebileceğini, el-Melikü's Salih'in naibi olarak Dımaşk'ta kalmak istediğini bildirdi.

Gümüştigin ve veziri, Selahaddin'in her istediğine razı olduklarını söylediler, ancak yanında az asker bulunduğunu gö-

rünce onu küçümsediler. Bunu fırsat bilerek Rahbe denen yeri de istediler. Selahaddin, Rahbe'nin, amcasının oğlu Nasıreddin Muhammed'in olduğunu söyledi. Bunun üzerine anlaşmaktan vazgeçtiler ve müzakereyi terk edip oradan ayrılmaya karar verdiler. Selahaddin'in ricalarına kulak asmadılar. Ordugâhlarına geri döndüler.

Ertesi sabah ordularıyla Asi Nehri kıyısına geldiler. Selahaddin de onlara yakın bir tepeye ilerleyip karşılarında mevzilendi; Mısır'dan gelecek yardımı bekliyordu. Tam bu sırada, 1 Nisan 1175 Cumartesi günü, yeğenleri Takıyeddin Ömer, İzzeddin Ferruhşah ve dayısı Şihabeddin Mahmud el-Harimi kumandasındaki yardımcı kuvvetler Mısır'dan geldiler. İşte bu durum sevindiriciydi. Selahaddin hücuma geçti. Sonunda ne mi oldu?

Halep-Musul kuvvetleri ağırlıklarını bırakarak kaçtılar. Selahaddin önce onların karargâhına girdi. Sonra Halep'e bağlı Karahisar'a vardı. Burada Ramazan bayramını geçirdi. Orada bulunduğu sırada, sulh için Halep elçileri geldiler. Hama'ya kadar aldığı yerlerin elinde kalmasını kabul ettiler. Selahaddin ufak bir kaç yeri onlara bıraktı ve iki taraf arasında sulh yapıldı.

Selahaddin birlik ve bütünlüğü sağlamayı, dört bir yanını sağlama almayı ve Kudüs'ü Haçlılardan kurtarmayı hedefliyordu. Kutsal gayesi buydu; Kudüs'ü yavaş yavaş kuşatmak. Bunun için sabırla ilerliyordu. Önce bozguncuları terbiye edecek, sonra etraftaki Haçlı güçlerini tasfiye edecekti. Hedefe doğru adım adım ilerleyecekti. Şimdi kaldığımız yerden devam edelim.

Selahaddin, Şam'a geldiğinde Abbasi halifesine elçi göndermişti. Karahisar'dan Hama'ya döndüğü sırada, 6 Mayıs'ta, hali-

fenin elçileri saltanat alametleri getirdiler. Bunları ona takdim ettiler. Bu alametler arasında Şam ve Mısır'ın taklidi, hilatlar, atlar, sancaklar vardı. Yeğeni Nasıreddini Muhammed b. Şirkuh'a da hilatlar gönderilmişti.

Böylece Selahaddin'in sultanlığı Abbasi halifesi tarafından resmen tanındı. Sultan, Hama'dan sonra Hıms ve Balebek şehirlerine uğradı. Dımaşk'a döndü. Hama'yı dayısı Şihabeddin Mahmud el-Harimi'ye, Hıms'ı yeğeni Nasıreddin Muhammed b. Şirkuh'a, Balebek'i Şemseddin b. el-Mukaddem'e ikta verdi.

Ancak Halep ve Musul'da yenilen kuvvetler rahat durmayacaklardı. Bir yandan da Haşhaşiler suikast için harekete geçeceklerdi. Ama önce Haşhaşilerden biraz bahsedelim. Günümüzdeki birçok şeyi anlamak için Haşhaşileri ve liderleri Hasan Sabbah'ı tanımanız gerekir. Anlatalım.

HAŞHAŞİLER VE HASAN SABBAH

Haşhaşiler, dünyanın gelmiş geçmiş en iyi suikast ve terör örgütlerindendir.

Tarih kaynaklarına göre Haşhaşiler, 1090 yılının Eylül ayında, Şia mezhebinin İsmaili koluna bağlı olan din adamı Hasan Sabbah tarafından kurulan dinî bir tarikat ve siyasi bir örgüttür. Asıl adı Haşhaşiyun'dur. İnsanlık tarihinin en gizemli adamı Hasan Sabbah tarafından siyasi ve askerî liderlere yönelik suikastlarıyla devlet yönetimlerini dizayn etmeye çalışmışlardır. Bugünkü İran, Irak ve Suriye topraklarında yaygın olarak faaliyet gösteriyorlardı. Onlara Bâtıni de deniyordui çünkü gizlenmeyi, gizli kalmayı, amaçlarını gizlemeyi prensip edinmişlerdi.

Hasan Sabbah, İran'da Şiiliğin kalelerinden biri olan Kum şehrinde dünyaya geldi. Öğrenmeye tutkusu vardı, din âlimi olmak istiyordu. On yedi yaşındayken İsmaili bir davetçinin tesiri altına girdi. Birkaç yıl sonra da Fatimîlere biat için Mısır'a gitti. Orada üç yıl ikamet etti, büyük kabul gördü. Mısır'dan İran'a davetçi olarak geldi ve dokuz yıl boyunca bütün İran'ı dolaştı. Dolaşırken de Selçuklu Devleti ile mücadelesini sürdürebileceği, uzak ve ele geçirilemez bir kale, yeni tip bir

genel karargâh araştırdı. Sonunda tercihi Elburz Dağları'nın tam ortasında, dev gibi bir kayanın zirvesinde, 1800 metreden fazla bir irtifada kurulmuş olan Alamut Kalesi oldu.

Kale, dışa kapalı ve verimli bir vadiye hâkim bulunuyordu. Uzunluğu 54 kilometre, eni ise en geniş yerinde 5.4 kilometre olan bu vadiye Alamut Irmağı'ndan, dik ve çıkıntılı kayalar arasındaki dar bir boğazdan giriliyordu. Daha sonra dar ve dolambaçlı bir yol onlarca metre yükseklikte olan kaleye ulaşıyordu. Kaleye "Kartal Yuvası" anlamına gelen Alamut adı verildi. Çeşitli hilelerle ele geçirdiği kaleye yerleşen Hasan Sabbah 1090 yılından, ölünceye kadar geçen otuz dört yıl boyunca hiç dışarı çıkmadı. Kaleyi nasıl ele geçirdiğinin detayını az sonra anlatacağım.

Değerli okuyucu, Hasan Sabbah, Büyük Selçuklu Devleti zamanında yaşamış olan, tarihin en eski Bâtını örgütü Haşhaşileri kuran ve ölene kadar liderliğini yapan bir İranlıdır. Adı, tarihteki en gizemli insanlardan biri olarak geçer. Hasan Sabbah, fedailerine yaptırdığı etkili suikastlarla "kralların yaşamını ve ölümünü ellerinde tutan Dağın Şeyhi" olarak bilinen liderdir. Ona, dağdaki güvenli bir kalede yaşadığı için Dağın Şeyhi denmiştir. Sabbah, insanları, özeelikle de gençleri kendine bağlamakta tam bir uzmandı. Peki, insanları kendine bu derece nasıl bağlamıştı? Bunu en iyi, kurduğu ve vadettiği sahte cennetle yapıyordu.

Marco Polo'nun seyahatnamelerinde Sabbah'ın "cennet bahçeleri" anlatılır. 1273 yılında İran'dan geçmiş olan Marco Polo'nun seyahatnamesindeki hikâye kısaca şöyledir: "Kendi dillerinde şeyhlerine 'dinin büyüğü' anlamına gelen "Alaeddin" diyorlardı. Şeyh, iki dağ arasındaki vadiyi kapatmış ve burayı sütten, baldan ve şaraptan oluşan sular, güzel huriler ve çeşitli meyve bahçeleriyle donatmıştı. Dağın şeyhi, müritlerinin ger-

çekten cennette olduklarını zannetmeleri için burayı Muhammed'in cennet tasvirine benzetmişti. Bizim yaşlı adam dediğimiz bu efendi, fedailerine iksirinden içirerek onları dörderli, altışarlı gruplar hâlinde bahçeye taşıtıyordu. Gerçekten cennete gittiklerini zanneden müritlerini bir göreve göndereceği zaman, 'Gidip şunu şunu öldüresin. Meleklerim seni cennete götürecektir,' diyordu. Şeyhin cennetine geri dönebilme arzusuyla fedailerin göze alamayacağı hiçbir tehlike yoktu."

Anlayacağınız, Hasan Sabbah sahte bir cennet inşa edip insanları uyuşturdu. Büyük bir tarikat/örgüt kurdu. Özel yöntemlerle insanları kendine deliler gibi bağladı. Bağladığı insanlara istediği her şeyi yaptırabiliyordu. Devlet görevlilerini öldürtüyor, kumpaslar kurduruyor, operasyonlar düzenletiyordu. Hatta ölmeleri için emir verdiğinde müritleri hiç çekinmeden canlarına kıyıyorlardı. Bu konuda sahte cennet en önemli aracı olmuştu. İçinde, akan nehirler olan, güzel nimetlerin, yiyeceklerin ve kızların olduğu bir mekân ayarlamıştı. İnsanın isteyebileceği her şey orada vardı. Hasan Sabbah, kendine bağlayacağı insana cennet vadediyor, sonra bir uyuşturucu ile bayıltıyor, kurduğu sahte cennete götürüyordu. Bayılan insan, ayıldığında kendini Hasan Sabbah'ın sahte cennetinde buluyordu. İstediği nimetten faydalanıp istediği kızla beraber oluyordu. Sonunda Hasan Sabbah'a deliler gibi bağlanıyordu. Cennete tekrar gitmek için Hasan Sabbah'ın kölesi hâline gelmişlerdi.[20]

20 Hasan Sabbah'ın yöntemi ve fikri, günümüzde geliştirilen Metaverse teknolojisi ile küresel olarak uygulamaya geçirilecek. Yani "sahte cennet" fikri küresel olarak uygulamaya konuyor. Allah'ın vadettiklerinin hepsini vadediyorlar ki tam egemen olmak için bunu yapmak zorundalar. Allah gibi, cennet de vadediyorlar. İşte o cennet Metaverse! Metaverse'ün içinde zenginlik, mal, makam, lüks, konfor, ev, araba, hoşlanılan kadın ve erkek, velhasıl her şey olabilecek. Tam bir sahte cennet! Az önce de belirttiğim gibi, aslında bunun fikir babası Hasan Sabbah'tı. Hasan Sabbah gibi, sahte bir cennet icat edip insanları uyuşturacaklar. İnsanlar ve özellikle yeni nesil, Metaverse sahte cennetine sokulacak, düzenin sahiplerinin tamamen kölesi hâline getirilecekler. Tam kontrol edilip denetlenecekler. Bu sahte cennetle kandırılan insanlar, Allah'ı tamamen devreden çıkarıp Metaverse'ün sahiplerinin kontrolüne girecekler. Bir sonraki nesil Metaverse bağımlısı

Bâtiniler, İslam toplumunda daha rahat faaliyette bulunmak ve halkı kandırmada başarılı olmak için fikir ve inançlarını Kur'an'ın içine yerleştirmek lüzumunu hissetiler. Bunun için de her mertebede ayetleri çok garip bir şekilde tevil ettiler. Böylece Kur'an'a dayanarak Kur'an'ı yıkmak, İslam perdesi altında İslam'ı yok etmek isteyip, din maskesi altında dinsizlik yaptılar. Bu tevillerin bazıları şunlardır:

Namaz, imamı sevmektir.

Hac, imamı ziyaret etmek ve onun hizmetinde bulunmaktır.

Oruç, yemekten içmekten ve cinsi münasebetten değil, imamın sırrını ifşa etmekten kendini korumaktır.

Zina, kendilerinden ahit ve söz alınmayan kimselere Bâtini sırları açıklamaktır.

Recm, bunlara verilen cezadır.

Zekât, Bâtını ilmini mezhep mensupları arasında yaymaktır.

Cenabet, kemale ulaşmamış Bâtınilere sırları öğretmektir.

Gusül, verilen sözü yenilemektir.

İblis, Hz. Ebu Bekir'dir. Çünkü Ali'ye secde et diye emir verildiği hâlde etmemiştir.

Hasan Sabbah'ın kurduğu tarikat sıkı bir hiyerarşiye ve katı kurallara dayanmaktadır. Tarikat kendi örgütlenmesini "da-

olacak. Girmek için her şeylerini feda edecekler. Aynen Hasan Sabbah'ın bağımlıları gibi. Nesil, önce Metaverse'e bağlımlı hâle getirilecek. Daha sonra da Metaverse'te sürekli kalabilmek için önüne konan tüm şartları kabul edecek hâle gelecek. Bu, Metaverse'ün en büyük amaçlarından biri. Diğerlerini de anlatacağız. Bu arada, Hasan Sabbah deyip geçmeyin. Küreselci oligarklar birçok planı Hasan Sabbah'tan alıp uyguladılar.

vet" olarak adlandırmıştır. Tarikatın temsilcileri "davetçiler" anlamındaki dailerdir. Dailerin en alt kademesinde "davete cevap veren" anlamına gelen "müstecipler", en üst kademede ise "delil" manasına gelen "hücce" , yani başdai yer almaktadır. "Cezire", dainin faaliyet gösterdiği bölgedir. İsmaililer de diğer mezhepler gibi dinî liderlerine şeyh, pir, ata gibi unvanlarla hitap ederler. Tarikat mensuplarının birbirleri için kullandıkları terim ise "yoldaş" anlamına gelen "refik"tir. Sıklıkla fedai olarak bilinen suikastçılar ise tarikat tarafından "esasiyun" olarak adlandırılmıştır. Haşhaşi kelimesinin kökeni de Batı dünyasında tartışma konusu olmuştur. Batılı bir uzamana göre, Batı dillerinde "suikastçı, kiralık katil" gibi anlamlara gelen "assasini, assisini, heyssini" gibi kelimelerin kökeni de "haşhaş" kelimesidir. Bunun çoğulu da "haşhaşiyyun, haşhaşin" gibi kelimelerdir.

Kuşatılması ve ele geçirilmesi güç kaleler temelinde örgütlenmiş olan Haşhaşinler, önemli kişilere yönelik suikastlara dayanan etkili bir askerî strateji geliştirerek, Orta Çağ İslam dünyasında çok farklı bir güç olarak ortaya çıktılar. Neden bunlara Haşhaşi dendiğine dair şu bilgi de önemlidir. "Haşhaş" kelimesi Arapçada "kuru ot" ve "hayvan yemi" anlamına gelir. Topluluk, suikastlarıyla tanınırken, iddialara göre suikastlardan önce kendilerinden geçmek için içtikleri haşhaştan isimlerini almışlardır. Topluluğun, Büyük Selçuklu Devleti zamanında terör estirip, pek çok üst düzey devlet adamını ve Abbasi soyunu öldürdüğü bilinir. Haşhaşiler, sarp bir kayalığın tepesinde, ulaşılmaz Alamut Kalesi'nde yaşamışlardır. İşte bu kale çok önemlidir. Alamut kalesi, İran'ın kuzey taraflarında yer alan Kazvin'deki Elburz Dağları'ndadır. Haşhaşilerin tarihi Alamut Kalesi'nin alınmasıyla başlar. Başta da anlattığımız gibi, Hasan Sabbah uzun süren misyonerlik ve insan kazanma faaliyetleri sırasında Selçuklularla mücadele etmek için

rahat edebileceği ulaşılmaz bir yer aramış, Deylem'de yaptığı faaliyetler sırasında Alamut Kalesi'nde karar kılmıştı. Hasan Sabbah buraya vardığında, kale, onu Selçuklu sultanından almış olan ve Zeydî-Aleviler Hanedanlığı soyundan gelen Alevi Mehdi adındaki bir hükümdarın elindeydi. Önce bölgeye fedailerini yollayan Hasan Sabbah, bölge halkını ve Alamut'ta yaşayanları kendi tarafına çekmişti. Hasan Sabbah, bu olayları şöyle anlatır:

"Ve sonra Kazvin'den Alamut Kalesi'ne bir dai gönderdim. Alamut insanlarından bazıları dainin telkinlerine uyup mezhep değiştirdiler ve Alevileri de buna teşvik ettiler. Dai yenilgiye uğramış gibi göründü, ancak bir yolunu bulup dönmelerin tümünü kale dışına çıkardı ve bütün kapıları kapatarak, kalenin sultanın malı olduğunu ilan etti. Uzun münakaşalardan sonra onları yeniden içeri aldı ve insanlar da daha kötüsüyle karşılaşmamak için onun himayesi altına girdiler."

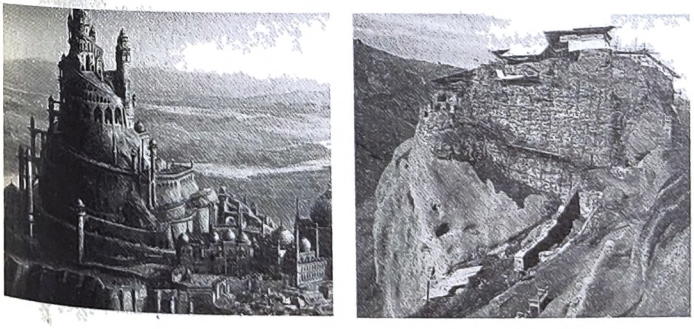

Soldaki Alamut Kalesi'nin orijinal hâli. Sağdaki ise bugün geriye kalan harabesi.

Eylül 1090'da kale tamamen ele geçirildi ve Hasan Sabbah da oraya geldi. Kalenin sahibi ise elinden bir şey gelmediği için kaleyi terk etmek zorunda kaldı. Böylece Hasan Sabbah ve fe-

daileri, örgütlerini resmen kurdular ve faaliyetlerine başladılar. Bu kalenin önemi, orada 34 yıl boyunca yaşayan ve kaleden hiç ayrılmadan Abbasi ve Büyük Selçuklu devlet adamlarına, hükümdarlara ve din adamlarına suikast düzenleyen sapık bir mezhebin uydurucusu Hassan Sabbah'tan kaynaklanmaktadır.

Kendisine ve takipçilerine karşı olan herkesten birer hesap sormaya ant içen Hasan Sabbah, başta Büyük Selçuklu İmparatorluğu olmak üzere, mezhebine karşı olan her devleti yıkmaya karar vermiştir. Ele geçirmeden önce Alamut halkını kendi yanına çekmiş, ona gönülden bağlı olan takipçilerini eğitmiş ve "fedailer" veya "suikastçılar" olarak bilinen askeri grubu kurmuştur.

Takipçileri Hasan Sabbah'a o kadar inanmışlardı ki liderlerinin tek el işaretiyle kendilerini öldürebiliyorlardı. Haşhaşilerin en önemli özelliği takiye ve kendini gizlemeydi. Halkın arasında rahatça dolaşıyor ve devlet kademelerine başarıyla sızıyorlardı. Bulundukları ortamda hangi renk gerekiyorsa o renge bürünebilme özellikleri vardı. Her türlü ortama ayak uydurabiliyor, deşifre olmamak için inançlarının kerih gördüğü amelleri bile gerçekleştirmekten çekinmiyorlardı.

Fedailere birçok dil öğretiliyordu. Bir devlette, bir makama gelmiş olan fedai, kendini hiç deşifre etmeden o makamda uzun yıllar boyu kalabiliyor, Hasan Sabbah tarafından verilecek görevi bekliyordu. Bu görev bekleme işi ölünceye kadar da sürebilirdi. Bir devlet büyüğünün yanına sızmış, onun kardeşi gibi güvenini kazanmış bir fedai, Hasan Sabbah'tan emir gelmesi hâlinde o devlet büyüğünün ayağını gözünü kırpmadan kaydırabilir hatta canına kıyabilirdi. Haşhaşiler takiyede o kadar ileri gitmişlerdir ki cenaze törenleri bile başka bir usulde yapılıyordu.

Bu yönleri ile tamamen FETÖ'ye benziyorlardı. FETÖ'cüler de Hasan Sabbah'ın fedaileri gibi, kimlik belli etmeden her yere

sızıp suikast, darbe, şantaj yapmış, insanları tehdit etmişlerdi. FETÖ'nün lideri de Hasan Sabbah gibi önce kendine güvenli bir kale seçmişti; Pensilvanya'daki şatosu! O da takipçilerini cennetle, sahte kerametlerle kandırmış, beyinlerini uyuşturmuştu. FETÖ her yönüyle Haşhaşilere benzemektedir. Hatta daha acımasız ve daha şerli oldukları söylenebilir. Şimdi biz Haşhaşilerden devam edelim...

İmam-ı Gazali'ye göre, Haşhaşiler fedai yapmak için daha çok dinî kültürü zayıf, İslamiyet'in hâkim oluşundan zarar gören, muhalif davranmayı prensip edinen, ashaba dil uzatmakta sakınca görmeyen, suç işlemeye eğilimli kişilere kanca atıyordu.

Fedailer yakın dövüş, ok atma, yalan söyleme, kılık değiştirme, işkencelere dayanabilme gibi çok çeşitli ve yıllarca süren eğitimlerin ardından, gözdağı vermek, korkutmak ya da öldürmek amacıyla önemli devlet adamlarının yanına sızmakla görevlendiriliyorlardı. İnsan öldürme olgusu aslında insanlık tarihi kadar eskidir. Siyasi veya dinî gerekçelerle cinayet işleyenleri tarihin her döneminde bulabiliriz. Fakat bunu, kurduğu bir örgütle gerçekleştirmeye çalışan ilk kişi Hasan Sabbah olmuştur.

Hasan Sabbah, taraftarlarını kendine çok bağlamıştı. Tarih yazıcısı Arnold of Lübeck şunları yazmıştır: "Şimdi ben, bu şeyh hakkında gülünç gibi görünen, fakat güvenilir şahitler tarafından bana söylenen bazı olayları nakledeceğim. Şeyh, ülkesindeki insanların kafalarını büyüsü sayesinde öyle bulandırıyor ki onun dışında bir Tanrı'ya ne saygı duyuyor ne de ibadet ediyorlar. Onları öyle umutlarla ve ebedî bir cennet içindeki eğlence vaadiyle kendine öyle çekiyor ki onlar da yaşamaktansa derhâl ölmeyi tercih ediyorlar. Hatta içlerinden

bir grup, onun bir emri veya basit bir işareti ile yüksek bir surun tepesinden atlamaya ve kafası parçalanarak korkunç bir şekilde ölmeye hazır vaziyetteler. İnsan kanı döken ve buna karşılık kendisi de ölümü tadan kişilerin en mutlu kimseler olduğunu ileri sürüyor. Böylece bazıları, birini hile ile öldürüp, sonra sanki cezalandırma ile ermişçesine bizzat kendilerini de telef ederek ölmeyi göze aldıkları zaman, onlara âdeta bu işe mahsus olan hançerleri veriyor. Daha sonra onları sarhoşluk ve unutkanlık hâlinde kendinden geçiren bir içkiyle coşturuyor. Bu sayede onlara zevk ve haz, daha doğrusu aldatma dolu bazı tuhaf rüyalar gösteriyor ve bu kabîl eylemleri karşılığında onlara bu güzelliklerin sürekli sahipliğini vadediyor."

Suikast silahları genellikle, bugün hâlâ fedailerle özdeşleştirdiğimiz hançerdi. Bu silahı seçme amaçları ise düşmana ne kadar yakın olabileceklerini göstermekti. Selçuklu padişahları, komutanları ve vezirlerine hançerle suikast düzenleyip öldürdüler.

Fedailer kolay kolay deşifre olmazlardı. Çünkü muhteşem bir örgütlenme yapısı vardı. Sızdıkları ülkelerde, Hasan Sabbah'a itiraz eden devlet adamlarını, tüccarları ve tanınmış, sözü geçen kişileri genellikle etkisiz hâle getirirler ya da korkuturlardı. Selçukluların yıkılmasındaki en önemli faktörlerden birisi Haşhaşilerdir. Selçuklular, Haşhaşi kalesinin yerini fark etmişler, ama etki alanını fark edememişlerdi.

Nizamülmülk, Siyasetname isimli eserinde Hasan Sabbah ve Bâtıniler hakkında şöyle diyor: "Her devirde, her yerde asiler çıkmıştır. Fakat hiçbiri Bâtiniler kadar kötü olamazlar. Zira onların gayesi İslamiyet'i ve devleti karıştırmaktır. Bu sahtekârlar Müslümanlık iddiasında görünürler, lakin hiçbir düşman Hz. Muhammed'in dini ve yüce Sultan'ın devleti için onlar kadar tehlikeli değildir."

Nizamülmülk haklı çıktı. Onu da birçok devlet adamı ve İslam âlimi gibi, gönderdikleri fedailere öldürttüler. Hasan Sabbah kanı o kadar seviyordu ki iki oğlunu çeşitli bahanelerle katlettiği kaynaklarda yazar.

Fedailer yaptıkları bir dizi suikastla tüm İslam dünyasını korkutmuşlardı. Az önce de bahsettiğim gibi, Nizamülmülk ile de hesaplaştılar. Bir gece, haremine gitmek için sarayının koridorunda yürüyen Nizamülmülk'ün son gördüğü şey, din adamı kılığına girmiş iki fedainin hançerleri oldu. Nizamülmülk'ün ölümüyle ilgili farklı görüşler olsa da Haşhaşiler tarafından öldürüldüğü fikri ağır basmıştır.

Haşhaşiler tarihte kendilerinden önce pek görülmemiş olan bir askerî taktik geliştirdiler. Özel olarak önemli tek bir kişiyi öldürmeyi temel askerî taktik olarak kullanan Haşhaşiler, suikastı da kendilerince dinî ve psikolojik bir şekilde uyguladılar. Haşhaşilerce yapılan suikastların hiçbirinde ok, zehir gibi silahlar kullanılmadı. Tüm suikastlarda hançer kullandılar. Ayrıca suikastı gerçekleştiren Haşhaşi'nin kaçmaya çalışmaması ve öldürdüğü kişinin korumaları veya halk tarafından linç edilmek için beklemesi de yine onlara özgü bir davranıştı.

Haşhaşilerin suikastları, Büyük Selçuklu Devleti'ni zora sokmuştu. Hatta bölgedeki diğer devletler de Avrupa'dan gelen Haçlı güçleri de Hasan Sabbah ve fedaileriyle uğraşmamak gerektiğini anlamışlardı. Onlardan biraz çekiniyorlardı.

İslam dünyasında ünlerinin hızla yayılmasının ardından, devlet adamları bu korkusuz fedailerin haşhaş adı verilen bir çeşit uyuşturucu kullandıklarını ve Hasan Sabbah'ın, Alamut Kalesi'nde onların beyinlerini yıkadığını söyleyerek itibarsızlaştırma çalışmaları başlattılar. Bu yüzden fedailerin isimleri günümüzde de Haşhaşiler olarak anılmaktadır.

Defalarca öldürülmek istenen Hasan Sabbah, Alamut Kalesi'ni düşmanlara teslim etmemiş, onlara bir nefes kadar yakın olarak her zaman zafer kazanmış, bir ekol hâline gelmişti. 1124 yılında, ilerleyen yaşından ötürü hastalanıp yerini komutanı Kiya Buzrug Ummid'e bıraktı. Taraftarlarına, dünyaya imamet inancı yerleşene kadar mücadele etmelerini ve yeni liderlerine de ona olduğu gibi koşulsuz itaat etmelerini söyleyerek hayata gözlerini yumdu.

1200'lü yılların ortalarına kadar aktif olan Haşhaşiler ve Alamut Kalesi, 1256 yılında Bağdat işgaline giden Hülâgû Han komutasındaki Moğol ordusu tarafından ele geçirilmiştir. Neredeyse tüm fedailer öldürülmüş, kalenin ünlü kütüphanesi yakılmış ve kale tahrip edilmiştir.

Haşhaşiler daha sonra farklı kaleler elde etmişler ve faaliyetlerine devam etmişlerdir. Suriye Haşhaşileri, Haçlı Seferleri sırasındaki siyasal olaylarda önemli bir rol oynamışlardır. Raşidüddin Sinan döneminde siyasal ve öğretisel olarak en parlak dönemlerini yaşamışlardır. Selahaddin, bu Sinan ile mücadele etmiştir. 1273 yılında ise Haşhaşiler kalelerini Baybars'a teslim etmişlerdir.

Haşhaşilerin kaleleri yüksek, ulaşılması zor ve kimi zaman da Alamut Kalesi'nde oluğu gibi, kaleye ulaşan tek bir yol bulunan yerlere yapılmıştır. Kalelerin en alt kısımlarında kuru gıdaların bulunduğu depolar vardır, onların üstünde fedailerin odaları, onların üstünde ise oturma odaları ve sanatçıların ve bilim insanlarının kendi işleriyle uğraştıkları odalar bulunmaktadır. Kalelerde en üst odalar kalenin sahibi olan "imamlara" ve bölgede faaliyet gösteren "dailere" verilmişti. Bütün bu odalar tepenin içi oyularak yapılmıştır ve tepenin tam ortasına denk gelmektedir.

Bu odaların kenarlarında ise kaleye saldıranları yavaşlatmak için kurulan tuzaklar, toplar ve askerlerin mevzilenip ok atmaları için tasarlanmış büyük kapılar vardı. Avlunun içinde küçük pazar alanları bulunuyordu ve burada satılan meyveler, bitkiler, sebzeler, tahıllar ve kalenin içinde bulunması gereken tüm eşyalar, kalenin bulunduğu tepenin eteklerinde yaşayan ve tarım yapan İsmaililerden geliyordu.

Peter Willey'e göre en farklı olan kale, halkın zekâsı sayesinde inşa edilen, şu an büyük mühendislerin bile yapamayacağı özellikler bulunduran ve İran'ın kuzeydoğusunda yer alan Girdkûh Kalesi'dir. Bu kaledeki kanallarda bulunan su aşağıdan yukarı doğru akmaktadır ve dağın eğik arazisinde çok verimli tarım alanları yapılmıştır. Kalenin ilk imamı Muzaffer'in, insanların temel ihtiyaçlarını gidermenin önemli olduğunu bilmesi sebebiyle bunlara önem verilmiştir. Bulunduğu dağın şeklinden dolayı kalenin etrafı hep tuzaklarla dolu olmuştur. Bu yapılanlar o kadar etkili olmuştur ki Girdkûh Kalesi, Moğol istilasına on yedi yıl boyunca dayanmıştır.

1162 yılına gelindiğinde Alamut Kalesi'nin yeni imamı II. Hasan olmuştu ve 1164 yılında Kıyâm-ı Kıyâmet fermanını yayınlamış ve kıyametin yaklaştığını söyleyip Kur'an'daki ayetleri yasaklamış ve kendi ibadetlerini oluşturmuştu. Bu ibadetlerden biri, suikasta gidecek olan fedainin, cennet bahçelerinde haşhaş çekip bakire genç kızlarla son bir eğlence yapmasıdır. Bakire kızlarla eğlence durumu kesinlik kazanmasa bile, haşhaş kullanımında şunu biliyoruz ki 1164'ten sonra İran'da bulunan kalelerde suikastçı haşhaş kullanıp göreve gidiyordu.

Hasan Sabbah'ın kurduğu suikast timi tüm dünyayı korkutmuş, etkili makamlardaki insanlara suikastlar yaparak, devletleri ciddi derecede zora sokmuştur. Alamut Kalesi'nin Moğollar tarafından yıkılmasıyla birlikte faaliyetlerinin bittiği

söylenir, fakat varlıklarını gizlilikle sürdükleri bazı otoriteler tarafından iddia edilmektedir.

İnsanlar bu mezhebe, tarikata, örgüte niçin girmişlerdi? Acaba fikirleri ve eylemleri böylesine zararlı bir cereyana kendilerini niçin kaptırmış, önemli devlet adamlarını öldürmeye kadar nasıl gidilmişti? Bunun çeşitli sebepleri vardı. Bir defa, o zamanki toplumda gelir dağılımında büyük dengesizlik bulunuyordu. İnsanların bir kısmı çok yoksullaşmış, âdeta köleleşmişti. Bulundukları durumdan onları kurtaracak fikirlere sarılma arzusu belirmişti. İşte İsmailiyye'deki imamet ve mehdi inancı onlara cazip geldi. Ehlisünnetin buyurduğu çeşitli ibadetleri yapmak zorunda kalmadıkları gibi, imamın dediklerine uymakla kurtulacaklarına inanıyorlardı. Yani sadece mehdinin peşinden gitmekle sıkıntıları bertaraf etme düşüncesi onlara kolay görünüyordu.

Haşhaşilik, dünyanın ilk cinayet örgütüdür. Bugün benzerleri sahnededir, ama daha modern şekilde. Yine sahte cennetler vadedilmekte, genç insanlar birtakım şarlatanların peşine takılarak, sahte ideolojiler için cinayet işleyebilmektedir.

İşte Selahaddin Eyyubi, bu Haşhaşi sürüsü ile de mücadele etmiştir. Onların suikastına uğramış ve kurtulmuştur. Onların bölgesine seferler düzenleyip pusturmuştur.[21]

Şimdi, Haşhaşilerin, Selahaddin'e düzenledikleri ikinci suikastı anlatalım.

---

21 Prof. Dr. Sefa Saygılı, *Dünyayı Aldatanlar*, Elit Kültür Yayınları, İstanbul, 2012, s. 120-127. /Prof. Dr. Bernard Lewis, *Haşhaşiler*, Sebil Yayınları, İstanbul, 1995,(Kitabın tamamı okunmalı) /Adil Kara, *10 Maddede Hasan Sabbah ve Haşhaşiler*, 13 Aralık 2020, https://10layn.com/10-maddede-hasan-sabbah-ve-hashasiler/ İbrahim Güray Aytekin, *Tarihte Kurulmuş İlk Organize Ajan, Kumpas Ve Suikast Örgütü Haşhaşilik Ve Haşhaşiler*, 15 Ekim 2022, https://www.oncevatan.com.tr/m/yasam/tarihte-kurulmus-ilk-organize-ajan-kumpas-ve-suikast-orgutu-hashasilik-h191747.html

Haşhaşilerin, Selahaddin'e Suikastı

Hatırlayın; Selahaddin, Nureddin Zengi vefat edince Halep, Şam ve Musul'da birliği sağlamak için harekete geçmişti. Çünkü fitneciler Nureddin Zengi'nin oğluna hâkim olup sorun çıkarıyorlardı. Selahaddin, Halep ve Musul'daki bozgunculara karşı mücadeleye devam ediyordu. Bunlar, Nureddin Zengi'nin oğlunu da esir alan Sadeddin Gümüştigin, Seyfeddin Gazi, Muzaffereddin Gökbörü idi. Selahaddin'e karşı birlikler topluyorlardı. Geçmiş sayfalarda da anlattığım gibi, Selahaddin ile mücadeleye devam ediyorlardı.

Sultan Selahaddin, 22 Temmuz 1175'te, Dımaşk'ın güneyindeki ordugâhındaydı. Buraya gelen Frenk elçileriyle sulh antlaşması yaptı. Mısır'dan yardım için gelen askerleri de geri gönderdi. Diğer taraftan Halep-Musul ittifakı antlaşmaya rağmen boş durmuyordu. Selahaddin ile yeniden savaşmak için hazırlık yapmaktaydılar.

Niyetlerinin sulh yapmak olduğunu göstermek için, Haleplilerle yapılan antlaşmaya Musulluların da dâhil edilmesi için sultana bir elçi gönderdiler. Selahaddin, Dımaşk'a gelen Musul elçisinden antlaşma metnini isteyince elçi hata ederek, Halep ve Musul arasında yazılan, Selahaddin ile savaşmayı içeren antlaşma metnini verdi. Bu metinde sultana karşı savaş hazırlıklarından bahsedilmekteydi.

Selahaddin bu metni görünce, "Halepliler bizimle anlaşma yaptılar. Şimdi bizden habersiz Musullularla anlaşıyorlar," dedi. Barış anlaşmasını bozduklarını öğrendi. Bu sırada Bağdat'tan gelip ona sığınan bazı emîrleri kabul etti. Sultan bir müddet Dımaşk'ta devlet işleriyle uğraştı. Yönetim işlerini, adalet dü-

zenini kontrol etti. Halka, devlet ileri gelenlerine ihsanlarda bulundu. Bu arada Haleplilerin, Musulluların, müttefiklerinin ordu toplamakta oldukları haberleri geliyordu.

Selahaddin, Mısır'daki naibi el-Melik el-Adil'e mektup yazmış, gerektiğinde yardım göndermesi için hazırlıklı olmasını tembih etmişti. Musullular işi sıkı tutarak, Artuklu beyliklerinden de yardım almış, 6 bin kişilik bir ordu toplamış, Atabey Seyfeddin Gazi kumandasında Halep'e doğru hareket etmişlerdi.

Seyfeddin Gazi, ordusuyla Halep'e geldi. Halep kuvvetleri de onun ordusuna katıldılar. Nureddin zamanından beri esir tutulan bazı Haçlı büyüklerini serbest bıraktılar. Bu, tam bir alçaklıktı. Bunlar arasında Renaud de Chatillon da vardı. Ayrıca Frenklerden, Haşhaşilerden yardım istediler. 20 bin civarında bir orduyla Hama'ya doğru harekete geçtiler.

Sultan gelişmeleri takip ediyordu. Yanında 7 bin civarında asker vardı. 7 Nisan 1176'da Ebû Kubeys çayırına gelmiş, karargâh kurmuştu. Müttefiklerin Tell el-Sultan denen yere geldiklerini öğrenince Asi Nehri'nin doğusuna geçerek, ordusunu savaş tertibine soktu, ağırlıkları Hama'ya gönderdi. İki ordu, 22 Nisan 1176 Perşembe günü Tell el-Sultan'da karşılaştılar. Musul-Halep ordusunun merkezini Seyfeddin Gazi, sağ kanadını Muzaffereddin Gökbörü kumanda ediyordu.

Savaş başlar başlamaz Gökbörü'nün, Selahaddin'in sol kanadına yaptığı saldırı gelişti. Merkezde bir tepenin arkasında mevzilenen Selahaddin bunun üzerine hücuma geçti. Seyfeddin Gazi'nin birliği kırıldı. Müttefiklerin ağırlıkları, ordugâhları ele geçirildi. Çok sayıda esir alındı. Sultan ileri gelen esirlere iyi davrandı, onlara hilatler giydirip Hama Kalesi'ne gönderdi. Ganimet çoktu. Bunları paylaştırdı, devlet hissesini aldı.

Musul ve Halep askerleri arkalarına bakmadan kaçtılar.

Seyfeddin Gazi, Musul'a gitti. Halepliler şehre kapandılar. Sultan doğrudan Halep üzerine yürümedi. Önce oraya bağlı müstahkem kaleleri almak istedi. Halep'i yavaş yavaş kuşatacaktı. 4 Mayıs 1176 Pazartesi günü Ba'rin Kalesi'ni aldı. Sonra, Kutbeddin Yinal b. Hassan'a ait Menbic Kalesi'ni kuşattı. Bu şehri ve kaleyi aldı. Bundan sonra, 14 Mayıs'ta, Halep'e bağlı en müstahkem kalelerden olan Azaz'ı kuşattı. Burası Antakya Haçlılarına yakındı. 38 gün şiddetle direnen kale 22 Haziran 1176 Pazar günü fethedildi. Selahaddin, tüm bu bölgeyi alarak Müslümanların birliğini sağlamayı kafaya koymuştu.

İşte tam bu sırada Haşhaşi fedailerinin saldırısına uğradı. Fedailer, suikast için bekledikleri en iyi zamanı bulduklarını düşündüler. Gelin o suikastı anlatalım.

Kuşatma sırasında, kumandanlardan Çavli el-Esedi'nin çadırı mancınıkların bulunduğu yere yakındı. Sultan zaman zaman buraya gelir, denetlerdi. 22 Mayıs Pazar gecesi de buraya gelmişti. Asker kıyafetine bürünen, çadıra kadar gelen fedailerden biri hızla ortaya çıkıp hançeriyle sultana ani bir darbe vurdu. Zırhı sayesinde Selahaddin'in boynuna zarar gelmedi, fakat yanağından yaralandı. Selahaddin, suikastçıyı yakalayıp yere yatırdı. Kumandanlardan Seyfeddin Yazguç kılıcıyla onu doğradı.

Tam bu sırada başka bir fedai saldırdı. Emir Davud b. Menklan onu engellerken yaralandı, birkaç gün sonra da öldü. Başka bir saldırganı Emir Ali b. Ebil-Fevâris yakaladı; fedai ona bıçağını saplayamadan Nasreddin Muhammed b. Şirkuh tarafından öldürüldü. Başka biri elinde bıçakla çadırdan çıktı. Emir Bahaeddin Mahmud'la karşılaştı. Bahaeddin yana kaçarak kurtuldu. Kaçmaya çalışan bu fedaiyi de ordu çarşısındaki insanlar öldürdüler.

Sultan dehşete kapılmış şekilde kükreyerek otağına geldi.

Yanağından kan damlıyordu. Zırhın üzerine giydiği hırkanın halkası sökülmüştü. Yarasının önemli olmadığını görünce sakinleşti. Bundan sonra insanlarla kendisi arasına mesafe koydu. Otağının etrafına çadır direklerine benzeyen direkler yerleştirilmesini istedi. Ahşap çadırda oturdu. Sadece tanıdıklarını yanına yaklaştırdı. Atına bindiği zaman alayında tanımadığı birini görürse uzaklaştırır, bir isteği varsa yerine getirirdi.

Bu suikasttan sonra Selahaddin daha dikkatli davranmaya ve yaşamaya başladı. Kudüs'ü kurtarmadan ölmemeliydi. Birçok Selçuklu vezirini, komutanını ve sultanını öldüren fedailer Selahaddin'i öldüremediler. Allah, onu korumuştu. Çünkü Allah, Selahaddin'i Kudüs'ü kurtarması için hazırlıyordu.

Tüm bu yaşananlar kulağa kolay gelebilir, ama bir yandan Haçlılarla, bir yandan içerideki fitnecilerle, bir yandan hainlerle, bir yandan Haşhaşiler gibi örgütlerle mücadele etmek oldukça zordu. Bir de "Tapınakçılar" vardı. Bu oluşum da papanın izni ile Haçlı Seferleri sırasında kurulmuştu. Selahaddin, bunlarla da mücadele edecekti. Tapınakçıları ilerleyen bölümlerde ayrıca anlatacağım. Şimdi kaldığımız yerden devam edelim.

Azaz kuşatması sırasında Halepliler baskın yapmak için fırsat kolluyorlardı. Bir gün yine baskın yaptılar. Aralarından bir süvari yakalandı. Selahaddin'in huzuruna getirildi. Selahaddin onun elinin kesilmesini emretti. Emri yerine getirecek kişi Hüsameddin Sungur el-Ahlâti idi. Selahaddin'in yanında bulunan ilim ehli biri usulca, "Biraz bekle," dedi. Sonra Selahaddin'e, "Bu ceza uygun değil. Sizin gibi büyük bir kişiye yakışmaz," diye yalvardı.

Bu sözleri duyan Selahaddin'in yüzünde bir tebessüm belirdi. Suçlunun hapsedilmesini emretti. Selahaddin'in adamı Nasireddin Muhammed b. Şirkuh öfkeyle, "Neden öldürülmü-

yor?" diye homurdandı. Selahaddin onu teskin etti. Ardından adamı serbest bıraktı. O sıralar böyle şeyler de yaşanıyordu.

Selahaddin, Azaz'ı fethettikten sonra, 25 Haziran'da Halep'i yeniden kuşattı. Denetimi artırdı. Askerleriyle her gün surları inceledi. Bu sırada Sadeddin Gümüştigin müzakereleri başlatmak için Selahaddin'den izin istedi. Fakat netice alamadı. Sultanın kuşatması uzayınca, temmuz sonlarında Halepliler anlaşmaya yanaştılar. Musullular, Artuklular hatta Anadolu Selçukluları antlaşmaya dâhil edildiler. Aralarından bir taraf anlaşmayı ihlal ederse, diğerleri ona karşı ittifakla hareket edeceklerdi.

Hatta Frenklere yapılan seferlerde Halepliler katkıda bulunacaklardı. Halep ile etrafındaki birkaç kale Nureddin Zengi'nin oğlu el-Melikü's Salih'in idaresinde kalacaktı. Antlaşma imzalanınca Halepliler Nureddin'in küçük kızını göndererek, Azaz'ın kendilerine bırakılmasını istediler. Selahaddin de antlaşmaya sadık kalacaklarına dair söz aldıktan sonra isteklerini kabul etti.

Selahaddin, Haşhaşilerin suikast girişimlerini de unutmuş değildi. Bunun hesabını sorması gerekiyordu. Ona iki defa suikast düzenleyen Haşhaşilerin reisi Râşideddin Sinan'ın oturduğu Masyâf Kalesi üzerine yürüdü. Râşideddin Sinan, Basra yakınında bir köyde doğmuştu. Babası simyacıydı. İyi bir eğitim görmüş, Alamut'a giderek Haşhaşilerin reisi Keya Muhammed'den ders almıştı. Muhammed'in oğlu Hasan tahta çıkınca, onu Şam Haşhaşilerinin başına şeyh tayin etmişti. 1164 yılından beri Hama'nın batısındaki dağlık bölgede bulunan Masyâf Kalesi'nde oturmaktaydı. Teşkilatçı bir kişiydi. Rusafe, Havâbî, Uleyke gibi kaleler de ona bağlıydı. Sünnilere karşı Haçlılarla iş birliği içindeydi. Kendisine karşı tehlikeli gördüğü Selahaddin'e Haleplilerin teşvikiyle iki defa suikast düzenlemiş, başarısızlığa uğramıştı.

Selahaddin 30 Temmuz 1176'da Haşhaşilerin ülkesine girdi. Masyâf'ı kuşatıp saldırıya başladı ve yaşadıkları yerleri yerle bir etti. Haşhaşiler elçi göndererek sulh istediler, bundan sonra onunla iyi geçinmeye söz verdiler. Selahaddin bunun üzerine kuşatmayı kaldırdı. Bundan sonra iki taraf arasında tatsız bir olay olmadı. Ama Selahaddin onları sürekli gözetim altında tutup takip ettirdi.

Tüm bunlar olurken, Selahaddin'in kardeşi Turanşah, Haçlıların irili ufaklı güçleri ile mücadele ediyor, onları yenip esir alıyordu. Bu durum Selahaddin'i de rahatlatıyordu. Turanşah tam o ara Hama'ya da geldi. Selahaddin, Hama'da kardeşi Turanşah ile sarılıp hasret giderdi. Çünkü Turanşah 1173 yılları sonlarında Yemen'e hareket ettikten sonra birbirlerine ilk defa kavuşuyorlardı.[22]

Selahaddin birliği sağlamak için durmadan mücadele ediyordu. Birlik olmadan Haçlılar ne Kudüs'ten ne de bölgeden defedilebilirdi. Bir yandan da Haçlı güçleri ile vuruşuyordu. Yine bir vuruşma daha yaşayacaktı ve bu sefer yenilgi alacaktı.

22 Prof. Dr. Bernard Lewis, *Haşhaşiler*, Sebil Yayınları, İstanbul, 1995, s. 96-100. /Ramazan Şeşen, *Kudüs Fatihi Selahaddin Eyyubi*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2016, s.53-61.

HAÇLILARLA ZORLU MÜCADELE

Selahaddin suikastlar atlattı, savaşlara girdi çıktı, fakat Allah, Selahaddin'i yaşatmaya devam etti. Şimdi de bir yenilgi yaşayacaktı, elbette yenilgiden de çıkarılacak dersler olacaktı.

Selahaddin, Suriye sınırlarında gerekli olan tedbirleri aldıktan sonra, Aralık 1176'da Mısır'a gitti. Burada bir süre idari ve askerî işlerle meşgul oldu. Akdeniz kıyısındaki sınır kalelerini güçlendirdi. Kahire ve Fustat'ı bir surla çevirme işini ve Kal'atü'l- Cebel'in inşasını başlattı. Ağırlıklarını el-Ariş'te veziri Kadı Fazıl'ın yanında bırakarak, 14 Kasım-9 Aralık 1177 tarihleri arasında Kudüs Krallığı'na karşı yeni bir sefere çıktı. Yanına çok sayıda asker aldı. 16 Aralık 1177 tarihinde Askalan'a varıncaya kadar hız kesmedi. Kral IV. Baudouin'i birkaç gün kuşattıktan sonra, Haçlıların onun karşısına asker çıkarmadıklarını görünce etrafa yayılıp Haçlı topraklarında rahat ve emin adımlarla ilerledi. Ancak ihtiyatı elden bırakınca adamları ganimet peşine düştüler. Bu rahatlık iyi değildi.

Selahaddin buradan Takiyyüddin ile birlikte Remle'ye doğru ilerledi. Kudüs Kralı IV. Bauodouin ise Askalan'da kapandığı kalesinden çıkıp Kerek Prinkepsi Renaud de Chatillon idaresindeki Kudüs kuvvetleriyle birleşti. Selahaddin ise Haçlıları hiç dikkate almıyordu ve Haçlıların onları takip ettiklerinden, saldırmak için uygun bir fırsat kolladıklarından habersizdi. Remle yakınlarındaki Tellü Safiye denilen yerde ordusuyla

yürüyüş hâlindeyken aniden Haçlıların saldırısına uğradı. Askerlerinin bir kısmı yanındaydı, büyük bir kısmı da ganimet toplamak için etrafa dağılmıştı, bu nedenle Selahaddin zayıf durumda kaldı. Adamlarının bir bölümü şehit olurken, Haçlılar da bir miktar kayıp verdiler.

Haçlılardan biri Selahaddin'e yaklaşıp saldırmaya kalktı, neredeyse ona ulaşacaktı, fakat Selahaddin'in adamları tarafından hemen öldürüldü. Selahaddin bu olayı sonra şöyle anlatmıştır: "Bir şövalyenin, mızrağını bana doğrultmuş olarak atını üzerime sürdüğünü gördüm. Yanında iki arkadaşı daha vardı. Onlar da üzerime doğru geliyorlardı. Adamlarımdan üçü öne çıktılar, onu ve arkadaşlarını yere serip yanıma yaklaştırmadılar. Bunlar İbrahim b. Kanabir, Fadl el-Feyzi ve Süveyd b. Gaşm el-Misri idi."

Selahaddin, Haçlılar karşısında mağlup olarak geri çekildi. Biraz yol aldıktan sonra durdu ve askerlerinin karanlık bastırmadan ona katılmalarını bekledi. Az sayıda adamıyla Sina Çölü'ne saptı. Yolda çok büyük zorluklarla karşılaştı, yiyecekleri ve suları azaldı. Askerlerinin atlarının çoğu açlık, susuzluk ve süratli hareket sebebiyle telef oldu. Baskın maksadıyla Haçlı topraklarına dağılmış askerlere gelince; bunların çoğu şehit düştü ve bir kısmı da esir alındı. Esir düşenler arasında İsa el-Hakkari de bulunuyordu. Geçmiş sayfalarda da anlattığımız gibi, İsa, Şirkuh'a bağlı askerlerin önde gelenlerinden biriydi, ilim, cesaret ve dindarlığı ile temayüz etmişti. Kardeşi ez-Zahir de esir düşmüştü. İki kardeş mağlup vaziyette geri dönerlerken yollarını şaşırmışlar ve Haçlılar tarafından bazı adamlarıyla birlikte esir alınmışlardı. Yıllarca esir olarak kaldılar. Daha sonra Selahaddin 60.000 dinar fidye vererek İsa ve diğer esirleri kurtardı.

Selahaddin, Kahire'ye vardı. Orta Çağ'ın en büyük tarihçilerinden biri olan İbnü'l-Esir, kitabı "el-Kamil fit-Tarih'te",

Selahaddin'in, Dımaşk'taki kardeşi Şemsüddevle Turanşah'a Remle'deki yenilgiyle ilgili kendi eliyle yazdığı mektubu bizzat gördüğünü ve o mektupta kardeşine şunları söylediğini yazar: "Andolsun ki defalarca ölümle burun buruna geldik, fakat Allahutaala bizi sadece olmasını istediği bir iş için kurtardı."

Bu, derin bir analizdi. Allah'ın Selahaddin ile gerçekleştirmek istediği bir planı vardı. O plan gerçekleştirilene kadar Selahaddin'i koruyacaktı. Unutma değerli okuyucu; Allah'ın insanları kullanarak yaptığı şeyler vardır. Bunu kimse bilmez. Bizler bile Allah'ın planı gereği bir işte iyi veya kötü rol alırız, ama bilmeyiz. Bu, Bâtıni ilimdir. Yani gizli ilim. Selahaddin'e yazılan rol ise Kudüs'ü Haçlı işgalinden kurtarmaktı. O zamana kadar yaşayacaktı.

Şimdi bu derin mücadeleyi anlatmaya devam edelim.

Selahaddin'in Yeğeni Ferruhşah'ın Tell-Harra Zaferi

Selahaddin'in en iyi savaşçılarından biri Ferruhşah'tı. Süper bir savaşçıydı. Korkusu yoktu.

Haçlılar, Nisan 1179'da, Kudüs Kralı IV. Baudouin'in idaresi altında toplanıp Dımaşk'a yürüdüler. Dımaşk çevresinde baskınlar düzenleyip yağma faaliyetlerinde bulundular. Müslüman halkı esir alıp öldürdüler. Selahaddin, kardeşinin oğlu Ferruhşah kumandasındaki bin kişiye yakın bir askerî birliği yardıma gönderdi. Haçlılara yaklaştığı zaman durumu posta güvercinliyle kendisine haber vermesini emretti ve bu haberi alır almaz harekete geçeceğini bildirdi. Ayrıca bölge halkına Haçlıların önünden geri çekilmeleri için emir verilmesini söyledi.

Ferruhşah hemen Haçlıların peşine düştü. 10 Nisan 1179 günü Haçlılar saldırıncaya kadar onlardan haberdar olamadı. Banyas ormanındaki dar bir vadide, Tell-Harra denilen yerde Haçlılarla aralarında çok çetin bir savaş meydana geldi. Ferruhşah bizzat hücuma geçerek kahramanca savaştı. Sonunda Haçlılar mağlup, Müslümanlar ise muzaffer oldular. Çok sayıda Haçlı komutanı öldürüldü. Nâsıra Hâkimi Henry de öldürülenler arasındaydı. O, cesareti ve savaş kabiliyeti darb-ı mesel hâline gelmiş biriydi. Meşhur Orta Çağ tarihçisi İbnü'l-Esir, onu "Allah'ın Müslümanların üzerine saldığı bir bela" olarak tanımlar. Haçlı kralı ise yaralı olarak kurtulabildi. Yine bu savaştan yaralı olarak kurtulan bir başka Haçlı kumandanı Onfroi de Toron da iki gün sonra öldü.

Sultan Selahaddin Eyyubi, yeğeni Takıyyüddin Ömer'i Hama'ya, kuzeni Nâsırüddin Muhammed b. Şirkuh'u Mısır'a gönderdi, onlardan Haçlılara karşı gerekli önlemleri almalarını ve bu bölgelerde yer alan şehir ve kaleleri savunmalarını ve Müslümanları korumalarını istedi.

Ferruhşah, Mekke'ye Göz Diken Renaud'u Durduruyor

Kerek-Şevbek Senyörü Renaud de Chatillon, Haçlıların en azılılarından ve Müslümanlara aşırı derecede düşman olan biriydi. 1181 yazında ordusunu toplayıp çöl yoluyla Teyma'ya gitmeye karar verdi. Oradan da Mekke'ye gitmek ve bütün bu kutsal toprakları işgal etmek niyetindeydi. Selahaddin'in Suriye'de bıraktığı vekili İzzeddin Ferruhşah durumdan haberdar olunca ordusunu topladı ve Kerek üzerine yürüyüp orayı tahrip ve yağma etti. Sonra Haçlı hâkimiyeti altında bulunan toprakların sınırına geldi ve Haçlı senyörünün İslam topraklarına girmesine engel olabilmek için burada bekledi. Renaud

tasarladığı planı gerçekleştirmekten çekindi. Uzun süre birbirlerine karşı bekleştiler ve ardından senyör anladı ki kendi ordusunu geri çekmediği sürece Ferruhşah sonuna dek orada bekleyecekti. Renaud bu yüzden adamlarını dağıttı ve bu işten vazgeçti. Ferruhşah da tehlikenin geçtiğini anlayarak Dımaşk'a geri döndü.

Büyük Kahraman Ferruhşah'ın Ölümü

Selahaddin'in Dımaşk naibi ve yeğeni Ferruhşah, Ekim 1182'de, Haçlılarla cihat için Dımaşk'tan çıktığında hastalandı ve geri döndükten sonra öldü. Ferruhşah, Selahaddin'in aile içindeki en güvenilir adamıydı, diğer aile fertlerinden ve emîrlerden daha fazla ona güvenirdi. Ferruhşah enerjik, değerli, faziletli biriydi, edebî sahada ve diğer konularda bilgisi olan bir insandı. Hükümdar şiirleri arasında onun kayda değer derecede güzel şiirleri vardır. Sultan onun yerine Şemseddin b. el-Mukaddem'i tayin ettiyse de Ferruhşah yeri doldurulamayacak biriydi. Onun ölümü Eyyubi Devleti için büyük bir kayıp oldu.

Ferruhşah akıllı, ileri görüşlü, yetenekli ve cesur bir komutandı. Belki de Selahaddin'den sonra yerini doldurabilecek tek liderdi, ne yazık ki onun erken bir vakitte ölümü bize bunu anlama fırsatı vermedi.[23]

Ferruhşah'ın derviş bir kişiliği vardı. Vaktinin bir kısmını ibadetle geçirir, savaş anlarında ise herkesi hayrette bırakan bir hızla yol alır, ani baskınlar düzenler, kahramanca savaşır, savaşta kazandığı malları tüketmez, devletin hazinesine aktarırdı.

[23] Muharrem Kesik, *Selçukluların Haçlılarla İmtihanı*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2018, s.288-301.

Haçlıları en büyük kayalıklara sıkıştıran, Taberiye Denizi kıyılarında mağaraları delip Haçlıları inlerinde yakalayan, Kerek'te Haçlıları çöllerde arayan Ferruhşah ölmüştü. Dımaşk naibiyken gecelerini ibadetle geçiren komutanlardan olan, Tel Kadı'da Haçlıları perişan eden Ferruhşah, dönemin en büyük gazilerindendi. Şeyh Taceddin Ebü'l- Yumn el-Kindi'ye bağlanmış, her tür israfı terk etmişti. Savaş zamanlarında Selahaddin'in en büyük yardımcılarından, barışta tasarruflu yaşamıyla en önemli para kaynaklarındandı. Takiyüddin Ömer kadar olmasa da hızlı hareket etme kabiliyetiyle Haçlı hareketliliğini kısıtlamış, Haçlıların baş belalarından olmuştu. Onun ölümü Selahaddin'i sarstığı gibi, onda Kudüs'e bir an önce ulaşma emeli de oluşturmuştu. Çünkü Kudüs'ü almadan ölebileceğini düşünmüş, acele etmeye karar vermişti.

Selahaddin ve komutanları cepheden cepheye yol alırken, Eyyubi kadınları da boş durmuyorlardı. Ferruhşah'ın annesi Hatun Hanım, oğlunun vefatıyla derin bir hüzün içindeydi. Onun yolundan gidecek bir yer yapmak istiyor, onun adına kalıcı bir iyilik bırakmak istiyordu. Hatun Hanım bu düşünceyle Dımaşk'ta, oğlu adına "Ferruhşâhîye Medresesi" dediği bir medrese açtırdı.

Ondan birkaç yıl sonra Ferruhşah'ın kız kardeşi Azra Hanım da Dımaşk'ta, Bâbü'n- Nasr tarafında kendi adına bir medrese açtırdı. Azraviyye Medresesi adı verilen bu medresede önemli bilginler yetişti. Yine Selahaddin'in eşi İsmet Hatun da Dımaşk'ta Hatuniyye adında bir medreseyi ilimle uğraşanların hizmetine sundu. Selahaddin, bu faaliyetleri duydukça kendisini cephe gerisinde güvende hissediyordu.[24] Değerli okuyucu; Ferruhşahlar yetiştirmediğimiz sürece, bugün emperyalistleri topraklarımızdan ve coğrafyamızdan defedemeyeceğiz. Ferruhşahlar; ibadet, şükür, sabır ve şuurla cihat edenlerdi... Şim-

24 Abdülkadir Turan, *Cihadın Adil Kılıcı Selahaddin Eyyubi*, Erdem Yayınları, İstanbul, 2018, s.97-98.

di anlatmaya kaldığımız yerden devam edelim. Mücadele son hızıyla devam ediyordu. Selahaddin ve ordusu durmayacaktı.

Eyyubi Donanmasının Haçlılara Karşı Denizde Kazandığı Zaferler

Kerek-Şevbek Prinkepsi Renaud de Chatillon bir donanma inşa etti. Kerek'teki işlerini tamamladı, sadece parçaların birbirine monte edilmesi kalmıştı, sonra bunları 1183 yılı başlarında Eyle kıyılarına sevk etti ve çok kısa sürede monte ettirdi.

Daha sonra gemileri askerlerle doldurup yola çıkardı. Donanma iki kola ayrıldı. Bir kısmı Müslümanların elindeki Eyle Kalesi'ne gidip muhasara altına alarak, halkın su temin etmesine mani oldu. Halk çok büyük sıkıntılara maruz kaldı. İkinci grup ise Ayzab tarafına gitti ve sahilde bozgunculuk yapıp yağmaya giriştiler. Orada buldukları Müslüman gemileri ve içindeki tüccarı ele geçirdiler. Halk onları ansızın karşısında görünce şaşırdı, çünkü bu denizde Haçlıları veya savaş gemilerini hiç görmemişlerdi.

Selahaddin'in Mısır'daki naibi de bir donanma hazırlayıp çok sayıda Müslüman askerle sefere çıktı. Donanmanın başına Hüsameddin Lü'lü'yü getirdi. Hüsameddin bu sahada başarılı, cesur ve kıymetli bir kumandandı. Lü'lü derhâl Haçlı donanmasını takibe başladı. Önce Eyle'deki donanmanın üzerine gitti, düşman donanmasına kartalın avına çullanışı gibi saldırdı ve onlarla savaşa tutuştu. Bir kısmını öldürdü, geri kalanlarını da esir aldı. Burada hiç vakit kaybetmeden, Ayzab'a giden Haçlı donanmasının peşine düştü. O yörede ne buldularsa ganimet almışlardı. Lü'lü o civarda karşılaştıklarını öldürdü, sonra diğer limana hareket etti ve aynı şeyi burada da yaptı. Haçlı-

lar, Mekke ve Medine'ye girmeye ve hacıları yakalayıp onları Kâbe'den uzaklaştırmaya ve sonra da Yemen'e gitmeye kararlıydılar.

Lü'lü, Ayzab'a varınca onları adım adım takip etti. Râbig, el-Cevza sahili ve diğer bazı yerlere gidip onları el-Cevza sahilinde yakaladı ve orada ağır bir darbe indirdi. Haçlılar öldürülüp imha edildiklerini görünce karaya çıktılar ve o yöredeki bazı dağların eteklerine sığındılar. Bunun üzerine Lü'lü de gemiden inip onları takip etti. Onlarla çok çetin bir savaşa girdi. Oradaki bedevilerin atlarına binip süvari ve piyade olarak çarpıştı. Sonunda zafer kazandı, çoğunu öldürdü, diğerlerini de esir aldı. Bunlardan bir kısmını, Allah'ın ve Resulü'nün haremine girip korku salmak istedikleri için bir ceza olarak boğazlanmak üzere Mina'ya gönderdi, geri kalanlarla Mısır'a döndü, daha sonra ise hepsi öldürüldü. Şubat 1183 tarihinde düşmanın harekâtı tamamen bastırılmış, Kızıldeniz ticaret yolu ve Hicaz bu büyük tehlikeden kurtarılmıştı.[25]

Mücadele hiç durmadan devam ediyordu. Selahaddin'in hedefi netti. Kudüs'ü yavaş yavaş kuşatıp geri alacaktı. Bu sırada tarihe altın harflerle yazılan zaferler kazanılacaktı. O meşhur zaferlerden birini anlatmaya geldi sıra. Hıttin Zaferi.

25 Muharrem Kesik, *Selçukluların Haçlılarla İmtihanı*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2015, s.299-300.

SELAHADDİN EYYUBİ'NİN MEŞHUR HITTİN ZAFERİ

Kudüs Kralı IV. Baudouin 4 Nisan 1185 tarihinde öldü ve yerine de altı yaşındaki yeğeni V. Baudouin geçti. Yeni kral henüz çok küçük yaşta olduğu için Trablus Kontu III. Raymond ona vasi tayin edildi. Barış yanlısı olan bu adam, ülkesinde kıtlık baş gösterdiği için Sultan Selahaddin ile bir antlaşma yapmak zorunda kalmıştı.

Bu barıştan yararlanan Sultan Selahaddin, doğuya sefere çıkarak Musul meselesini çözüme kavuşturdu. Bu arada Kudüs Krallığı'nda bir hâkimiyet kavgası başlamıştı. Sonunda Eylül 1186 tarihinde "Guy de Lusignan" ve "Renaud de Chatillon" ikilisi idareyi III. Raymond'un elinden kapmayı başardılar. Guy, kral olmuştu. Bu ikili çok tehlikeliydi ve Selahaddin'i uğraştıracaklardı. Özellikle Renaud çok azgın biriydi. 1186 yılında Guy'un Kudüs kralı seçilmesinde büyük rol oynayan Kerek Prensi Renaud, her zaman şımarık ve saldırgan bir tutum içindeydi.

Kral olan Guy, koltuğunu biraz da bu küfürbaz Renaud'a borçluydu. Barış yanlısı kralı koltuğundan etmişlerdi. Küskün ve kızgın olan III. Raymond, 1186 yazında Sultan Selahaddin ile anlaşarak, tekrar kral olmak için ondan destek ve yardım istedi. Sultan bu konuda ona destek olacağına dair söz verdi. Müslüman akıncı birlikleri 1186 yılı sonlarında, III. Ray-

mond'a ait Taberiyye Kontluğu arazisinden geçip Kudüs Krallığı topraklarına akınlarda bulundu.

Selahaddin akınlarda bulunuyordu, çünkü küfürbaz, şımarık Renaud haddi aşan şeyler yapıp antlaşmaları bozmuştu. Antlaşmalara aykırı olarak, topraklarından geçen bir ticaret kervanına el koydu. Kervan Mısır'dan Şam'a gitmekteydi. Renaud ani saldırıyla kafiledeki muhafız askerleri esir alıp kalesine götürdü. Hz. Peygamber'e dil uzatarak İslam dinine ve esir aldığı Müslümanlara çirkin hakaretlerde bulundu: "Muhammed'e inanıyorsanız haydi onu çağırın da içine düştüğünüz bu tehlikeden sizi kurtarsın da görelim..." dedi. Renaud esir aldığı her Müslümana aşağılık laflar söyler, peygamberimize ve İslam'a ağır hakaretler ederdi.

Bu hakaret ve aşağılayıcı sözler, İslami hamiyet ve hassasiyete sahip olan Selahaddin'in kulağına gidince son derece üzüldü, çok sinirlendi. Allah için çok öfkelenmişti. Ve şöyle yemin etti: "Huzurunuzda Allah'a kasem ediyorum, yemin ediyorum! Resulullah'a küfreden bu kâfiri bizzat kendi ellerimle öldüreceğim!"

İlk önce savaşa yeltenmeden Renaud'a bir elçi heyeti gönderdi. İki taraf arasında hâlâ yürürlükte olan antlaşmaya uymasını, kervana verilen zararın ödenmesini ve esirlerin derhâl serbest bırakılmasını istedi. Azgın Renaud, gelen elçileri kabul dahi etmedi. Müslüman elçiler de bu durumu anlatmak için Kral Guy'a gittiler. Kral tahta geçerken Renaud'un özel desteğini aldığı için tüm bunları duymazdan geliyor, onun zulmüne göz yumuyordu. Artık antlaşmayı Haçlıların bozduğu kesinlik kazanmış oluyordu.

Selahaddin bu saldırganlığa karşı tepkisini derhâl gösterdi. Asker toplayıp orduyu düzenlemeye başladı. Diyarbakır, Musul, Halep, Konya, Mardin Artukluları, Türkmen ve Kürt

aşiretleri ve merkeze uzak şehirlerden emîrler, Selahaddin'in emriyle asker toplayıp gönderdiler. Selahadddin'in davası için hepsi vuruşacaktı. Büyük ve meşhur Hıttin Savaşı böyle başlayacaktı işte...

Sultan Selahaddin, 13 Mart 1187 tarihinde ordugâhını Dımaşk'ın güneyinde kurdu. Burada birkaç gün bekledikten sonra Kerek üzerine yürüyerek Renaud'a bağlı topraklara saldırdıysa da Renaud kalesinden çıkmaya cesaret gösteremedi. O sırada Mısır'dan gelen birlikler de Sultan Selahaddin'in ordusuna katıldılar.

Sultanın büyük oğlu el-Melikü'l-Efdal, Taberiyye Hâkimi III. Raymond'un izniyle Muzafferüddin Gökbörü kumandasındaki seçkin bir süvari kuvvetini, 10 Mayıs 1187 tarihinde Akka yönünde bir keşif akınına gönderdi. Ancak Renaud tarafından durumdan haberdar edilen Tapınak Şövalyeleri, Reis Gerard kumandasındaki bir Haçlı birliği ile bunlara aniden saldırdı. Taraflar arasında meydana gelen şiddetli çarpışma sonunda zafer Müslümanlara güldü. Bu zafer sonradan Hıttin'de yaşanacakların âdeta müjdecisi oldu.

Selahaddin zafere çok sevindi ve Kerek'ten geri dönerek bölgede ordugâhını kurdu. Burada Musul, Diyarbakır ve el-Cezire'den gelecek askerleri bekledi. Orduya ciddi katılımlar oluyordu. İslam ordusu, 25-26 Haziran civarında Taberiyye istikametinde ilerlemeye başladı. Diğer yanda Haçlılar da her tarafa haberci salarak, toplayabildikleri askerle mayıs başlarında Saffûriyye Çayırı'nda ordugâh kurmuşlardı.

Bir rivayete göre Haçlıların 2000'e yakın şövalyesi, 20.000 civarında savaşçı asker ve piyadesi bulunuyordu. Büyük bir savaş patlayacaktı. Sultan Selahaddin savaş meclisini topladı ve kurmaylarıyla en uygun stratejiyi belirlemeye çalıştı. Yapılan müzakereler sonunda meydan savaşı kararı alındı. Cuma na-

mazından sonra dualar ve Allahu ekber sedalarıyla ordu uğurlandı. Selahaddin orduların başına geçip hepsini tek tek teftiş etmişti. Komutanlarla tek tek konuşmuştu. Sultan, ağırlıklarını burada bırakarak, 1 Temmuz 1187 Perşembe günü sabahında, Taberiyye'nin batısında yer alan dağın eteğinde, meydan savaşına da uygun olan bir mevkiyi seçti ve orada konakladı.

Günün ilk ışıklarıyla Taberiyye'ye doğru harekete geçtiler. Ordu sel gibi akıyor ve mesafeler kapanıyordu. 2 Temmuz 1187 Cuma günü, keşif birliklerinin ağzından Haçlı ordusunun gelmekte olduğunu duyan Selahaddin, yıllardır beklediği fırsatın doğmakta olduğunu görüp sevindi. Derhâl şükür namazıyla ilahi yardıma sığınıp secdelere kapandı. İslam ordusu onun imamlığında toplu hâlde tekrar cuma namazını kıldı. Selahaddin hutbede gözyaşlarıyla yalvarıyordu.

"Ya Rabbi! Bedir'de habibin Muhammed Mustafa'ya (sav) yaptığın yardımı bizlerden esirgeme! Ülkenin her yanından gelip şu meydanda toplanan müminler, inşallah mahzun Kudüs-ü Şerif'in kapılarını açacak olan İslam'ın son ordusudur! Hepsi sana emanet! Bizlere de yardım et Allah'ım!"

Ordu hep bir ağızdan, "Âmin!" diyordu.

İslam ordusunun öncü kuvvetleri düşmanı savaşa çekmek için ok attılarsa da Haçlılar yerinden oynamadı. Sultan yanına hassa birliğini alarak akşamüstü Taberiyye'yi kuşattı. Bu durum üzerine, Trablus Kontu Raymond'un kalede bulunan eşi Kontes Ehive (Eschiva) Haçlı ordusundan derhâl yardıma koşmalarını istedi. Haçlılar haberi alınca 2 Temmuz Cuma sabahı Taberiyye'ye doğru harekete geçtiler. Sultan, Haçlıların hareketini haber almıştı, hemen Taberiyye'den ayrılarak ana ordugâhına, ordusunun başına geri döndü.

Haçlılar bir müddet sonra küçük bir su kaynağının yanına ulaştılar. Sonra da Taberiyye'ye doğru yol almayı sürdürdü-

ler. Selahaddin onları çepeçevre kuşatmıştı. Komutan Takiyyüddin ile Gökbörü kumandasındaki askerlerini, düşman su kaynağına geri dönemesin diye, bu suyun olduğu yeri tutmak üzere görevlendirdi. Haçlılar, İslam ordusunun saldırılarını, birbirine sıkıca kenetlenmiş saf duruşu düzeni ile savuşturmaya çalışıyorlardı. Ancak her tarafı kuşatılan bu ordu ne ileri ne de geri gidebiliyordu. Haçlılar geceyi çaresizlik içinde ve susuz geçirdiler.

Ertesi gün, 3 Temmuz Cumartesi sabahı, düşman yeniden yürüyüşüne devam etmek istediyse de Müslümanlar tarafından ok yağmuruna tutuldu. Artık kaçınılmaz bir durum alan savaş başlamıştı. Tam da bu sırada İslam ordusundan "Mengübars" adlı bir kahraman ilk ciddi hamleyi gerçekleştirdi. Ancak cesur asker şehit edildi. Onun şehadeti Müslüman askeri galeyana getirdi. Düşmana karşı topluca hücuma geçtiler.

Bir taraftan da Emîr Gökbörü, rüzgârın da yardımıyla kuru otları tutuşturmuştu. Haçlılar, etraflarını saran orduyu yarıp çıkmak için yapmış oldukları bütün hamlelerde ağır kayıplar vererek geri döndüler. Kaçmaya çalışan bir Haçlı grubu imha edildi. Trablus Kontu Raymond idaresindeki bir süvari birliği savaşın kaybedildiğini fark ederek Takiyyüddin'in saflarına doğru yöneldi. Bu kontun, Selahaddin ile antlaşması vardı. Takıyyüddin onun kaçmak niyetinde olduğunu fark etti. Bu yüzden bilerek safları açtı ve böylece Raymond savaş alanını terk ederek Sayda'ya kaçtı. Haçlı güçleri perişan oluyordu.

Bazı küçük Haçlı birlikleri de kaçmak suretiyle etraftaki kalelere sığındılar. Kral Guy ve etrafındaki 150 civarındaki şövalye Hıttin Tepesi'ne çekildiler. Kral Guy'un orada kırmızı çadırı vardı. Şövalyeler atlarından inerek kralın kırmızı çadırını koruma altına aldılar. Müslüman süvarileri de bunların üzerine saldırarak, kralın çadırından başka bir çadır kurulmasına izin vermediler.

Savaştan sonra Selahaddin'in oğlu el-Melikü'l-Efdal'e şunları anlatmıştır. Burası önemli, dikkatli okuyun. Savaşın içinden bir an...

"Bu savaşta babamın tarafındaydım. Kral, yanındaki süvarilerle o tepede kalınca karşılarındaki Müslümanlara öyle korkunç bir saldırıda bulundular ki onları babamın yanına kadar sürdüler. Babama baktığımda yüzü hüzünlü, rengi kaçmıştı. Sonra sakalından tutup ileri doğru yürüdü ve 'Şeytan yalan söylemiştir,' diye bağırdı. Bunun üzerine Müslümanlar yeniden Haçlıların üzerine doğru hücuma kalktılar ve tepeye çıktılar. Haçlıların arkalarını dönüp kaçtıklarını ve Müslümanların da onları kovaladıklarını görünce sevincimden 'Onları yendik,' diye bağırdım. Bunun üzerine Haçlılar, tıpkı birinci saldırıda olduğu gibi, yeniden hücuma geçerek Müslüman askerini babamın yanına kadar sürdüler. Babam yeniden aynı sözlerle askerine haykırdı. Müslümanlar saldırarak onları tepeye kadar püskürtüler. Ben de yine 'Onları yendik,' diye bağırdım. Bunun üzerine babam bana dönerek, 'Sus! O çadır yıkılmadıkça Haçlıları yenmiş olmayız,' dedi. Babam benimle konuşurken birden o çadır da yıkıldı. Bunun üzerine babam atından inip Allah'a şükür secdesine kapandı ve sevincinden ağladı."

Şövalyeler, kralı korumaya çalışıyorlardı. Bu arada Akka piskoposu öldürüldü ve Müslümanlar, Haçlıların manevi açıdan güç aldıkları büyük bir "haçı" ele geçirdiler. Şövalyelerin artık ümitleri kırılmıştı. Bundan sonra da Kral Guy ile şımarık Renaud esir olarak ele geçirildi. Pek çok Haçlı ya öldürüldü ya da tutsak edildi. Kralın kardeşi Godefroi, Cübeyl Hâkimi II. Hugue, IV. Onfroi, Tapınak Şövalyeleri Reisi Gerard da esirler arasındaydı. Haçlılar tam anlamıyla ağır bir hezimete uğramışlardı.

Sultan, kazandığı büyük zafer sonrasında kurulan otağında hemen şükür namazı kılarak, ileri gelen Haçlı liderlerinin ken-

di huzuruna getirilmesini emretti. Kralı yanına oturtup korkusunu gidermeye çalıştı. Kral çok susamıştı, bu yüzden sultan ona su verilmesini emretti. Guy suyu içtikten sonra kalanını Renaud'a verdi.

Sultan Selahaddin müdahale edip Renaud'a suyu içmesi için izin vermediğini söyledi ve tercümanı aracılığıyla, ona antlaşmayı ihlal ettiğini hatırlattı, sonra bizzat kendi kılıcıyla Renaud'un boynunu uçurdu. Sonra yanındakilere şu açıklamayı yaptı:

"Eğer onu elime geçirirsem öldüreceğim diye iki defa yemin etmiştim. Bunlardan birincisi Mekke ve Medine'ye saldırmak istediğindeydi. İkincisi ise ona uğrayan kafileyi haince öldürdüğü zamandı."

Sıranın kendine gelmekte olduğunu ve ölümün buz gibi soğuk yüzünü hissederek tir tir titreyen Kral Guy, Sultan Selahaddin tarafından teskin edilerek kendisine aman verildi.

Sultan ona: "Bir hükümdar, diğer bir hükümdarı öldürmez. Ancak Renaud'un alçaklığı ve utanmazlığı haddi aşmıştı," dedi. Sultan, Hospitalier ve Tapınak Şövalyeleri'nin öldürülmelerini de emrettikten sonra diğer önemli esirlere iyi davrandı ve onları Dımaşk Kalesi'ne gönderdi. Tapınak Şövalyeleri çok tehlikeli oldukları için Selahaddin onlara acımıyordu. Çünkü Tapınakçılar özel kurulmuş, gizli yöntemleri olan, savaşçı ve koruyucu bir gruptu. Haçlı Seferleri sırasında kurulan Tapınak Şövalyeleri daha sonra dev ve zengin bir yapıya dönüşecek, günümüze bile etkileri olacaktı. İlerleyen bölümlerde Tapınak Şövalyelerini özel bir başlıkta anlatacağım.

Selahaddin, Tapınakçılarla özel ve sert bir mücadele vermişti. Gittiği her yerde bir de iyi eğitilmiş, ölmeye hazır Tapınakçılarla uğraşıyordu. Çünkü bu birlik özel bir görev için kurulmuştu ve ölümüne mücadele ediyorlardı. Şimdi kaldığımız yerden devam edelim.

Müslümanların eline o kadar fazla esir geçmişti ki bir esirin fiyatı üç dinara kadar düşmüştü. Karı koca, üç erkek ve iki kız çocuktan oluşan sağlıklı bir aile 8 dinara satın alınabiliyordu. Hatta Müslüman'ın birisi bir çift yemeni ile bir esiri değiş tokuş etmişti. Haçlıların bu savaşta ölü ve esir olarak toplam kaybı 30.000 ila 60.000 arasındadır.

Hıttin Savaşı'ndan sonra Selahaddin sırayla Taberiyye, Akka, Nablus, Yafa, Beyrut, Sayda, Gazze'yi aldı. Ardından Askalan'ı da alacaktı. Hatta Askalan'ı alırken, esir ettiği Kral Guy ve Tapınak Şövalyeleri'nin lideri Gerard'ı kullanacaktı. Hem de zekice. Gelin bu önemli stratejik olayı anlatalım.[26]

Hıttin'den Sonra Askalan Kalesi Alınır

Selahaddin, Akka'dan sonra, bir iki hafta içinde sırayla Hayfa, Nablus, Sayda ve Beyrut şehirlerini teker teker geri aldı. Sıra Askalan Kalesi'ne gelmişti. Eylül başlarında Selahaddin'in öncü kuvvetleri Askalan kapılarına gelip dayandılar. Selahaddin'in yanında, esirler arasında bulunan Kral Guy ve Tapınak Şövalyeleri'nin reisi Gerard da vardı. Selahaddin, uğrunda çok sayıda can ve mal kaybettikleri Askalan teslim olursa Kudüs Kralı Guy'u serbest bırakacaktı. Yani Selahaddin esir ettiği Kral Guy'u kaleyi savaşmadan ele geçirmek için kullanacaktı. Selahaddin yanındaki esirleri "kaleyi verirlerse sizi serbest bırakacağım" diye motive ediyordu. Kral Guy kalenin derin hendeklerle çevrili büyük kapısının önüne geldi. Yüksek sesle bağırdı:

"Kalenin içindekilere sesleniyorum. Komutanlar, şöval-

26 Muharrem Kesik, *Selçukluların Haçlılarla İmtihanı*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2018, s. 308-313. /Simon Sebag Montefiore, *Kudüs*, Pegasus Yayınları, İstanbul, 2016, s.249-251. /Mehmet Sılay, *Selahaddin Eyyubi*, Düşün Yayınları, İstanbul, 2018, s. 119-133.

yeler! Beni iyi dinleyin. Mecburen boyun eğmek zorundayız. Çünkü savaşı kaybettik. Şu anda Müslümanlar her yönden bizden çok daha kuvvetliler. Size, teslim olmanızı tavsiye ediyorum. O takdirde hiç kan dökülmeyecek ve kale tahrip edilmeyecek. Akka, Beyrut, Sayda şehirleri de aynı şekilde hiç zarar görmeden Sur'a taşındılar. Kaleyi barış içinde teslim etmek hepimiz için hayati olacaktır. Savaştan ve direnmekten vazgeçin!"

Kral Guy, canını kurtarmak için çok içten yalvarmıştı. Aynı sözleri Tapınak Şövalyeleri'nin lideri Gerard tekrarladı. Ancak kaleyi savunanlar ikisine de kızıp başta kaleyi teslim etmek istemediler.

Kral Guy ve Gerard'ı korkak ve hain bile ilan ettiler. Kaledekiler ikna olmayınca Selahaddin biraz korku salmaya karar verdi. Duvarları döven mancınıkları kaleye doğru yerleştirtti. Kale duvarlarını mancınıkla yıkacaktı. Kaledekilerin içini korku sardı. Selahaddin'e elçi göndererek aman dilediler. Selahaddin bunu kabul etti. 4 Eylül 1187 günü, şövalyelerin, taşıyabildikleri kadar mal ve eşyalarını alarak kaleyi boşaltmalarına izin verildi. Deniz yoluyla geldikleri ülkelerine geri dönebilmeleri için İskenderiye Limanı'nda toplandılar. Yine bir liman şehri olan Gazze, Tapınak Şövalyeleri'nin elindeydi. Tarikat prensipleri gereğince, esir komutanları Gerard'ın tavsiyelerini dinlediler ve Gazze'yi güçlük çıkarmadan ve kan dökmeden Sultan Selahaddin'e teslim ettiler. Sonuç olarak Gerard da serbest bırakıldı. Selahaddin sözünü tutuyordu. Ancak Kral Guy, Kudüs teslim olduktan sonra serbest olacaktı. Nablus şehrinde hapis tutulmakla beraber, eşi ve çocukları tarafından ziyaret edilmesine izin veriliyordu. Selahaddin'in onunla işi henüz bitmemişti. Askalan'ın teslimiden sonra sıra Kudüs'e gelmişti. Selahaddin, Mescid-i Aksa'yı işgal eden ve Kubbet-üs Sahra'nın tepesine haç asanlara haber gönderdi. Şehri harpsiz, darpsız teslim etmelerini istedi. Hayatı boyunca: "Ya Kudüs'ü Haçlılardan kurtaracağım ya da Kudüs uğrunda öleceğim!" diye yemin etmişti. Fakat Kudüs yönetimi,

"Şehri teslim etmeyeceğiz," diye haber gönderiyordu.

Sur hariç tüm Akdeniz sahil şeridi yeniden Müslümanların eline geçmiş olduğu hâlde, Haçlılar az da olsa Kudüs'e yardım edebilmişlerdi. Kudüs'e hâkim olan şövalyeler savunma hazırlığına başladılar. Gıda stoku yapıldı, bazı askerî tedbirler alındı. Hazine patrik elinden alınıp savunmaya harcandı. Herkes silahlanmıştı.[27]

Değerli okuyucu, bir şeyi fak ettin mi? Asıl hedefe ulaşmak için, yani Kudüs'ü kurtarmak için 20, 30 belki de 100 yıl hazırlık yapmak gerekebilir. Ortamı, şartları sabırla hazırlamak gerekir. Sabır, sabır, sabır! Ah sabır! Belki şartları hazırlarken siz ölürsünüz ve sizden sonrakiler bu hedefe ulaşırlar. Bizler ise her şeyin bir anda olmasını istiyoruz. Hemen şimdi! Öyle bir dünya yok! Vallahi yok! Çile çekmeden, bedel ödemeden zafere, amaca ulaşmayı hedefliyoruz. Bugün, Filistin ve Kudüs'ün İsrail'in elinden kurtarılması için bir eğitim çalışması yapmaktan bile aciziz. Büyük laflar ederek Kudüs'ten siyonistlerin defedileceğini sanıyoruz.

Nureddin Zengi, Kudüs'ü kurtarmak için yıllarca zemin hazırladı. Ömrü yetmedi. Selahaddin yıllarca şartları olgunlaştırdı. Sabırla, adım adım ilerledi ve sıra Kudüs'ün kurtarılmasına geldi.

27 Mehmet Sılay, *Selahaddin Eyyubi*, Düşün Yayınları, İstanbul, 2018, s. 134-136.

KUDÜS'ÜN YENİDEN FETHİ VE KURTULUŞU

Selahaddin'in halkını ve ordusunu bir arada tutan en önemli şeylerden biri karizmasıydı. Kadınlardan ve tüm eğlencelerden uzak duran azimli bir adamdı. Kudüs'ün geri alınması zaman içinde onda bir tutku ve saplantı hâline gelmişti. Zaten, "Kudüs için dünyevi zevklerden vazgeçtim," diyordu. Sahi, bizim de Allah için dünyevi zevklerden vazgeçtiğimiz davamız, dertlerimiz var mı? Geçelim...

Selahaddin, kendini Allah yolunda mücadeleye adamıştı. Bir seferinde, savaş sırasında deniz kenarında yürürken yardımcısı İbni Şeddad'a şunları söyledi: "Eğer Allah, bana bu sahilin kalanını da ele geçirmeyi nasip ederse topraklarımı bölecek, vasiyetimi yazacak ve bu denizde yelken açıp yeryüzünde Allah'ı inkâr eden kimse kalmayana kadar onları takip edeceğim ya da bunu yaparken öleceğim." Yeryüzünde adaleti, hakkı hâkim kılıp zulmü yok etmek tutkusuydu.

Selahaddin, Kudüs'e artık çok yaklaşmıştı. Haçlı sürüsünü Kudüs'ten kovmak için son savaşa girecekti. Yorgundu, hastaydı ama Kudüs de kurtarılmalıydı. Kudüs'ün çevresi kuşatılmıştı. Kaleler tek tek alınmıştı. Artık yol Kudüs'eydi. Müslüman ordu Kudüs'e yürümek için sabırsızlıkla bekliyordu. Ordu komutanları Selahaddin'in yanına gelip Kudüs'ü bir an

önce kuşatması için teşvik etmekteydi. 1186 yılındaki hastalığı sebebiyle sultan bazen rahatsız oluyordu. Kardeşi ve ordu komutanları ile görüşüp hazırlıklara başladı. Yanında, esir ettiği Kral Guy da vardı.

Sultan Askalan'ı alınca, oğlu el-Melik el-Aziz de kendine bağlı kuvvetlerle ve Hüameddin Lü'lü kumandasındaki Mısır donanmasıyla geldi. Donanma deniz tarafını emniyete aldı. Sultan bundan sonra Kudüs'e doğru hareket etti. Fethedilen yerlerdeki Haçlı askerlerinin bir kısmı Hıttin'den kaçıp Kudüs'te toplanmışlardı. Şehrin müdafaasını Patrik Herakliyus idare etmekteydi.

Sultan önden öncü birlikler yollamıştı. Kendisi ise 20 Eylül 1187 Pazar günü Kudüs önüne vardı. Şehrin batısında karargâh kurdu. Beş gün boyunca surları keşfetti, kumandanların yerlerini belirledi. Şehrin kuzeyinde uygun bir alan buldu ve 25 Eylül Cuma günü karargâhını oraya nakletti. Mancınıkları kurdurdu. 27 Eylül Pazar günü bombardımana başladı. İçeriden de aynı şekilde cevap veriliyordu. Bu arada Frenk şövalyeleri her gün surun dışına çıkıyorlardı ve iki taraf arasında şiddetli çarpışmalar, düellolar yapılıyordu. Bu çatışmalarda şehit düşenler oldu. Müslümanlar şehit haberini aldıkça şiddetli bir hücuma geçerek düşmanı püskürttüler. Hendeği aşıp sura dayandılar. Lağım açmaya başladılar ve lağımları ateşlediler.

Bunun üzerine müdafiler daha fazla dayanmanın manasız olacağına kanaat getirdiler. Aralarında bir danışma meclisi kurdular. Aman almak için sultana elçiler gönderdiler. Sultan Selahaddin aman vermeyi kabul etmedi ve şöyle dedi: "Frenkler 91 yıl önce Kudüs'ü nasıl teslim aldılarsa öyle teslim alacağım," dedi. Bunun üzerine kaledeki Haçlı lideri bizzat dışarı çıkıp sultanla meseleyi yeniden konuştu. Sultan olumsuz cevap verince şehri savunan Haçlı lideri Balian d'Ibelin:

"Ey Sultan! Şunu bil ki biz bu şehirde çok kalabalığız. Bu insanlar senin emanını bekledikleri için gevşek harp ediyorlar. Onlar ölmek istemiyor, yaşamak istiyorlar. Ölümden kurtuluş olmadığını görürsek çocuklarımızı, kadınlarımızı öldürür, mallarımızı ve eşyalarımızı yakarız. Size ganimet alacak bir şey, esir alacak bir insan bırakmayız, sonra Kubbet-üs Sahra, Mescid-i Aksa gibi kutsal yerleri tahrip ederiz. Esirimiz olan 5 bin Müslümanı ve atlarımızı öldürürüz. Sonra hep birlikte size karşı çıkar, sadece canını ve kanını müdafaa eden bir kişi gibi sizinle savaşırız. O zaman her adam, kendisi gibi birkaç kişi öldürmeden ölmez. Ya şerefle ölür ya itibarlı olarak muzaffer oluruz," dedi.

Sultanın yanındaki emîrler, "Bunlar dediklerini yaparlar. En iyisi onlara esir statüsü tanıyalım, fidye alalım," dediler.

Sonunda kırk gün içinde her erkeğin 10 dinar, her kadının 5 dinar, çocukların 2'şer dinar ödemek şartıyla istedikleri yere gidebilecekleri kararlaştırıldı. Kırk gün içinde fidyesini ödemeyenler esir olacaktı. Kalenin lideri Balian d'Ibelin fakirler için 30 bin dinar verdi. 2 Ekim 1187 Cuma günü Kudüs'ü teslim ettiler. Kalenin burçlarına Selahaddin'in bayrakları çekildi. Frenklerin fidye ödemeden kaçmalarını önlemek için şehrin kapıları kapandı. Sultan tebrikleri kabul etti.

Selahaddin ve ordusu, Kudüs yakınlarındaki Haçlı kontluklarını yıkarak Kudüs'ü kuşatıp fethetmişti artık. Kudüs'ü Haçlı zulmünden kurtararak, oraya Allah'ın ahkâmını hâkim kıldılar. Haçlıların Kubbet-üs Sahra'nın kubbesi üzerine yerleştirdikleri büyük altın haç yerinden sökülünce Müslümanlar tekbir getirdiler. Kudüs'ün alınışı Müslümanların takviminde 27 Recep/2 Ekim 1187 olarak belirlenmiştir. Bu tarih, Hz. Muhammed'in Kudüs'ten göğe yükseldiği zamandır. Allahu ekber!

Selahaddin, 2 Ekim Cuma günü Kudüs'e girdi ve Müslü-

manlar tarafından Haram el Şerif olarak bilinen Tapınak Dağı'nın kâfirlerden temizlenmesini emretti. Kubbet-üs Sahra'nın tepesindeki haç, Allahu ekber nidalarıyla aşağı atılıp şehir sokaklarında sürüklenerek parçalandı, İsa resimleri, Aksa'nın içindeki hücre odaları kaldırıldı. Selahaddin'in kız kardeşi gül suyu taşıyan bir kervanla Şam'dan geldi. Sultan ve yeğeni Takiyüddin, kendilerine bizzat eşlik eden prens ve emîrlerle birlikte mescidi gül suyuyla yıkadılar.

Komutan Selahaddin, Kudüs'ü alınca, Hristiyanlara Hz. Ömer'in yaptığı gibi öyle adil davrandı ki bazı Hristiyanlar onun gizli bir Hristiyan olabileceğini düşündüler. Müslümanlar Kudüs'ü yeniden fethettiklerinde, 1099 katliamının intikamını almaya kalkışmadılar. Ne bir Hristiyan'a dokunuldu ne de bir kiliseye... Sultan Selahaddin'in kesin emri vardı: "Yerli olsun, Frenk olsun, hiçbir Hristiyan rahatsız edilmeyecek, hiçbir mabet zarar görmeyecek!" Kudüs'ten ayrılmak isteyenlere, "Buyurun, neyiniz varsa yanınıza alarak istediğiniz yere gidebilirsiniz," denildi. Taşınmaz mallarını satabilmeleri için onlara süre tanındı. Kalmak isteyenlere de, "Buyurun, dininize, canınıza ve malınıza dokunmayacağımızdan emin olarak şehirde kalabilirsiniz," denildi. Bu arada Haçlıların mikrop muamelesi yaptığı ve Kudüs'e yaklaştırmadığı Yahudilere şehrin kapısı ardına kadar açıldı.

Selahaddin'in kibri yoktu. Kudüs'e giderken, maiyetindeki birinin atı kıyafetine çamur sıçratınca sadece gülmüştü. Ona bu başarıları bahşeden kaderin, onu aynı zamanda tepetaklak aşağı götürebileceğini hiç aklından çıkarmadı. Yükselişi kanlı olsa da şiddeti sevmezdi ve gözde oğlu Zahir'e şöyle nasihat etmişti: "Kan dökme konusunda seni ikaz ediyorum, ondan olabildiğince kaçın ve bunu âdet hâline getir, zira kan hiç uyumaz."

Müslümanlar, Frank bir kadından bebeğini aldıklarında

kadın gözyaşları içinde Selahaddin'e geldi ve o da bebeği derhâl buldurup kadına teslim etti. Oğullarından biri, Frank esirleri öldürebilmek için kendisinden izin istediğinde, sırf öldürmenin tadını almasın diye onu azarlayıp reddetti.

Batı medeniyetinin ağzında insan hakları sadece bir lakırtıdan ibarettir. İnsan haklarını uygulamaya geçiren bizim medeniyetimizdir. Medenileşmek adına Avrupa'ya özenenler utansın! Batılılaşmayı çağdaşlaşma sananlar utansın! Utansın can dostum, ilericiliği Batı'nın gösterdiği hayat tarzı sananlar utansın.

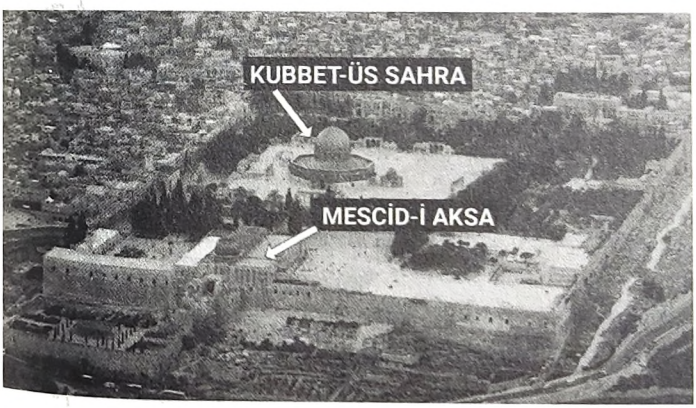

Mescid-i Aksa ve Kubbet-üs Sahra'nın bugünkü görünümü.

Meşhur Minber ve Başına Gelenler

Selahaddin, Nureddin'in bir gün Kudüs tekrar alınacak diye yaptırdığı oyma minberi Halep'ten getirtti ve yedi asır boyunca kalacağı el Aksa Cami'sindeki yerine yerleştirilmesini sağladı.

Bu minber, bir Yahudi tarafından 1969'da çıkarılan yangına kadar Aksa Cami'sindeki yerini korudu. Bu minberin hikâyesi çok ilginçtir. Anlatayım, dikkatli okuyun.

Bu minber, henüz Kudüs fethedilmeden, Mescid-i Aksa Haçlı işgalinde iken, Mescid-i Aksa'ya konulmak üzere, Nureddin Zengi tarafından 1168 yılında yaptırılmıştı. Sedir ve abanoz ağacından oyulmuş, fil dişi ve sedef kakma ile süslenmişti. Kündekâri tekniğiyle bir araya getirilen 16.500 parçadan oluşmaktaydı ve üzerinde 74 İslami motif bulunuyordu. Geçme tekniğinin özelliği olarak çivi ya da yapıştırıcı kullanılmamıştı.

Minberin sağ tarafına Nahl suresinin 90-93. ayetleri, aynı yönde, hatibin oturmuş olduğu seviyeye Tevbe suresinin 18. ayeti kerimesi nakşedilmişti. Kare şeklinde, ortasında Allah lafzı bulunan bir süsleme mevcuttu.

Minberin sol tarafına ise, "Bismillahirrahmanirrahim. Bu minberin yapımını emreden fakir kulun rahmetine muhtaç, nimetine şükreden, yolunda cihat edip din düşmanlarının karşısında ribat eden adil hükümdar Nureddin, İslam'ın ve Müslümanların direği, mazlumları zalimlerden kurtaran Ebul Kasım Mahmud Bin Zengi Bin Ak Sankar," diye nakşedilmişti.

Aynı yönün üst tarafında, hatibin oturduğu yerin hizasında Nur suresinin 36. ayeti ve 37. ayetinin bir kısmı mevcuttu. Hatibin başının üst tarafına gelecek şekilde, "Bismillahirrahmanirrahim. Adil, salih kulun, hükümdar oğlu İsmail Bin Mahmud Bin Zengi Ak Sankar," ifadesi yazılıydı.

Kapının üzerinde görkemli bir taç ve muazzam süslemeler bulunmaktaydı.

Minberi yapan ustalardan isimleri bilinenler; Selman Bin Maali, Hamid Bin Zafir El Halebi, Ebi Hasan Bin Yahya El Halebi, Fadail Bin Yahya El Halabi'dir.

Yapıldıktan sonra 20 yıl Halep'te bekleyen minber, Selahaddin Eyyubi'nin Kudüs'ü fethinin ardından, 1187 yılında getirilerek Mescid-i Aksa'ya, orta mihrabın sağ tarafına yerleştirildi.

Maalesef Mescid-i Aksa'da, 21 Ağustos 1969 tarihinde, Avusturyalı fanatik Michael Denis Rohan tarafından sabotaj sonucu yangın çıkarıldı. Bu cani uzun süre Müslümanmış gibi mescide gidip geliyor, Müslümanlarla birlikte namaz kılıyordu. Her geldiğinde yanıcı maddeleri azar azar getirip saklıyordu. Cemaatin en az olduğu sabah namazından sonra, işrak vaktinde bunu fırsat bilip fethin nişanesi olan bu şaheseri ateşe verdi ve elini kolunu sallayarak da çıktı. Organize bir eylem olan sabotaj sırasında işgal hükûmeti de Mescid-i Aksa'nın sularını kesmişti. Sadece Esbat Kapısı'ndan girebilen itfaiye araçları da İsrail işgalcileri tarafından engellendi. İnsanlar mahalle arasından kovalarla su taşıyıp yangını söndürmeye çalıştılar.

İşgal hükûmeti işlediği cinayetin, uyumakta olan İslam âleminde ciddi bir karşılık bulacağından endişe ediyordu, fakat maalesef basit bir iki sözlü kınama dışında kayda değer bir tepki oluşmadı. İşgalci İsrail'in ilk kadın başbakanı olan Golda Meir bu olaya ilişkin şunları söylüyordu: "O gece sabaha kadar korkudan uyuyamadım. Zannediyordum ki Müslümanlar dört bir taraftan İsrail'e girecekler. Lakin sabah oldu ve korkulan olmadı. İşte o zaman idrak ettim ki biz dilediğimizi yapabiliriz, zira Müslüman ümmeti uyuyan bir ümmettir." Ne kadar doğru bir tespit, değil mi? Günümüz Müslümanlarının durumunu iyi anlatıyor. Golda Meir, iyi yetiştirilmiş koyu bir siyonist idi.

Golda Meir (1898-1978)

Mescid-i Aksa bir müddet minbersiz kaldı, geçici olarak demirden bir minber yapıldı. İlerleyen yıllarda, İslam devletlerinden gelen ustaların katkılarıyla Ürdün Balga Üniversitesi'nde, resimlere ve arşivlere bakılarak aslına uygun yeni bir minber yapıldı. 2007 yılında yerine konulan minberde Türk kündekâri ustaları Recep Elitok ve Muhammed Ali Uçar'ın da büyük katkıları vardır.

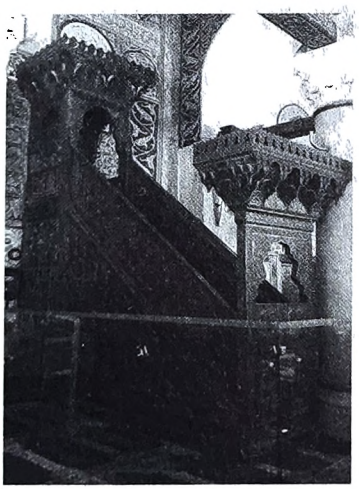

Aslına uygun yapılan o minber.

Ürdün'ün isteği üzerine Amman Üniversitesi bünyesinde sırf bu minberin yapımı için ahşap kakmacılığı bölümü açıldı. Türk, Mısırlı, Endonezyalı ve Ürdünlü ustaların çalışmalarıyla yapılan minber Şubat 2007'de kullanılmaya başlandı.[28]

28 Prof. Dr. Ömer Faruk Harman-Pelin Çift, *Kudüs'ün Gizemli Tarihi*, Destek Yayınları, İstanbul, 2016, s. 197. https://mescidiaksaarsivi.com/icerik.asp?cat=15&item=145

Selahaddin Şehri Yenilemeye Başlar

Sultan, genelde yıkıp yeniden inşa etmek yerine dönüştürüp süslemeyi tercih etti.

Kahire'den Bağdat'a kadar ulemanın tüm saygıdeğer üyeleri Cuma namazında hutbe okumak istediler, ama Selahaddin bu görev için Halep kadısını tayin etti. Selahaddin, Mekke'nin kardeşi olan şehri kurtarmıştı. Daha sonra namaz kılmak için "İslam'ın mühür yüzüğünün mücevheri" dediği Kubbet-üs Sahra'ya gitti. Selahaddin'in Kudüs aşkı "dağlar kadar büyüktü." Görevi, İslami bir Kudüs inşa etmekti. Hristiyan mahallesinin İslam dışı görüntüsünü azaltmaya çalıştı. Pek çok sufiyi ve Müslüman âlimi şehre getirtti.

Kudüs fethedilince cuma günleri hemen cuma namazı kılınmadı. Neden mi? Zira Haçlılar Mescid-i Aksa'yı saray yapmışlardı. Resimler, heykeller vardı. Onları temizlemek gerekiyordu. Sultan fidye toplamaları için surun her kapısına bir emîr tayin etti. Bazı kişiler fidyeden muaf tutuldular. Gökbörü, Urfa Ermenilerinden 1000 kişiye şefaat etti. Diğer kişiler de bazı esirleri himayelerine aldılar. Bunun üzerine bu işin başına el-Melik el-Adil tayin edildi. Yolsuzlukları engelledi. Her şeye rağmen toplanan fidye parası 1 milyon dinara yaklaştı. Fidyesi ödenmeyenler esir kaldı. Bunlar 15 bin civarındaydı. Sultan bu esirleri askerlere taksim etti. Buradan ayrılan Haçlılar da Sur şehrine gittiler.

Bu sırada Kudüs'te, rahibe bir Bizans prensesi vardı. Sultan onun mallarına, adamlarına dokunmadı. O da ülkesine gitti. Ayrıca, kral Guy'un karısı Sibylle de eşyalarını ve maiyetini alarak fidye ödemeden gitti. Renaud'un karısı ve IV. Onfroi'nın

annesi de sultanın affına mazhar oldular. Esir edilen oğlunun serbest bırakılması için sultandan söz aldı. Sultanın bu insani davranışları Frenk kaynakları tarafından takdirle karşılanır.

Bu arada Mescid-i Aksa temizlendi. Anlattığımız gibi, minber yerine yerleştirildi. Mihrabın mermer kaplaması yapıldı. Caminin her yeri tamir edildi. Sultan Cuma hutbesini okuması için, Halep'in fethi sırasında Kudüs'ün fethini müjdeleyen Kadı Muhyiddin b. el-Zeki'yi hatip tayin etti. 9 Ekim 1187 Cuma günü Mescid-i Aksa'da sultan adına hutbe okunacak, Cuma namazı kılınacaktı.

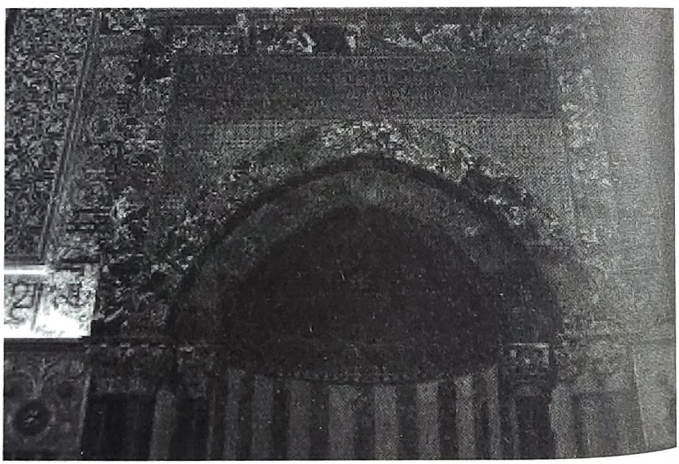

Mescid-i Aksa'nın Selahaddin tarafından yaptırılan mihrabı.

Mescid-i Aksa temizlenip ibadete hazır hâle getirildi. Sütun diplerinde ve avluda çalışanlar arasında elinde süpürgeyle Selahaddin de vardı. Fetihten bir hafta sonra, yani 9 Ekim 1187 Cuma günü, 88 yıldır ezan sesinin kesildiği Mescid-i Aksa hatmi şeriflerle çınlıyordu. Ah Kudüs! Ah Aksa!

Selahaddin, Cuma hutbesini gözyaşları içinde dinliyordu. Minberde Şam Kadısı Muhyiddin heyecan dolu konuşmasıyla mücahitleri coşturuyordu.

"Ey Müslümanlar! Sizlere müjde veriyorum, bugün Allah'ın rızasını kazandınız!

Bir asra yakın müşriklerin elinde boynu bükük kalan bu mübarek beldeyi, bedel ödeyerek İslam'daki şerefli yerine iade ettiniz.

Şirkten arındırdınız. Takva ve tevhid üzere kurulmuş olan bu mescidi tekrar hürriyetine kavuşturdunuz!

Bu mescit atamız İbrahim'in vatanıdır ve Peygamberimiz Hz. Muhammed'in Miraç mekânıdır.

İslam'ın ilk günlerindeki kıblemiz burasıydı. Allah'ın sevgili kullarının ziyaretgâhı burasıdır.

Burası peygamberler diyarı ve Allah'ın sevgili kullarının ziyaretgâhıdır.

Kudüs Rasulullah'ın ikametgâhı, vahyin ve Allah'ın hükümlerinin indirildiği kutsal bir mekândır.

Allah'ın kitabında zikrettiği yeryüzünün mukaddes bir parçasıdır.

Yine bu Mescid-i Aksa peygamberimizin meleklerle namaz kıldığı mescittir.

Bu şehir Allah'ın kelimesi ve ruhu olan Hz. İsa'yı Meryem anamıza ilka ettiği şehirdir.

İsa ki Allah'ın risalet ve nübüvvetle şereflendirdiği elçisi... Bu şehir iki kıblenin birincisi, iki mescidin ikincisidir.

Kutsal beldelerin de üçüncüsüdür.

Mekke ve Medine'den sonra ziyaret edilebilecek yegâne mescid burasıdır.

Ey Mücahitler! Allah, sizi kimsenin ulaşamayacağı çok büyük bir şerefe eriştirdi!

Ne mutlu sizlere! Siz, nübüvvet mucizelerini sayenizde gerçekleştirdiği bir ordusunuz!

Bedir olaylarının, Ebu Bekir azminin, Ömer fütuhatının, Osman ordularının ve Ali kahramanlığının bir benzeri Kadisiye'de, Yermuk Cengi'nde, Hayber kuşatmasında, Halid bin Velid'in hücumlarında olduğu gibi, bugünkü gayretiniz de İslam içindir.

Dilerim Allah sizi en güzel biçimde mükâfatlandırsın!

Düşmanı perişan edip Kudüs'ü hürriyete kavuşturmak uğruna yaptığınız hücumlar için sizlere müteşekkirim!

Kan deryası içinde şehadete erişmek için sarf ettiğimiz gayret ve emeklerimiz Allah nezdinde kabul oldu inşallah!

Mutlu insanların yurdu olan cennet sizlere mübarek olsun!"

Ne hutbe ama, değil mi? Dinleyenler coşmuştu. Bedel ödeyenler, çile çekenler zafere ulaşmıştı. Kudüs'e kavuşup ona özgürlüğünü vermişlerdi. Hutbe sırasında bir olay daha yaşanmıştı. Kudüs'ün fethinden sonraki ilk cuma namazı hutbesinde Şam Kadısı Şeyh Muhyiddin, Selçukluların Tikrit Valisi Kürt Şadi'nin torunu Selahaddin Yusuf'u methetmek için maksadını aşan bir övgü yapmak istedi.

"Sübhanellezi Enkaza Beytul Makdis bi Seyfil Ekrad!" (Kudüs, Kürtlerin kılıcıyla kurtarıldı!)"

Bu yanlış karşısında Sultan Selahaddin hemen ayağa kalktı ve minberde konuşan hatibi uyararak yanlışı düzeltti.

"Kef! Kul: Sübhanellezi Enkaza Beytul Makdis bi Seyfil Müslimin! (Dur, De ki: Kudüs'ü tüm Müslümanların kılıcıyla kurtaran Allah ne yücedir!)

Allah, Selahaddin'den razı olsun. Bu ne güzel cümle değil mi, değerli okuyucu...

Sonra hutbe bitince müezzinin kametiyle ayağa kalktılar, sonra da şükür secdesine kapandılar. Anlayacağınız, Mescid-i Aksa da olağanüstü bir gün yaşanıyordu...

Frenkler, Kubbet-üs Sahra'yı kiliseye çevirmişlerdi. İçindeki kayadan bazı parçaları alıp ülkelerine götürmüşler, üzerini kaplamışlardı. Bu caminin temizlenmesiyle el-Fakih Ziyaeddin İsa uğraştı. Sultan bu camilere imam, hatip, Kuran okumak için görevliler tayin etti. Mushaflar, cüzler vakfetti. Ayrıca Frenkler, Hz. İsa'nın kabrinin bulunduğu Kemame (Kıyame) Kilisesi'ni kıymetli ipekli kumaşlarla, altın kaplamalarla süslemişlerdi. Patrik buradaki kıymetli eşyaları aldı. Kiliseyi eski sade hâline döndürdü. Kudüs'ün yerli Hristiyanları ise fidye ve cizye alınarak yerlerinde bırakıldı. Kubbet-üs Sahra civarındaki Frenk büyüklerinin mezarları tahrip edilmek istendi. Hatta Kemame (Kıyame) Kilisesi'nin de tahrip edilmesini isteyenler olduysa da Selahaddin bunu uygun bulmadı.

Bu arada Selahaddin şehrin dışındaki otağında kalıyordu. Fidye için toplanan paraları askerlere cömertçe dağıtıyor, hayır yapıyordu. Kardeşi el-Melik el-Adil bu paraların bir kısmının zor günler için saklanmasını tavsiye ediyordu. Sonuçta bu kadar paradan elde bir şey kalmadı. Sur kuşatması sırasında para sıkıntısı çekildi.

Selahaddin güçlü olduğu zaman affetmesini bilen bir mü-

mindi. Hatta fakir Hristiyanları hiçbir karşılık almadan serbest bırakıyordu. Hasta ve zayıf insanların zorlukla gitmekte olduklarını görünce çok üzüntü duymuş ve onlar için binek hayvanlarının temin edilmesini emretmişti.

Hıttin Savaşı'nda esir alınan Haçlı askerlerinin hanımları huzura gelip ağlayarak Sultan Selahaddin'e yalvarmışlar ve erkeklerini şöyle talep etmişlerdi:

"Ey Sultan Selahaddin, biz bu diyarı terk edip gidiyoruz. Senin esaretin altında bulunan eşlerimiz, oğullarımız ve kardeşlerimiz bizlerin bu dünyadaki tek koruyucularıdır. Onları kaybetmek, hayatımızı kaybetmektir. Ne olur onları affet ve bizlere bağışla. Sen affetmesini bilen, merhametli ve adil bir sultansın!"

Selahaddin ağlayan bu kadınların acısına dayanamadı. Kendi elleriyle ceza evinin kapılarını açıp esirleri salıverdi. Hatta fakir ve aciz olanlardan tek kuruş fidye almadan...

Selahaddin engin İslam hoşgörüsüyle, herkese taşıyabileceği kadar eşyayı da yanına alabileceğini söylemişti. Bunu fırsat bilen Kudüs Patriği Heraklios kilisedeki altınları, gümüşleri, değerli eşyaları ve kandilleri çuvala doldurup götürmüştü. Mescid-i Aksa ve Kubbet-üs Sahra'nın içindeki değerli eşyaları da altında ezilerek, zorlukla götürüyordu.

Komutanlar, Selahaddin'i uyardılar, "Sultanım, bu adama engel olun!" dediler.

Fakat Selahaddin, "Bir kere aman verdik. Sözümüzden dönemeyiz," dedi.

Patrik, fakir ve yoksul bir tek Hristiyan esiri için kılını kıpırdatmıyordu. Selahaddin'in kardeşi ve en yakın yardımcısı Adil'in yüreği ise komutanlar gibi değildi. Adil, fakir Haçlıları

esaretten kurtarmak için kendi parasıyla beytülmala ödemeler yapıyordu.

Nihayet Kubbet-üs Sahra'nın kubbesi üzerindeki haç 88 yıl sonra indirilip yerine alem takılırken Kudüs semaları tekbirlerle inledi. İslam'ın ilk kıblesi, İsra ve Miraç mucizelerinin yaşandığı kutsal mekânın kutsiyetine Kuran-ı Kerim de ayette işaret ediyordu: "Kulunu geceleyin Mescid-i Haram'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya götüren Allah münezzehtir."

Yine Rasulullah hadis-i şerifinde: "Ziyaretler ancak üç mekâna yapılır. Mekke'deki Kâbetullaha, Medine'deki benim bu mescidime ve Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya!"

Bunlar dışında kutsiyet atfedilmiş bir şehir daha yoktur. Müslümanlara göre Haçlıların veya başka birilerinin işgali altında olması zillettir, aşağılanmaktır. Kudüs, fütuhat yıllarının ilk günlerinde, 638'de Hz. Ömer tarafından İslam toprağı hâline getirilmişti. Yani Kudüs, Hz. Ömer'in İslam dünyasına ve Müslümanlara hediyesi ve emanetidir.

Peygamberler tarihine baktığımız zaman, Urfa'dan kalkıp Harran üzerinden Kudüs'e gelen İbrahim Peygamber ve çocukları, İshak, Yakup, Yusuf, Davut, Süleyman, Hz. İsa, Meryem anamız ve Hz. Zekeriya ile Kudüs ve Filistin tam bir peygamberler seramonisidir.

Bu kutsal bölgenin bugün de tekrar özgürlüğüne kavuşma sorumluluğu sadece Filistin halkının omuzlarında değil, dünyadaki bütün Müslümanların asli görevi.[29]

Durun bir dakika! Kudüs'ün Haçlı güçlerinden temizlen-

29 Prof. İhsan Süreyya Sırma, *Haçlı Seferleri*, Beyan Yayınları, İstanbul, 2014, s. 121-129. /Ramazan Şeşen, *Kudüs Fatihi Selahaddin Eyyubi*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2016, s. 99-102. /Mehmet Sılay, *Selahaddin Eyyubi*, Düşün Yayınları, İstanbul, 2018, s. 134-146. /Simon Sebag Montefiore, *Kudüs*, Pegasus Yayınları, İstanbul, 2016, s.252-253, 256,257.

mesi Avrupa'da büyük bir üzüntüye sebep oldu. Papalık da dâhil tüm ülkeler üzüldü. Bir şekilde Kudüs'ü tekrar geri almak için planlar yapmaya başladılar. Bunun sonucunda III. Haçlı Seferi'ni başlatma kararı aldılar. Bu, Selahaddin'in en büyük savaşlarından biri olacaktı. Papalık, ilginç kuvvetleri, orduları ve liderleri savaşa sürecekti. Çok garip olaylar yaşanacaktı. Dikkatle okumaya devam...

III. HAÇLI SEFERLERİ

Önceki bölümde anlattığımız gibi, Haçlı Kralı Guy esir alınmış, Kudüs fethedilince Selahaddin bir daha saldırmaması şartıyla onu serbest bırakmıştı. Fakat salıverilmesinin ardından Guy rahat durmadı ve ordu toplayıp tekrar Selahaddin'e savaş açtı. Kudüs'ün kaybedilmesini içine sindiremiyordu. Kudüs'ün tekrar Müslümanların eline geçmesi Hristiyan dünyasını âdeta yasa boğmuştu. Onlar, kutsal Kudüs'ün bir daha Müslümanların eline geçmeyeceğine inanıyorlardı. Nitekim Kudüs'ü geri almak için tüm Avrupa III. Haçlı Seferi'ni düzenlemeye karar verdi. Bu sefere İngiltere Kralı Aslan Yürekli Richard, Fransa Kralı Philippe Auguste ve Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa, yanlarındaki büyük ordularla katılacaklardı. İntikamla hareket edecek, Kudüs'ü geri almak için harekete geçeceklerdi. Bunları galeyana getirip organize eden de papaydı.

O sırada Avrupa kendi içinde bazı savaşlara sahne oluyordu. Fakat Kudüs'ün kaybedilmesi ile bu savaşlara ara verildi; papa hemen barış yapılması çağrısında bulunmuştu. Çünkü Kudüs elden gitmiş, İslam dünyası birlik olup biraz daha güçlenmişti. Papa Gregorius ve halefi 3. Clemens bildiriler hazırlayarak, Hristiyanları yeni bir Haçlı Seferi'ne teşvik etmeye başladılar. Selahaddin akıllarını almıştı.

Papanın barış çağrıları diğer din adamları tarafından da destekleniyordu. Birçok din adamı kaleme aldıkları yazılarında veya yaptıkları konuşmalarda, Kutsal Ülke'ye gitmekte ve Doğu'daki din kardeşlerinin yardımına koşmakta gecikenleri suçlu ilan etmekteydi. Savaş için Kudüs'e gitmeyenleri neredeyse aforoz edeceklerdi. Kudüs'ü kurtarmak için büyük bir gayretle herkesi teşvik ediyorlardı. Bir yandan da hiç durmadan Selahaddin kini aşılıyorlardı. Onu Deccal, Şeytan ilan etmişlerdi. Avrupa halkları da bunu aynen kabul etmişti. Bugün de Selahaddin onlar için Deccal ve Şeytan gibidir. Papalığın eğitim sisteminde yetişen bir gence Selahaddin kini verilir. Bugün siyonist Yahudiler ve Hristiyan güçler için üç lider İblis ve Deccal gibi kabul edilir: Fatih Sultan Mehmet, Selahaddin Eyyubi ve II. Abdülhamit. Bu üç lider, onların çıkarlarını en çok engelleyen insanlar oldukları için İblis ve Deccal olarak anlatılırlar. Çünkü bu üçü Vatikan ve siyonist emellere en çok zarar veren liderlerdir. Şimdi kaldığımız yerden devam edelim.

Papalığa bağlı din adamları Kudüs'ü kurtarmak için hızla savaşa teşvik ediyorlardı. Mesela din adamlarından Peter of Blois, III. Haçlı Seferi için ateşli bir çağrı metni yazarak, Tanrı, Hristiyanlara huzur ve kurtuluş yolu gösterdiği hâlde anlaşmazlık yaparak, geçici bir krallık için savaşıp hacca erteleyenlerin Tanrı'nın gazabına uğrayacaklarını anlatıyordu.

Gerald of Wales ise Temmuz 1189'da tamamladığı eserinin başında, Haçlı Seferi hazırlıklarının yapıldığını coşku ve heyecanla anlatıyor, fakat sonra uğradığı hayal kırıklığını açıkça belirterek, II. Henry, Richard ve Philippe arasındaki savaşların yol açtığı gecikmelerden yakınıyor, bu kralları Alman İmparatoru Friedrich'i örnek almaya çağırıyordu. Avrupa güçlerinin kendi aralarındaki savaşı bırakıp Kudüs'ü kurtarmalarını, ülkelerinin ordularını bu iş için seferber

etmelerini istiyordu. Bir yandan da hiç durmadan Avrupa halklarına Selahaddin kini aşılamaya devam ediyorlardı.

Din adamlarından başka birçok şair ve ozan da Hıttin yenilgisini ve Kudüs'ün kaybı için duygulu sözler, yazılar ve şarkılarla yakındılar ve kralların gecikmelerini, onların Haçlı Seferi'ne çıkmak hususundaki isteksizliklerine bağlayarak bir hayli eleştiride bulundular. Ülkelerin kralları papalık tarafından ayıplanıyordu. Halkın da ayıplaması isteniyordu. Böylece papalık, krallar üzerinde sefere çıkmaları için büyük baskı kuruyordu.

Fakat her şey papalığın istediği kadar kolay değildi. Kudüs'ü geri almak için hem büyük bir paraya hem de çok sayıda askere ihtiyaç vardı. Para gerekiyordu ve bu konuyu çözmek için çalışacaklardı. Nitekim bu masrafları karşılamak üzere Hristiyanlara özel bir vergi getirildi. Her Hristiyan'ın mallarının onda birine tekabül eden bu vergiye, "Selahaddin Öşrü" adı verildi. Yani yeni ihdas edilen bu vergi gelirleriyle Selahaddin'e karşı savaşılacak, Kudüs tekrar Hristiyanların eline geçirilmeye çalışılacaktı. Dedim ya, Selahaddin akıllarını almıştı. Verginin ismini bile Selahaddin vergisi koydular.

İngiliz, Alman ve Fransa kralları hemen savaş hazırlıklarına başladılar. Bir seneye yakın bir sürede üç kral da ordularını kurup hazır hâle getirdiler. Şimdi sıra büyük sefere çıkmaya gelmişti. III. Haçlı Seferi başlıyordu.

İngilizler, Portekiz üzerinden, Almanlar da Macaristan ve Bizans üzerinden saldırıya geçtiler. Ancak Haçlı savaşlarını başlatmış olan Batı Avrupa Hristiyanları, yani Katolik Hristiyan dünyası ile Bizans Ortodoks Hristiyanları arasında dinî bir rekabet vardı, bu nedenle de Bizans Devleti, Haçlı ordularının İstanbul'dan geçmesini istemiyordu. Hem zarar

veriyorlardı hem de Bizans Ortodoks hâkimiyetini tehlikeye sokuyorlardı. Hatta bu sebeple Bizans Devleti, Katoliklere karşı Selahaddin ile gizli ittifaklar bile yapıyordu. Alman imparatoru, papadan, Bizans'a karşı "Haçlı Seferi" düzenleme izni bile istedi. Bizans'ı bile yok etmek istediler.

Büyük bir şevkle sefere çıkıyorlardı. Sözde Selahaddin ve ordusunu yok edeceklerdi. Almanların başında bulunan ve yaşı yetmişe dayanmış olan İmparator Friedrich Barbarossa, orduya büyük cesaret veriyor, Kudüs'ü mutlaka alacaklarına askerlerini inandırmaya çalışıyordu. Hatta Kudüs'ü teslim etmesi için Selahaddin'e mektup bile gönderdi. Bu mektubun amacı korku salmak için psikolojik harpten başka bir şey değildi. Fakat Selahaddin, Hristiyanların haklarını koruduğunu ve Kudüs'ü asla geri vermeyeceğini bildirdi. Selahaddin her seferinde şöyle dedi:

"Kudüs sizin için ne ise bizim için de odur. Bizim, buradan vazgeçerek Müslümanlar adına hatalı bir karar vermemiz düşünülemez. İstediğiniz topraklara gelince, buralar aslında bizimdi. Sizin istilanız ise o zamanki Müslümanların zayıf olması nedeniyle gerçekleşti. Savaş devam ettikçe, Allah, oraya bir taş koymayı dahi size nasip etmeyecek. Gerçek Haç'a gelince. İslam'a faydalı olabilecek bir iş işin ondan vazgeçebiliriz."

Bizans Ortodoks Devleti, Haçlıların İstanbul'dan geçmelerini istemiyordu, ancak onlara karşı koyacak güce de sahip değildi, bu nedenle Çanakkale Boğazı'ndan geçmelerine izni verdi, hazırlanan yük gemileriyle de geçişlerine yardımcı oldu. Rivayetlere göre, Bizans imparatoru, Haçlılardan memnun olmadığı için İstanbul'dan geçmelerine müsaade etmediğini Sultan Selahaddin'e de bizzat bildirmiştir.

Tarihçi S. Runciman'a göre, mezhep ayrılıklarından ve de Haçlıların zulüm anlayışından dolayı, Silifke Limanı'nı ellerinde bulunduran Ermeniler dahi Haçlıların gelişini Selahaddin'e bildirmiş, hepsi olmasa da bazı Ermeniler onlara karşı Sela-

haddin ile âdeta ittifak kurmuşlardı. Çünkü Haçlı sürüsü o kadar dengesiz ve o kadar açtı ki kendi dindaşlarını bile öldürüp mallarına el koyuyordu. Ve Haçlılar temiz insanlar değillerdi.

Bu sebeplerden ötürü bazı Ermeniler adalet, temizlik ve inanç özgürlüğü sunan Müslümanları ve Türkleri tarih boyunca desteklemişlerdi. Sultan Alparslan da Malazgirt Savaşı ve sonrasında Anadolu'ya girerken, Bizans'ın zulmünden bıkan bazı Ermenilerin desteğini yanında bulmuştu. Tabii Haçlı Seferleri sırasında tüm Ermeniler için aynı şeyi söylemek mümkün değildi. Çoğu, Haçlı sürüsü ile ittifak yapmıştı. Şimdi kaldığımız yerden devam edelim.

Haçlı sürüsü, Anadolu topraklarına hızla giriş yapıyordu. Almanlar, Selçuklu topraklarına girince uç Türkmenleri ayaklanıp onlara karşı akınlar düzenlemeye başladılar. Ana ordudan ayrılan Almanları yakalayıp öldürüyor ve ele geçirebildikleri ganimetleri alıyorlardı. Bir yandan açlık, bir yandan da Türkmenler, Almanları kırıp geçirdi, bu sebeple sayıları azaldı. Anadolu'daki Türkmen boyları, III. Haçlı Seferi'ne katılan orduları kısmen yavaşlattı ve kayıplar yaşamasını sağladı. Fakat Haçlı orduları ilerlemeye devam ediyordu.

Bu şekilde yoluna devam eden Alman İmparatoru Friedrich, ordularını Gelibolu üzerinden Anadolu'ya geçirerek Toros'ları aştı ve Silifke Ovası'na inmeyi başardı. Fakat bu sırada Silifke Çayı kenarında cereyan eden bir hadise tarihin seyrini âdeta değiştirdi. Bu, tarihte hâlâ çözülemeyen garip bir olaydı. Yazın sıcağı karşısında, Silifke yakınlarındaki Göksu Irmağı'na girmek isteyen Alman İmparatoru Friedrich, serinlemek için girdiği ırmakta düştü ve fazla derin olmayan suda kendini kurtaramayarak boğuldu. Komutanlarına tapmaktan başka bir şey yapamayan, yani başlarında kuvvetli biri olmadan hiçbir şey beceremeyen Alman ordusu daha doğru düzgün savaşamadan dağıldı ve geri döndü. İşte bu, Müslümanlara Allah'ın yardımıydı.

Alman ordusu bu hâlde olmasına karşın, İngiliz ve Fransız orduları yollarına devam ettiler. Fakat daha önce olduğu gibi birlikte değillerdi, kutsal topraklara doğru parça parça ilerlediler. Bir kısmı Antakya üzerinden, diğer kısmı da Halep bölgesinden geçti. Bunların tamamı Müslümanlar tarafından durduruldu.

III. Haçlı Seferi'nin hazırlayıcıları olan Fransız Kralı Philippe ve İngiliz Kralı Richard, Alman İmparatoru Friedrich'in Silifke'de boğulması üzerine, Filistin'e doğru olan seferlerini sürdürmeye karar verdiler. Filistin'e ilk ulaşan İngiliz kralı ve ordusu oldu. Bir müddet sonra da güzergâhı üzerinde bulunan Kıbrıs'ı hile ile Rumlardan/Bizanslılardan alan İngiltere Kralı Richard, deniz yoluyla Akka'ya kadar geldi. İngiliz Kralı Richard tarihte meşhur biridir. Lakabı Aslan Yürekli Richard'dır. Böyle tanınır. Sultan Selahaddin'in, III. Haçlı Seferi'nde en çok mücadele edeceği kişi odur. Ona 'Aslan Yürekli' unvanını kazandıran İngiliz iç isyanı sırasında henüz 16 yaşında olmasına rağmen büyük zaferler kazanmıştır.

İngiliz Kral Aslan Yürekli Richard, Kıbrıs'ı ele geçirdi, halka baskı uygulayıp zulmetti. Kiminin malını yağmaladı, kiminin ailesini öldürdü. Ah Kıbrıs neler yaşamadın ki sen! Bu, İngilizlerin Kıbrıs'ı ilk işgallerindendir. İngiliz Kral Richard daha sonra Kıbrıs Adası'nı parayla sattı. Anlayacağınız, zulüm ve yağmadan Kıbrıs da nasibini aldı. Richard, karadan Akka'ya ulaşıp orada büyük katliam ve yağma yaptı. Hem de sözünde durmayarak.

Devam edelim...

Haçlıların Akka'yı İşgali

Haçlı ordusu karadan ve denizden kuşatmaya devam ediyordu. Bu şekilde bir araya toplanmış olan Haçlı orduları Akka'yı almak için şehri kuşattılar. Akka çok önemli bir noktaydı. Haçlılar toplanınca sayıları artmıştı. Akka'da şiddetli bir mücadele olacaktı. Burada verilen mücadele çok önemlidir.

Selahaddin ve Haçlılar arasında Akka'da başlayan savaş günlerce sürdü. Hem Müslümanlar hem de Haçlı ordusu ciddi kayıplar verdi. İki taraf da pes etmeden çarpışıyordu. Haçlılar Kudüs'ü tekrar ele geçirmek istiyor, Müslümanlar ise ön hatlarda cepheler kurup onlara engel oluyordu.

Bu arada Almanların da bir orduyla geleceği şayiası üzerine, Selahaddin'in yanında bulunan bazı Müslüman komutanlar muhtemel Alman saldırısına karşı koymak için Akka'dan ayrıldılar. Taraflar arasında günlerce süren savaş birçok hastalığın ortaya çıkmasına sebep oldu. Bu arada, Akka'yı kuşatma altına almış olan Haçlılar, Selahaddin'e haber gönderip Akka'nın teslim olmasını istediler. Selahaddin asla teslim etmek istemiyordu ve Richard'ın teklifini reddetti.

Sabah olunca Haçlılar, Akka'ya her taraftan saldırdılar. Selahaddin, Akka'da bulunan Müslümanların imdadına yetişmek için en ön safta savaşıyor, ama kalabalık Haçlı ordusu karşısında fazla bir şey yapamıyordu. Bunu gören Hakkarili Komutan Seyfuddin Ali, Richard'a haber gönderdi. Müslümanların güvenli bir şekilde şehri terk etmelerine müsaade ettiği takdirde şehri teslim edeceğini ve külliyetli miktarda para ile ellerinde

bulunan "Kutsal Haç Parçasını" da onlara iade edeceğini bildirdi. Richard da yemin ederek, Seyfuddin'in bu teklifini kabul ettiğini bildirdi. Ama çok kötü şeyler olacaktı. Nasıl mı?

Haçlılar şehri tamamen ellerine geçirince, verdikleri söze ihanet ettiler ve Akka'da büyük bir katliama başladılar. "Aslan Yürekli" diye tanınan İngiliz Kralı Richard öylesine bir vahşet uyguladı ki civardaki Müslüman anneler, çocuklarını susturmak için, "Sus, yoksa Kral Richard'ı çağırırım!" diyorlardı. Aslan Yürekli Richard, Akka'da öyle bir yağma, zulüm ve katliam yaptı ki insafsızcaydı! Selahaddin başta olmak üzere tüm Müslüman komutanlar üzgündü. Selahaddin sözünde durmayan insandan nefret ederdi. Richard da sözünde durmamıştı.

Bu şekilde Akka'yı ele geçiren İngiliz ve Fransızlar, kendileri dışındaki Haçlılara hiçbir şey vermeyerek, oradaki ganimeti kendi aralarında bölüştüler. Bölüşürken de sen çok aldın, ben az aldım kavgası yaptılar.

Selahaddin ise Richard'ın esir ettiği Müslümanları kurtarma derdindeydi. Ellerinde bulunan Müslüman esirleri bıraktıkları takdirde onlara büyük miktarda para vermeyi ve elinde bulunan Haçlı esirlerini de serbest bırakmayı teklif etti. Ama bunlar Haçlılardı! Haçlıda acıma, vefa, dürüstlük olmazdı. Richard kabul etmedi. Akka dramı bu şekilde neticelendi. Akka'nın kaybı son derece üzücüydü. Haçlı güçlerine Kudüs'ü ele geçirmek için moral olmuştu.

Aslan Yürekli Richard, Akka zaferinden sonra yüzünü Kudüs'e çevirmişti. Selahaddin'e bir mektup gönderdi. Mektupta üç talebi olduğunu bildiriyordu: "Bize ilişkin olarak yalnızca üç uyuşmazlık konusu var: Kudüs, Gerçek Haç ve toprak. Kudüs bizim tapınma yerimiz ve son askerimize kadar çarpışmak zorunda kalsak bile ondan vazgeçmeyi asla düşünmeyiz. Toprak konusunda; Ürdün Nehri'nin batısının bize bırakılmasını

isteriz. Haç'a gelince; o, sizin için bir tahta parçasıdır, ama bizim için ölçülemez bir değere sahiptir. Sultan onu bize versin ve bu tüketici mücadeleye son verilsin."

Selahaddin ise cevaben şöyle diyordu: "Kudüs size ait olduğu kadar bize de aittir hatta bizim için daha önemlidir, çünkü Peygamberimiz Miraç'a buradan yükseldi ve cemaatimiz kıyamet günü burada toplanacak. Demek ki burayı terk etmemiz söz konusu olamaz. Müslümanlar bunu asla kabul etmezler. Toprağa gelince, burası her zaman bizim vatanımız ve sizin işgaliniz geçicidir. Buralara, o sıralarda orada oturan Müslümanların zayıflığı sayesinde yerleşebildiniz, ama savaş olduğu sürece elinizde tuttuğunuz topraklardan yararlanmanıza izin vermeyeceğiz. Haç'a gelince; bizim için büyük bir kozdur ve ancak karşılığında İslam lehine büyük bir taviz alırsak ondan ayrılırız."

Tüm süreçler bir yana, Richard ısrarla Selahaddin'le yüz yüze gelmek ve bu efsane sultanla tanışmak istiyordu. Selahaddin, bu tekliflere sonunda şu cevabı verdi: "Krallar ancak bir antlaşma yapıldıktan sonra buluşurlar. Ben, senin dilini bilmem, sen de benimkini bilmezsin. Görüşsek de tercümansız konuşamayız, o yüzden elçiler görevlerini sürdürsünler. Şimdilik görüşmenin lüzumu yoktur."

Aslan Yürekli Richard, kutsal topraklara iki hayal ile gelmişti. İlki Kudüs'ü ele geçirmeki ikincisi ise Selahaddin Eyyubi ile yüz yüze gelerek onunla tanışmaktı. Selahaddin Eyyubi ikisine de izin vermeyecekti. Kavga devam ediyordu.[30]

30 Mehmet Mazlum Çelik, Selahaddin Eyyubi, Arslan Yürekli Richard'ın yüz yüze görüşme teklifini neden reddetti?, 26 Nisan 2022, Indepented Türkçe.

Aslan Yürekli Richard'ın portresi.

Peki, Selahaddin ve Müslümanlar o sırada ne yapıyorlardı?

Müslümanlar yaptıkları savaşlar nedeniyle çok yorgunlardı hatta birçoğu hastalanmıştı. Kış soğuğunda daha fazla zarar görmemeleri için, o senenin sonlarına doğru Selahaddin isteyenlerin düzenli ve sıralı bir şekilde kendi memleketlerine dönüp bahara kadar istirahat edebileceklerini söyledi. Kendisi de Kudüs'e gitti. Kudüs'e gider gitmez, savaşlar sırasında yıkılmış olan surları tamir ettirmeye başladı ve değişik noktalara sağlam burçlar yaptırdı. Haçlılar ne yapıp edip Kudüs'e saldıracaklardı. Selahaddin'in düşüncesi buydu. Kudüs çevresini iyice sağlamlaştırdı ve bölgedeki ordusunu daha da güçlendirip hazır hâle getirdi; savaşa hazırlanıyordu.

Kudüs çevresine yapılan yeni duvarların ve burçların sayıları artırıldı. Rivayetlere göre, bu burçların yapımı sırasında taşların tükenmesi üzerine uzaktan uygun taşlar getirtildi.

Selahaddin de bu taş taşıma işine bizzat iştirak etmiş ve kendi bineğiyle Kudüs'e taş taşımıştı. Çünkü az önce de belirttiğim gibi, Haçlıların da hazırlık içerisinde olduklarını ve er ya da geç Kudüs'e saldıracaklarını biliyordu.

Ve Haçlılar harekete geçtiler. Kudüs'e yakın yerleşim yerlerini ve kaleleri tek tek almak öncelikli planlarıydı. Bu plan için Askalan kritik bir yerdi. İngiliz Kral Richard, Haçlı ordusu ile buraya saldırmak için harekete geçti. Selahaddin burada stratejik bir yol izleyecekti.

Selahaddin, Askalan'ı Yıktırıyor

Haçlı ordusu Askalan'a da saldırmak üzereydi. Selahaddin ne yapılması gerektiği konusunda adamları ve komutanları ile istişare ediyordu. Adamları Askalan'ın tahrip edilmesini tavsiye ederek: "Daha dün başımıza gelenleri gördünüz. Eğer Askalan'a gelir ve ele geçirirlerse orada konaklar ve ganimet ele geçirirler. O zaman da zor durumda kalırız, zira düşman Akka'yı ve içindeki silah ve diğer şeyleri ele geçirmek suretiyle güçlendi. Biz ise kaybettiğimiz şeyler yüzünden zayıf duruma düştük. Askalan düşmanın eline geçmeden yakıp yıkalım. Daha sonra durumumuzu düzeltir, kaybettiklerimizi yenileriz," dediler.

Yani direniş göstermeyecek, Haçlı güçlerinin faydalanamaması için de Askalan şehrini yıkacaklardı. İlk duyulduğunda kulağa biraz saçma geliyor, değil mi? Fakat başka çareniz yoksa ve o şehri kaybedeceğiniz kesinse, en azından içindeki malları taşır ve şehri de düşmanın kullanamayacağı hâle getirirsiniz. Bu, stratejik olarak fayda sağlar.

Ne var ki Sultan'ın gönlü şehrin tahrip edilmesine razı

olmadı. Ruhu, tarihi olan bir şehri yıkmaya kim razı olurdu ki? Halka, şehre girip orayı müdafaa etmelerini söyledi. Fakat kimse bunu kabul etmedi. Halk da haklıydı. Sayıları azdı ve Haçlı ordusu onlardan kat kat üstündü. Sultan bu durumu görünce Askalan'a hareket etti ve şehrin yıkılmasını emretti. Bunun üzerine şehir yıkıldı, taşları denize atıldı. Şehirde bulunan ve sayılamayacak kadar çok olan eşyalar, erzak ve mal yok oldu. Haçlılar bir daha buraya göz dikmesinler diye Müslümanlar taş üstünde taş bırakmadılar.

Haçlılar, Askalan'ın tahrip edildiğini duyunca bulundukları yerde kalıp şehre gitmediler. Şehrin yıkılması stratejik olarak faydalı olmuştu. Selahaddin daha ilginç stratejik hamleler de yapacaktı. Bazı tarih kitaplarında anlatılana göre, kimi Haçlı komutanlarına ve liderlerine suikast düzenlemek istemişti. Özellikle Akka, Haçlı kralı olan Konrad'ın öldürülmesini istiyordu. Aslan Yürekli Richard da bu listeye dâhildi. Çünkü Haçlı sürüsü Kudüs'e iyice yaklaşıyordu ve Avrupa'dan gerisi de gelebilirdi. Selahaddin suikast için Haşhaşilerin lideri Sinan ile bağlantıya geçti. Fakat bu olay ihtilaflıdır. Anlatalım.

Haşhaşilerin, Haçlı Kralı Konrad'ı Öldürmesi

İbn'ül Esir'in kitabında anlattığına göre, Selahaddin, Haçlı Kralı Konrad'ı öldürtmesi için Haşhaşilerin lideri Sinan'a para teklif edip anlaşır. Bu bilgiyi güvenilir bulmayanlar da vardır, ama İbnü'l Esir olayı detaylarıyla anlatır.

Selahaddin, Haşhaşilerin Suriye'deki lideri Sinan ile haberleşti. Eğer Sinan, İngiltere kralını öldürecek birini gönderecek olursa ona iyilik yapmayı vadetti; Konrad'ı öldürtürse on bin dinar verecekti. Aslan Yürekli Richard'ı öldürmek biraz teh-

likeli sonuçlar doğurabilirdi. Garip değil mi? Kiralık suikastçıları olan bir örgüt ve yapı her dönem oluyor. Bugün de var. O dönemde kiralık suikastçı arayanlar Haşhaşileri buluyordu. Çünkü adamlar bu işin profesörüydü. Hedef kişinin yanına kadar sızıp aniden öldürebiliyorlardı. Derin suikastçılardı. Geçmiş bölümlerde Haşhaşilerin tarihini ve ne yaptıklarını ilginç örneklerle anlattım.

Şimdi konumuza devam edelim. Haşhaşi lideri Sinan, kralın öldürülmesinin kendi lehlerine olmayacağını düşündü. Çünkü Haçlıların işini bitiren Selahaddin'in onlarla uğraşmasından korkuyordu. Ama Sinan paraya çok düşkündü, hemen Konrad'ı öldürmeyi düşündü ve rahip kılığında iki kişi gönderdi.

Rahip kılığındaki iki Haşhaşi, bölgedeki önemli iki hâkimle bağlantı kurdular. Bu iki hâkim Konrad'ın yanındalardı. Haşhaşiler, bu ikisinin yanında altı ay kalıp rahip gibi göründüler. Konrad da onlara güvendi ve yakınlık hissetti. Bir müddet sonra Sur Papazı, Konrad için bir ziyafet hazırladı. Konrad yemeğini yiyip içkisini içtikten sonra dışarı çıktı. Bu sırada iki Haşhaşi üzerine hücum edip onu ağır şekilde yaraladılar. Haşhaşilerden biri kaçıp kilisede gizlendi. Konrad da yarası sarılmak üzere oraya götürülünce, gizlenmiş olan Haşhaşi saldırıp onu öldürdü. Daha sonra iki Haşhaşi de öldürüldü. Böylece Haçlıların azılı liderlerinden biri olan Konrad, 1192'de ortadan kaldırılmış oldu.

Haçlılar bu olaydan, Suriye sahilini tek başına idare etmek isteyen İngiltere Kralı Richard'ı sorumlu tuttular. Çünkü araları iyi değildi. Konrad öldürülünce yerine Henry geçti.

İbn'ül Esir'in anlattığına göre, Selahaddin, Haçlı güçleri ile mücadele için suikast gibi derin stratejilere de başvuruyordu. Belki gerekliydi de. Çünkü hiç durmadan büyük Haçlı Seferle-

ri düzenleniyor ve bölgeye akın akın Haçlı orduları geliyordu. Fakat bazı kaynaklara göre, Konrad'a suikast düzenleten Aslan Yürekli Richard'dı. Konrad ile arası iyi değildi ve ona düşmandı. Suikastı Richard'ın düzenlettiği bilgisi daha ağır basmaktadır. Fakat her ikisi de olabilir, belki de hiçbiri... Tam çözülememiştir.[31]

Selahaddin, Kudüs'ün duvarlarını ve savunma hatlarını güçlendirmeye devam ediyordu. Askerleriyle birlikte Kudüs ve çevresini çok güçlü bir hâle getirdi. Şehri ele geçirmek artık zordu. Selahaddin bu uğraş içerisindeyken, İngiliz Kralı Richard, kendisine Kudüs'ün coğrafi konumu hakkında bilgi verilmesini istemişti, çünkü Kudüs'ü hiç görmemişti, görmediği için de orayı Selahaddin'den nasıl alacağını bilemiyordu. Kendisine bilgi verildikten sonra da yanındakilere şöyle dedi:

"Selahaddin sağ olduğu müddetçe ve Müslümanlar bu şekilde birlik hâlindeyken Kudüs'ü asla alamayız!"

Kudüs hâlâ alınamamıştı. Aslına bakarsanız Richard en başından beri Kutsal Şehir Kudüs'ün alınabileceğini düşünüyor, bu düşüncesine güveniyordu. Şüphelendiği şey şehrin elde tutulup tutulamayacağıydı. Almak kolay olsa da elde tutmak zordu. Çünkü Richard'ın orada kalma niyeti yoktu. Avrupa'ya, ülkesine dönecekti. Richard tam olarak kutsal amaç için değil de zaferden edinilecek şan ve ele geçirilecek zenginlikler için oradaydı.

Denizaşırı seferler hep zordu. Sefer yapılan yer alınsa bile elde tutmak zordu. Amerikalıların daha sonra Vietnam'da anlayacağı gibi, inanç ve ideolojik sebeplerle yapılan denizaşırı savaşların kazanılması daima zor olacaktı. Kazanılsa da zaferi

31 Prof. Dr. Bernar Lewis, Haşhaşiler, Sebil Yayınları, İstanbul, 1995, s.100-101. /Muharrem Kesik, Selçukluların Haçlılarla İmtihanı, Timaş Yayınları, İstanbul, 2018, s. 409.

korumak zordu. Çünkü uzak bölgelerden mutlaka geri dönülmesi gerekecekti. Oysa yerliler hep orada olacaklardı, örgütlenip birlik hâlinde düşmanı kovabilirlerdi. Haçlı Seferleri de böyle olmuştu. Müslümanlar hep bölgedeydi. Bir yere gitmiyorlardı. Ama eninde sonunda Avrupa'ya dönmeleri gerekecekti. İhtiyaç duydukları yardım da istendiği gibi gelemiyordu. Peki, İngiliz Kral Richard ne yapacaktı? Bu arada beklenmedik olaylar oluyordu.

Aslan Yürekli Richard, Avrupa'ya Geri Dönüyor

Hastalandığını bahane eden Fransız Kralı Philippe, yerine bazı askerler bırakarak Fransa'ya döndü. Rivayetlere göre, Philippe savaşmaya takati kalmadığı için hastalığını öne sürmüştü. Onun gizli olan niyeti ise Richard yokken, onun Normandia'daki topraklarına el koymaktı. Sinsice bir düşünceydi. Çünkü Avrupa'da savaş hâlindelerdi. Fazla toprak ele geçirmek için Avrupa'da sürekli birbirleri ile savaşıyorlardı.

Fransız Kralı Philippe ülkesine geri dönünce, Richard savaşmaya devam etti ve önce Kayseriyye'ye saldırdı. Her tarafta kendini gösterip askerini cesaretlendirmek isteyen Richard bu savaşta yaralandı. Selahaddin ise Müslümanların Akka'daki gibi katliama uğramamaları ve Haçlıların barınamamaları için, şehri terk etmeden önce her tarafı harabeye çevirdi. Nitekim Haçlılar oraya geldiklerinde yıkık bir şehirle karşılaştılar.

Haçlılar, Kayseriyye'den sonra ellerindeki kuvvetle Kudüs'ü geri alamayacaklarını düşündüklerinden, Kudüs'ün etrafındaki yerleşim bölgelerini alıp tahkim etmeyi yeğlediler. Selahaddin de onların muhtemel saldırılarına karşı Kudüs'teki gücünü artırdı.

1192 yılında, Aslan Yürekli Richard, İngiltere'de kendisine bir komplo hazırlandığını duyunca yerine Konrad'ı bırakıp ülkesine dönmeye karar verdi. Fakat Konrad, Haşhaşiler tarafından öldürülünce dönüşünü ertelemek mecburiyetinde kaldı. Dediğim gibi, Konrad'ı kimin öldürdüğü tam olarak bilinmemektedir.

İngiltere Kralı Richard bir yandan da hastaydı ve ülkesinden uzun zamandır ayrı kalmıştı. Durumu iyi değildi. Selahaddin'e elçi gönderip barış talebinde bulundu ve daha önce belirttiği isteklerin aksini ileri sürdü. Selahaddin ise onun samimi olmadığını ve yine bir oyun içinde olduğunu düşünerek bu talebini kabul etmedi, ona savaş çağrısında bulundu. Selahaddin güvenmemekte haklıydı, çünkü Richard sözünde duran biri değildi. Kral Richard, birkaç defa elçi gönderip talebini tekrarladı. Gazze, Darûm ve Remle'den feragat etti ve Selahaddin'e vereceğini söyledi. Teklifinin bu şartlarla kabul edilmesini istedi.

Çok sayıda emîr de Selahaddin'e barış tavsiye ederek, askerlerin sıkıntı içinde olduklarını ve usandıklarını söylediler. Silahlarının ve hayvanlarının mahvolduğunu, yiyeceklerinin tükendiğini bildirdiler. Geniş bir istişare yaptılar.

Birçok kişi aynı şeyi söyleyince Selahaddin de barışa razı oldu. Haçlı elçileri gelip antlaşma yaptılar ve antlaşma şartlarına bağlı kalacaklarına karşılıklı olarak yemin ettiler. Böylece, 1 Eylül 1192 tarihinde Haçlılarla Müslümanlar arasında, üç yıl sekiz ay sürecek olan bir antlaşma yapıldı. Antlaşma Şaban ayının 20'sinde başlıyor ve bu tarih 1 Eylül'e rastlıyordu.

Her iki taraf da birbirlerinin ülkesinde silahsız olarak ticaret yapabilecek, ücret ödemeden ziyaret için dolaşabilecek-

lerdi. Askalan surları ve kalesi iki tarafın ortak çabasıyla yıkılacaktı. Askalan Müslümanlarda, Yafa'nın kuzeyindeki kıyı şeridi de Hristiyanlarda kalacaktı. Antlaşma en son şeklini alınca, Selahaddin, kâtibi İmadeddin'i çağırarak antlaşmanın metnini yazdırdı ve Kral Richard'a yolladı. Richard da metnin Latince kopyasını yazdırıp Selahaddin'e gönderdi. İki hükümdar 1 Eylül sabahı antlaşmayı imzaladılar. Ertesi gün iki tarafın ileri gelenleri antlaşmaya bağlı kalacaklarına dair yemin ettiler. Antlaşmanın yürürlüğe girdiği ordugâhlarda ve çarşılarda ilan edildi. Müslüman tacirler ticaret yapmak için Yafa'ya, Hristiyanlar da hac yapmak için Kudüs'e gitmeye başladılar. Sultan bunlara gerekli kolaylıkları gösterdi.

9 Eylül 1192 gecesi Richard, Henry ve diğer ileri gelen Haçlı liderleri Akka'ya hareket ettiler. Richard, 9 Ekim gününe kadar burada kaldıktan sonra, yanında 120 kişiyle gemisine binip ülkesine hareket etti. Yolda fırtınaya yakalandı ve gemisi battı. Beraberinde bulunanlardan birkaç kişi ile kendini güçlükle karaya attı. Kılık değiştirmek suretiyle, Avusturya topraklarında tanınmadan ilerlemeye çalıştı. Viyana yakınlarındaki bir meyhanede tanınarak tutuklandı. Akka'da gücendirdiği Avusturya Hertzügü Leopold'un huzuruna çıkarıldı ve onun tarafından hapse atıldı. Büyük miktarda bir fidye ödeyerek Mart 1194'te esaretten kurtulabildi. Sonra ne oldu? Meşhur Aslan Yürekli Richard, 26 Mart 1199'da, bir kaleyi kuşatırken bedenine isabet eden oktan aldığı yarayla öldü.

Dönelim Selahaddin'e...

Bazı Haçlılar, Selahaddin'in yanına geldiler. Bunların arasında Haçlıların Remle ve Nablus Hâkimi "Balian d'Ibelin" de vardı. Balian, Selahaddin'e:

"Şunu bil ki İslam tarihinde hiç kimse senin yaptığını yapmadı ve Haçlılar bu müddet içinde helak oldukları kadar hiçbir dönemde helak olmadılar. Deniz yoluyla gelen muharipleri saydık; 600.000 kişilerdi. Hâlbuki bunların ancak onda biri ülkelerine geri dönebildi. Bazılarını bizzat sen öldürdün, bazıları hastalanarak öldü, bazıları da denizde boğuldu," dedi.

Evet, Balian'ın da dediği gibi, Haçlılara Selahaddin kadar darbe vuran olmamıştı. Onları hem karada hem denizde perişan etmişti.

Antlaşma imzalanınca Selahaddin, Haçlıların Kudüs'ü ziyaret etmelerine izin verdi, onlar da ziyaret ettikten sonra dağıldılar. Her topluluk kendi ülkesine döndü. Henry, Haçlı hâkimiyetindeki toprakların sahibi ve Haçlıların kralı olarak Suriye sahilinde ikamet etti. Böylece Haçlılarla beş yıl boyunca yapılan büyük savaş sona ermiş oldu. Haçlıların ellerinde bulunan toprakların büyük bir kısmı Müslümanlarca geri alındı. Haçlı devletleri Yafa ile Sur arasındaki dar bir şeride, Trablus ile Antakya'ya ve bu şehirlerin etrafında bulunan birkaç kaleye kadar geriledi.

Selahaddin ve yakın çevresindeki adamlarının elde ettiği başarı çok büyüktü. Selahaddin sadece Haçlıların ellerindeki toprakların ve kalelerin çok önemli bir bölümünü kurtarmakla kalmamış, bütün Latin dünyasına karşı durarak, Müslümanların mücadele azmini de onlara göstermişti. Bunun sonucu olarak Sultan Selahaddin, Haçlı Seferleri tarihinde, Doğu ve Batı arasındaki mücadelede günümüzde bile İslam'ın sembolü olarak anılmaktadır.

Selahaddin antlaşmanın tamamlanmasından sonra, 13 Eylül Pazar günü, kardeşi el-Adil ile Kudüs'e gitti ve şehri imar etti. Ramazan ayını da orada geçirdi. Suriye'de bunlar olurken, Avrupa'da IV. Haçlı Seferi'nin hazırlıklarına başlanmıştı bile.[32]

32 Mike Paine, *Haçlı Seferleri*, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 2007, s. 60-70. /Simon Sebag Montefiore, *Kudüs*, Pegasus Yayınları, İstanbul, 2016, s.259-268. /Prof. İhsan Süreyya

SELAHADDİN'İN ŞAM'A DÖNÜŞÜ VE VEFATI

Kudüs fethedilmiş, büyük zafer kazanılmıştı. Selahaddin'in hayat boyu bir isteği daha vardı; hacca gitmek istiyordu. Birçok kez Hicaz'a gitmeye niyetlendi, ama nasip olmadı. Çünkü cihat etmekten, Müslümanlar için çalışmaktan buna vakti yoktu. Evet, gerçek Müslüman böyle olmalıdır. Zaten emrindeki adamları da Selahaddin'in hacca gitmesine haklı sebeplerle karşı çıkıyorlardı. Selahaddin bu itirazları anlıyordu. Adamları şöyle diyorlardı:

"Sultanım! Hicaz'a gitmek sizin hakkınız. Fakat bir tarafta da Haçlılar var. Haçlılar sizin yokluğunuzda Kudüs'e şiddetli şekilde saldırabilirler. Lütfen Hicaz'a gitme planınızı erteleyin."

Evet, değerli okuyucu, Müslüman liderlerin yükü ağırdır. Ufak bir otorite boşluğu gören düşman her an saldırıya geçebilir. Selahaddin de bu sebeple akılcı düşünmeliydi. Osmanlı padişahları da benzer sebeplerle hacca gidememişlerdi. Selahaddin, adamları ile istişare ettikten sonra, ramazan ayı bitince başkent Şam'a gitmeye karar verdi. Yol boyunca Nablus,

Sırma, *Haçlı Seferleri*, Beyan Yayınları, İstanbul, 2014, s.129-137. /Muharrem Kesik, *Selçukluların Haçlılarla* İmtihanı, Timaş Yayınları, İstanbul, 2018, s.370-422. /Cecile Morrisson, *Haçlılar*, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2005, s.55-60,92. /Cüneyt Kanat-Devrim Burçak, *Sorularla Haçlı Seferleri*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2015, s.128-145.

Taberiyye, Safed gibi, Müslümanların yaşadığı önemli şehirleri ziyaret edip denetleme yaptı. Uğradığı bu şehirlerin sorunlarını öğrendi. İhtiyaçlarını hemen giderip sorunlarını çözdü. Çocuk, kadın, yaşlı, herkesin duasını aldı. Sonra Beyrut'a geçti. Beyrut surlarını onarttı, halkın ihtiyaçlarını giderdi. Selahaddin, Müslüman beldelerin sorunlarını gidermeden uyuyamıyordu. İşte gerçek yönetici budur.

Selahaddin, şehirlerin sorunlarını giderdikten sonra, 3 Kasım 1192 tarihinde Şam'a girdi. O da ne! Şam halkı Selahaddin'i hiç görülmedik bir coşku ile karşıladı. Bir yandan da ona dua ediyorlardı. İşte bu dua sebebiyle Selahaddin'i bugün hâlâ konuşabiliyoruz. Mazlumların duası insanı yüceltir. Tüm zamanlarda değerli hâle getirir. Bu durum çok az devlet başkanına nasip olmuştur. Selahaddin tek devletin değil, gönüllerin de sultanıydı. Çünkü o, Haçlıların baş belası, Kudüs'ün fatihiydi...

Selahaddin, Haçlı ordusunu perişan eden adamdı. III. Haçlı Seferi'nde büyük zafer kazandı. Müslüman halkın izzetini, namusunu korudu. Hepsinden önemlisi, Hz. Ömer'in ümmete yadigârı olan Kudüs-i Şerifi işgalden kurtarıp yeniden Müslümanlara verdi. Sultan Selahaddin uzun zamandır ayrı kaldığı Şam'a dönmüştü. Bu zamana kadar zırhını hiç çıkarmadan savaşmıştı. Hacca, umreye gidecek vakti mi vardı? O, Şam'a girerken Şam halkını bir görmeliydiniz. Halk çarşıdaki dükkânlarını kapatıp onu şehir dışında karşıladı. Coşku çok derin, sevinç çok büyüktü. Halk sadece bir devlet liderini değil, aynı zamanda bir bilgeyi, bir âlimi, bir komutanı karşılıyordu.

Selahaddin tüm şehirlerde yaptığı imar faaliyetlerini Şam'da da yaptı. Eğitim ve sağlıktan başlayan bir imar ve inşa faaliyetine girişti. Devlet idaresine yeni tayin ve atamalar yaptı, hayatı kolaylaştıran yeni düzenlemeler getirdi. Hazinenin ağzını açа-

rak halkın her türlü hayati ihtiyacını karşılamaya çalıştı. Yıllardır Haçlılara karşı omuz omuza çarpıştığı askerlerine izin verip memleketlerine, ailelerinin yanına gönderdi. Bu, askerlerin hakkıydı. Aileleriyle vakit geçirmelilerdi. Onlar Kudüs'ü kurtaran, Haçlıları perişan eden onurlu askerlerdi.

Selahaddin, Müslümanların birliği için hayatını adamıştı. Birlik olamayan Müslüman, düşmanın ordusuna dönüşür, esir hâle gelirdi. Direnemezdi. Birlik ve beraberlik onun en büyük hedeflerindendi. Bunun için çok çalıştı. Birlik için halkın sorunları giderilmeli, adalet olmalıydı. Halkın ihtiyaçlarını ve şikâyetlerini daha yakından dinlemek için özel halk divanları kurdu. Bu faaliyetleri tüm yerleşim yerlerinde yapmak istiyordu.

İnanç ve kültüre uygun imar etmedikçe şehirlerin elden çıkması kolaydı. Asıl fetih buydu. Bugünkü en büyük eksiğimiz...

Selahaddin, Şam'da yaptığı düzenlemelerin aynısını o çok özlediği Mısır'da da yapmak için Kahire'ye gitmek istiyordu. Ancak artan hastalığı buna izin vermedi. Ama Selahaddin, halkla iç içeydi. Çocuklarla bile diyalog kurardı. Herkesi dinlerdi. Halktan kopuk lider olamaz. Halkın görüşlerini dinleyen Selahaddin, onların isteklerini yerine getirdi. Peki, Selahaddin şimdi ne yapmalıydı? Kudüs kurtarılmış, şehirler yeniden imar edilmeye başlanmıştı. Daha sonra ne yapılmalıydı? Önlerindeki doğru strateji ne olmalıydı? Bunu istişare edecekti.

Bir toplantıdan sonra, istişare için kardeşi Melik Adil ile oğlu Afdal Ali'yi huzuruna çağırdı. Yemek ikram edip onlara sordu: "Haçlılarla beş yıllık bir ateşkes antlaşması yapıldı ve savaş durdu. Suriye ve Filistin'de bizi meşgul edecek askerî ve siyasi bir tehlike yok. Şimdi stratejimiz ne olmalıdır?"

Küçük kardeşi ve diplomatı olan Melik Adil söz aldı ve fikirlerini şöyle belirtti: "Sultanım, Doğu Anadolu coğrafyasıyla bütünleşmek için Mardin Artukluları ve Ahlat üzerine gidelim!"

Melik Adil, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu tamamen alıp daha büyük bir birlik oluşturmadan yanaydı. Selahaddin onu dinledikten sonra bu sefer de oğlu Afdal Ali'ye döndü ve sordu: "Sen ne düşünüyorsun, Ali?"

Afdal Ali şöyle cevap verdi: "Sultanım, Haçlılar Filistin ve Suriye'ye saldırırken, Almanlar gibi, Anadolu topraklarını kullandılar. Eğer oraya egemen olursak Haçlıların geçiş güzergâhını kapatmış olacağız. Üstelik bence bu coğrafyanın fethi daha kolay ve servetleri de daha bol. Hedefimiz Konya olmalı!"

Afdal Ali, Konya'yı stratejik bir nokta olarak görüyor ve önemsiyordu. Sultan Selahaddin ikisini de dinledikten sonra onlardan farklı olarak şunları söyledi: "Şimdi beni iyi dinleyin. İkinizin de görüşünde isabetsizlikler var. Ahlat ve Konya elhamdülillah zaten Müslümanların elinde. Ne zaman Haçlılarla başımız dara düşse bize her türlü yardımı yapıyorlar. Asıl hedefimiz, Rasulullah'ın müjdelediği Konstantin olmalıdır. Bizans'tan bir miktar toprak almak bile Müslümanların hayrınadır."

Selahaddin'in yeni hayali İstanbul'du. İstanbul'u fetheden komutan olmak istiyordu ve İstanbul'un stratejik bir merkez olduğunu biliyordu. Ordusuna daha büyük bir hedef çizmek istiyordu: Operasyon Konstantin! İstanbul'u fethetmek hangi komutanın hayali değildi ki... Ah Selahaddin!

Değerli okuyucu, en büyük sorunumuz ne biliyor musunuz? Evlerimizde, okullarımızda Selahaddinler yetiştirememek. Tüm sistem bunun için kurgulandı zaten.

Selahaddin sözlerine şöyle devam etti: "Şimdi size söylüyorum! Her ikiniz de sorumlu olduğunuz bölgelere gidin! Bizans'a karşı cihada katılacak Müslümanları toplayın, eğitin ve Şam'a getirin!"

İkisi de, "Emredersiniz Sultanım!" diyerek ayrıldılar.

Selahaddin'in hedefi büyüktü. İstanbul ve sonrasında yaşarsa belki de Vatikan, Avrupa... Ama buna ömrü yetmeyecek, onun hayalini Fatih Sultan Mehmet gerçekleştirecekti.

Selahaddin'in Vefatı

Selahaddin tüm bu kutsal planlar için maneviyatını diri tutuyordu. Manevi enerjisini dolu tutmak için özellikle birinden faydalanıyordu.

Kudüs Kadısı Şeddad'ın sohbetleri Selahaddin'e çok iyi geliyordu. Bir Müslüman lider daima iyi kalmak için maneviyatını devamlı surette kontrol etmeliydi. Selahaddin, Şeddad'a haber gönderip hemen gelmesini istedi. Âlim Şeddad yola koyuldu. Şeddad, Selahaddin için çok değerliydi. Önemli işlerde ona da danışırdı. Nihayet Şeddad, Selahaddin'in bulunduğu yere geldi ve kapısından içeri girdi. Selahaddin, ilim adamına olan saygısından ayağa kalkarak onu karşıladı ve kucakladı, onu gördüğü için çok mutlu olmuştu, onun varlığı ilaç gibi gelmişti. Çünkü Selahaddin hastaydı, sağlık durumu iyi değildi. Ölümünün yaklaştığını hissediyordu. Şeddad'ın nasihatlerine ihtiyacı vardı. Âlim Şeddad'a, "Hoş geldin, değerli kardeşim Şeddad!" dedi. Hüzünlenmişti, çünkü Şeddad'ı çok özlemişti.

Selahaddin hayatı boyunca her yerde mücadele ederken,

savaşlar yaparken, İsa el-Hakkari gibi, Şeddad da hep yanında olmuştu. Yine tıpkı İsa el-Hakkari gibi, Şeddad'ın da nasihatleri ve sohbetleri ile imanını korudu ve hep adil olmaya çalıştı. Günahlardan, zulmetmekten uzak durdu. Şeddad'dan dinlediği hadis ve ayet tefsirleri sayesinde iman enerjisini ve aksiyonunu hep korudu. Bu sebeplerle Şeddad çok değerliydi.

Muhyiddin Arabi onun hakkında şunları söylemişti:

"İbni Şeddad göründüğü gibi bir âlim değildir sadece... O, bir dehadır, bir muharip gazidir. En tehlikeli şiddet zamanlarında metanetini asla kaybetmemiş bir kimsedir. Sultan Selahaddin şiddet zamanlarında onu mümkün mertebe yanında bulundurmuş ve ondan çok istifade etmiştir. Zaten Selahaddin gibi, dehşetli badirelerden atlayan bir sultanın yanında böylesine madde ve mana âlemleriyle irtibatı olan, gözü pek, yiğit âlimler bulunmalıdır."[33]

Selahaddin misafirine yemek yedirdikten sonra çok derin sohbetlere daldılar. Selahaddin öleceğini hissediyordu. Bu sebeple ölüme hazır olmak istiyordu. İlim ehlini sürekli yanında tutup onları dinliyordu. Ölmeden önce oğluna vasiyetlerde bulundu. Önemli hatırlatmalar yaptı. Çocuklarına her zaman, Allah'tan korkmalarını ve onun emirlerine uymalarını nasihat ederdi ve yine aynısını yaptı.

Hastalığı iyice artınca Selahaddin yatağa düştü. Ateşi hiç düşmüyordu. Hasta yatağındayken oğulları Zahir ve Ali'yi çağırıp vasiyetlerini söyledi. Onlarla şöyle konuştu:

"Evlatlarım, size Allah'tan korkmanızı ve takvaya sarılmanızı tavsiye ederim. Allah'ın emirlerine uymanızı ve uygulamanızı size emrediyorum! Bu, sizin dünya ve ahiret kurtuluşunuzu sağlar! Sakın insanların kanına ve hakkına kastederek

33 Ebu Bekir Subaşı, *Kudüs Fatihi Selahaddin Eyyubi*, Mavi Lale Yayınları, İstanbul, 2008, s.18.

beyhude yere girmeyin! Halkın hukukunu koruyun! Milletin kalbini kazanın, hâllerini sorun ve onlara yardımcı olun!"

Selahaddin, tüm yardımcılarına ve emri altındaki adamlarına bu nasihatlarda bulundu. Bir yandan da rahatsızlığı ilerliyordu. Oğlu Afdal bir ara odasına girdi. Selahaddin onu yanına çağırıp şunları söyledi: "Oğlum, her iyiliğin başı olan Allah korkusuyla ahlaklanmanı tavsiye ediyorum. Kurtuluş Allah'ın emirlerini yerine getirmekle mümkün! Kanı, gözyaşı gibi gör! Dökülen kanın intikamı mutlaka alınır! Halkın refah ve mutluluğu için çalış ve dikkatli ol! Çünkü halk sana Allah'ın emanetidir! Kumandan ve emîrlerini memnun et, gönüllerini kırma! Unutma ki benim buraya kadar gelmem, iyi ve güzel davranışlarımın neticesidir. Her insanın bir gün öleceğini aklından çıkarma! Kimseye karşı kin tutma, unutma ki kin ve din aynı yürekte barınmaz! Herkesin hakkını gözet! Allah, merhametlilerin en merhametlisi olarak, onun hukukuna karşı yapılan hatayı tövbe sonucu affedebilir. Ama kul hakkı, kulları memnun etmedikçe kolay kolay affolunmaz."

Oğullarına bu minvalde nasihatlerde bulundu. Bir babanın, oğluna verebileceği en iyi nasihatlerdi bunlar.

Selahaddin'in içinde bir ukde kalmıştı, çünkü hep gitmek istediği hacca artık hiç gidemezdi. Çok hastaydı ve ölmek üzereydi. Hacca gidenlere hep imrenmiş, onları şehir dışına kadar uğurlamıştı. Hatta hacdan gelenleri ayaklarına kadar gider, sevinçle karşılardı. Sultan Selahaddin hasta olduğu hâlde, 11 Şubat 1193 günü Mekke'den dönen hacıları karşılamak için atına zorla binerek yola çıktı. Gelen hacıların yanına gidip şunu söyledi: "Allah haccınızı kabul etsin! Mübarek olsun! Selamımı söylediniz mi?"

Evet, Selahaddin giden her hacıyla peygamberimize ve sahabelere selam gönderirdi. Ve geri dönenlere de, "Selamımı

söylediniz mi?" diye sorardı. Hacılar ise, "Sağ olun, sultanım," der ve devam ederlerdi: "Selamını Allah'ın Resulüne ve sahabelerine söyledik. Senin için her gün dualar ettik. Seni oradakilere anlattık. Onlar da dualar ettiler..." Selahaddin bunları duyunca çok mutlu olurdu. Ateşi daha da çıkıyor, hastalığı daha da ilerliyordu. Büyük savaşçı yataktan kalkamaz hâle gelmişti. Hacamat yaptırıp biraz dinlenince rahatlıyordu. İşte tam o sırada, tarihe geçecek ibretlik bir olay yaşandı. Bu önemli. Dikkatli okuyun. Selahaddin biraz rahatlayınca, onu ziyarete gelenler arasında bulunan Şeddad'a seslendi: "Kardeşim Şeddad! Garnizonun uzun boylu sancaktarını çağır!"

Uzun boylu sancaktar, Selahaddin'in huzuruna geldi ve, "Emredin Sultanım!" dedi.

Sultan Selahaddin şöyle emir buyurdu: "Ona uzun bir mızrak verin! Sonra şu sandıktaki kefenimi çıkarın ve mızrağın ucuna bağlayın!"

Selahaddin'in söylediklerini tek tek yaptılar. Ama bir yandan da meraklanıyorlardı. Selahaddin ne yapmaya çalışıyordu acaba?

Selahaddin konuşmaya devam etti: "Asker, mızrağın ucuna takılı kefenimle başkent Şam'ın çevresinden başlayarak bütün sokaklarını dolaşacak ve bağırarak millete şu mesajı duyuracaksın: Ey Müslümanlar! Ey insanlar! Ey Ümmet-i Muhammed! Mısır, Libya ve Cezayir'in, Yemen'in, Güney Anadolu'nun, El Cezire'nin, Filistin ve Kudüs'ün fatihi Sultan Selahaddin, bu dünyadan gördüğünüz bu kefen bezini götürebiliyor. Yalan dünyaya meyletmeyin ve yalnız Allah'ın ipine sarılın!"

Ne ibretlik bir emir ve uygulama, değil mi? Selahaddin'in huzurunda bulunan herkes donmuştu. Sultan Selahaddin'e bir kez daha hayran olmuşlardı. Garnizonun uzun boylu sancak-

tarı, emri alır almaz uygulama için harekete geçti. Çarşı, pazar, cadde, sokak, köy, kasaba her yeri dolaşmaya ve bağırmaya başladı. Selahaddin'in söylediklerini tekrarladı. Duyan herkes önce üzüldü, sonra da Selahaddin'e bir kez daha hayran olup dua etti.

Selahaddin'in durumu kötüye gidiyordu. Gözlerini açtı, su istedi ve iki yudum içti. Eşi, çocukları, hizmetkârları ve danışmanları sevindiler. Fakat gözlerini tekrar yumdu ve şuuru kapandı. Evde yeni bir üzüntü rüzgârı esti. İki gün sonra gözlerini açtığında birkaç kelime konuşmaya çalıştı.

4 Mart 1193 günü, sabah ezanına yakın gözlerini yeniden açtı. Yüksek ateşten sırılsıklam ter içindeydi: "Biriniz Kur'an-ı Kerim okusun!" dedi. Şeddad hemen Kur'an'ın kalbi Yasin'i okumaya başladı. Herkes hüzünle dinliyor ve sultanı uzun bir yolculuğa uğurlamaya hazırlanıyordu. Herkes heyecan içindeydi. Sultan Selahaddin'in yüzünde odayı aydınlatan bir tebessüm belirdi. Birkaç kere kelimeişehadet getirdi ve dünyaya sığmayan o mübarek başı hafif bükülüverdi. Emrihak vaki olmuştu. Oğulları, kızları, danışmanları birbirlerine sarılarak ağlaştılar. Şeddad gözyaşlarını içine akıtarak herkesi Kur'an'a ve Fatiha'ya davet etti.

İnna lillah ve inna ileyhi raciun! (Allah'tan geldik ve yine ona döneceğiz.) *(Bakara 156)*

Şeddat, Selahaddin'in ölüm anını şöyle anlatıyor: "Sultan son nefesini vermek üzereydi. Yanındaki diğer âlimlerden Şeyh Ebu Cafer, 'Lailahe illa hu, aleyhi tevekkeltü. (Ondan başka ilah yoktur. Yalnız ona güveniyorum.)' (Tevbe, 129) ayetini okudu. Sultan Selahaddin gülümsedi, yüzünün rengi açıldı ve ruhunu teslim etti. O öyle bir gündü ki Şam'da herkes ağlıyordu ve onun yerine ölmeyi diliyordu. Ben, böyle bir gün daha görmedim." Büyük komutan ve devlet adamı Selahaddin, son

günlerini etrafındaki ulema ile kâh Kur'an okuyarak, kâh fani dünya ve ahirete dair sohbetler yaparak, 4 Mart 1193'te vefat etti.[34] Kabri Şam'da, Emevi Cami'sinin içindeki türbededir.[35]

Selahaddin Eyyubi'nin Şam Emevi Cami'sindeki türbe mezarı.

Selahaddin vefat etmişti. O büyük savaşçı Kudüs'ü Haçlılardan kurtarmıştı. Allah'ın huzuruna bir mücahit olarak çıkacaktı. Allah için, Müslümanlar için mücadele etmişti. Böyle savaşçılar için savaşta şehit olarak değil de yatakta hastalanarak ölmek üzücüdür. Ya biz? Ne uğruna yaşayıp, ne uğruna ölüyoruz? Hayatımız mutfak (yeme içme), tuvalet (işeme), yatak odasından (cinsellik-uyku) ibaret. Ne boş insanlarız, değil mi?

34 Mehmet Sılay, *Selahaddin Eyyubi*, Düşün Yayınları, İstanbul, 2018, s.226-235. /Namık Kemal, *Kudüs Fatihi Selahaddin Eyyubi*, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2015, s.56.

35 Selahaddin Eyyubi'nin ölümü üzerindeki gizem bulutları 800 yıl sonra aralandı. Selahaddin Eyyubi'nin tıbbi semptomları hakkında yazılanları inceleyen bir doktor, güçlü sultanın hangi hastalıktan öldüğünü belirleyebilir. Bir doktor bunu yaptı. Pensilvanya Üniversitesi'nde tıp profesörü olan Gluckman, Eyyubi'nin 1193'te tifoya yenik düştüğünü açıkladı. Stephen Gluckman, Maryland Üniversitesi'nde düzenlenen, 25 yıllık tarihsel klinik patoloji konferansında Selahaddin'in hastalığının tifo olduğunu duyurdu. Konferanstaki uzmanlar her yıl tarihsel bir figürün hastalığını teşhis ediyor. Teşhis konulanlar içinde Lenin, Darwin, Eleanor Roosevelt ve Lincoln da yer alıyor. Doktor Gluckman bakteriyel bir hastalık olan tifonun, Selahaddin'in yaşadığı bölgede çok yaygın olduğunu belirtiyor. Eyyubi'nin modern antibiyotikler ile kurtulabileceğine dikkat çeken Gluckman, 12. yüzyılda bu ilaçların henüz keşfedilmediğini de belirtiyor. Salmonella türü bakterinin sebep olduğu tifo genellikle kirli içme suyu ve yiyeceklerle bulaşıyor. Bakteri vücuda girdikten 1-2 hafta sonra hastalık ortaya çıkıyor. Gizemli bir ateş ve iki haftalık hastalıktan sonra, Selahaddin Eyyubi 1193'te, 55 veya 56 yaşında öldü. Yardımcıları onu kan akıtma ve lavman yöntemi ile kurtarmaya çalıştılar, fakat faydası olmadı. Selahaddin'deki belirtiler, o bölgede o dönem çok yaygın bir hastalık olan tifo ile uyuşuyordu. Tifo belirtileri yüksek ateş, halsizlik, mide ağrısı, baş ağrısı ve iştah kaybını içeriyor. Selahaddin'de de hepsi vardı. Meraklısı için bu bilgi de burada dursun.

SELAHADDİN'İN ŞAHSİYETİ VE İCRAATLARI

Selahaddin ölünce onun hakkında şöyle demişlerdi: "Hazinesinde sadece kırk yedi dirhem para vardı. Geride ne ev ne akar ne çiftlik ne de bahçe bıraktı. Hiçbir mülkü yoktu."

Nice sultanın ölümünü gören kadim Şam şehrine, bu sefer Selahaddin'in ölüm haberi yayılıyordu. Müezzinler, "Sultan öldü!" diyorlardı. Ölen Sultan mıydı? Madem sultandı, öyleyse bu nasıl hâldi? Sultanların âlimleri onda "sultanlık makamı" görmediler. Kendilerince onu küçümsüyorlardı. Halkın âlimleri ise öylesine salih bir insanın da sultan olabileceğine halkı inandırmak için ona "sultan" diyorlardı. O ne sultandı ne de sultan değildi. Kendisinden önce yol için nur olan, ışık olup ufuk aydınlatan Nureddin Zengi gibi çağının garibiydi, o çağın karanlık kuyusunda Yusuf iken, diğerlerine benzemezliğiyle kurtuluş önderliğine yükselmiş, "Selahaddin" olmuştu. Biliyorsunuz, asıl adı Yusuf'tu. Tıpkı Hz. Yusuf gibi Mısır'a sultan olmuş, oradan yükselmeye başlamıştı.

Çağının âlimleri, "Memleketler ya askerle ya da parayla alınır," diyorlardı. Onun ne çok parası vardı ne de çok büyük bir ordusu. Ama fetih üzerine fetih gerçekleştirmişti. Şam'ın ve Mısır'ın hazinelerini ele geçirmiş, o hazinelerle ilim dergâhları

inşa etmişti. Kendisinden öncekilerin saraylarının, zindanlarının yerine medreseler, tekkeler inşa etmişti. İsrafı sevmediği için parayı az harcamış, ama infak yapmaya gelince bolca vermişti.

Dımaşk, kıtlık günlerini onun tedbirleriyle aşmıştı. Hızlı hareket kabiliyetiyle Kerek; Taberiyye, Banyas gibi, nerede bir Haçlı hareketlenmesi görülse oraya koşmuştu. Hızına yetişememişlerdi. İbnü'l Esir onun için tarihe şu notu geçmişti:

"Cömertti. Sadece Akka civarında Haçlılardan develer hariç doksan bin hayvan almıştı. Aldığı diğer ganimetlerin ise haddi hesabı yoktu. Ondan önce de Mısır'ın altın, inci ve yakutlarla dolu hazinesi eline geçmişti. Hepsini dağıtmıştı.

Mütevazıydı. Arkadaşlarına karşı büyüklenmeyi sevmezdi. Böyle yaptıkları için sultanları ayıplardı. Huzurunda sofiler ve fakirler bulunurdu. Onlardan biri kalktığında o da ayağa kalkar, ayrılma bitmeden oturmazdı. Şeriatın kerih bulduğu bir şey giymezdi. İlim, marifet ve hadis ehliydi. Küfürle savaşta benzerine az rastlanır bir mücahitti."

Vefatından sonra Emevi Cami'sinde üç gün süreyle onun için taziyet meclisi kuruldu. O meclise havastan, avamdan, reayadan, yöneticilerden herkes katıldı. Şairler onun için çok güzel mersiyeler yazdılar.[36]

Onunla aynı dönemde yaşayan biri şöyle der: "Atı ya hibe edilmiş veya hibe etmek için vadedilmiş olurdu. Savaşa girdiği zaman kendi atını askerlere verir, başkalarından at isterdi. Herkes onun atına biner, iyiliğini beklerdi."

36 Abdülkadir Turan, *Sultanın Ölümü: Selahaddin-i Eyyubi'nin Vefatı*, 04.03.2020, Doğru Haber Gazetesi, https://dogruhaber.com.tr/mobil/haber/163841-sultanin-olumu-selahaddin-i-eyyubinin-vefati/

Başka bir yerde, bir hükümdarın tarlasında kıymetli atlar gören birinin, "Sultan sağ olsaydı bunları askerlere verirdi," dediği ve oradakilerin de sultanın cömertliğini müsriflik saydıkları, o kişinin de, "Böyle yaptığı için fetihleri yapması mümkün oldu. Askerleri ona itaat ettiler," dediği anlatılır. Selahaddin'in III. Haçlı Seferi sırasında askerlere 12 bin at dağıttığı söylenir.

Sultan, adamlarıyla bir amir ve memurdan çok bir arkadaş gibi geçinirdi. Bu sebeple kimse fikrini, isteğini ona açıklamaktan çekinmezdi. Zaten Selahaddin'i dinlemeyi severlerdi. Onun bulunduğu ortamda bulunmayı severlerdi. Çünkü çok şey öğrenirlerdi. Şeddad, "Tarih bilgisi çok genişti. Başkalarından duymadıklarımızı ondan öğrenirdik," der.

Selahaddin Eyyubi nail olduğu makamı ecdadından miras olarak almamış ve padişah olarak yetiştirilmemişti. Hâl böyleyken, sultanlara mahsus tavırları ve cihanın takdir ettiği devlet idareciliği, padişahlar ve şehzadeler için tam bir numunedir. Gayretini ve himmetini daha çok vazifelerine, affetmeye ve ihsanlarda bulunmaya ayırdığından, en büyük tehlikeler içinde ve en mühim hadiseler zuhurunda bile yine mazlumların feryadına yetişmekten hiçbir zaman geri durmadı. Nitekim Akka muhasarasında, harp tertibatıyla son derece meşgul olduğu bir gün çadırının kapısına gelip hak talep eden bir kadına:

"Yarın gelsin, işini görürüz," cevabını göndermişti. Bu cevabı alan kadının:

"Mademki insanları böyle sıkıntılara maruz bırakıyorsun, o zaman niçin bizim üzerimizde sultanlık iddiasında bulunuyor ve memleket fethiyle uğraşıyorsun?" diye feryat ettiğini işitince işine derhâl ara verip kadıncağızın sorununu halletmiş ve meydana gelen bu gecikmeden dolayı hatasını kabul ederek helallik istemiştir.

Bir meseleden dolayı kendini mahkemeye veren bir Ermeni

ile yan yana ayakta durarak muhakeme olmuş, davayı kazandıktan sonra: "Allahutaala'nın emirlerine itaatime gösterdiğin güvenin mükâfatıdır," demiş ve hasmına birçok ihsanda bulunmuştur.

Rakiplerinden Müslüman olanlar şöyle dursun, anlaşma yapmayı zaruret, anlaşmayı bozmayı vecibe addeden ve eline geçen Müslümanların esir olsun, anlaşma yapan olsun idamını çok iyi bir iş olarak gören Haçlılara bile, yaptıkları katliamların aynıyla mukabele edip onlardan intikam almaya tenezzül etmemiştir. Yaptığı savaşlarda Müslümanlığın icabı olan adaletten ve ihsandan katiyen ayrılmamıştır. Kan dökmek şöyle dursun, hastalığı zamanında ılık su istemesi üzerine uşağı önce çok sıcak, sonra da buzlu su getirince bile ona kızmamış ve: "Sübhanallah, istediğim gibi bir su içmek de mi nasip olmayacak!" demekle yetinmiştir.

Topraklarından elde ettiği gelirlerden başka, Fatımî hilafeti, atabey saltanatı ve Kudüs hükûmeti gibi üç büyük devletin birkaç asırdan beri topladığı hazinelerin hepsine sahip olmuştu. Üstelik hayatı boyunca bir asker gibi yaşayarak, zaruri bazda ihtiyaçlarından ve harp aletlerinden başka hiçbir şeye para harcamamıştı. Vefat ettiği vakit geride bir altın ile birkaç gümüş sikkeden başka bir şey bırakmadı. Hatta rivayet olunur ki Akka'nın yardımına geldiği zaman 10.000 atı varken, cömertliği sebebiyle, aradan bir iki ay geçtikten sonra binecek bir hayvan bile bulamamıştı.

Düşman askerinin sayıları çok fazla ve zırhları son derece dayanıklı idi. Hatta bu yüzden kumandanlarına: "Et iken demirle çarpışıyoruz, biz 100 kişi olsak karşımızda 1.000 düşman buluyoruz, kaleler ateş döküyor, denizler düşman kusuyor," diye bu durumdan dert yanmıştı.

İşte Sultan Selahaddin, Avrupa'nın baştan ayağa demirlere

bürünmüş olarak sürü hâlinde gelen kuvvetlerini, az da olsa imanlı olan askerleriyle yere geçirdi. Hükümdarlığı zamanında kılıcını bir gün bile elinden düşürmedi. Kaybettiği bir meydan muharebesi vardı ki onda da askerleri ganimete dağılmışlardı.

İbret vericidir ki o kadar muharebenin hiçbirine kendi isteği ile başlamadı. Yine çok önemlidir ki hiçbirinde de kendi askeri, düşmandan fazla değildi. Dinini ve devletini düşman saldırılarından korumak için neredeyse bütün dünya ile uğraşmaya mecbur ve her muharebeye bizzat hazır iken, vakit bulduğu zaman halkının dertlerini dinler, sıkıntılarını giderirdi. Adaleti muhafaza etmek ve ahalisini ilme teşvik etmek ve memleketini mamur ve bayındır bir hâle getirmek için çok büyük hizmetler eyledi.[37]

Selahaddin iyi yetişmiş bir hadis âlimiydi. Savaşta safları denetlerken, iki saf arasında bile hadis mütalaası yapardı. İyi bir âlimdi, âlim düşkünüydü. İlmin her çeşidiyle ilgilenirdi. Arapça, Farsça ve Türkçe biliyordu. Gittiği her yere ilim merkezleri kurdurmuştu. Kitap okumaya teşvik olsun diye sarayında kitapçı dükkânı açtırmıştı; haftada iki gün ucuz fiyatla kitap sattırıyordu. Bir defasında babasının yanında Kur'an okuyan bir çocuğa rastladı. Çocuğun hafız olduğunu öğrenince babasına büyük hediyeler verdi.

İbadette titizdi. Bütün namazlarını cemaatle kılardı. On dört gün hasta olarak yatmış ve vefat etmişti. Hastalığında bile şuurunu kaybettiği son üç günü hariç namazlarını cemaatle kılmayı ihmal etmedi. O büyük fetihler ve at üstünde geçen geceler, bir vakit namaz kaçırmasına sebep olmadı. Hatta sünnet namazlarını ihmal ettiğini bile kimse görmedi. Çadırlarda onunla kalanlar teheccüd namazını kaçırmadığına şahit oldu-

37 Namık Kemal, *Kudüs Fatihi Selahaddin Eyyubi*, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2015, s.55-63. /Ramazan Şeşen, *Kudüs Fatihi Selahaddin Eyyubi*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2016, s.209-214.

lar. Gözü yaşlıydı. Kur'an dinlediği zaman ağlamaya başlardı. Kâfirlerin saldırdığını duyduğu zaman secdeye kapanır ve şöyle dua ederdi: "Rabb'im! Benim, senin dinin için yapabileceklerim tükendi. Sana sığınmaktan, ipine sarılmaktan, senin lütfuna bağlanmaktan başka çarem yoktur. Sen bana yetersin. Sen ne güzel vekilsin."

Akrabalarına çok düşkündü. Her birinin ölümü üzerine ağlardı. Ferruhşah ve Takiyüddin'in ölümü üzerine çok ağlamıştı. Ama savaş esnasında ordunun düzenine zarar verir diye ölüm haberlerini saklar, üzüntüsünü asla belli etmezdi. Uygun gördüğü zeminde bu tür haberleri duyurur ve kendisine hâkim olabilmek için çadırına kapanır, Kur'an ve hadis okurdu. Teselli buluncaya kadar kendisiyle baş başa kalırdı. Hayatı planlı ve aşamalarına uygun yaşamak en önemli özellikleri arasındaydı.

Sportmendi. Özellikle çevgen oyununa düşkündü. Gençliğinde çevgende Nureddin Zengi'nin karşısına çıkabilen nadir kişilerden biriydi. Çevgen, eğlence için olduğu kadar savaş için de eğitim gibiydi.

Çocukları ve gençleri sever, onların eğitimine önem verirdi. Mısır sokaklarında dolaşırken karşılaştığı çocuklarla konuşur, onları Kur'an-ı Kerim sınavından geçirirdi. Sesi güzel, okuyuşu düzgün olanları divana götürür, onlara Kur'an-ı Kerim okutur, sonra ödüller verirdi. Başarılı bulmadıklarının ailelerini tespit ettirir, çocuklarını mektebe kaydettirmeleri için yönlendirirdi. Gençlere değer verir, onları önemli görevlere atardı. Hatta kimi zaman büyük askerî birliklerin başında özellikle gençleri görevlendirirdi. Ama en çok onların okumalarını isterdi. Bunun için çok sayıda medresenin yanında yurt yaptırmış, yoksulların çocuklarını o yurtlarda okutmuştu. Aynı şekilde kadın eğitimine de önem vermişti. Ailesinin kadınları müderrisliğe (profesörlüğe) kadar yükselmiş, yaşadıkları devrin çok sayıda

ilim adamına diplomasını vermişlerdi. Kız kardeşi Sitti Şam Hatun, Dımaşk'ta Cevvaniyye ve Berraniyye olmak üzere iki medrese açmış, o günün pek çok ilim adamı onun medreselerinde ders alarak yetişmişti.

Diğer kız kardeşi Rabia Hatun da himayesine aldığı Emetü'l-Latif Hanımefendi adlı kadın bilgin aracılığıyla çok sayıda âlimin yetişmesine katkıda bulunmuştu. Ayrıca Dımaşk'ın ünlü medreselerinden Sahibiyye Medresesi'ni yaptırmıştı. Yeğeni Azra Hatun, Dımaşk'taki Azraviyye Medresesi'nin kurucusuydu. Bu medrese devrin en büyük âlimlerinin yetiştiği kurumlardandı. Ailesinden Dayfe Hatun da Halep'teki Firdevs Medresesi'nin kurucusu olup, devrinin en saygın kadınlarından biri olarak kabul ediliyordu.

Selahaddin'in diğer önemli icraatları şunlardı:

1. Nureddin Zengi'nin emriyle, İslam hukukunda yer almayan bütün vergileri kaldırmıştı.

2. Mezalim Mahkemeleri kurmuş, ramazan ayı hariç, haftanın iki günü bütün devlet heyetiyle halkın karşısına çıkmış, sorunlarını dinlemiş, haksızlığa uğrayanların hakkını vermişti.

3. Sadece askerleri yargılayan kadıaskerler görevlendirmişti. Böylece askerî işlerde hukukun üstünlüğünü sağlamıştı. Bu kurum, Osmanlılara "Kazasker" olarak geçmiş olan sistemin temelini oluşturmuştur.

4. İslam tarihinde ilk kez, uzak yerlerden gelen ilim talebeleri için öğrenci yurtları açmıştı. Daha önce öğrenciler mescit çevresinde, kötü koşullar altında barınırlardı.

5. Müneccimliği (yıldız falcılığını) yasaklamıştı. Hatta halkın Kur'an falı dediği ve kimilerince meşru görülen bir falcılıkla Kudüs'ü fethedeceği yıl söylenmiş, ama âlimler bunu Selahaddin'e söylemeye bile korkmuşlardı. Mısır saraylarındaki müneccim kadrosu onunla son bulmuştu.

6. Şehirlerde medreselerin yanı başına hankahlar (dergâhlar-tekkeler) kurmuştu.

7. Darülhadis denen, sadece hadis ilmi öğreten medreseleri güçlendirmişti. Bâtınilerle mücadele etmiş: Şeriat-Hakikat-Tarikat anlayışındaki tasavvuf çizgisine sahip çıkmıştı. Bu gelenek sonraki İslam devletlerinde de devam etmiştir.

8. Devlet işlerini yazıya bağlamıştı. Bunun için binlerce kâtip çalıştırmıştı. Kâtipler, "Denizler mürekkep, ormanlar kalem olsa Selahaddin'in işlerini yazmaya yetmez," derlerdi. Devletle ilgili her şeyi kayda geçirir, başından geçen her şeyi mektuplar üzerinden çevreye duyururdu.

9. Abbasi devri emîrleri genellikle evlerinin bahçelerine gömülürlerdi. Nureddin Zengi ise medresesinin bahçesine gömülmüştü. Bu örnek tutum Selahaddin'le bir geleneğe dönüştü. Selahaddin'den itibaren Osmanlının son dönemine kadar sultanlar kurdukları medreselere ya da yaptırdıkları camilerin külliyelerine gömülmeye başlandı.

10. Tıp eğitimine önem vermiş, kendisinden önceki devlet adamları gibi hastane açmış, yetenekli gayrimüslim doktorları çalıştırıp Müslüman doktorların yetişmesini sağlamıştı.

11. Et-Tarsusi adlı bir bilgine devrin silah türleri hakkında bir kitap yazdırmış, Haçlılara karşı mücadelede bilimle cihadı buluşturmuştu.[38]

38 Abdülkadir Turan, *Cihadın Adil Kılıcı Selahaddin Eyyubi*, Erdem Yayınları, İstanbul, 2018, s.141-149. /Bülent Temel, *Selahaddin Eyyubi Kudüs Fatihi*, Armada Yayınları, Ankara, 2016, s.361.

Kendisinden yüzlerce yıl sonra gelen devlet adamları ve yabancı komutanlar, Selahaddin'i ve etkisini çok iyi biliyorlardı. Mesela Sultan Abdülhamit döneminde Alman Kralı olan II. Wilhelm bunlardan biriydi. Osmanlıyı ve Müslümanları yanına çekmek için Selahaddin'in mezarına kadar gelip onu övmüş, bir de altın kaplı bronz çelengi hediye olarak bırakmıştı. Bu, hem Selahaddin'e gizli hayranlığından hem de Müslümanlara şirin görünüp yanına çekmek istediğindendi. I. Dünya Savaşı patlamak üzereydi ve bloklaşmalar artıyordu. Almanya, Osmanlıyı ve Müslümanları yanında istiyordu. Bu sebeple Müslüman komutanların mezarlarını ziyaret edip halifeyi övüyordu.

II. Wilhelm'in Selahaddin'in türbesine bıraktığı o çelenk.

Taç şeklinde yapılmış, kıymetli taşlarla süslenmiş olan bu eser, 1898'de Alman Kralı II. Wilhelm tarafından, Selahaddin Eyyubi'nin Şam'daki mezarını ziyareti sırasında, o büyük sultanın aziz hatırasına saygı nişanesi olarak türbesine hediye edilmiştir. Altın kaplama bronz çelengin üst tarafında Latin harfleriyle kendi remzî (IRW II) bulunmaktadır. Onun hemen altındaki yazı Arapça olup, haşiye kısımlarında da Arapça metnin Türkçesi vardır. Şöyle yazar: "İş bu tacı Almanya İmparatoru Haşmetli II. Wilhelm Hazretleri, Selahaddin Eyyubi Hazretleri'nin türbe-i şerifelerine tezkâr-ı ziyaretleri olmak üzere vaz u ihda buyurmuşlardır."

Çelenk, II. Dünya Savaşı esnasında, 1918'de İngilizler Şam'a girdiklerinde, meşhur İngiliz ajanı Lawrence tarafından çalına-

rak İngiltere'ye götürülmüştür. Lawrence bu çelengi II. Dünya Savaşı'nın resmen bittiği 11 Kasım 1918'de, Londra'daki İmparatorluk Savaş Müzesi'ne armağan etmiştir. Armağan ederken, "Selahaddin'in artık ihtiyacı olmadığı için" çelengi kendisinin kaldırdığını iddia ettiği bir notu da eklemiştir. Yakın zamanda İmparatorluk Savaş Müzesi'nde geçici olarak sergileniyordu.[39]

Tıptaki Gelişmeler

Eyyubiler devri, İslam tarihinde tıbbın, tıbbi kurumların, tıp eğitiminin en çok revaç bulduğu devirlerin başında gelir. İslam tarihinin yetiştirdiği en büyük hükümdarlardan olan Nureddin Zengi ile Selahaddin Eyyubi, büyük siyasi ve askeri başarılarının yanında büyük teşkilatçıydılar. Bu iki hükümdar ilme değer vermişler, pek çok medrese ve hastane tesis etmişler, bilhassa tıp ilmine, tıbbi kurumlara çok ehemmiyet vermişlerdir. Bunların devrinde Şam'da, Mısır'da, el-Cezire'de hastaneler kurulmuştur. Bu hastanelerden Dımaşk'ta Nureddin'in tesis ettiği Büyük Hastane ile Kahire'deki el-Salahi Hastanesi önemli tıp merkezleriydi. Buralara ve ülkedeki diğer hastanelere İslam dünyasının çeşitli bölgelerinden Müslüman, Hristiyan, Yahudi tabipler gelmiş, teoriye ve pratiğe dayanan kuvvetli bir tıp ekolü doğmuştur.

Selahaddin devrinde Dımaşk'ta 2, Musul'da 4, Harran'da 2, Kahire, Halep, Hama, Rakka, Mardin, Nusaybin, Meyyâfârikîn ve Kudüs'te birer hastane vardı. Devlet ve bölge tıp merkezi hâline getirilmişti. Hastaneleri meşhurdu.

Selahaddin, Dımaşk'taki Nureddin Hastanesi'ne kadınlar

39 Ebu Bekir Subaşı, *Kudüs Fatihi Selahaddin Eyyubi*, Mavi Lale Yayınları, İstanbul, 2008, s.406-407.

ve ruh hastaları kısımlarını ilave etmişti. Kahire'de inşa ettirilen Salahi Hastanesi ile Nureddin Hastanesi uzun müddet iki önemli tıp merkezi olmuştur. Zaten Selahaddin'in yardımseverliğinin öne çıktığı alanlardan biri de tıptı. İnşa ettirdiği hastanelerde hastalar bedava tedavi olurlardı. Endülüs'ten gelen Yahudi İbn Meymun'u yanına alarak, çok sayıda doktorun yetişmesine öncülük etmişti. Doktorlarına herkesin muayene olmasına izin verirdi. Hatta Haçlı kontları bile tedavi olmak istediklerinde doktorların onlarla ilgilenmesine engel olunmazdı.

Tıp talebeleri, tıp merkezlerinde ve hastanelerde verilen tıp derslerine katılırlardı. Önemli gördükleri konuları münakaşa ederlerdi. O devirde tıp dersleri hastanelerde, medreselerde, evlerde verilirdi. Ebü'l-Mecd b. Ebi'l-Hakem, Nureddin Hastanesi'nde ders verirdi. Tabiplerden ve talebelerden bir grup gelir, onun önünde otururlardı. Onunla tıbbi münakaşalar yapar, ondan ders alırlardı. Genç tabipler hastanelerdeki hastaları hocalarının yanında kontrol ederler, ihtisas yaparlardı. Hastalıklar ve bunların tedavileriyle ilgili konularda hocalarının tecrübelerinden faydalanırlardı. Genç tabipler, hocalarının hastalara yazdıkları reçeteleri görürler, onların hangi hastalığa ne şekilde yaklaştıklarını, ne gibi ilaçlar tavsiye ettiklerini öğrenirlerdi. O devirde en çok okutulan tıp kitapları arasında Hipokrat'ın ve Galinos'un eserleri, Cevâmi el-İskenderâniyyin (16 kitap), Huneyn b. İshak'ın el-Mesâ'il fi'l-tıbbi'si, Ebû Bekr el-Râzi'nin eserleri, el-Mecûsi'nin Kâmil el-Sina'a'sı, İbn Sina'nın el-Kânûn'u ve bunların şerhleri vardı. İlaçlar ve bitkilerle ilgili eserlerden en çok okunan ve kullanılanlar Diyoskorides'in Kitab el-haşâyişi'si, Ebu Hanife el-Dinaveri'nin Kitab el-nebati'si ve el-Gâfiki ile el-İdrisi'nin eserleriydi. Orta Çağ'ın en önemli eczacılık kitabı İbn el- Baytar tarafından meydana getirilen "Câmi'u müfredat el-edviye ve'l-eğziye" adlı kitap olup, Osmanlıların ilk devirlerinde Türkçeye çevrilmiştir.

Bu devrin iki büyük botanikçisi Reşidüddin el-Suri ve İbn el-Baytar, talebeleriyle kırlarda, dağlarda dolaşarak bitkiler üzerinde araştırmalar yaparlardı. Birçok bitkiyi yerinde gösterirlerdi. Reşidüddin el-Suri bu araştırmalar sırasında yanında ressam götürür, bitkilerin çeşitli safhalarının resimlerini yaptırırdı.

İbn el-Baytar; Endülüs, Kuzey Afrika, Mısır, Şam gibi ülkelere seyahatler yaparak bitkiler üzerinde araştırmalar yapmıştır. Ayrıca, tabipler genel tıp, göz tıbbı, cerrahiye gibi konularda ihtisas dallarına ayrılırlardı. Tabipler sadece tıpla uğraşan kuru bir insan olarak kalmak istemezler, dil, edebiyat, tarih, aritmetik, geometri, astronomi, müzik, felsefe gibi ilimlerle boş vakitlerini değerlendirirler, "kendilerini faziletli ilimlerle olgunlaştırmaya" çalışırlardı.[40]

Anlayacağınız, Selahaddin Eyyubi aynı zamanda sağlık için bir tıp medeniyeti de bırakmıştı.

Selahaddin'den Sonra Eyyubi Devleti

Selahaddin vefat ettikten sonra Müslümanların birliği ve birlik duygusu dağılmıştı. Toprakları birçok oğlu arasında bölündü. Eyyubiler, Orta Doğu tarihi açısından son derece önemli bir aileydi. Büyük Selçuklu Devlet geleneğinden gelen Zengi Atabeyliği'nin içinden çıkan Eyyubiler, yaklaşık bir asır kadar Mısır, Suriye, Yemen, Doğu ve Güneydoğu Anadolu gibi bölgelerde etkin bir güç olmayı bilmiştir.

40 Önder Kaya, *Eyyubiler Yönetim-Diplomasi-Kültürel Hayat*, Küre Yayınları, İstanbul, 2012, s.305-312.

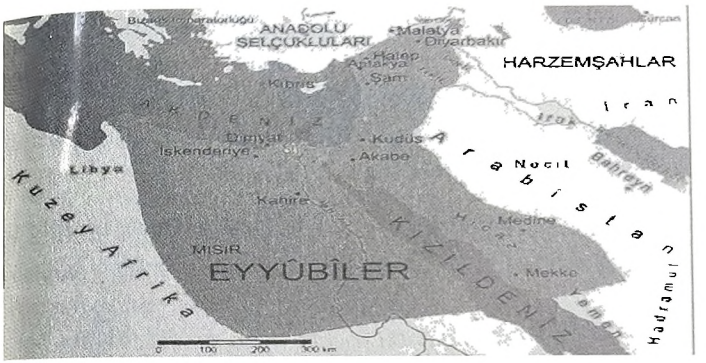

Eyyubi Devleti'nin Sınırları

Selahaddin, hiç şüphe yok ki Eyyubi hanedanının gerçek müessisi ve en faal hükümdarıdır. Onun atmış olduğu temeller, çocuklarının ve yeğenlerinin uzun yıllar sürecek olan egemenliklerine sağlam bir zemin hazırlamıştır. Selahaddin, hanedan üyelerini özellikle Suriye'de kontrolü altına aldığı bazı önemli merkezlerde görevlendirerek, buradaki Eyyubi kollarının doğmasını temin etmiştir. Yemen'e önce büyük kardeşi Turanşah'ı, ardından bir diğer kardeşi Tugtegin'i tayin ederken, yeğenlerinden Takiyeddin Ömer'i Hama'ya, Ferruhşah'ı Baalbek'e, Nasireddin Muhammed'i de Humus'a atamak suretiyle bu önemli merkezlerde uzun süreli bir idari geleneği başlatmıştır.

Fakat Selahaddin Eyyubi, vârislerinin iktidar hakkını garantiye almak amacıyla, tesis ettiği devletin önemli merkezlerini ölmeden önce üç oğlu arasında taksim etme yoluna gitmişti. Bunun bir sonucu olarak askerî harekâtlarında temel üssü olan Dımaşk'a en büyük oğlu Melik Efdal Ali'yi, Eyyubi iktidarının merkezdeki bir diğer sacayağı konumundaki Mısır'a ikinci oğlu Melik Aziz Osman'ı, kuzeydeki Eyyubi topraklarının en önemli beldesi olan Halep'e de üçüncü oğlu Melik Zahir'i atamıştı. Lakin Selahaddin'in 1193'teki ölümünün üzerinden daha on yıl bile geçmeden, kardeşi Melik Adil'in girişimleri

neticesinde bu merkezlerden ikisi el değiştirecekti. Melik Adil önce Dımaşk'ta, sonrasında ise Mısır'da duruma hâkim olacak, Selahaddin'in çocuklarının elinde sadece Halep kalacaktı. Halep hâkimi olan Melik Zahir de Melik Adil'e damat olarak durumunu garanti altına almaya çalışacaktı.

Fakat aralarındaki çekişme ve otorite boşluğu, devleti ve Müslümanları güçsüz düşürecekti. Hâkim oldukları bölgeler zamanla ellerinden çıkacak ve devlet yıkılacak, yerine Memlük Devleti kurulacaktı. Eyyubi eserlerinden bazıları bugün Suriye, Ürdün, Lübnan, Filistin, Mısır, Yemen gibi Arap devletlerinin, bir kısmı ise bu ülkelerin neredeyse hepsinin sorunlu oldukları İsrail Devleti'nin sınırları içinde kalmaktadır.[41]

Aralarındaki güç çekişmesinden dolayı Eyyubi Devleti henüz yıkılmadan güç kaybedince, Haçlı güçleri ve Latin krallıkları nefes aldılar. Bunu fırsat bilip IV. Haçlı Seferi'ni başlattılar ve yeniden yağma ve katliama giriştiler. Ama bu seferde garip bir şekilde, acımasızca İstanbul'u yağmaladılar. Bakın, bu konu da önemlidir. IV. Haçlı Seferi'ne çıkıp Kudüs'e gidenler İstanbul'u yağmaladılar. Tarihte önemli bir vakadır. Anlatalım.

41 Önder Kaya, Eyyubiler Yönetim-Diplomasi-Kültürel Hayat, Küre Yayınları, İstanbul 2012, s.5-8.

AYASOFYA VE İSTANBUL'UN HAÇLILAR TARAFINDAN YAĞMALANMASI

İstanbul'un, IV. Haçlı Seferi ile yağmalanması tarihe geçen ibretlik olaylardandır. Yani Haçlı yağmasından İstanbul da nasibini almıştı. Haçlı sürüsü bu sefer İstanbul'u yağmalayacaktı. IV. Haçlı Seferi, 1202-1204 yılları arasında gerçekleşen bir seferdir. Papa III. Innocentius, Kudüs'ü kurtarmak maksadıyla tüm Avrupa'yı sefere davet etti ve bu sefer 1202'de Venedik'te başladı. Başlangıçta seferin hedefi Mısır'ı ele geçirmek ve oradan Kudüs'e geçip şehri zapt etmekti. Fakat Venedikliler ve yaşlı Venedik Dükü Enrico Dandolo bu seferin hedefini değiştirmeyi başardılar. Haçlılar, İstanbul'u kuşatıp zapt ettiler. Klasik ve Orta Çağ'ın kültür hazineleriyle dolu olan şehri yakıp talan ettiler. 1204'te, kendi Orta Çağ ve Katolik inançlarına uyan Latin İmparatorluğu'nu kurdular.

İstanbul'da yaptıkları talan çok şiddetliydi.

Haçlılar 1204 yılında İstanbul'u işgal etmişlerdi. Ayasofya'daki kutsal eşya ve hatıraların hatırı sayılır bir kısmı o dönemde Venedikli Latin işgalciler tarafından tahrip ve yağma edilmişti. Hatta mozaiklerin üstündeki altın kıvrımlar dahi sökülerek alınmış ve açgözlü Latin yağmacılar tarafından gemilere yüklenmek suretiyle, sandıklar içerisinde Venedik Li-

manı'na taşınmıştı. Hatta bu yağmacılar gemilerden birine Ayasofya'nın büyük kilise mihrabını da yüklemişlerdi. Ne var ki gemi bir fırtınayla Ege Denizi'nde batınca, Ayasofya'nın en meşhur parçalarından bazıları da gemiyle birlikte denizin derinliklerine gömülmüş oldu. Bizans'ın içinden bir görgü tanığı olan Niketas Khoniates o günleri şöyle anlatıyor:

"Şehri fütursuzca yağmaladılar ve kurbanlarını, arabalarından başlayarak utanmadan soydular. Sadece yiyeceklerini gasbetmekle kalmayıp Tanrı'nın kutsal eşyalarını da aldılar."

İstanbul'daki Latin yağmasının şöhreti o devirde o kadar yayılmıştı ki dillere düşmüştü. Arap tarihçi Ebu Şama daha sonra şöyle yazar:

"İmparatorluğun hazineleri, kiliselerdeki bütün malı mülkü ve mermerlerini talan ettiler. Ardından bunları Mısır ve Suriye'ye götürüp sattılar. Şam, o mermerlerden çok gördü."

Klasik Bizans tarihçisi Vasiliev, Ayasofya yağması hakkında şunları diyor:

"Şehir düştükten sonra Latinler üç gün zulmettiler ve asırlardır İstanbul'da toplanmış olan ne varsa her şeyi yağmaladılar. Ne kiliseler ne kutsal kalıntılar ne de sanat abidelerine saygı gösterilip esirgendi. Latin rahipleri ve pederler de Batılı şövalye ve askerler de yağmada rol aldılar."

Bu hadiseden iki buçuk asır sonra, Fatih'in askerleri İstanbul'un kapılarına dayandığı sırada, şehrin valisi Lukas Notaras'a o ünlü, "İstanbul'da kardinal şapkası görmektense Müslüman sarığı görmeyi tercih ederim," sözünü söyleten bu yaşananlardı. IV. Haçlı Seferi'nin tarihini yazan Fransız şair Geoffroy de Villehardouin, "Dünya yaratılalı böyle bir talan görmedi," derken haksız değildi. Zira bugün Avrupa kiliselerinde mevcut bulunan çoğu kutsal eşyanın kökeni, Latinlerin

İstanbul yağmasında işgalcilerce Avrupa'ya taşınmış olan değerli eserlerdir.

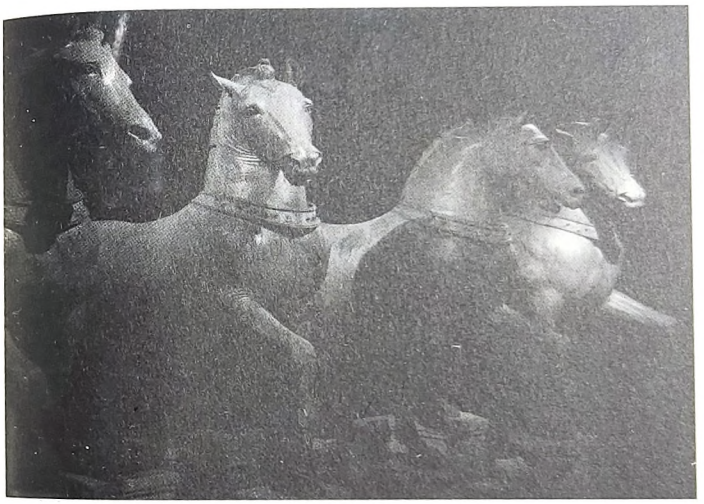

Konstantinopolis Hipodromu'nda bulunan, dört bronz atın çektiği bir arabayıtemsil eden Quadriga Heykeli, 1204 Latin işgali sırasında, Venedik'teki San Marco Meydanı'nda yer alan bazilikaya taşınmıştır.

Haçlı Seferleri'nin sonucu hem Batı için hem de Müslümanlar için zararlı oldu. Avrupa'dan gelen milletlere karşı Müslümanlar Anadolu'da büyük bir mücadelede bulundular. Anadolu'nun Müslümanlaşması gecikti. Müslümanlar birlik olmadıklarında başlarına ne tür facialarn gelebileceğini tecrübe ettiler.

Papa, Haçlı ordusuna Tanrı'nın ve İsa'nın yardım edeceğini söylemişti. Fakat seferler felaketle neticelenince, Haçlıların papaya ve kiliseye karşı itimatları sarsıldı. Onların söylediklerinin gerçek olmadığını anladılar. Papanın Müslümanlar hakkındaki iftiralarının yalan olduğunu gördüler. Hatta Haçlı ordusundaki bazı askerler Müslüman oldular.

Doğu-Batı arasında ticaret gelişti. Haçlı Seferleri sırasında, İslam ülkelerinde görülen pirinç, şeker kamışı, pamuk, dut ağaçları Avrupa'nın güneyinde yetiştirilmeye başlandı. Avrupalı kadınlar, güzel kokuları ve kremleri Haçlı Seferleri'nden sonra öğrenip kullanmaya başladılar.[42]

42 Dördüncü Haçlı Seferleri için bkz: Mustafa Armağan, *Ayasofya Entrikaları*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2017, s.66-85. /Hakan Albayrak, *Batı'nın Soykırımcı Tabiatı*, Vadi Yayınları, İstanbul, 2015, s.25. /Erhan Altunay, Selçuk Eracun, İstanbul'*un Latin Çağı*, Destek Yayınları, İstanbul, 2020, s.65-161 arası. /Süleyman Kocabaş, *Misyonerlik ve Misyonerler*, Vatan Yayınları, Kayseri, 2006, s. 44. /Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma, *Haçlı Seferleri*, Beyan Yayınları, İstanbul, 2016, s.139-143.

SİYONİZM, EVANJELİZM, PKK, DAEŞ VE SELAHADDİN

Evanjelistler, Selahaddin Eyyubi'yi hiç sevmezler. Selahaddin Eyyubi'nin yolundan gidenleri de sevmezler. Evanjelist tarikat şu an dünyanın en etkili ve büyük örgütlerindendir. Evanjelizm, siyonizmi ve İsrail'in emellerini kutsal kabul edip savunan Hristiyan bir tarikattır. Protestanlık'tan türemiştir. Şu an Amerika'da 50-100 milyon arasında evanjelist olduğu düşünülüyor. Amerikan yönetiminde etkilidirler. Peki, Yahudilik, İsrail ve siyonizm ile alakası ne diyeceksiniz. İşte meselenin asıl önemli noktası burası. Evanjelistler, Eski Ahit'te bahsedilen, "Yahudilerin, Tanrı'nın seçilmiş halkı" olduğu fikrini benimsemişlerdir. Kıyametten önce Kudüs ve Filistin'in Yahudilerin eline geçeceği, ondan sonra Hz. İsa'nın yeryüzüne ineceği fikri Evanjelistlerin zihinlerine sokulmuştur. İşte ipin koptuğu yer tam da burası. Evanjelistlere göre Hz. İsa'nın inmesi için Kudüs ve Filistin çevresinde Büyük Yahudi Devleti kurulmalı. Bundan dolayı İsrail ve siyonistlere tam destek veriyorlar. Beklenen kehanetleri ise Mescid-i Aksa'nın yıkılması ve yerine Süleyman Tapınağı'nın yapılmasıdır. Siyonistlerle hedeflerinin örtüşmesi sebebiyle Evanjelistlere "Siyonist Hristiyanlar" da denir. Bunlar Nil ve Fırat arasında Büyük İsrail

Devleti'nin kurulması için canla başla uğraşmaktadır. Bu, bir an önce gerçekleşsin ki Hz. İsa'nın dünyaya teşrif süreci başlasın. Amaç bu! Ne kadar ilginç, değil mi?

Bazı ABD başkanları ve ABD'li siyasetçiler de Evanjelist-tir. Irak işgalini yapan ABD Başkanı George Bush, eski başkan Jimmy Carter ve Ronald Reagan da bunlardandır. Bunların Evanjelist tarikatla bağları çok iyiydi. Evanjelizmin, ABD yönetiminde demokrat Başkan Jimmy Carter döneminde kendini hissettirmeye başladığını görüyoruz. Ardından Ronald Reagan zamanında Beyaz Saray'da artan Evanjelizmin etkisi günümüzde zirveye çıkmıştır. Zamanla ABD halkı arasında Evanjelist oranı ciddi derecede yükselmiştir. Dünyada Evanjelistlerin nüfusu 500 milyona ulaşmıştır. Hristiyan nüfusun dörtte birine ulaşmıştır. Amerika'da ciddi oy potansiyeli olduğu için başkan adayları Evanjelistlerle arasını iyi tutar.

Evanjelistler, kıyametin 2000'li yıllarda Orta Doğu'da çıkacak bir kaosun ardından kopacağına inanmaktadır. Bu yüzden de bu bölgede kaos oluşturacak her türlü hamleye ve askerî müdahaleye destek veriyorlar. Zira kaos sonrasında İsa Mesih gelecek ve onlar da İsa Mesih sayesinde dünyaya hâkim olacaklar. Bu yüzden İsa Mesih'in dünyaya gelmesi için kaos hızlandırılmalıdır. Son 30 yılın en istikrarsız bölgesinin Orta Doğu olması tesadüf değildir. Dolayısıyla Kıyamet Savaşı planları da bu coğrafyada uygulanmaya konulacaktır. Bugün ABD-Batı ittifakının Orta Doğu'daki varlığı her ne kadar çıkar amaçlı görülse de esasında Evanjelist inancına dayalı bir "Armageddon" anlayışının tezahürüdür. Bugün Orta Doğu'da yaşananlar Evanjelist ve siyonist ortaklığı ile yürütülen plana uygun ilerliyor. PKK ve DAEŞ ile kaos oluşturulmasının arkasında da bunlar vardır. Bölgede binlerce tır silah, milyonlarca dolar para ve medya desteğiyle güçlendirilen PKK ile "kıyamet

savaşını" tetikleyecekler. Bu savaştan önce Müslüman Kürtleri, PKK ideolojisine kanalize ederek saf dışı bırakacak, aynı zamanda savaş tetikleyici unsur olarak da kullanacaklar.

Şunu asla unutmayın: PKK'nın tek tehlikesi "bölücülük" değildir. Özellikle şu dört amaç için vardır.

1) PKK, İslamsız Kürt projesinin ana aktörüdür. Kürtlerde Selahaddin Eyyubi davasını tasfiye etmeyi amaçlar.

2) PKK, Kürtleri; ABD, Avrupa, İsrail, Haçlı güçleri yerine Türkiye'ye, Türklere ve Müslümanlara düşman etmeyi amaçlar. Bu, PKK'ya yüklenmiş bir misyondur.

3) PKK, Kürt-Türk savaşı başlatmanın sosyopsikolojik aracıdır. Böylece iki millet birbiriyle çatıştırılarak enerjileri emilir, aralarındaki birlik bölünür, parçalanır.

4) PKK, CIA'nın kaoslu bölge ve yaratıcı kaos teorisine hizmet eder. Küresel güçler adına kaostan düzen kurmaya hizmet eder.

5) PKK petrol, sigara şirketleri ve uyuşturucu lobisinin bölgedeki bekçisidir.

Evanjelistlere göre Selahaddin Eyyubi, İblis'tir. Çünkü Haçlı güçlerini Kudüs'ten atarak Müslümanların hâkimiyetini sağlamıştır. Böylece Evanjelist emeller gecikmiştir. Selahaddin Eyyubi'nin yolundan gidenler de aynı şekilde İblis'tir. Günümüzde de Kudüs'ü İsrail'den kurtarmak isteyen lider, Müslüman, örgüt, yapı, siyasetçi kim varsa onlara göre İblis'tir, düşmandır! Etkisiz hâle getirilmelidir.

Büyük İsrail'in sınırları içinde Türkiye'nin Güneydoğusu da var. Burasını bölüp Büyük İsrail'e eklemek Evanjelistlerin

ve siyonistlerin en büyük amacı. Engelleyen lider, siyasetçi ve yapıları Türkiye'de etkisiz hâle getirmek için her şeyi yapıyorlar. Evanjelistler, Güneydoğu'nun bölünmesi ve bir an önce İsrail'in olması için PKK ve türevlerine ciddi destek veriyorlar. Öncellikle Kürtlerin zihninden Selahaddin Eyyubi şuurunu siliyorlar. Çünkü Kürtler, Selahaddin Eyyubi'ye bağlı kaldıkça PKK ve siyasi uzantılarına destek vermez ve Güneydoğu bölünemez. Bu sebeple Kürtlere seküler ve PKK ideolojisine bağlı bir Selahaddin çıkarıp onun davasını benimsetiyorlar. Kim mi? Selahaddin Demirtaş. Bu, çok sinsi bir operasyon. İsimler tesadüf değil.

Bir tarafı Türk, bir tarafı Kürt olan Selahaddin Eyyubi özellikle Kürt kardeşlerimiz için çok büyük bir liderdir. Kürtler için İslam'ın büyük komutanı ve lideridir. Ona hayranlardır. Ama bir güç Kürtleri, İslami Selahaddin'den vazgeçirip Batıcı bir Selahaddin'nin davasına ekliyor. Bunu da İslamsız Kürt Projesi olan PKK ve siyasi kolu olan HDP ve benzeri siyasi oluşumlarla yapıyorlar. İslami olan Selahaddin Eyyubi yerine, seküler ve Batıcı olan Selahaddin Demirtaş, Kürtlere idol ve lider yapılıyor. Selahaddin Demirtaş bu sebeple özel seçilmiş bir isimdir. İslami olan Selahaddin Eyyubi'yi Türkiye'deki Kürt kardeşlerimizin zihninden silip, yerine diğer Selahaddin ve onun davasını koydular. İsim son derece profesyonelce planlanmıştı. Komplo teorisi sanıyorsunuz değil mi? Değil!

Bu plan, Batı'daki düşünce kuruluşlarında yapılıyor. Ancak Kürtlerin gururu ve önderi, Kürt soyuna dayanan İslam komutanı Selahaddin Eyyubi'dir. İslam için mücadele etmiştir. Fakat İslami olmayan bir Selahaddin önder yapılmalıydı. Selahaddin Demirtaş burada ortaya sürüldü. Demirtaş'ın ABD lobileri ile bağının güçlü olduğu unutulmamalı. İsimlerin hiçbir zaman tesadüf olduğunu düşünmeyin. Bu coğrafya için proje üreten

plan yapıcılar her detayı düşünüyorlar. ABD'de devlete hizmet eden iki bin düşünce kuruluşu var. Bazıları Kürtler üzerinde ciddi projeler geliştirdiler. İslamsız Kürt Projesi, Güneydoğu'nun PKK eliyle bölünüp Büyük İsrail için hazır hâle getirilmesi bunlardan sadece birkaçı.

Suriye'de Selahaddin Eyyubi'yi benimseyen Kürtleri PYD bölgesinden temizliyorlar. Hatta sürüp, öldürüp yok ediyorlar. Bu projeye evanjelistler ve siyonistler tam destek veriyorlar. Evanjelist ABD komutanları ve siyasetçileri hiç durmadan bölgede faaliyet yürütüyor. Evanjelist ve siyonist lobiler ciddi finans desteği sağlıyor. Anlayacağınız PKK ve türevleri, Selahaddin Eyyubi ve davasını Kürtlerin zihninden tasfiye etme operasyonudur. Çok sinsi ve tehlikeli şekilde ilerliyor. Kürt kardeşlerimiz uyanık olmalı.

Hem Suriye'de hem Türkiye'de "İslamsız ve Selahaddin Eyyubi'siz Kürt Projesi"ni nasıl yürütüyorlar biraz açalım. Dikkatli okuyun. Bu projede en etkili olarak, daha önceden tasarlanan DAEŞ (IŞİD) kullanıldı. DAEŞ, İslamsız Kürt Projesi'nin en önemli ayağıydı.

2014 yılında DAEŞ'i Kürtlerin yoğunlukta yaşadığı Kobani'ye saldırtan güçle, hemen ardından Demirtaş'ın 36 ilde isyan başlatmasını isteyen güç aynıydı. DAEŞ, Kobani'ye girecek, Demirtaş-HDP ise Türkiye'de isyan başlatacak. Bu, bana göre ustaca tasarlanmış bir proje ve plandır. Unutmayın: Kürtleri HDPKK safına ve ideolojisine tamamen itip ABD kontrolünde Kürdistan kurmak için Kürtleri önce İslam'dan vazgeçirmeleri gerekir. Bu da sözde İslamcı radikal bir örgüt kurdurup Kürtleri katletmesi ile sağlanabilirdi. Projeyi anladınız mı? Peki, bu projeyi kim yaptı?

DAEŞ'in tasarlanıp önünün açılması planını yapan kişilerden biri ABD Dışişleri Bakanlığı, CFR ve CIA'da çalışan "Profesör David Philips" idi. Her konuşmasında PKK kontrolünde büyük bir devlet kurulması ve ABD'nin PKK'yı terör örgütü olmaktan çıkarması gerektiğini söylüyordu. DAEŞ'in tasarımcısıdır. Aynı zamanda siyonist lobilerle ve evanjelist kurumlarla ciddi bağlantısı var. David Philips, Kürtlerin PKK safına çekilmesi gerektiğini söylüyordu. Sözde İslami radikal DAEŞ, Kürt yerleşimlerine saldırıyor. Tüm ABD medyası, "dinci DAEŞ, Kürt katlediyor" diyerek, Kürtlerin milliyetçi damarını kabartıp PKK'ya destek vermelerini sağlıyordu. Türkiye'de de HDP'ye destek vermelerini sağlıyordu. DAEŞ, PKK'nın toprak kazanıp adam devşirmesinin aracı olarak kullanıldı. DAEŞ ile aynı zamanda Türkiye'de HDP'nin oyu artırıldı. PKK, Kürtlerin gözünde sempatik ve kurtarıcı hâle getirildi. DAEŞ bunun için vardı zaten. Proje kısmen başarılı oldu.

David Philips

David Philips şunu dedi: "Hiçbir lider, Kürtlerin çoğunu PKK etrafında birleştiremezken DAEŞ bunu sağladı." İşte proje bu kadar basitti. Kürt halkı ve gençleri, DAEŞ gösterilerek İslam'dan soğutuldu. Sakallı, dindar olanlara kin beslettirildi. Çok sinsi proje, değil mi?

Sözde İslami olan IŞİD aniden Kürt bölgelerine saldırıyor, katliam yapıyordu. Böylece Kürtler zihnen ve fiziken İslam'dan uzaklaşıp PKK saflarına itiliyordu. O süreçte HDP de büyüdü, oyu arttı. Çok sinsi bir plandı! Böylece DAEŞ gösterile-

rek, Kürt gençlerinin ve halkının bilinçaltlarına asıl düşmanın dinciler ve İslamcılar olduğu sinsice yerleştiriliyordu. Sünnet sakal bırakan dindarlar bir anda sokaklarda dövülüp öldürülmeye başlandı. Proje bu. Kürtleri İslam'dan uzaklaştırmadan başarılı olamazlar. PKK lideri Cemil Bayık, PKK Tarihi kitabında, "Her şeyden önce yapılması gereken, Kürdistan'da PKK ideolojileri dışında her ideoloji ve inancı yok etmektir. Böylece PKK ideolojisi üstünlük sağlayacaktır. Yoksa başarı elde edemeyiz," diyor.

DEAŞ'ın ABD tarafından kurulduğuna yönelik en büyük itiraf, Amerika başkanlık seçimlerinde Cumhuriyetçi Parti'nin adayı Donald Trump'tan gelmiş, 12 Ağustos 2016'da şunları söylemişti: "DEAŞ'ı Başkan Obama kurdu. Hillary Clinton da buna yardımcı oldu." (Milliyet Gazetesi 12 Ocak 2017)

Rusya'ya sığınan NASA ve CIA'nın eski ajanı Edward Snowden: "IŞİD'i CIA, Mossad ve MI6 birlikte kurdular," açıklamasında bulundu. (Yeni Şafak 6 Haziran 2017)

Pentagon'un eski generallerinden Wesley Clark: "DEAŞ'ı yakın dostlarımız kurdu ve büyüttü." (Takvim 20 Ekim 2017)

Eski CIA ajanlarından William Engdahl: "IŞİD, bir CIA-NATO projesidir. IŞİD militanları 2012'de Ürdün'ün Safavî kentinde bir CIA-Özel Kuvvetler eğitim kampında eğitilmeye başlandı..." (Yeniçağ 9 Eylül 2017)

Halkın Demokrasi Partisi (HDP) üyeliğinden istifa eden Avukat Mir Sedrettin Karahan, "DEAŞ'ın kurucusu Mossad, yani İsrail'dir," dedi ve açıklamasına, "HDP heyeti, ABD'de Yahudi lobisiyle görüştü. Ardından IŞİD eylemler yapmaya başladı," diye devam etti. (Yeni Şafak 20 Ekim 2015)

Amerikalı ünlü yazar Noam Chomisky, "Irak'ın işgal sürecinde IŞİD'i Batı yarattı," dedi.

FBI ajanı Sibel Edmonds: "DEAŞ'ı ABD ve NATO kurdu. Silahlandırdı ve büyüttü. İngilizler Orta Doğu'ya geri döndüler. Haritasını yeniden çizecekler."

Bir diğer haber: "ABD Başkan Yardımcısı Jeo Biden, Suriye'de IŞİD'e dönen İslamcı isyancılara milyarlarca dolar aktardıklarını itiraf etti."

DEAŞ ve YPG içinde özellikle Hristiyan ve Yahudi askerlerin varlığı bu örgütlerin kullanımı konusunda ayrı bir özelliğe sahiptir. "Suriye'de PKK-PYD saflarında halen 5 binden fazla ABD'li ve Avrupalı terörist bulunuyor. PKK, NATO üyesi ülkelerden gelen bu teröristler için 'International Taburu' kurdu. Karargâhı Ayn el-Arap'ta (Kobani) bulunan lejyoner PKK taburuna kayıtlı olanların çoğu Afganistan, Irak ve Libya'da NATO adına görev almış isimler (çoğu emekli eski asker). ABD-Avrupa ülkeleri doğumlu iyi eğitilmiş askerlerin görev aldığı PKK-PYD, DEAŞ bahanesiyle girdiği topraklarda etnik temizlik yürütüyor.

PYD'nin özerk bölge ilan ettiği koridor bölgede etnik arındırmanın yanında, şehir isimlerinin de "Kürtleştirilmesi"ne yönelik girişimler kendini gösterdi. "ABD Üssünde PKK Toplantısı" başlıklı haberde, toplantıyı ABD'nin bu bölgeye "özel vali" olarak atadığı ve basında "Kürtlerin Lawrensi" denilen General Brett McGurk'un organize ettiği yer alıyor. Şehir isimlerinin değiştirilmesine yönelik olarak da şunlardan bahsediliyor: "Tüm isimler değişecek. 2015 yılında başlayan PKK-PYD işgali ve istilası sürecinde birçok kasaba, ilçe ve köyün yüzlerce yıllık isimleri değiştirildi. ABD güdümlü Rimeylan toplantı-

sında, bu kapsamda yeni adımlar atılması ve listeye yeni beldelerin eklenmesi kararlaştırıldı. Bu kapsamda, Ayn İsa kasabası Bozani, Resul Ayn kasabası Serekani, Ayn El Arap kasabası Kobani, Munbiç kasabası Mabuk, Tel Aybat kasabası ise Gire Spi olarak değiştirildi."[43] Asıl konuya dönelim.

İlk hedef İslam'dı. DAEŞ projesi ile Kürtlerin büyük bir oranının "Kürtçü" olması sağlandı. İslam'dan, İslam devleti fikrinden, sakallılardan nefret etmeleri sağlandı. Emperyal güçler, Kürtler PKK safına tamamen geçmeden güdümlü Kürdistan'ın kurulamayacağını biliyorlar. HDP, İslamsız Kürt Projesi'dir. Dindar Kürtler, Suriye'de PYD'nin hâkim olduğu yerlerden sürüldüler. Birçoğu Türkiye'ye geldi. Gelenlerden biri de PYD lideri Salih Müslim'in kardeşi âlim Mustafa Müslim'di. Baskıdan dolayı ülkesini terk etmek zorunda kaldı. Düşünün biri âlim, biri de komünist PKK'lı.

Soldaki PYD lideri Salih Müslim, sağdaki âlim Mustafa Müslim.

Mustafa Müslim diyor ki:

43 Süleyman Kocabaş, *Hedef Ülke Türkiye*, Vatan Yayınları, İstanbul, 2019, s.390-391,401.

"Eğer Türkler evlerini açmamış olsalardı, Kürtler soğuktan ve açlıktan ölürlerdi. Türk hükûmeti ve halkının Kobanililere yaklaşımı çok şerefliydi, bunu tarih böyle kaydedecek."

Türkiye bölgedeki Kürtleri yanına çekmeye çalıştıkça, Türkiye'yi Kürtler ile düşman ediyorlar.

Daha önemlisi var. ABD eski Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ile kızı Chelsea Clinton, Kobani'deki DAEŞ'e direnen YPG'li kadınlar ve sözde gerillaların hikâyesini anlatan bir belgesel çektiler. Demokrat Clinton ailesi İsrail'in zulmettiği Filistinli kadınları neden görmez? İşine gelmez! Hillary Clinton belgeselle ilgili, "Kobani'nin Kızları hikâyesini dünyanın her yerinden izleyicilere sunmaktan daha heyecan verici bir şey olamaz. Kobani'nin Kızları, adalet ve eşitlik için savaşan, cesur, meydan okuyan kadınların olağanüstü bir anlatımı," dedi. Bak şu işe!

PKK ve türevlerini aynı zamanda Siyonist İsrail de kullanıyor. Nitekim bunu, İsrail Savunma Güçleri Genelkurmay Başkan Yardımcısı Yair Golon, ABD'de, Washington Yakın Doğu Araştırmalar Enstitüsü'nde yaptığı bir konuşmada, "PKK, bizim için bir terör örgütü değil, tam aksine İsrail'in dış politikasına yardım ediyor," dedi. Böylece İsrail, PKK konusunda yıllardır ağzında sakladığı baklayı çıkarmış oluyor, adı geçen terör örgütü hakkında gerçek amaçlarının ne olduğunu itiraf etmiş bulunuyordu. Çünkü siyonistlerin PKK ve türevleri ile çok büyük bir amacı vardı. Siyonistlerin en büyük liderlerinden Theodor Herzl, Yahudi Devleti'nin sınırlarını kitabında şöyle açıklıyor: "Sınırımız kuzeyde Kapadokya dağları, Güneyde Süveyş Kanalı'na kadar olan alanı kapsamalı. Devamlı tekrarlanacak slogan Davut ve Süleyman'ın Filistin'i olmalıdır."[44] Kapadokya, Türki-

44 Theodor Herzl, *Hatıralar*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 2007, s.64.

ye'nin İç Anadolu bölgesinde, Nevşehir'de bulunur. Süveyş Kanalı ise Mısır'a kadar uzanır. Yahudiler bu bölgeye "Vadedilmiş Topraklar" derler. Tevrat'ta "Vadedilmiş Topraklar"ın sınırları şöyle çizilmektedir: "O gün Rab, İbrahim'le söz edip dedi ki: Mısır Irmağı'ndan (Nil Nehri) Büyük Irmak'a kadar (Fırat Nehri) olan bu diyarı senin zürriyetine verdim." [45]

Hillary Clinton ve kızı Chelsea Clinton.

Siyonistler, Büyük İsrail için Türkiye'nin güneydoğusunu nasıl elde edeceklerdi? Yani Türkiye'nin topraklarının büyük bir kısmı da hedeflenen Büyük İsrail'in içinde. Fakat Türkiye'den direkt koparıp almaları imkânsız... Peki, ne yapacaklardı? Bizimle direkt mücadele etmek yerine "dolaylı yoldan" mücadele edip güneydoğuyu alacaklardı. Bu bölgeyi Türkiye'den almak zordu. Fakat bu toprakları uyduruk bir "devletçikten" almak kolaydı. Yani PKK-PYD önderliğindeki Kürdistan'dan... Nitekim zamanında büyük Osmanlıdan bir toprak alıp İsrail'i kuramadılar. Önce Osmanlıyı yıktılar. Filistin adında "küçük bir devletçik" kurdurup oraya yerleştiler, zamanla talan ederek bugünkü İsrail'i kurdular. Bugün de Büyük İsrail için Türkiye'den toprak alamazlar. Fakat güneydoğuda küçük bir devletçik kurdurarak zamanla oraya çökmeyi hedefliyorlar. PKK-PYD'ye sevgi besleyen Kürt kardeşlerimiz uyanmalı. Tehlikeyi

45 Tevrat, Tekvin Kitabı, Bab: 13, Cümle: 15.

fark edin... Tarih en iyi erken uyarı sistemidir. Tarihçi Süleyman Kocabaş'ın dediği gibi, bugün İsrail'in GAP'tan (Harran Ovası) ve hatta Kapadokya'nın içinde yer alan Develi Ovası'ndan bile "taşeronlar" kullanarak toprak satın alması üzerinde, "yayılmacılık" politikası açısından ciddi olarak durulmalıdır. Şu an Filistin'de zulüm ve katliam yapan güç, siyonist İsrail'dir. Müslümanlarda "Selahaddin Eyyubi şuurunun" olması, İsrail için de tehlikelidir. Yeni bir Selahaddin'in gelmesi onlar için iyi olmaz. Bu sebeple, Müslüman ülkelerde Selahaddin Eyyubi şuuru ile hareket edecek liderlerin darbeyle indirilmesinde rol aldılar. Türkiye'de Necmettin Erbakan ve Mısır'da Muhammed Mursi bunlardandır.

Sonuca gelirsek: Profesyonel şekilde hazırlanan projelerle Kürtlerin, Selahaddin Eyyubi'nin davasından uzaklaştırılıp PKK ve ideolojisini hızlı şekilde benimsemeleri sağlanıyor. Selahaddin Eyyubi'nin davasını terk edip PKK davası için mücadele etmeleri sağlanıyor. Selahaddin Eyyubi'nin davası için mücadele eden Kürtler, siyonistler ve evanjelistler için tehlikeliydi. Dönüştürülmeleri gerekiyordu. PKK ve uzantıları burada dönüştürücü olarak kullanıldı. Hâlâ en şiddetli şekilde kullanılıyor da. Olay sandığınızdan büyük! Proje sandığınızdan derin! İslamsız Türk, İslamsız Arap ve İslamsız Kürt, bu coğrafyadaki en tehlikeli projedir. Türkler ve Araplar üstünde bu proje uygulandı. Şu an yoğun bir şekilde Kürtler üzerinde uygulanıyor.

Türkiye ise şu an devlet olarak Kürt kardeşlerimizin, Selahaddin Eyyubi'nin yolundan gitmesini istiyor. Hatta Güneydoğu'da, Kürt kardeşlerimizin yaşadığı bölgelerde yapılan eserlere Selahaddin Eyyubi ismi verilerek bu şuur diri tutuluyor. Örnek verelim.

2015'te Hakkari'de "Selahaddin Eyyubi Havalimanı" yapılmıştı. 102 milyon lirayla 5 yılda bitirildi. Böylece Hakkari'ye giden vatandaşlar Van'a değil, direkt Hakkari'ye inmeye başladılar. Havalimanının adı kardeşliğin sembolü oldu. Selahaddin Eyyubi şuurunu hatırlattı. Bu ismin verilmesine tahammül edemeyenler oldu.

2023'te Diyarbakır'da çok büyük ve çok fonksiyonlu "Selahaddin Eyyubi Cami ve Külliyesi" yaptırıldı. Aynı anda 25 bin kişinin ibadet edebileceği Selahaddin Eyyubi Cami ve Külliyesi, Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından 2023 tarihinde açıldı. İnşası 6 yıl süren ve bölgenin en büyük camisi olan Selahaddin Eyyubi Cami ve Külliyesi, farklı medeniyetlerin izlerini taşıyor. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin en büyük camisi olan Selahaddin Eyyubi Cami, sadece bir ibadet alanı değil, sergi, konferans salonları ve eğitim alanları ile çevrili bir külliye olarak inşa edildi. Caminin külliyesinde kafeterya, kütüphane, gençlik merkezi ve ofis alanları da bulunuyor. Caminin alt katında, 12 bin yıl boyunca bölgede bulunan 28 medeniyetin izleri yansıtıldı. 700 kişilik konferans salonu ve 500 araçlık otoparkı var. Özellikle gençler için çok önemli bir yapı. İsminin Selahaddin Eyyubi olarak seçilmesi tesadüf değil tabii ki. Amaç, bölgede Selahaddin Eyyubi şuurunu ayakta tutmak.

Selahaddin Eyyubi Cami ve Külliyesi

Kürtleri PKK'ya Kanalize Eden Devlet Politikaları

Biz halk olarak bir şeyin oluşum sürecini araştırmayı ve öğrenmeyi sevmeyiz. PKK bir terör örgütüdür. Ama nasıl var olmuş ve büyümüş? Var olup büyümesinde etkili olan unsurlar neler? Neden bitirilmedi? Bunları detaylıca araştırmadık, slogan attık. Bu yüzden doğru çözüm de üretemedik. İnsan sosyal ve psikolojik bir varlıktır. Bir insan PKK'ya neden sempati duyar veya neden katılır? Bunun sosyopsikolojik sebepleri üzerinde durmadık. Kendi hatalarımızla da yüzleşmedik.

Cumhuriyet Dönemi'nin Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt, ünlü Ödemiş nutkunda şu ifadeleri kullanmıştı: "Benim fikrim ve kanaatim şudur ki; dost da düşman da bilsin ki bu memleketin efendisi Türk'tür. Öz Türk olmayanların Türk vatanında bir hakkı vardır. O da hizmetçi olmaktır, köle olmaktır."[46] İşte Cumhuriyet Dönemi'nde benimsenip takınılan bu tutum Kürtlerin zoruna gidecekti. Kürtçe yasaklanacak, Kürtçe konuşan ceza alacak, hatta Türkiye'de Kürt diye bir ırkın olmadığı iddia edilecekti. Tüm bunlar da Kürtçülük ateşini yakacak, ileride PKK'ya sempati duyulmasına neden olacaktı.

Fransız İhtilali'yle ulusalcılığın ve milliyetçiliğin büyümesi 1900'lerde daha da arttı. Kurulan yeni devletlerin temel ideolojisi ve politikası oldu. Bu ulusalcı yapılanmalara göre Hz. Âdem ve Havva'dan geldiğimizi unutarak, Türkler Ergenekon'u, İranlılar Persleri, Iraklılar Babil'i, Mısırlılar firavunları, Cezayirliler Kartacalıları kendi ulusal tarihlerinin kökeni yaptılar. Ve şimdi Kürtler de kendileri için aradıkları tarihin kö-

46 Mustafa Armağan, *Cumhuriyet Efsaneleri*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2014, s.18-19.

kenini "Zerdüşt" geleneğinde bulacaklarına inandırılmaktalar. Devam...

Türkiye kurulduktan sonra takip edilen ulusalcı, milliyetçi politika gereği Kürtçe yasaklanacaktı. Bunun Türkçeyi ortak dil yapmak gibi olumlu bir etkisi olsa da Kürtleri üzen ve ileride PKK gibi oluşumlara kanalize edecek olumsuz bir etkisi de olacaktı. Nitekim 1924 yılının sonlarından itibaren Kürtçe yasağı getirilmiştir. Bu yasağa uyulmasını sağlamak amacıyla, Kürtlerin yaşadığı kent merkezlerinde memurlar görevlendirilmiştir. Dönemin Erzincan Valisi Ali Kemali Bey'in yazdığına göre, her Kürtçe kelime için "beş kuruş" ceza kesiliyordu. Bir koyun elli kuruştu. 1930'lu yıllarda, Türkçe bilmeyenler beş kelimelik iki cümleyle meramını ifade etmek zorundaydı, çünkü bir koyunun değerine eşit ceza ödemek zorunda kalıyordu. Bu cezalar nedeniyle Türkçe bilmeyen zavallı köylüler artık şehre gelemez olmuşlardı. Diyarbakır'ın kenarına yakın köyler vardı: Şılbe, Şeyh Kend, Ali Pınar, Zoge... Bunlar fakir köylerdi. Maişetlerini sağlamak için yoğurdu ayran yapar, kaymağını, tereyağını ayırıp kışa saklarlardı. Yaptıkları bu ayranı getirirlerdi eşek sırtında, sokaklarda bağırırlardı: 'Hayde dev! Hayde dev!' (Hadi ayrana gel, hadi ayrana gel!). Tabii Diyarbakır'da kışın yorgansız, yazın ayransız olmazdı. Herkes bu ayrancılardan bir kuşhane (tencere), sonra bir kuşhane daha ayran alırdı. Belediyenin zabıtaları bunları alıp götürürlerdi. Haydi bakalım para cezası. Bu yüzden şehre kimse gelmez olmuştu. Köylü satmak için değil, ancak kendisinin tüketebileceği kadar ürün üretmeye başladı.[47]

İşte tüm bu uygulamalar, PKK gibi yapıların kurulup büyümesine ortam hazırlayacaktı. Bu uygulamalardan rahatsız olan

47 Altan Tan, *Kürt Sorunu*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2009, s.263-264. /Fikret Başkaya, *Paradigmanın İflası*, Özgür Üniversite Yayınları, İstanbul, 2012, s.58.

Kürtler, ileride PKK gibi yapıların yanında yer almaya başlayacaklardı. Ve devlet rejimi, Kürt'ü yanlış bir şekilde tanımlama yoluna gitti. Bu, önemli. Dikkatli okuyun.

Genelkurmayca bastırılıp yüzbinlerce dağıtılan "Beyaz Kitap"ta Kürt için yazılanlar ilginçtir: "Dağların yüksek kısımlarında, tepelerde yaz kış erimeyen karlar vardı. Güneş açınca üzeri buzlaşan karın yüzü camsı, parlak bir tabaka ile örtülürdü. Üstü sert, altı yumuşak olurdu. Bu karın üstünde yürüyünce ayağın bastığı yer içine çöker 'kirt kürt' diye ses çıkarırdı. Doğulu Türkmenlere Kürt denmesinin sebebi buydu. Bölücülerin Kürt dedikleri, yüksek yaylalarda, karlık bölgelerde yaşayan Türklerin karda yürürken ayakkabılarından çıkan sesti aslında."[48]

Yani denmek isteniyor ki Kürt, donmuş kara basınca çıkan kırt, kirt, kürt sesinden oluşmuştu. Bu, çok gereksiz bir saçmalıktı ve Kürtleri üzecek bir durumdu. İşte tüm bu söylem, tanımlama ve tutumlar, Kürtlerde PKK'ya sempatiyi artıracaktı. Bitmedi devam...

1960 darbesini yapan General Cemal Gürsel, "Dünya üzerinde Kürt diye adlandırılabilecek müstakil hüviyetli bir ırk yoktur," der.[49] Devletin Kürtlere bu şekilde yaklaşması ise PKK gibi yapıların işine yarayacaktı. PKK'nın adam devşirmesine kolaylık sağlayacaktı. Çünkü devletin bu tutumu halkı ve gençleri Kürtçü olmaya zorluyordu. Böyle olunca da güneydoğuda PKK ve PKK benzeri yapılanmalar kolay büyüyüp gelişebildiler. Daha bitmedi. Devletin içinde bir odak âdeta "İslamsız Kürt projesi" olan PKK'nın büyümesi için elinden geleni yapıyordu. Bu odağın küresel güçlerin adamı olduğu kesin. Yapılanlar kasıtlı gibiydi.

48 Fikret Başkaya, *Paradigmanın* İflası, Özgür Üniversite Yayınları, İstanbul, 2012, s.55

49 Fikret Başkaya, *Paradigmanın* İflası, Özgür Üniversite Yayınları, İstanbul, 2012, s.62

1980 darbesinden sonra Kürtçe konuşan birçok Kürt, Diyarbakır Cezaevi'ne alındı ve işkenceye tabi tutuldu. İşkenceden ölenler vardı. Cezaevinde her zaman andımızı okutuyorlardı. Askerî rejimin Türkiye çapında ve özellikle güneydoğuda yürüttüğü şiddet, aşağılama ve işkence politikasının doğurduğu tepki, PKK'ya ideal bir adam devşirme zemini hazırladı. Bir Kürt aydının belirttiği gibi: Diyarbakır Cezaevi'nin işkencesinden geçip çıkanların çoğu, kalbi Türkiye nefreti ile dolup taşarak kaçıp PKK'ya katılıyordu.[50]

12 Eylül darbesinden bir sene önce Suriye ve Lübnan'a kaçan PKK, darbeden önce yurt dışına kaçabilen tek yasa dışı gruptu. Kaçmadılar, çıkarıldılar. Darbe gerçekleşince ve Diyarbakır'ın orta yerine işkencehane kurulunca palazlanma imkânı doğdu. Diyarbakır Cezaevi'nde Kürtler çıplak şekilde kalaslarla dövüldü, lağım kuyularına atıldı, dışkı yemek zorunda kaldılar, bedenleri gibi ruhları da ezildi. Kimi hayata, kimi devlete küstü. Cezaevinde devlete küsenler çoğunluktaydı ve dışarı adım atar atmaz, kimsenin adam yerine koymadığı Apocuların peşine takılıp dağa çıktılar.[51] Apo, darbenin yapılacağını biliyormuş gibi, bir yıl önce Suriye'ye geçmişti. Bu, gerçekten ilginçti. Apo'yu kim yönlendiriyordu? Darbeden sonra işkencelerin yapılması halkın ve gençlerin dağa çıkma oranını artırmıştı. Sanki her şey bir plan dâhilinde yapılıyordu. Sanki Kürtler bir plan dâhilinde PKK'nın kucağına itiliyordu. İşin garibi, PKK da hiçbir zaman bitmiyordu. Devlet, PKK'yı hiçbir zaman bitirmiyordu. Fakat Şeyh Said İsyanı'nı çok kısa bir sürede bitirmişti. Sizce sebebi ne?

Öcalan, "Sümer Rahip Devletleri'nden Demokratik Uygarlığa" adlı kitabında şöyle diyor: "Diyarbakır direnişi bir gele-

50 Altan Tan, *Kürt Sorunu*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2009, s.380-381.

51 Önder Deligöz, *KCK: Demokrasi Kılıfında Terör*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2012, s.16.

nek olarak mücadelemize damgasını vurmuştur. Rolünü oynamıştır. Mücadele tarihimizin sayfasında sembol olmuştur."[52] Ve mevzuyu Öcalan da itiraf etmiş oluyordu. Bu yapılanlar, ileride bölgede "kutsanmış bir kaosta" kullanılacak olan PKK'nın büyümesi için kasıtlı mı yapılmıştı? Neden olmasın. Devletin içinde bir odak garip şeyler yaparak PKK'nın ekmeğine yağ sürüyordu. Önce Kürt yok deniyor, Kürtçe yasaklanıyor, Kürtçe konuşana ceza veriliyor, eziliyor. Bu süreçten sonra bir anda Abdullah Öcalan ile İslamsız bir Kürt yapısı oluşturulup, Kürtlerin o yapıya kanalize edilmesi sağlanıyor. Daha fazla kanalize edilmesi için daha fazla saçmalık yapılıyor. Üzerinde düşünülmeli. Devam edelim...

12 Eylül 1980 darbesi sonrası Diyarbakır Cezaevi'nde ağır işkenceler gören Mardin eski Belediye Başkanı Ahmet Türk, Kenan Evren ve 80 darbesi hakkında verdiği bir röportajda şunları diyor: "Yeğenim tahliye edildi, mahkeme çağırdı. Mahkeme kapısına gidip ailesini, kardeşini bırakıp dağa gitti. İşkence ve hukuksuz yargılamalar dağa çıkışı körükleyen bir şeydi. 12 Eylül olmasaydı, 12 Eylül'ün Kürt politikası olmasaydı PKK bu kadar güçlenmezdi. Tahliye edilenler bile mahkemeye gelmekten korkuyordu. Cezaevindeki işkence göz önüne gelince, mahkeme normal olarak yargılama için çağırdığında, silahını alıp dağa çıkıyordu. Şahidiyim."[53] Devletin içinde bir el, bir odak, Kürt gençlerini ve Kürt halkını hızla PKK safına itiyordu. Bunu kim istemişti? Küresel güçler bunun neresindeydi? Acaba Uğur Mumcu tüm bu bağlantıları bulduğu için mi öldürülmüştü? PKK'nın büyümesi ve önünün açılması için devletin içinde küresel güçlere çalışan kişilerin bağlantısını mı çözmüştü? Kim bilir. Geçelim...

52 Önder Dellgöz, *KCK: Demokrasi Kılıfında Terör*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2012, s.17.

53 Star Gazetesi, 22.06.2014.

İşkence gören Kürtlerin hemen hemen hepsi tahliye olur olmaz dağa çıkıyordu. 1983 yılında tahliye olmaya başlayan Kürtler, öç alma duygusuyla soluğu dağda alıyordu. Böylece PKK gönüllü savaşçılara sahip olmaya başladı. Devletin bölgede uyguladığı yanlış veya kasıtlı politikalar, PKK'nın ekmeğine yağ sürüyordu. İşte Kürtçe konuştu diye Kürtlere işkence eden, ceza kesen devletin içindeki bu odak, bölgede pagan ve küresel elitlerce kutsanmış kaosa hizmet ederek PKK'nın büyümesine bilerek hizmet ediyordu. Küresel güçlerin devşirdiği bu adamlar her yere yerleştirilmiş ve önemli konumlara getirilmişti. Devletin içindeki bu kirli odak da Öcalan da küresel güçler tarafından gizli seçilmişlerdendi. Kirli plan, vatanı bölmekten daha öteydi; evanjelist, siyonist ve pagan güçlerce bölgede PKK ve türevleri ile kıyamet savaşını hazırlamaktı.

Şanlıurfalı bir ailenin çocuğu olan Abdullah Öcalan, Bakırköy Toplama Müdürlüğünde memurken, 1971 yılında İstanbul Üniversitesi'nde hukuk eğitimi almaya başladı. Aynı yıl Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne geçiş yaptı. Öcalan'ın devrimci fikirleri bu dönemde hız kazandı. Yasa dışı bildiri dağıtmaktan 7 Nisan 1972'de tutuklandı ve Mamak Askerî Cezaevi'ne atıldı. Zaten 12 Mart Muhtırası mahkemesi terör ve anarşi suçundan yargılananları yıllarca hapse mahkûm etmişken, Öcalan'a 7 ay ceza vermekle yetinmişti. Sadece bu kadar mı? Ekim 1972'de tahliye olan Öcalan, "Cezaevi benim için siyasal mücadeleye atılmada bir okuldu," demiştir.[54] Öcalan ilginç bir şekilde cezaevinde kısa bir süre yattı ve sonra dışarı bırakıldı. Bir el onu koruyor, eğitip büyütüyordu. Bu el, devletin içindeki pagan ve küresel güce hizmet eden ekiplerdi. Küreselci güçler tarafından bölgeye özel hazırlanan İslamsız Kürt projesi PKK'nın oluşumuna yardım ediyorlardı. İslam'dan arınmış bir

54 Önder Deligöz, *KCK: Demokrasi Kılıfında Terör*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2012, s.13-14.

Kürt, bölgede emperyalist güçler için tehlike olmaktan çıkar. Tıpkı İslamsız Arap ve İslamsız Türk gibi...

PKK'nın Kürtleri tamamen kendine çekmesi için kafalarından İslam'ı çıkarması gerekir. Başka türlü başaramaz. PKK'nın liderlerinden Cemil Bayık, "Parti Tarihi" adlı kitabında bu durumu açık bir şekilde şöyle ifade ediyor: "Yapılması gereken, her şeyden önce ideolojik planda Kürdistan'da var olan ideolojileri yenmekti... Bu ideolojik mücadele içerisinde PKK'nın ideolojisi, tüm diğer ideolojileri etkisiz kılarak üstünlük sağlamaktı. Bunların işini bitirmeden Kürdistan'da gelişme söz konusu olamazdı."[55]

Bunun için, güneydoğu ve doğu coğrafyasında, başta İslami olmak üzere bütün yapılara karşı sindirme ve yok etme stratejisi izlediler. Bunu yaparak büyüyüp gelişebildiler. Ve halen de bunu yapmaktalar. Özellikle İslam hassasiyeti olan Kürtleri ezmekte ve sindirmekteler. Tekrar edelim: Çünkü biliyorlar ki İslam'ı Kürtlerin kalbinden ve zihninden çıkarmadıkça isteklerine ulaşamayacaklar. Bu sebeple Kürtleri, Selahaddin Eyyubi'nin davası olan İslam'dan vazgeçirme derdindeler. Fakat Kürtler, Selahaddin Eyyubi ve davasını öyle benimsemişler ki zorlanıyorlar. Daha ötesi var. Modern küresel Haçlı güçleri, Kürtleri İslamsız Kürt projesi olan PKK'ya kanalize ederek, Haçlıları Kudüs'ten kovan Selahaddin Eyyubi'den intikam alıyorlar. İşte bu kitabın yazım amaçlarından biri de bunu anlatmaktı.

Daha ilginci, PKK ve ASALA, 1982'de Lübnan'da bir araya gelerek bildiri yayınladılar ve Türkiye'ye karşı birlik yaptılar. İki terör örgütü, Güneydoğu Anadolu'da "Ermeni-Kürt Fede-

55 Doç. Dr. Mahmut Akpınar, *Kürt Sorunu ve PKK Nereye Gidiyor?*, EDGE Akademi Yayıncılık, İstanbul, 2015, s.81.

re Devleti" kurma kararı aldı. Ortak eylemler yaptılar, birçok can yakıp birçok kişiyi öldürdüler. Abdullah Öcalan, Ermeni Yazarlar Birliği tarafından, "Büyük Ermenistan hayali fikrine katkılarından dolayı" birliğin onur üyeliğine seçildi. Daha sonra "Ermeni halk hareketi" bünyesinde bir Kürdistan komitesi oluşturdu.

Anlayacağınız, Selahaddin Eyyubi'nin hak davasından gitmesi gereken Kürt Müslümanlar, PKK aracılığıyla siyonistlerin, Avrupalı güçlerin, Ermeni lobisinin, evanjelistlerin, Vatikan'ın, petrol şirketlerinin, uyuşturucu lobisinin, Haçlı güçlerinin kirli davalarına hizmet eder hâle getiriliyordu. İşte bu, ürpertici bir gerçekti. Bunu farklı şekillerde Türklere ve Araplara da yaptılar.

Kitabın başında da dediğim gibi, şunu hiç unutmayın: Kürt ve Türk birliği bu coğrafyanın sigortasıdır. Kürt ve Türk bir olduğu sürece emperyalist güçler bu bölgeyi asla tam olarak işgal edemezler. Bu bölgede istedikleri hâkimiyeti tam olarak kuramazlar. Malazgirt'te, Haçlı Seferleri'nde, I. Dünya Savaşı'nda, Çanakkale'de Türk ve Kürt Müslüman birliği onlara hep engel oldu. Bu birlik ve direniş odağı dağıtılmadığı sürece başarılı olamayacaklarını anladılar ve raporladılar. Bir şekilde Müslüman Türk ve Kürt birliğini bozmaları gerekir. Bunu yapınca bölgenin ve Müslüman coğrafyasının "direniş omurgası" çöker. Hedef bu! Büyük sır burada. Hem Türk hem Kürt tarafına sızdırılmış hatta önemli yerlere getirilmiş ajanlar bu proje için hep devredeydi.

TAPINAK ŞÖVALYELERİ

Papa II. Urban'ın çağrısı ile büyük bir Haçlı Seferi başlatmışlardı. Geçtikleri her yeri yıkıp yağmalayarak Kudüs'e kadar ilerlediler. En sonunda kanlı katliamlar yaparak Kudüs'ü de işgal ettiler. Godfrey de Bouillon liderliğinde Kudüs Krallığı kurdular. O ölünce yerine Baldwin de Baudouin, Kudüs kralı olarak tahta geçti. Kral Baudouin ülkesinin sınırlarını güneyde Kızıldeniz, kuzeyde ise Beyrut'a kadar genişletti. Bölge içerisindeki tüm büyük kentler, limanlar, yerleşim birimleri Hristiyanların elindeydi, ancak hac görevini yapmak için Avrupa'dan Kudüs'e gelen hacılar bu bölgelerde hâlâ güvende değillerdi. Zira ziyaret için gelen hacılar pek çok zorlukla karşılaşıyor, saldırıya ve soyguna uğruyorlardı. Oysaki yüzyıllar boyunca Müslüman toplumun elinde olan kutsal Kudüs'e o dönemde de Hristiyanlar geliyor ve hiçbir zorlukla karşılaşmıyorlardı.

Fakat dönem artık Hristiyan hâkimiyeti dönemiydi ve bu ziyaretler eskisi kadar kolay değildi. Zira Hristiyan hâkimiyetindeki bu bölge tamamen kontrolsüz güçlerin elindeydi ve saldırılar gittikçe artmıştı. O dönemde Antakya kralı olan Roger, Akeldama denen bölgede tuzağa düşürüldü ve şiddetli bir çarpışmanın sonucunda öldürüldü. Kudüs Krallığı ise Baudouin'in halefi olan II. Baudouin'e tahtı teslim etmişti. 1119 yılına gelindiğinde bu durum daha da kötüye gitmeye başlamış, Taber Dağı'ndan, Yuhanna bölgesi olarak da bilinen Ürdün

Nehri'ne gitmekte olan 700 kişilik kafileye saldırılmış ve bilanço çok ağır olmuştu. 700 kişilik bu hacı grubuna eşlik eden herhangi bir askerî birlik yoktu. Nihayetinde bu saldırı pahalıya mal oldu ve 380 hacı öldü.

Bu durum Batı dünyasını da oldukça endişelendiriyordu. Nablus'ta piskoposlar kurulu toplandı ve bir konsil oluşturdular. 1120 tarihinde toplanan bu konsil, hacıları korumanın yollarını aradı. Diğer yandan Kudüs'ün yeni hâkimi Kral II. Baudouin'i, Haçlı Seferi'ne katılan "Hugues de Payen" ve "Golfrey de St. Omer" adlı iki şövalye ziyaret etti.

1800'lerde yaşayan ünlü ressam Henri Lehman'ın çizdiği Hugues de Payens resmi.

Şövalyeler yeni Kral II. Baudouin'in önünde saygıyla eğildiler ve kutsal toprakları ziyaret eden hacıları korumayı teklif ettiler. Kral II. Baudouin'e böylesi tarihî bir teklif yapan kişi Hugues de Payens'ti ve bu kişi, belki de tarihin en gizemli örgütü olan Tapınak Şövalyeleri'nin ilk lideriydi. Fransız asilzadesi olarak biliniyordu. Bu asilzade hakkında pek fazla bilgi yoktur, ancak şu bir gerçektir ki yukarıda da söylediğimiz gibi, tarihin en gizemli örgütünün efsanevi lideriydi. Hugues de Payens planlarını krala anlattı. Kral II. Baudouin bu güvenlik teorisinden etkilendi ve Hugues de Payens'i sekiz arkadaşıyla birlikte görevlendirdi. Hugues de Payens ve sekiz arkadaşı yoksulluk, bağlılık ve erdem yemini ederek, Kral II. Baudouin ve Kudüs Patriği Die Guigny tarafından "Kutsal Şövalye" ilan edildiler. Bu süreç içersinde gösterdikleri başarı sebebiyle papa, Tapınak Şövalyelerini "Kutsal İntizam Mertebesi" olarak adlandırılan bir ödüle layık gördü. İşte Tapınak Şövalyeleri'nin isimlerinin resmî olarak ilk kez anılması bu olaya dayanır. Çünkü bu ödül-

den sonra resmî olarak "Templiye Şövalyeleri" unvanına sahip olmuşlardır. Tapınak Şövalyeleri, Süleyman Tapınağı'nın koruyucusu ilan edildiler. Tüm bu gelişmelerden sonra Kral II. Baudouin, bu dokuz cesur şövalyeye El-Aksa Cami'nin bitişiğindeki sarayın doğu kısmında kalan özel bir karargâh tahsis etti. Hatta bunlar kendilerini "İsa'nın Fakir Şövalyeleri" ya da "Süleyman Tapınakçıları" olarak isimlendirmişlerdi. Bu dokuz efsane şövalyenin isimleri şöyledir:

1. Hugues de Payens
2. Godfrey de St. Omar
3. Godfrey Rossal
4. Gundemar
5. Godfrey Bisol
6. Payen de Montdidier
7. Archibald des St. Aman
8. Andrew de Montbard
9. Provins Kontu

Tapınak Şövalyeleri, kendilerine tahsis edilen karargâhlarında yaklaşık 70 yıl boyunca kaldılar. Bu sebeple de bu karargâhın bulunduğu yere Tapınak Tepesi ismi verildi. Papalık tarafından, beyaz üzerine kırmızı haç motifi dikilen kıyafetleri giymeleri söylendi.

Büyük Üstat Hugues de Payens, Kudüs'ün güvenliği için önem taşıyan söz konusu sefer için asker toplamak ve birtakım diplomatik faaliyetler yürütmek üzere Kral II. Baudouin tarafından Batı'ya gönderildi. Bu hadiseyle birlikte, Latin Batı ile Latin Doğu arasındaki diplomatik ilişkilerde Tapınak Şövalyeleri aktif olarak ilk defa rol aldı. Ayrıca savaşlarda ve mücadelelerde de fayda sağlıyorlardı. Fransa Kralı VII. Louis'in komutasındaki ordunun içinde yer aldılar. Kaynaklara göre, Tapınakçılar önce Konstantinopolis'e, oradan da Anadolu üzerinden Antakya'ya kadar süren yolculuk boyunca büyük gayret sarf ettiler. Askerî alandaki uzmanlıklarını bu sefer sırasında kanıtladılar. Örneğin 6 Ocak 1148'de Pisidia yakınındaki boğazdan geçerken uğradıkları ani Türk saldırısı, Tapınak Şövalyeleri'nin gayretli mücadelesiyle püskürtülmüştü. Tapınakçıların güçlü askerî mücadelesi aynı zamanda bütün Haçlı ordusuna moral oluyordu. Ama öte yandan birbirlerine rakip askerlerden ve soylulardan oluşan Haçlı ordusunun disiplinden uzak dağınık yapısı, Tapınakçıların sıkı disiplin anlayışlarıyla hiçbir türlü bağdaşmıyordu. Bu gerçeği kısa sürede fark eden kral, Tapınak Şövalyeleri'ni ordunun komuta kademelerine atadı, birlikleri de onların emrine verdi. Bir başka deyişle, Haçlı ordusu artık Tapınak Şövalyeleri'nin komutası altına girdi. II. Haçlı Seferi'nde ikinci kolu oluşturan büyük bir ordu, Tapınakçıların Üstadı Everard des Barres'in liderliği altındaydı. Kilikya'dan, Amanos Dağları üzerinden Antakya'ya kadar uzanan geçitlerin korunması sorumluluğu Tapınakçılara verildi. Tapınakçıların gizli veya açık, yapmadıkları iş kalmayacaktı. Şimdi kaldığımız yerden devam edelim. Dikkatli okuyun.

Kudüs'e, Süleyman Tapınağı'nın olduğu yere yerleştiklerinde "İsa'nın Fakir Şövalyeleri" olarak bilinen Tapınak Şövalyeleri, daha bir araya gelişlerinin üzerinden yüzyıl geçmeden tüm Avrupa'da, çok önemli ve verimli arazilere ve mal varlıklarına sahip oldular. Bir zaman sonra, tarihçilerin "bankacılığın ilk hâli" dedikleri sistemi geliştirdiler ve bu sisteme göre, örneğin

Fransa'dan yola çıkan bir Hristiyan hacı, Tapınak Şövalyeleri'nin karargâhına gidiyor, tüm parasını oraya yatırıyor, karşılığında bir kâğıt parçası alıyordu. Bu kâğıt parçasında yatırdığı paranın miktarı ve parayı teslim alan Tapınakçı'nın ismi ile mührü bulunuyordu. Hristiyan hacı bu makbuzu Kudüs'teki diğer Tapınakçı'ya veriyor, bu Tapınakçı da komisyonunu kestikten sonra kalan parayı hacıya teslim ediyordu. Böylece yolda eşkıyalar çevirse bile üzerlerinde değerli eşya veya para olmadığı için herhangi bir zarar görmüyorlardı.[56] Tapınak Şövalyeleri'nin daha büyük sırları vardı. Kudüs'te sadece hacıları mı koruyorlardı? Hayır, aynı zamanda çok önemli bir şey arıyorlardı.

Dikkatle okumaya devam.

Tapınakçıların Gizli Sırrı: Ahit Sandığı'nı Arıyorlardı

Özellikle 9 Tapınak Şövalyesi gizli bir görevi daha yürütüyordu. Tapınak Şövalyeleri'nin büyük sırrına araştırdıkça vakıf oluyorsunuz. Şimdi size o derin sırdan bahsedelim. Tapınakçıların hacıları koruma görevi, daha önemli olan gizli görevlerini örtüyordu. Tapınak Şövalyeleri, Süleyman Tapınağı'nın altında kazı yapıyorlardı. Süleyman Tapınağı'nın altında yapılan kazılar uzun tüneller oluşturmaktaydı. Öyle ki İsrailli bir arkeolog bu tünellerle ilgili olarak şunları söylüyordu: "Tünel, güneydeki duvardan içeri doğru, taş yığınlarının kapattığı yere kadar otuz metre uzanıyor. Daha da uzun olduğunu biliyoruz, ama kazı yapma iznini, şu an Müslümanların yönetiminde olan Tapınak Tepesi'nin sınırlarını delmemek kaydıyla, Müslü-

56 Muhittin Çeken, *Tapınak Şövalyeleri*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2020, s. 51-132,135-137. /Kürşat Berkkan, *Dünyayı Yöneten Gizli Cemiyetler*, Eftalya Yayınları, İstanbul, 2016, s. 33-67.

man yetkililerin haberi olmadan aldığımız için kazıya devam edemiyoruz. Bu noktada sadece tünelin açığa çıkan kısmını ölçmemize ve fotoğraflarını çekmemize izin veriyorlar. İşimizi tamamlarken... Tünelin çıkışını taşlarla kapattık."

Bu rapordan da anlaşılıyor ki görevlerinin hacıları korumak olduğunu iddia eden dokuz şövalye, aslında hem Kral II. Baudouin'i hem de inanan halkı biraz kandırmıştı. Kendilerine özel mülk tahsis edilen ve devlet kasasından yardım sağlanan bu şövalyeler, Kral II. Baudouin'e ihanet ediyorlardı. Ancak ne yazık ki Baudouin bunu asla öğrenemeyecek ve öylece dünyaya gözlerini yumacaktı. Belki kral da işin içindeydi. Şövalyelerin bu gizli amaçları hakkında pek çok görüş vardır. Fakat ortak kanaat, onların Hristiyan hacıları korumak gibi bir niyetlerinin olmadığı ve bunun, gerçek görevlerini kamufle etmek için uydurulmuş bir yalan olduğudur. Konuyla ilgilenen birçok yazar da bu fikirdedir.

Masonlukla ilgili derin ve geniş araştırmalarda bulunan yazarlar Christopher Knight ve Robert Lomas, "Hiram'ın Anahtarı" isimli eserlerinde konuyla ilgili olarak şunları yazmaktadır: "Tapınakçıların kurucularının herhangi bir zaman hacılara koruma sağladıklarına dair hiçbir kanıt yoktur, ama öte yandan Herod Tapınağı'nın (Süleyman Tapınağı'nın yeniden inşa edilmiş hâli) yıkıntıları altında yoğun araştırma kazıları yaptıklarına dair son derece ikna edici kanıtlar buluyoruz."

Yine konuyla ilgilenen Fransız tarihçi Gaetan Delaforge şunları yazmaktadır: "Dokuz şövalyenin gerçek amacı, Yahudiliğin ve Eski Mısır'ın gizli geleneklerinin özünü içeren kalıntıları ve yazıları bulabilmek için bölgede araştırma yapmaktı. Bu özel görevi yerine getirdiklerine hiç kuşku yoktur."

Görüldüğü üzere birçok yazar, 9 şövalyenin asıl maksadının Süleyman Tapınağı'nda kazı yapmak olduğu sonucuna

varmıştır. Tapınak Şövalyeleri bu kazılarına uzun yıllar devam ettiler. Aradıkları şey, Süleyman Tapınağı'nın altında olduğu iddia edilen Süleyman'ın Hazinesi olabilir miydi? Bazı araştırmacılar Tapınak Şövalyeleri'nin aradığı şeyin Süleyman'ın Hazinesi olduğunu söylese de 9 şövalyenin asıl aradığının, üç bin yıl önce inşa edildiğine inanılan tapınağın altında bulunması muhtemel olan "Kutsal Ahit Sandığı" olduğudur. Ahd-i Atik Sandukası, yüce Rabbi'mizin Kur'an'da bildirdiği ve içinde Hz. Musa ve Hz. Harun'dan eşyalar barındıran değerli bir sandıktır. İslam âlimlerine göre sandukanın en önemli özelliği, M.Ö. 587 yılından beri nerede olduğunun bilinmemesi ve ahir zamanda çıkacak bir şahıs olan Hz. Mehdi tarafından bulunacağının kabul edilmesidir. (En doğrusunu Allah bilir.) Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) hadislerinde ve çeşitli tarihî kaynaklarda dikkat çekilen bir konu olan Ahd-i Atik Sandukası, yüce Rabbi'mizin gönderdiği Kur'an'da bildirildiği gibi, ilahi bir kitap olarak indirilen, ancak sonradan tahrif edilmiş olan Tevrat'ta da geçmektedir. Kur'an ahlakının tüm dünya üzerinde hâkim olacağı bir dönemin de habercisi olan sanduka Kur'an'da şu şekilde bildirilmiştir:

"Peygamberleri onlara, 'O'nun hükümdarlığının alameti içinde Rabbi'nizden bir sekînet, Musa ve Harun ailelerinin bıraktıklarından bir bakiye bulunan ve meleklerin taşıdığı sandığın size gelmesidir,' dedi. Gerçekten inanıyorsanız bilin ki bunda sizin için büyük bir işaret vardır." (Bakara Suresi, Ayet 248) Ayetteki sekinetden kasıt huzur, gönül rahatlığıdır.

Tarihî kaynaklar incelendiğinde Ahd-i Atik Sandukası hakkında birçok bilgi ile karşılaşılmaktadır. İsrailoğullarının Mısır'dan çıkışlarından sonra Sina Dağı'nın eteklerinde imal edildiği düşünülen sandukada, Hz. Musa'dan kalan taş levhalar ve Hz. Harun'dan kalan eşyalar bulunmaktadır. Biz de edindiğimiz bilgiler ışığında bu iddiayı destekliyoruz ve diyoruz ki 9 şövalye "Kutsal Ahit Sandığı"nın peşindeydi ve tünelleri bu yüzden kazıyorlardı. Selahaddin Eyyubi'nin Kudüs'ü fethine

kadar geçen süreçte, El-Aksa Cami çevresinde kazı ve inşaat çalışmaları hep sürmüştür. Tapınak Şövalyeleri, Haçlı Seferi sırasında Kudüs'ü ele geçirdiklerinde sandığı aramışlar ama bulamamışlardır. Sandığın Vatikan mahzenlerinde saklandığı da iddia edilmiştir. Vatikan'ın gizli mahzenlerinde saklı olduğu iddia edilen sandık hakkında bugüne kadar herhangi bir delil ortaya çıkarılmamış olsa da Papa Franchis'in Vatikan mahzenlerinde önemli bir tarihî malzeme olduğunu bir röportaj esnasında ağzından kaçırdığına dair de dedikodular bir dönem ayyuka çıkmıştır. Yarattığı her şeyi sonsuz bir ilim ve hikmet üzerine yaratan yüce Rabbi'miz, sandukanın varlığını Kur'an'ın yanı sıra Tevrat'ta da bildirmiştir.[57]

Arkeolog Warren, 1867 yılında ekibi ile birlikte aynı bölgede birçok arkeolojik kazı çalışmasında bulunmuş ve bu çalışmalarda Tapınakçılar tarafından oluşturulduğu düşünülen tünellere rastlamıştır. Hatta yine 1968 yılında arkeolojik kazı çalışmaları sürdüren İsrailli bir ekip, Tapınakçılara ait olması muhtemel bir tünele rastlamıştır. Tünelin girişi ve içerisinde bulunan simgeler sebebiyle bu tünele "Tapınakçı Tüneli" ismi verilmiştir. Bu tünelin Kubbet-üs Sahra'ya kadar uzandığı tahmin edilmektedir. Bu tünellerin bir tanesi yine bir kazı çalışması sırasında ortaya çıkarılmıştır ve bu olay medyaya da yansımıştır. Bölgedeki Müslüman halk "İsrail, Mescid-i Aksa'nın altını tünellerle boşaltıyor" düşüncesiyle birçok protesto gösterisinde bulunmuş, çıkan olaylar neticesinde Kudüs yönetimi ve İsrail, söz konusu tünellerin girişlerini mühürlemiştir. Sultan Selahaddin, o dönemde Haçlıların ve Tapınak Şövalyeleri'nin kazı yapacaklarını biliyordu. Haçlıların sadece toprakları işgal etmekle kalmayacaklarını biliyordu. Bu sebeple de Kudüs, kazılarla delik deşik edilmeden Haçlılardan kurtarılmalıydı. Selahaddin bir de kazı ile soygun yapan Tapınakçılarla mücadele hâlindeydi.

57 Kürşat Berkkan, *Tapınak Şövalyeleri*, Eftalya Yayınları, İstanbul, 2017, s. 151-161 arası. /Muhittin Çeken, *Tapınak Şövalyeleri*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2020, s. 51-150 arası.

Tapınakçılar Kutsal Kâse'yi mi Arıyordu?

Tapınakçılar hakkında en köklü iddia ise Kutsal Kâse ile ilgili olanıdır. Bu iddiaya göre, Tapınakçılar bu kazılar neticesinde Kutsal Kâse'ye ulaşmışlardır. Hatta Wolfram von Eschenbach'ın "Parzival" isimli hikâyesinde Tapınakçılar "Kutsal Kâse'nin Koruyucuları" olarak anılmaktadır. Tapınakçıları Kutsal Kâse'nin Koruyucuları olarak anan başka kaynaklar da vardır, fakat asıl ilgi çekici olan şudur ki bu kaynaklarda Kutsal Kâse'den, nerede olduğundan ya da gerçek manada Tapınakçıların elinde bulunduğundan hiçbir zaman bahsetmez. Peki, nedir bu Kutsal Kâse ve onu korumak neden bu kadar önemlidir? Kutsal Kâse, Batı Hristiyanlığında en kadim ve esrarengiz hikâyelerden bir tanesidir. Bu anlatıya göre, Hz. İsa, Yahudilerden ve Romalılardan oluşan askerî birlikler tarafından yakalanarak çarmıha gerilmiş ve idam edilmiştir. Fakat bu idamdan bir akşam önce havarileri ile bir akşam yemeğinde buluşmuş ve bu yemekte efsanevi hikâyeye başrol olan kâseden son şarabını yudumlamıştır. İdam edilirken, elleri haç işareti oluşturacak şekilde çivilenmiştir ve ellerinden akan mübarek kanı, Arimateali Yusuf tarafından bu kâseye doldurulmuştur.

Sonuç olarak Kutsal Kâse hem İsa'nın son akşam yemeğinde dudaklarına değdirdiği hem de son anında akan kanının biriktiği kâsedir ve bu yüzden kutsal olarak anılmıştır. Hz. İsa'nın kadehi ve içinde kanının olduğu iddia edilen bu kâse gizemini hâlâ korumaktadır. Bazı tarihî kayıtlara göre, Kutsal Kâse, Arimateali Yusuf ve onun soyu tarafından uzun yıllar boyunca muhafaza edilmiştir. İşte Kutsal Kâse'nin serüveni böyle devam ederken, Tapınak Şövalyeleri asırlar önce El-Aksa Cami altında Kutsal Kâse ya da Kutsal Kâse'ye ait bilgilerin

bulunduğu parşömenleri mi ele geçirmişlerdi? Birçok araştırmacı böyle olduğunu söyler ve yukarıda bahsettiğimiz üzere, Tapınakçılar "Kutsal Kâse'nin Koruyucuları" olarak anılırlar.[58]

Şimdi Tapınakçılar hakkında anlatacağım konuyu çok dikkatli okuyun. Modern bankacılık sistemini nasıl kurdular ve Avrupa'da nasıl büyük bir ekonomik güç hâline geldiler, öğreneceksiniz.

Bankacılık Sistemini Tapınakçılar Kurdu

Bankacılık ve Tapınakçılar konusu çok önemlidir.

Tapınak Şövalyeleri'nin sayısı zamanla arttı. Papanın özel desteği ile her yönden daha da güçlendiler. Tapınak Şövalyeleri, Avrupa'ya yaptıkları seyahatler için ciddi para desteği aldılar. Avrupa seyahatleri, ilk etapta kendilerini "İsa'nın yoksul şövalyeleri" olarak tanıtan Tapınakçılar açısından oldukça kârlı geçmişti. Kaldı ki Papa Honorius'un desteğini arkasına alan Tapınakçılara İskoçya, Fransa ve Felemenk bölgesinden sayısız teçhizat ve para yardımı yapıldı. Ancak İngiltere'den aldıkları destek muazzamdı. İngiliz Kralı I. Henry onlara neredeyse bir hazine bağışlamıştı. Hatta ihtiyaçlarını karşılamaları için Tapınakçılara çeşitli bölgelerde gayrimenkuller, vergi muafiyetleri ve ciddi manada para kazanacakları ticari ayrıcalıklar verildi. Ancak tüm bunlar zannedildiği gibi Kudüs'ü Müslümanlara karşı korumak için kullanılmayacaktı. Avrupalı tarihçilerin tuttuğu bazı kayıtlara göre, Haçlı Seferleri için papanın topladığı savaşçıların neredeyse iki katını Tapınak Şövalyeleri'ne dâhil eden büyük üstat Hugues de Payens, yola çıktığı arkadaşlarıyla birlikte kirli bir servetin sahibi olmaya başlamıştı.

58 Kürşat Berkkan, *Tapınak Şövalyeleri*, Eftalya Yayınları, İstanbul, 2017, s. 165-201.

Papa II. Innocentius'un Tapınak Şövalyeleri'nin büyük üstadına hitaben 29 Mart 1139 tarihinde kaleme aldığı "Omne Datum Optimum" (Bütün İyilikler Tanrı'dan Gelir) adlı ferman, örgüte büyük ayrıcalıklar bahşetmiştir. Ferman metninde methiyelerle tanımlanan ve Hristiyanlığın ve kilisenin savunucusu tabir edilen örgüt, bir taraftan papalık koruması altına alınmış, bir taraftan da şu imtiyazlara kavuşmuştur:

-Kilise ve aşar vergisinden muafiyet,

-Din adamlarından ve cemaatlerden vergi toplayabilme,

-Müslümanlardan elde edilecek tüm ganimetlere el koyabilme,

-Dış müdahale olmaksızın kendi liderlerini seçebilme,

-Kendi kiliselerine ve din adamlarına sahip olabilme,

-Avrupa'daki ve Doğu'daki tüm bölge kiliselerinin yargılama sisteminden muafiyet ve dünyevi hiçbir otoriteye bağlı olmama,

-Kendilerine ait mezarlıklara sahip olma ve örgüt mensuplarını bu mezarlıklara defnedebilme.

Görüldüğü gibi, papanın desteği örgütü ciddi derecede dokunulmaz hâle getirdi. Hatta papa onları "Tanrı'nın Sevgili Oğulları" ve hatta "Gerçek İsrailliler" şeklinde tanımlamıştı. Papadan başka hiç kimse, hiçbir otorite Tapınakçılara hesap soramayacaktı. Papa, Tapınakçıların elini güçlendirerek kilisenin otoritesini sağlamlaştırdığını düşünüyordu, ama sonuç böyle olmayacaktı. Çünkü dışarıdan bakıldığında, evlenme yasağına uyarak manastır şeklindeki karargâhlarında yaşayan bu adamların aslında dinle falan alakaları yoktu. Karargâhlarından çıkıp savunmasız Müslüman köylerine yaptıkları baskınlarla ünlerine ün katmışlardı, ama kazanmış oldukları

ünün verdiği arsızlıkla karanlık emellerinin peşinden koşmuş, kirli para ticareti ve tefecilik gibi işlere girişmişlerdi. Tüm bu işlerde onların cüretini artıran şey de papadan başka kimseye hesap vermemeleri olmuştu. Kaldı ki bu akçeli işleri o kadar büyük bir alanda icra etmeye başladılar ki çıkarmış oldukları taahhütnamelerden hükümdarlar bile yararlanmaya başladılar.

Bu durum tacirlerin de işine gelmişti. Bulundukları yerden yaptıkları ödemeyle, istedikleri malları tapınakçıların garantörlüğünde uzaklardan getirtebiliyorlardı. Tapınakçılar, Avrupa'da inşa ettikleri Safita, Larzac, Metz ve Laon gibi şövalye tapınaklarını bir tür banka gibi işletmeye başlamışlardı. Buralarda yüksek miktarlarda para transferleri ve bir çeşit kredi işlemi yapılıyordu. Böylece, ilk dönemlerinde kendilerini "İsa'nın yoksul şövalyeleri" olarak tanıtan Tapınakçıların krallarla yarışacak bir servete ulaşmaları çok da zor olmamıştı. Yapmış oldukları şeyler bunlarla sınırlı değildi elbette. Mesela yoksul halka karşı tefecilik yapıyorlardı. Faiz yasak olduğu için de bunu "masraf" adı altında yapıyorlardı. Çeşitli çarpışmalar sonrasında yaptıkları soygun, yağma ve gasp gibi adi işler sayesinde de ciddi bir gelir sağlıyorlardı.

Giderek artan güçlerinin etkisiyle ilişkide bulundukları devletlerin bürokrasisinde rüşvetle iş bitiriyorlardı. Bu işten de pay almayı ihmal etmiyorlardı. Spekülasyonlardan, politik oyunlardan, keyfi vergilerden, köle ve tabii uyuşturucu ticaretinden kazandıkları büyük gelirler söz konusuydu. Tüm bu faaliyetler sonucunda asker rahip modeliyle hareket eden bir Hristiyan tarikatından ziyade, etki alanı denizleri ve karaları aşan, gücünü paradan alan dev bir şirket olmaya başlamışlardı. Öyle ki bu etkinin rüzgârıyla, Acem diyarında konuşlanan Hasan Sabbah önderliğindeki Haşhaşilerle de temasa geçmişlerdi. Onlardan öğrendikleri şeyleri, üzerine biraz daha ekleyerek tatbik ediyorlardı.

Bunlar neydi diye merak ediyorsunuz, değil mi? Bunlar, bir baskına karşı direnme taktikleri, Doğu'nun bir kısım savaşçılık sırları ve en önemlisi de hedef aldıkları kişiye karşı uygulayacakları değişik ve vahşi suikast yöntemleriydi. Bu tekniklerle güçlerine güç kattılar. Ancak Tapınakçıların bu saltanatları pek uzun sürmedi. Büyük mücahit Selahaddin Eyyubi'nin riyasetinde Kudüs'ü Hristiyanlardan geri alan ecdadımız, Akra'ya sıkışıp kalan son Hristiyan devletini 1291'de ortadan kaldırdıktan sonra, Tapınakçılar edinmiş oldukları büyük bir servetle Fransa'ya döndüler.

Peki, neden Fransa? Çünkü ana vatanları Fransa'ydı. Oraya döndükten sonra karargâhlarını Paris'in hemen yanı başındaki Seine Nehri'nin kenarına kurdular. Burada tıpkı Kudüs'teki Süleyman Tapınağı'na benzer bir yapı inşa ettiler. Kudüs'ü boşaltırken Süleyman Tapınağı'ndan getirdikleri dillere destan hazinelerini ise yeni yaptıkları bu mabede sakladılar. Bir süre sonra, uzun zamandır savaştığı İngiltere karşısında zor durumda kalan Fransa, savaşı devam ettirmek için kaynak bulmak zorunda kaldı. Fransa Kralı Yakışıklı IV. Philippe'in çevresinde bulunan bazı danışmanlar, bu zor durumdan kurtulmak için Tapınakçıların hazinesine el koymayı önerdiler.

Eğer hazineye el koyulursa bir kısmı, İngiltere karşısında zor durumda kalmış olan Fransa için harcanabilirdi. Kral uzun süre tereddüt ettikten sonra harekete geçti ve özel bir görüşme yapacağını söyleyerek Tapınakçılara davet gönderdi. Ancak kralla görüşmeyi bekleyen Tapınakçıların odaları 13 Ekim 1307 sabahında kralın askerleri tarafından basıldı. Hemen hemen hepsi hapse atıldı. Dönemin büyük üstadı, yani tapınakçıların lideri Jacques de Molay bu yaşananlar karşısında papalığa başvurdu, çünkü Tapınakçıların arkasındaki güç papalıktı. Lakin yıllar önce Papa Honorius'dan gördükleri desteği yeni Papa V. Clemens'ten göremeyeceklerdi. Çünkü papanın kendisi bile Kral Philippe'in koruması altındaydı ve onlara yardım

edecek durumda değildi. Üstelik kralın çocukluk arkadaşıydı. Philippe ile birlikte yükselmişti. Hatta kendisinin papa seçilmesi bile kral sayesinde olmuştu.

Belli ki papalıktan bir merhamet gelmeyecekti. Bu, şu demekti; Tapınak Şövalyeleri'nin geleceği artık engizisyon mahkemesinin elindeydi. Engizisyon mahkemesi ise papalığı memnun eden her Avrupa monarşisinin emrindeydi. Hem de dilediği gibi... Bu korkunç heyet, bir grup deneyimli sorgucu ve rahipten oluşuyordu ve tek bir kuralları vardı; kan akıtmamak. Birini kesmek dışında her şeyi yapıyorlardı; insanları baş aşağı sallandırmak, soğuk su kullanmak, parmaklarını kıvırmak veya kendi ağırlığından omuzları ters dönünceye kadar iplerle yukarı çekmek gibi. Bundan başka ayakların ve ellerin yüksek bir ateşte yakılması gibi işkenceler de vardı. İlk etapta Paris'te 138 şövalye sorgulandı. 105'i gizli törenlerinde İsa'yı inkâr ettiklerini kabul etti. 103'ü müstehcen ritüellerin bu törenlerin bir parçası olduğunu itiraf etti. Ve 123'ü haça hakaret ettiklerini söyledi. Şövalyelere karşı yapılan suçlamaların çoğu kabul törenlerinde yaptıklarıyla ilintiliydi. Çünkü Katolik kilisesi yalnızca belli türden hareketlere ve bunların papazlar tarafından yapılmasına izin veriyordu. Bunun dışında her tören kilise gözünde teknik olarak illegal durumdaydı. Bu da şövalyelere eziyet etmek için sebep olarak kullanıldı.

İtiraflar haricinde kabahatlerine ilişkin ne bir kanıt ne fiziksel bir delil ne de bir tanık vardı. Üstelik Tapınak işleyişlerinin kilise tarafından kaleme alınması da onları kurtaramayacaktı. Zaten gizli bir grubu savunmasız bırakan şey de yaptıkları her şeyin gizli olması değil miydi? Yani dışarıdan bakan biri böylesine gizli bir teşkilat hakkında dilediğini uydurabilir, engizisyon da işkence ettiği bir kişiye, istediği herhangi bir şeyi itiraf ettirebilirdi. Ancak Papa V. Clement'in örgüte yönelik soruşturmayı derinleştirmeye karar vermesiyle birlikte, isnat edilen bu suçlar genişletilerek 11 madde hâlinde toplandı. Bu suçlar şöyle kategorize edilmişti:

•Kabul törenlerinde, başta İsa Mesih olmak üzere, Meryem ve diğer tüm azizlerin inkâr edilmesi.

•Hz. İsa'nın sahte bir peygamber olduğunun, çarmıhta acı çekmediğinin, sadece kendi günahlarının bedelini ödediğinin ve insanlığın kurtuluşunda bir katkısı olmayacağının söylenmesi.

•Kabul ayinlerinde haça tükürmek ya da üzerine işemek.

•İsa ve Hristiyanlık inancı inkâr edilerek puta tapınılması.

•Kilisenin kutsal ayinlerinin inkâr edilmesi.

•Örgüte kabul ayinlerinde adayın dudak, göbek deliği, kuyruk sokumu deliği ve penis gibi müstehcen yerlerinden öpülmesi.

•Örgüte kabul edilen üyelerin eş cinsel ilişkiye zorlanması.

•Örgüt üyelerinin insan kafasını andıran ve örgütün sahip olduğu zenginlik, güç, itibar gibi şeylerin kendilerine bahşettiklerine inandıkları bir puta tapması.

•Örgütün gayrimeşru yollardan kazanç sağlayarak hayır kurumu olmaktan uzak bir anlayış benimsemesi.

• Örgütün, gizli bir yapılanma anlayışını benimseyerek, bütün işlerini geceleri çok korunaklı biçimde gerçekleştirdiği gizli toplantılarda görüşmesi.

• Örgütün sapkınlık uygulamalarına dâhil olmak istemeyen üyeleri şiddetli bir şekilde cezalandırması.

Tapınak Şövalyeleri birbirini tekrar eden 127 resmî suçlamanın derlendiği ve genel anlamda 11 maddeye tekabül eden suçlara istinaden yargılandı. Peki, söylenenler doğru muydu? Gerçekten haça tükürüp, Hz. İsa'ya hakaret ediyorlar mıydı?

Veya gizli ayinlerinde edepsiz ritüeller var mıydı? Eski Hristiyanlık akaidine uymayan birçok şey yaptıkları biliniyor, ancak bu kadar ileri gittiler mi bilemiyoruz. Yalnız şunu bilmekte fayda var; işkence altında tüm bunları kabul eden büyük üstat Jacques de Molay, iki ay sonra hiçbirinin doğru olmadığını söyleyerek itiraflarını geri çekti. Engizisyon, Jacques de Molay'in halka açık bir alanda tekrar itiraf etmesini istedi. Kendisi bunu reddetti.

18 Mart 1314'te şövalyelerin lideri Jacques de Molay ve Normandiyalı arkadaşı Joe Federal Jarve masumiyetlerini tekrar savundular. Ancak engizisyon bu savunmalarla pek ilgilenmiyordu. Zira o akşam saat 6 sularında Seine Nehri kıyısında bir ateş yakıldı. İki şövalye âdeta bir kuzu gibi bağlandıkları uzun sırıklarla nehrin kenarına getirildiler ve kralın adamları tarafından odunların üstüne özenle yerleştirildiler. Odunlar ateşlenirken, Jacques de Molay, Louvre Sarayı'nın penceresinden olanları seyreden Kral Philippe'e dönerek lanetler okudu ve ona, "Bir yıla kalmaz yanıma geleceksin!" diye haykırdı. Dağlanan vücudunun acısına göğüs geren Normandiyalı arkadaşı Joe Federal Jarve, üstadının sözlerine bir ekleme yaptı. "Gelirken papayı da getirmeyi unutma!"

Çığlıklar ve haykırışlar içindeki ölümleri neredeyse üç saat sürdü. Engizisyon, misyonuna sadık kalmıştı. Çünkü kan akmamıştı. Külleri Seine Nehri üzerine serpildi ki arkalarında insanların hürmet edecekleri bir kalıntı bırakılmasın. Ancak birkaç ay geçmemişti ki Jacques de Molay'in kehaneti gerçek oldu. Hem papa V. Clement hem de Kral Philippe esrarengiz şekilde öldüler. Kimse bilmiyordu, ama kralın ve papanın oda hizmetçileri ile odalarını aydınlatan mumcular Tapınakçıydı. Mumların parafinine her gün düzenli olarak arsenik karıştırmış, Molay'in ve tüm Tapınakçıların intikamını almışlardı. Peki, hazinelere ne olmuştu?

Jacques de Molay'ın meşhur portresi.

En ilginci de buydu. Kral Philippe'in adamları, Seine Nehri kenarındaki tapınağa ve şövalyelerin Fransa'nın her yerindeki mülklerine girdiklerinde çok az şey bulabildiler. Bu olay Tapınakçıların sonu muydu? Hayır, bilakis her şeyin başlangıcıydı. Herkes Tapınakçıların bittiğini düşünüyordu, ama bilmedikleri bir şey vardı. Üstat Jacques de Molay ölmeden önce, Tapınakçıların beratını bir nevi yardımcısı olarak tayin ettiği Kudüslü rahip Jean-Marc Larménie'ye teslim etmişti. Yani yakalananlar Tapınakçıların hepsi değil, çok az bir kısmıydı. Kurtulmayı başaranlar nereye gitmişti? Bu önemli. Görünürde hiçbir yere, ancak gerçekte her yere gitmişlerdi.[59]

Peki, sonra ne oldu? Kalan Tapınakçılar dev serveti ne yaptılar? O zaman derin bir nefes alın ve dikkatle okuyun. Bugünü ilgilendiren bir konuyu anlatacağım.

Tapınakçılar Hangi Ülkelere Sızdılar?

Sahi, bu tapınakçılar ve hazinelerinin çoğu nereye gitmişti? Neler olmuştu? Şunu unutmayın; gizem, bir Tapınakçı'nın en büyük gücüdür. Tapınakçılar görünürde hiçbir yere, ancak

59 Aytunç Altındal, *Vatikan ve Tapınak Şövalyeleri*, Alfa Yayınları, İstanbul, 2016, s. 64-65./Ozan Bodur, *Darbe 1878*, Eşik Yayınları, İstanbul, 2018, s.34-44. /Muhittin Çeken, *Tapınak Şövalyeleri*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2020, s.120, 121, 263-290, 302,310.

gerçekte her yere gittiler. Yani engizisyon sonrasında, çağının en güçlü ve en gizli teşkilatı olan Tapınak Şövalyeleri tarihî kayıtlardan âdeta silindiler. Müthiş bir üne sahip olan gemileri, onlara ait olan hazineler, evraklar, belgeler ve hatta her şey aynı anda yok olup gitti... Ancak 1307 Avrupası'ndan elimize ulaşan gizli bir rapor, ağzına kadar yüklü olan on sekiz adet Tapınakçı gemisinin, Fransa'nın La Rochelle Limanı'ndan hareket etiğini söylüyor.

Güzergâhları nereydi? Bunu kimse bilmiyor. Lakin o dönem Avrupa toplumlarında meydana gelen ani değişimlerden bazı tahminler yürütmek mümkün. Mesela Portekiz'de, İsviçre, İngiltere veya Felemenk ve hatta Amerika'da... Tapınak Şövalyeleri'nin Avrupa'nın birçok önemli liman kentinde geniş bir ticaret hacmine ve geçiş güzergâhına sahip olmaları, onları, denizcilikte güçlü olabilecekleri teknik gelişmeleri takip etmeye sevk etmişti. Denizdeki üstünlüğünü pekiştirmek, en azından korumak isteyen Tapınakçılar gelişmiş deniz filoları oluşturarak, bu konuda önemli ölçüde söz sahibi olmuşlardı. Ancak 1312'de ilga edilmelerinden sonra, sahip oldukları deniz ticaret filosunun akıbeti sorgulanmaya başlandı. Bu konuya dair en güçlü iddia Ernesto Frers tarafından ortaya atıldı: Tapınakçılar, Fransa ve Vatikan'daki ajanları tarafından kaçmaları yönünde uyarılmışlardı. Frers'e göre, uyarı geldikten sonra Tapınakçılar tüm hazinelerini gemilere yüklemiş, Portekiz, İskoçya ve Sicilya'ya gitmişlerdi. Aslına bakarsak, papanın, Tapınak Şövalyeleri'nin engizisyona teslim edilmesi hususunda tüm Avrupa krallarına çağrıda bulunmasına karşın, tutuklamaların çoğu Fransa ve İngiltere'de olmuştu. Yani Avrupa'yı saran ahtapotun sadece bir kolu kesilmişti. Diğer yerlerde ödedikleri bedeller çok daha hafifti. Hatta çoğu ülke, şövalyeleri cezalandırma konusunda oldukça gönülsüz davranmıştı hatta bazıları suçsuz olduklarına karar verip onları salıvermişti. Peki, neden suçsuz buluyorlardı? İlk akla gelen şey Tapınak-

çılardan çekiniyor olmalarıydı. Bence onların intikam almalarından korkuyorlardı. Tabii bu durum onları Avrupa'nın birçok ülkesine dağılmaya itti. Çünkü mahkemelerde yalnızca bir kısmı yargılanmıştı. Tapınak Şövalyeleri hâlâ diri bir teşkilattı. Yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen maddi açıdan hâlâ güçlülerdi. Avrupa'da paraya ulaşmanın yöntemini onlar kadar iyi bilen başka bir grup yoktu. Fransa'da zor durumda oldukları ortadaydı, ama Avrupa'nın diğer yerlerinde kurmuş oldukları ilişki ağları ile bu sıkıntıyı aşabiliyorlardı. Liderlerinin yakalandığı ve öldürüldüğü doğruydu, ama üst kademelerde yer alan birçok şövalyenin Fransa'dan firar ettiği sır değildi. Sözüm ona 20.000 kişilik bir şövalye tarikatı vardı, ancak tutuklanabilenlerin sayısı 620 idi. Yani bir yel esmişti, lakin kayadan kopardığı sadece toz olmuştu. Şimdi bir de şöyle düşünelim; dini hüviyetleri bir yana, 150-200 yıllık mazileri içinde gemicilik, inşaat, madencilik, ticaret ve özellikle de bankacılık faaliyetlerinde ciddi manada mesafe almış, sıkı ilişkiler kurmuş bir tarikatın, kendi ülkeleri içinde yok edilmesi bazı ülkelerin işine gelmiyordu. Çünkü o ülkelerin Tapınakçılarla olan ilişkileri Fransa veya kilise ile olan ilişkilerinden daha mühimdi.

Bu bağlamda, ilk kıpırdanma ve değişim emareleri Portekiz'de görüldü. Zira bizzat Tapınakçılar tarafından inşa edilen Tomar Kalesi, Tapınak Şövalyeleri'nin mühim merkezlerinden biriydi. En önemlisi de Tapınakçıların mali işlerde herkesin malumu olan hünerleriydi. Bundan dolayı Tapınakçılara karşı vefa duygusu ile hareket eden Portekiz Kralı Diniz, göstermelik bir yargılama yaptırmış, Tapınakçıların suçsuz bulunmasını sağlamıştı. Bu, ne anlama geliyordu? Bu, Tapınakçıların İberya Yarımadası'nda faaliyetlerine devam edecekleri anlamına geliyordu. Ancak kilisenin baskıları son bulacak gibi değildi. Buna şöyle bir çözüm bulundu; mal varlıklarına kilise tarafından el konulmasının önüne geçmek için şövalyeler kendilerini feshettiler. İsa Tarikatı ismiyle başka bir şövalye tarikatı kurarak

doğrudan krala bağlandılar. Bu, çok doğru bir hamleydi, çünkü ilerleyen yıllarda, ortam biraz daha rahatlayınca papa da İsa Tarikatı'nı onaylayacaktı. Böylece kabuk değiştirmiş olan tarikatın Portekiz faaliyetleri tüm hızıyla devam etti. Değişen sadece isimdi. Gizli ya da açık bir şekilde temas hâlinde olduğu böylesi bir yapılanmanın eriyip gitmesini kimse istemiyordu. Katolik dünyası içinde birçok din adamının Tapınakçılarla mali veya siyasi bağlantısı vardı. Hele Portekiz-İspanya hattında Müslümanlara karşı savaşacak silahşorların arandığı bir dönemde bunu yapmak kimse için kârlı gözükmüyordu. Anlayacağınız Portekiz'deki Tapınak Şövalyeleri kurulan gizli bir ittifakla İsa Tarikatı'na dönüştü. Hemen akabinde Tapınakçıların Tomar Kalesi'nde bulunan bütün mal varlıkları İsa Tarikatı'na devrolundu. Portekiz'deki Tapınakçıları temsil eden İsa Tarikatı'nın başına ise tecrübeli silahşor Gil Martins geçirildi.

O bölgede konuşlanan Tapınakçılar denizcilik konusunda mahir olan savaşçılardı. Kaldı ki ilerleyen yıllarda 'Denizci' lakabıyla anılan ve sıkı bir Tapınakçı olan Portekiz Kralı Henry tahta oturduğunda, Portekizlilerin sömürgecilik faaliyetleri hız kazandı. Bir bakıma yeni kurulmuş bir krallık olan Portekiz, doğrudan Tapınak Şövalyeleri'nin yönettiği bir ülke olarak Afrika'dan Hindistan'a, Çin'den Açe'ye değin etki alanını genişleterek hızla zenginleşti. Tapınak Şövalyeleri'nin yönettiği Portekiz Krallığı'nın böylesi bir hamleyle öne çıkmasının önemli sebeplerinden biri de ciddi manada desteklenen Tapınakçı kâşiflere sahip olmasıydı. Aynı zamanda bu, şövalyelerin bir sömürü düzeni inşa ederken servetlerine servet katması demekti...

Portekiz'le birlikte İspanya'nın zenginleşmesinin önünü açan Tapınakçı kâşiflerden en önemlisi Kristof Kolomb'du. Peki, modern tarihçiler tarafından ısrarla "büyük kâşif" olarak anlatılan Kolomb aslında kimdi? Kristof Kolomb, 3 Ağustos 1492'de, Yahudi takviminde Kudüs'teki Süleyman Tapınağı'nın

Romalılar tarafından yıkılış günü olan Ab ayının 9'undan bir gün sonra, beraberindekilerle birlikte İspanya'nın Palos Limanı'ndan yola çıkmıştı. Beraberinde on beş aylık yiyecek ve altı aylık su vardı. Keşif heyeti toplam seksen kişiden oluşmaktaydı. Amiral sancağı Kolomb'un gemisi olan Santa Maria'ya çekilmişti. Kolomb seyir defterine şöyle yazmıştı:

"3 Ağustos Cuma, buradan itibaren kendi yoluma koyulmam ve Hint diyarına ulaşana kadar ilerleyebilmem için rota Kanaryalar'dır. Amacıma ulaşmak için uykuyu unutmam gerekiyor..."

İki aydan daha fazla bir sürenin sonunda, 11 Ekim Perşembe günü, Kolomb "Yeni Dünya"ya ayak bastı. Hint adalarından biri sandığı bu kara parçasına "San Salvador" adını verdi.

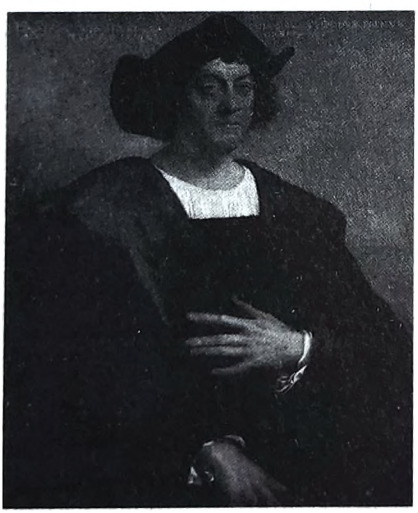

Kristof Kolomb'un meşhur portresi.

Diz üstü çöküp dua etti. Ancak Yeni Dünya'yı gün ışığına çıkararak tarihi derinden etkileyen Kolomb'un resmî tarih dışında kalan bir misyonu vardı. Öyle ki birkaç yıl önce, III. Dünya Ekonomik Forumu'nda, "1492'den başlayarak yaratılan dünya, kapitalist sömürü ve uluslar arası eşitsizliğe dayalı bir sistem olarak beş yüzyıldır ne idiyse öyle kaldı," diyen Afrika bürosu şefi Samir Amin'in işaret ettiği, yeni düzenin ilk nüveleriydi. Amerika'yı üs edinip büyük bir düzen kuracaklardı. İşin aslı, bizim tarih kitaplarımızda da büyük kâşif olarak geçen ve bir

tür Hristiyan misyoneri olarak tanıtılan Kristof Kolomb ne bir din adamı ne de bir maceracıydı. Yeni Dünya'nın bu gizemli kâşifi, gerçekte özel bir misyonla hareket eden gizli bir Yahudi'ydi. Kabala diyarı İspanya'dan Yeni Dünya'ya yolculuk eden bu denizcinin gerçek adı Colomb bile değildi. Genova'da doğduğu, aslında bir İtalyan olduğu hususu ise sadece palavraydı. Zira bizim Kristof Kolomb olarak tanıdığımız bu adam, asıl ismi Juan Colon olan ve Pantevedra yakınlarında doğmuş olan bir İspanyol Yahudisi'ydi. Ailesine yazdığı bütün mektupların sol üst köşesinde ilginç bir monogram kullanıyordu. Bu monogram bir Yahudi'nin kaleminden çıkan her türlü yazının başında bulunması gereken iki harften, "bet" ve "he" den oluşuyordu. Yani, "Be ezrat ha Chem." Türkçesiyle söylersek: "Tanrı (Yehova) kutsaldır!"

Kolomb'un köken olarak Yahudi olması kuşkusuz tek başına fazla bir şey ifade etmemekteydi. Önemli olan, Kolomb'un bu saklı kimliğinin, çıktığı yolculukta bir rolü olup olmadığıydı. İçinde debelendiğimiz bu mühim soruya gereken cevabı Consuelo Varela'dan alıyoruz.

Bir Kolomb uzmanı olan İspanyol araştırmacı, Kolomb hakkında daha önce hiç duymadığımız bilgiler vererek, Kolomb'un Eski Ahit'i neredeyse ezbere bildiğini söylüyor. Bu, gerçekten önemli bir bilgi, çünkü aynı sosyal sınıfa mensup bir Katolik için böyle bir şey söz konusu olamazdı. Üstelik ünlü gemicinin en büyük düşünün de yeni bir kıta keşfetmek değil, Kudüs Tapınağı'nı yeniden inşa etmek olduğunu ekliyor. Süleyman Tapınağı'nın yeniden inşasının Kabalacılarca Mesih'in gelişinin en önemli şartı olarak kabul edildiğini ve Kabalacıların merkezinin de Kolomb'un yola çıktığı İspanya olduğunu hatırladığımızda, Yeni Dünya'nın neden keşfedildiği konusunda farklı gerçeklerle karşılaşıyoruz.

Peki, Kolomb'u bu yolculuğa iten şey neydi? Bunun cevabını da Yahudi tarihçi Simon Wiesenthal veriyor: "Hristiyan

Kral Prester John'a ulaşarak Osmanlı Türkleri'ne karşı ikinci bir cephe açmak ve kutsal yerleri kurtararak Süleyman Tapınağı'nı tekrar inşa etmek..." Amerika'yı keşif olaylarının başladığı yerin Portekiz olduğunu düşününce bazı taşlar yerine oturuyor. Tapınakçılar ve Derin Yahudiler, Portekiz üzerinden Amerika'ya çıktılar ve günümüze gelindiğinde Amerika dev bir ekonomik, teknolojik merkez olacaktı. Tapınakçıların serveti ve planı bunda etkili miydi? Düşündürücü...

Devam edelim. Bu tip olaylar sadece Portekiz'de mi yaşandı? Hayır, Avrupa'da da garip ve gizli faaliyetler içinde oldular. Anlatalım. Dikkatle okuyun.

Tapınakçıların Avrupa Faaliyetleri

Fransa'daki büyük kovuşturmadan kaçan Tapınakçıların gittiği tek yer Portekiz değildi. Anlattığımız gibi, o tarihten sonra çeşitli bölgelerde yaşanan değişiklikler sonucunda, nereye gittiklerine dair yorum yapmak mümkün olabilir. Mesela bir grup Tapınakçı da Fransa'nın doğusundaki dağlık bölgelere kaçmıştı. 1300'lü yıllarda burada yalnızca dağ köylüleri ve çobanlıkla uğraşan bölge halkı yaşıyordu. Bu yargılamalardan önce Avrupa'nın diğer yerlerinde olduğu gibi Fransa'daki ticarete de hâkim olan Tapınakçılar, kendi ticaret kervanları için güvenli olduğu gerekçesiyle, sarp bir yapıya sahip olan Alp Dağları'nı kullanıyorlardı. Yani Tapınakçılar yaklaşık yüzyıldır bölgeyi çok iyi tanıyorlardı. Burada yaşayan dağ köylüleri ve çobanlıkla uğraşan halk ise genelde diğer topluluklarla ilişkisi olmayan, savaşçı özellikleri de bulunmayan bir topluluktu. Açıkçası Tapınakçıların hazinelerinin önemli bir kısmının saklanması için Avrupa'nın hiçbir yerinde bundan daha müsait bir bölge yoktu.

Bunlar Tapınakçı mıydı? Elimizde bunu tam olarak kanıtlayacak bir bilgi bulunmuyor, ancak Tapınakçıların Fransa'dan firar ettiği günlerde, Alp Dağları'nın dibinde yaşayan bu köylülerde enteresan değişiklikler görüldü. O dönemde üç küçük kasaba olan Uri, Schwyz ve On-und Nidwalden isimli yerlerde, daha önce tarihlerinde hiç yaşanmamış kıpırdanmalar yaşandı. Özellikle Avusturya Dükü I. Leopold, İtalya'ya geçmek için bu köylerin kesiştiği noktada yer alan Gothard Geçidi'ni kullanmak isteyince olanlar oldu. Sanki tüm dağ köylüleri Avusturya ordularından bir şey saklamak istiyordu. I. Leopold, bir avuç köylünün direnişini rahatça kırabileceğini düşünüyordu. Ancak onları karşılayanlar düşündükleri gibi savaştan anlamayan dağ köylüleri olmadı. Kim oldu dersiniz? Dikkatli okuyun. Bunun gizemli bir öyküsü var. Alp Dağları eteklerinde bulunan Uri kasabasının Bürglen köyünden olduğu söylenen bir adam vardı. Bir gün Altrof kentine gelmişti. Avusturya imparatoru adına hüküm süren Bölge Valisi Gessier, bu kentin meydanına uzun bir sırık diktirmiş, bu sırığın tepesine de Avusturya'nın egemenliğini temsil eden bir şapka koydurmuştu. Bölgede yaşayan herkesin bu şapkayı selamlamasını emretmişti. Böylece kimlerin imparatora saygı duyduğunu öğrenme şansına kavuşacaktı ki usta bir okçu olan bu adam şapkayı selamlamadı. Yani Avusturya'nın hâkimiyetini tanımadığını açıkça göstermiş oldu. Doğal olarak soluğu valinin huzurunda aldı.

Onun hakkında tahkikat yaptıran Gessier, okçuluktaki ünü konusunda bazı malumatlar edinince, söylenenleri gözüyle görmek istedi. Bu merakı konusunda hazırladığı mizansen korkunçtu. Kahramanımızın oğlunu buldurtarak başının üstüne bir elma koydurmuş ve 100 adım mesafeden vurmasını istemişti. Eğer vuramazsa onu oğluyla birlikte asi ilan ederek idam edecekti. Bunun üzerine sadağından iki adet ok alan kahramanımız atışını yaptı ve oğlunun başının üzerindeki elmayı vurdu. Kendisine neden iki ok aldığı sorulduğunda ise, "Eğer

birinci atışta başarısız olsaydım, ikincisiyle valiyi vuracaktım," dedi ve hapsedilmek üzere Gessier tarafından tutuklandı. Cezasını Luzem Gölü kenarındaki Küssnacht Zindanları'nda çekecekti. Bölgede yaşayan herkes onun nihayetinde valinin cellatları tarafından öldürüleceğini biliyordu. Adam gemiyle sevk edilirlerken hiç beklenmeyen bir şey oldu. Müthiş bir fırtına başladı. İdama götürüldüğünü bilen adam da gemide bulunanların can telaşına düşmesini fırsat bilerek kaçmayı başardı ve Alp Dağları'na sığındı. Adı bir anda dilden dile dolaşmaya başladı. Çevresini, kendisine destek vereceğini söyleyen köylüler sardı. Sayıları hızla arttı. O da halkı örgütleyerek İsviçre'nin bağımsızlığı için vuruştu ve amansız düşmanı Vali Gessier'i öldürerek İsviçre'nin Avusturya'ya karşı ayaklanmasının önünü açtı ve İsviçre'nin kurulmasını sağladı. Bu kahramanın adı Wilhelm Tell'di.

İsviçre'nin ilk millî kahramanıydı, lakin Wilhelm Tell'in aslında kim olduğunu, nereden geldiğini, bir imparatora kafa tutacak kadar savaşçıyı bir anda nasıl bulduğunu kimse bilmiyordu. Yoksa bir Tapınakçı mıydı? Bu, bir sır olarak kaldı... Evet, Wilhelm Tell'e destek veren köylülerin görünüşleri ve kıyafetleri Alp Dağları'nda yaşayan insanlara benziyordu, ama hünerleri ve kurmuş oldukları tuzak çeşitleri eğitimli şövalyeleri anımsatıyordu. Bu olaydan önce çiftçilik ve köylülük özelliklerinden başka bir emare göstermeyen bir topluluk, âdeta sihirli bir dokunuşla muharip bir halka dönüşmüştü ve ayaklanan bu üç küçük kasabada meydana gelen gelişmelerle İsviçre'nin temelleri atılmış oldu. Değişim sadece askerî alanda yaşanmamıştı. İlkel diye tarif edilen bir topluluk bir anda Avrupa'nın en korkulan şövalyelerine dönüşürken, aynı zamanda bankacılık ve mühendislik alanında baş döndürücü bir hızla ilerledi. Batılılar, Tapınak Şövalyeleri'ni dünyanın ilk bankacıları olarak kabul etmişti, Çünkü sadece kendilerine has olan yöntemleri vardı. Her şeyden önce hastalık derecesinde gizlilik güdüsüyle hareket ediyorlardı.

Elbette Tapınakçıların sığındığı ülkeler Portekiz, İspanya veya İsviçre ile sınırlı değildi. Bir de İngiltere'nin kuzeyinde yer alan İskoçya vardı. Portekiz, İspanya ve İsviçre'yi anladık da İskoçya'ya sığındığını nereden biliyoruz? Çünkü aynı değişim emarelerini İskoçya'da da görüyoruz. Aslına bakarsanız İskoçya'da sular 1286'da ısınmıştı. İskoçya Kralı III. Alexander, 1286'da atından düşüp boynunu kırarak öldü. Öldüğünde bir erkek vârisi yoktu. En yakın vârisi Prenses Margaret'ti. Margaret'ın, taç giymek üzere İskoçya'ya gelirken hiç beklenmeyen bir şekilde gemisi battı ve o da öldü. Zamanla ortaya çıkan iki aday olan John Balliol ve Robert the Bruce taraftarları arasında gerginlik çıkınca, İskoçya'nın en saygın topluluğu olan "Koruyucular Meclisi" duruma el koydu. İskoçya'yı bir süre bu topluluk yönetti. Ancak İskoçya'nın içinde bulunduğu bu karmaşık siyasi durum, Uzun Bacaklı diye nam yapmış olan I. Edward'ın gözünden kaçmadı. Adaylardan John Balliol'a destek vererek kral seçilmesine yardımcı oldu. Bu, İskoçlar için siyasi sorunlarının çözülmesi değil, İngiltere'nin, iç işlerine rahatça müdahale edebilmesi manasına geliyordu. Tabii bunu anlamaları biraz vakit aldı.

Nihayetinde I. Edward, memur atamalarından vergi toplanmasına, bürokrat atamalarından ekonomik hamlelere değin her şeye karışmaya ve hatta kendi savaşları için İskoçlardan asker talep etmeye başlayınca işler değişti. İskoçlar birden yüzlerini Fransa'ya dönerek Auld İttifakı'nı imzaladılar. İngilizlerin ezelî düşmanları ile yapılan bu antlaşma açık bir savaş ilanıydı. I. Edward bunu affetmedi. İskoçya topraklarına girerek istilaya başladı. Berwick upon Tweed denilen bölgeyi âdeta kana boyadı. Herkesi kılıçtan geçirdi. Tüm bu katliamlara rağmen papanın duruma müdahale etmeyerek İngiltere'den yana tavır alması ve bir de I. Edward'ı madalya ile ödüllendirmesi İskoçlarla Vatikan'ın arasını hiç kapanmayacak şekilde açtı. En son cereyan eden Dunbar Muharebesi'nden sonra John Balliol esir

edilip tacı alındı. Ceketinin yakalarına astığı kraliyet simgeleri herkese açık bir törende söküldü. Balliol bu olaydan sonra "Boş Ceket John" diye anılmaya başlandı. Lakin Edward'ın yaptıkları bunlarla sınırlı değildi. İskoç krallarının taç giyme törenlerinde oturdukları simgesel Kader Taşı'nı Londra'ya götürmüştü ki bu taş hâlâ Londra'dadır.

I. Edward, İskoçya'nın tamamen kendi kontrolüne girdiğine inandığında geri döndü. İşte tam da bu sırada İsviçre'deki milli kahraman Wilhelm Tell gibi bir kahraman da İskoçya'da doğdu. Onun hikâyesinin de tam olarak ne zaman ve nerede başladığı bilinmiyordu. Ancak sonraki tarihlerde yazılan kitaplarda 1270'te Elderslie'de doğduğu yazıldı ve böyle kabul edildi. Sevdiği kadın Marion Bardifute'un, Lonark Şerifi Heselrig tarafından öldürmesinden sonra başlattığı isyan tüm İskoçya'ya dalga dalga yayıldı. 1297'de Stirling Köprüsü'nde meydana gelen savaşta, kendilerinin beş katı büyüklüğünde olan İngiliz ordusunu darmaduman eden İskoçlar ve başlarındaki kahraman durdurulacak gibi değildi. Bu zafer sonrasında İskoç Kralı Robert the Bruce tarafından kahramana "İskoçya'nın Koruyucusu ve İskoç Ordularının Lideri" unvanı verildi. Ertesi yıl Lothian yakınlarında meydana gelen savaşta ise Lord Carrick ve John Comny gibi İskoç soyluları arkadaşlarını satınca, İskoç Kralı Robert the Bruce, İngiltere Kralı I. Edward ile anlaşmak zorunda kaldı. I. Edward, onlara defalarca mağlubiyet yaşatan ve İskoçya'ya hâkim olmasının önündeki en büyük engel olarak gördüğü kahramanımızın peşine düştü. Kral I. Edward'a gizliden bağlılık yemini etmiş olan İskoç asıllı şövalye John de Menteith'in yakalattığı kahramanımız, 1305'te İngiliz yetkililere teslim edildi. Bu büyük savaşçı, birkaç ay sonra toplanan mahkeme heyetince, krala ve vatana ihanetten yargılandı. Lakin o, heyete dönerek, hayatının hiçbir döneminde İngiltere kralına bağlılık yemini etmediğini söyledi.

Haftalarca süren duruşmalardan sonra idama mahkûm edildi. Ayakları bir ata bağlanmış şekilde çekilerek infaz edilmek için Smithfield Meydanı'na getirildi. Her bir darbe öncesinde kraldan af dilemesi istendi, ama onun ağzını bıçak açmadı. Ölmeden önce ağzından çıkan son kelimeler "Özgür İskoçya!" oldu. İdamından sonra ibret olsun diye kesilen başı Londra Köprüsü'ne asıldı. Vücudu parçalara ayrılarak Newcastle, Berwick, Stirling ve Perth gibi İngiliz kentlerinde herkesin göreceği şekilde gezdirildi. Bu elim hadise İskoç vatanseverleri derinden yaralamıştı. Bu konuda kendisini suçlu hisseden İskoç Kralı Robert the Bruce bu acıdan da güç alarak, İngilizlere karşı verilecek yeni bir mücadelenin hazırlıklarına soyundu. Önce iç problemlerini çözüp İskoçlar arasındaki birliği sağladı. Tabii bunu yaparken İngiliz yanlısı İskoçlara hiç acımadı.

Aradan iki yıl geçti. Yeni bir mücadele için hazır kıvama geldiklerini düşünüyorlardı, fakat yine de İngiliz güçleri karşısında çok zayıflardı. İskoç Kralı Robert the Bruce'un aradığı savaşçılar işte tam o anda çıkıp geldi. Bunlar, Papa V. Clement ve Fransa Kralı IV. Philippe'in ortaklığıyla kurulan engizisyondan kaçarak İskoçya'ya sığınan Tapınakçılardan başkası değildi. Papa, İskoçya'ya sığınan Tapınakçıların iade edilmesini ısrarla istese de İskoç Kralı Robert the Bruce, Berwick upon Tweed denilen bölgede yaşanan İskoç katliamına sesini çıkarmayan, üstüne üstlük I. Edward'ı bir de madalya ile ödüllendiren papalığın tavrını unutmuş değildi. Ne olursa olsun onları iade etmeyeceğini söyledi. Bu söz, Tapınakçıların, İngilizlerin kontrolünde olan Stirling Kalesi'ni kuşatmış olan Robert the Bruce'a her türlü desteği vermesi için yeterli idi. İngilizler yine donanımlı ve kalabalık bir orduyla İskoçların üzerine yürüğünde, Robert the Bruce da tüm güçleriyle birlikte Bannockburn Tepesi'ne konuşlandı. Gerçek birer savaşçı olan Tapınak Şövalyeleri'nin bunda etkisi var mıdır bilinmez, ama ordusunu

yerleştirdiği yer öylesine muazzamdı ki hem İngiliz ordusuna tepeden bakıyor hem de onları bataklığa çekiyordu.

Nihayetinde saldırıya geçen İngilizleri avlamak İskoç okçular için hiç de zor olmadı. Savaş bittiğinde Bannockburn Tepesi'nin eteklerinde 10.000 İngiliz askeri ölü olarak yatıyordu. Kazanan taraf İskoçlardı ve bu da özgür İskoçya demekti. Tabii bu hadisenin hiç irdelenmeyen, gözden kaçan sonuçları da yok değildi. Zaten bizi ilgilendiren kısmı da tam olarak burasıdır. Tapınakçılar, İskoçlara verdikleri bu destekle sadece papanın eline düşmekten kurtulmamış, aynı zamanda yüzlerce yıl boyunca faaliyetlerini hür bir şekilde icra edecekleri bir ülke kazanmışlardı.

Gizem, bir Tapınakçı'nın en büyük gücüdür. Elbette kendilerini gizliyorlardı, ama bunu İskoç yöneticilerden çekindikleri için değil, bu yapıya sızabileceklerini düşündükleri diğer hasımları için yapıyorlardı. Kaldı ki İspanya'ya kaçan Tapınak Şövalyeleri, Saint Jacques Şövalyeleri'ne, Portekiz'e kaçanlar İsa Tarikatı'na veya Roma Germen İmparatorluğu'na kaçanlar Töton Şövalyeleri'ne nasıl dönüştüyse, İskoçya'ya kaçanlar da Rosy Cross Şövalyeleri'ne dönüşmüştü. İsimler ve ülkeler farklıydı, ama yapı aynıydı. Lakin şövalyelerin İskoçya'da oluşturdukları tek yapı Rosy Cross Şövalyeleri değildi. Çok daha mühim, çok daha önemli bir yapı daha vardı. Bu yapı mason teşkilatlarıydı. Çünkü şövalyeler çeşitli loncalar içinde duvarcı ustalarını, yani mason loncalarını kendileri için daha uygun görmüşlerdi. Bunun çeşitli sebepleri varsa da en önemlisi şövalyelerin kutsal topraklarda öğrendikleri ezoterik inançlardı. Eski Mısır gizemciliği, Pisagorculuk ve Yahudi mistisizminin kaynağı olan Kabala öğretisinden türeyen batıl inançlara göre, çeşitli sayıların, geometrik şekillerin, sembollerin ve tılsımların doğaüstü güçleri kontrol etme özelliği olduğuna inanıyorlardı. Ve hatta bu formüllerin, Hiram Usta ve birçok duvarcı ustası, yani mason tarafından Süleyman Tapınağı'nın

inşasında da kullanıldığını söylüyorlardı. Tapınakçılar, teşkilat biçimlerini yakından tanıdıkları mason localarına sızmakta ve kendi felsefe ve inançlarını localara kabul ettirmekte fazla bir zorlukla karşılaşmadılar. Localarda çırak, kalfa ve üstat ilişkisi üzerinden yapılan sınıflandırma ve zanaat kaideleri üzerinden şekillenen sır saklama geleneği ile gizemli öğretilerle olan ilişki, Tapınakçıların arayıp da bulamadıkları şeydi.

Zira kısa bir süre sonra tüm mason localarına bir şekilde sızacaklardı. Tapınakçılar ele geçirdikleri locaları yeniden yapılandırmaya ve gizli bir örgüt hâline getirmeye başlamışlardı. Mason localarını kendi sapkın örgütlenme yapılarına ve sembollerine göre uyarlayan Tapınakçılar, bu şeytani ve sembolik törenleri ve ayinleri "masonik rit" olarak adlandırmışlardı. Masonluğun en eski kolu olan İskoç Riti, bu amaçla devreye sokulan mason localarının ilki olarak, Robert the Bruce'a verdikleri bu destekten sonra İskoçya'da kurulmuştu. Otuz üç basamaklı bir yapıdan oluşan ve en üstte bulunan Üstad-ı Azama "Tapınak Şövalyesi" unvanı verilen bu İskoç Riti, dünyadaki diğer mason localarına örnek teşkil edecekti. Yani bugün bizim mason locaları olarak bildiğimiz yapılanmalar aslında Tapınak Şövalyeleri'nin isim değiştirmiş şeklidir. Aradan bir iki asır geçtikten sonra Avrupa'da yaşanan bazı gelişmeler tüm dünyayı yakından ilgilendiriyordu. Özellikle İspanya'da yaşanan hadise incelemeye değerdir. Çünkü yaklaşık 1000 yıl süren hâkimiyetimizin ardından ecdadımızla birlikte Yahudiler de İspanya'dan çıkarılmış ya da din değiştirmeye zorlanmıştı. 1492'de İspanya'dan, 1495'te de Portekiz'den sürülen Yahudilerin bir kısmı önce Felemenk ülkesine, oradan da İngiltere ve İskoçya'ya göç etmişlerdi. Orta Çağ boyunca Hristiyanlarca hor görülüp kırıma uğramış olan Yahudiler, tüm iş gücü kapıları onlara kapalı olduğu için daha ziyade ticaretle uğraşıyorlardı.

Bu minvalde özellikle İngiltere ve İskoçya'da karşılaştıkları iki toplulukla tarihî bir ortaklığa girmişlerdi. Bunlardan

ilki, yaşanan sürtüşmeler sonucunda İngiliz hanedanına karşı siyasi bir güç kazanan toprak ağası ailelerdi. Öyle ki hükümdar ve toprak ağası aileler tarafından 15 Haziran 1215'te kabul edilen, 53 maddelik yüce ahit, yani Magna Carta, aslında bir parlamento veya anayasa metni değil, İngiltere'de hükümdarla birlikte söz sahibi olan zümrenin toprak ağası bu büyük aileler olduğunu açıklayan siyasi bir bildiriydi. İşin en önemli noktası ise İspanyol Yahudilerinin tarihi ortaklık yaptıkları ikinci önemli zümrenin, İngiliz adasının kuzeyine, daha doğrusu İskoçya'ya sığınmış olan Tapınakçılar olmasıydı. İşte bu üç farklı zümrenin bir araya gelmesi ve bir çeşit menfaat izdivacı kurması, dünyanın en önemli ticaret merkezlerinden birinin Londra olmasının önünü açacaktı. Bu nasıl olur diyeceksiniz. Bu üç unsurun, yani Yahudilerin, Tapınakçıların ve İngiliz toprak ağası ailelerin ortak hareket kabiliyeti açısından merkez üsleri İngiliz adasının ticarette önde gelen şehirleri olmuştur ki bunların da en gözdesi Londra'ydı. Toprakla uğraşmayı zamanla bırakıp, Yahudilerin verdikleri akıl ve Tapınak Şövalyeleri'nin verdiği mücadeleyle servetlerini şehre taşıyan toprak ağası aileler öyle güçleneceklerdi ki tüm İngiliz siyasetine hâkim olacaklardı. Bu zaman diliminde Akdeniz havzasında yer alan Portekizli, İspanyol ve İtalyan denizciler kendilerine dedelerimiz tarafından ticari ve askerî yaşam şansı tanınmadığı için Asya ve Afrika'nın zenginliklerine ulaşacak yeni yolları keşfetmeye koyuldular.

Bu keşifler yenilerini tetiklerken, o güne değin Avrupalının tanımadığı Amerika Kıtası 1492'den itibaren keşfedilmişti. Afrika'nın batısı, güneyi ve doğusu, Arabistan'ın güneyi, Hint kıyıları ile Malay Adaları'nda sömürgeci üsler kuruldu. Portekiz, İspanya, İtalya üçlüsü de aralarına katılan Fransa ile birlikte hareket etmeye başladılar. Zamanla Protestanlaşan Felemenk Ülkesi (Hollanda) ve Asya ve Afrika'ya sızmaya çalışan İngiltere de yeni keşifler peşinde koşuyordu. Hemen hemen

hepsi Asya, Amerika ve Afrika'dan taşınan altın ve gümüşle müthiş bir servete sahip olmuşlardı. Siyasi tarihe baktığımızda karşımıza krallar ve ülkeler çıkıyor, ama işin arka planında İspanya'daki Saint Jacques, Portekiz'deki İsa Tarikatı, Roma Germen'deki Töton ve İngiltere ile İskoçya'yadaki Rosy Cross Şövalyeleri, yani Tapınakçıların ta kendileri vardı. Anlayacağınız bugün Batılı, Avrupalı ülkelerin yakaladığı maddi üstünlüğün temelini, mazlumların ülkelerinden Tapınak Şövalyeleri'nin önderliğinde gasbettikleri yer altı ve yer üstü kaynakları oluşturuyor!

Temellerini attıkları modern bankacılık sistemi ve günümüzdeki bankacılığın önemi göz önünde bulundurulduğunda da Tapınakçıların en azından sistem olarak var olduklarını görüyoruz. Nitekim Amerikalı Finans Profesörü William N. Goetzmann'in Tapınakçılara yönelik söylediği: "Yok olmayacak kadar büyüklerdi," şeklindeki cümlesi, onların resmî olarak yok olsalar da sistem ve fikir olarak var olduklarını düşündürür niteliktedir. [60]

Tapınakçıların Hiyerarşik Yapısı

Tapınak Şövalyeleri, "şövalyeler", "hizmetkârlar" ve "din adamları" olmak üzere üç farklı sınıftan oluşuyordu. Sıkı itaat kültürüne bağlı, ast-üst ilişkisinin yoğun olduğu hiyerarşik bir yapıya sahiplerdi. İç işleyiş dışındaki tüm eylemlerinde papaya karşı sorumlulardı. Ancak kendi içlerinde farklı statülerden oluşan hiyerarşik bir yapıları vardı ve bu hiyerarşinin en üst kademesinde de "Büyük Üstat" bulunuyordu. Örgüt hiyerarşisinde en tepede bulunan "Büyük Üstat", tarihî kayıtlara göre

60 Ozan Bodur, Darbe 1878, Eşik Yayınları, İstanbul, 2018, s. 77-96, 302-317 /Muhittin Çeken, Tapınak Şövalyeleri, Timaş Yayınları, İstanbul, 2020, s. 280-300.

Tapınak Şövalyeleri'nin en yetkili konumdaki idari kişiliği tanımlamak için kullanılmıştır. Büyük Üstat, Asya, Afrika, Amerika ve Avrupa'yı temsil eden yetkililerden oluşan -ki bunlar dokuz kişilik bir heyet tarafından denetlenirdi- bir konseye sahipti ve bunlar örgütün tepe idaresinde yer alırlardı. Büyük Üstat'ın görevleri örgüt tüzüğünde ayrıntılı bir şekilde belirlenmişti. Tapınak Şövalyeleri'nin hiyerarşik yapısında Büyük Üstat örgütün lideri olup, başta askerî idare (savaş ve ateşkes ilanı, kale savunmalarının kontrol altında tutulması gibi), iç işleyiş (önemli birimlere atama yapma, örgüte üye kabul etme gibi), finansal ve diplomatik konular olmak üzere örgütün bütün işleyişinden sorumlu kişiydi.

Hiyerarşide bir de "Tapınak Meclisi" vardı. Yani Heyeti. Büyük Üstat'ın, örgüt içerisinde her ne kadar geniş yetkilere sahip olsa da tek başına karar veremediği veya yetki olarak sınırlandırıldığı bazı durumlar söz konusuydu. Büyük Üstat; örgüte ait önemli miktarda mal transferi, savaş ilanı, barış kararı, sefer planı hatta örgüte yeni üye alma, herhangi bir birime atama yapma gibi önemli konularda tek başına karar alamazdı. Zira Üstat'ın sadece bir oy hakkı vardı. Büyük Üstat her ne kadar strateji sorumluluğuna tek başına sahip olsa da diğer hayati konularda "İhtiyar Heyeti" denilen ruhani bir meclise danışmak zorundaydı. Bu, Tapınak Meclisi'ydi.

Hiyerarşideki en önemli kesimlerden biri de "Kethüda" idi. 12. yüzyılın sonlarına kadar örgüt hiyerarşisinde yer alan Kethüda, bu hiyerarşik yapılanmada önemli ikinci yerdeydi. Büyük Üstat'tan sonraki en yetkili kişi olan Kethüda, Büyük Üstat ile aynı mührü taşımak gibi önemli bir vazifeyi ifa ederdi. Büyük Üstat'ın vekili ve danışmanı olan Kethüda, bir binek ata, iki yavere, refakatçi olarak dört ata ve iki yavere sahip olan bir şövalye kardeş ve iki ata sahip bir çavuş kardeşin maiyetine sahip olma hakkını da elinde bulundurmaktaydı. [61]

61 Muhittin Çeken, *Tapınak Şövalyeleri*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2020, s. 302-

İşte değerli okuyucu, Selahaddin'in Kudüs ve çevresinde mücadele ettiği Tapınakçılar böyle işlerin içindeydi. Sonra büyüdüler, derin ve etkili bir ekonomik güç oldular. Güçleri hâlâ devam ediyor. Ülkelerden adam devşirdikleri, ülkelere sızdıkları da söylenebilir. Ya Türkiye? Türkiye'ye de sızmayı bildiler. Kurdukları ekonomik ve örgütlü düzenle, İngiliz, Yahudi, Tapınakçı ortaklığında Türkiye'de de etkili oldular. Aslında tüm Osmanlı ve Müslüman coğrafyasında etkili oldular. Bizleri bunlardan kurtaracak bir "Selahaddin"e ihtiyaç vardır. Bir Selahaddin çıkmaması için de ellerinden geleni yapmaktalar. Eğitim sistemlerini ve medyayı buna uygun olarak dizayn ettiler. Bir Selahaddin çıktığında medya ile karalayıp iftira atarak, halkı ona düşman ediyorlar. Siyasetçiyi ise darbe ile indirmeye çalışıyorlar. Mühendis ise suikastla öldürüyorlar. Âlim ise hapislerde çürütüyorlar. Profesör ise itibarsızlaştırıyorlar. Üstelik bugünkü Haçlı kuşatması sadece savaş silahları ile değil, film, moda, gıda, müzik, sanat, medya, eğitim, teknoloji, ilaç, sosyal medya, TV, dizi vb. ile yapılıyor. Tüm bu kuşatmalara karşı bize önce derin bir Selahaddin şuuru lazım. Ah Selahaddin...

310.